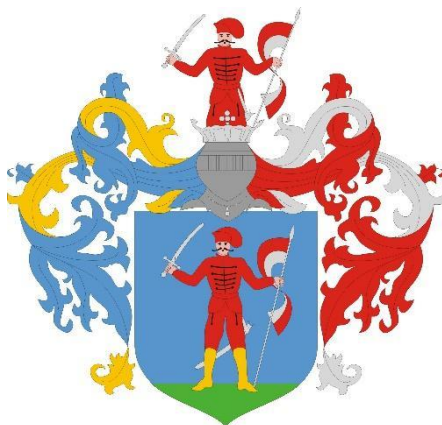

MOHÁCS VÁROS (Baranya vármegye)

Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája 2022-2027

Fenntartható városfejlesztési stratégiák támogatása

(TOP_Plus-1.3.1-21-BA1-2022-00002)

TSZ feltételek szerint felülvizsgált változat 7.0

Készítette:

MSB Fejlesztési Tanácsadó Zrt.

Logframe Tanácsadó Iroda Kft.

2023. szeptember

Tartalomjegyzék

Vezetői összefoglaló	6
1. A partnerségi folyamat ismertetése az FVS tervezés időszakára vonatkozóan	12
1.1 Partnerek definiálása	12
1.2 Partnerségi akciók és azok tartalma	15
1.3 Partnerségi akciók ütemezése a tervezési folyamatban	16
2. Megalapozó munkarész.....	18
2.1. Helyzetelemzés	18
2.1.1. Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok	18
2.1.2. A területfejlesztési dokumentumokkal (Országos Területfejlesztési Konceptióval és a területileg releváns vármegyei, valamint térségi területfejlesztési koncepciókkal és programokkal) való összefüggések vizsgálata	20
2.1.3. A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata	22
2.1.4. A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek - az adott település fejlesztését befolyásoló - vonatkozó megállapításai	22
2.1.5. A település társadalma	23
2.1.6. A település humáninfrastruktúrája	29
2.1.7. A település gazdasága	34
2.1.8. Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere	42
2.1.9. Településüzemeltetési szolgáltatások, okos város települési szolgáltatások	48
2.1.10. Zöldfelületi rendszer vizsgálata	49
2.1.11. Közlekedés	53
2.1.12. Közművesítés	55
2.1.13. Környezetvédelem és településüzemeltetés	58
2.1.14. Városi klíma	61
2.2. Területi lehatárolás	63
2.3. Helyzetértékelés, szintézis	65
2.3.1. Prosperáló város	66
2.3.2. Zöldülő város	68
2.3.3. Digitális város	70
2.3.4. Megtartó város	72
2.3.5. Kiszolgáló város	74
2.4. A város irányítási és működési modellje	78
2.4.1. Irányítási modell	78

2.4.2.	Működési modell	81
2.4.3.	Várostérségi koordináció	81
2.5.	Kockázatok és lehetőségek értékelése	81
2.5.1.	Prosperáló város	82
2.5.2.	Zöldülő város	83
2.5.3.	Digitális város	86
2.5.4.	Megtartó város	87
2.5.5.	Kiszolgáló város	88
3.	Stratégiai munkarész	89
3.1.	Forgatókönyv elemzés	89
3.2.	Jövőkép	105
3.3.	A stratégia célrendszere	106
3.3.1.	A város stratégiai céljai és ezekhez kapcsolódó részcélok	106
3.3.2.	Várostérségi leképeződés	110
3.3.3.	Városrészi leképeződés	111
3.4.	A reziliens város a stratégiai célrendszerben	112
3.4.1.	Prosperáló város	115
3.4.2.	Zöldülő város	115
3.4.3.	Digitális város	115
3.4.4.	Megtartó város	115
3.4.5.	Kiszolgáló város	116
3.5.	A stratégia összhangja más stratégiákkal	116
4.	Monitoring, kontrolling, indikátorok	120
4.1.	FVS monitoring rendszere, nyomon követés a tervezés és végrehajtás során	120
4.2.	Az FVS-hez kapcsolódó indikátorok és azok mérési módszertana	122
4.3.	A beavatkozásokra vonatkozó adatok gyűjtésének és kezelésének helyi módszertana	127
5.	Az irányítási és működési modell	128
5.1.	A városirányítási modell indokolt módosításai	128
5.1.1.	Az átfogó városirányítási rendszer változásai	128
5.1.2.	A térségi koordináció mechanizmusainak változásai	129
5.1.3.	Részvételi akciók a stratégiai ciklus végrehajtási szakaszában	129
5.2.	A városi működési modellt érintő tervezett változtatások	131
6.	Cselekvési terv	132
6.1.	Intézkedések és beavatkozási területek rendszerezése	132
6.2.	Az akcióterületek kijelölése, a kijelölés és a lehatárolás indoklása	137
6.3.	Városi szintű beavatkozási területek részletezése	140

6.3.1.	Stratégiai célkitűzéseket támogató egyedi beavatkozások	140
6.3.2.	Stratégiai célkitűzéseket támogató nagyobb városi területekre kiterjedő beavatkozások	142
6.3.3.	Stratégiai célkitűzéseket támogató, átfogó szervezeti rendszerként működő stratégiai keretrendszerek (hálózatos, vonalas fejlesztések)	148
6.4.	Várostérségi szintű beavatkozási területek részletezése	152
6.4.1.	Stratégiai célkitűzésekkel rendelkező térségi bevonással megvalósítható egyedi projektek	152
6.4.2.	Átfogó stratégiai megalapozottságú térségi keretrendszerek (térségi hálózatos, vonalas fejlesztések, nem materiális hálózatos fejlesztések)	157
6.5.	Stratégia együttműködési menetrendek (zöld és digitális átállást elősegítő célok és intézkedések, opcionálisan innovációs menetrend)	159
6.5.1.	Zöld átállás menetrend	159
6.5.2.	Digitális átállás menetrend	164
7.	Finanszírozási terv	167
7.1.	Elérhető és bevonható források számbavétele	167
7.1.1.	Aktorok, meghatározó szereplők	168
7.1.2.	Kitekintés	169
7.1.3.	Egyéb kötöttségek és lehetőségek	169
7.2.	Az üzleti modell bemutatása	169
7.2.1.	Beavatkozások adatainak gyűjtése és ismertetése dimenzióként összegezve	169
7.2.2.	A finanszírozási terv összefoglalója	176
7.3.	Fenntartható üzemeltetés	177
7.4.	Projektcsatorna fejlesztés intézményesítése	178
7.4.1.	Ellátandó funkciók	178
7.4.2.	Kulcsszereplők nevesítése	178
7.4.3.	Intézményi modell bemutatása	179
8.	Mellékletek.....	181
8.1.	Antiszegregációs Terv	181
8.1.1.	Helyzetelemzés és értékelés	181
8.1.2.	Antiszegregációs terv	189
8.2.	Elvégzett kérdőíves felmérések dokumentálása	212
8.2.1.	Lakossági felmérés	212
8.2.2.	Intézményi/ szervezeti felmérés	219
8.3.	Finanszírozási terv beavatkozásokonként	224
8.4.	Működési térkép	225

Ábrajegyzék

1. ábra: A reziliens várost alkotó dimenziók.....	7
2. ábra: Mohács és járásának elhelyezkedése Baranya megyén belül.....	19
3. ábra: A lakónépesség és állandó népesség számának alakulása Mohácson 2010-2020 között (fő). 23	
4. ábra: Mohács vándorlási egyenlege 2010-2019 között (%)	24
5. ábra: Mohács öregedési indexe (100 fő 15 évnél fiatalabb lakosra jutó 65 évnél idősebb lakos száma)	24
6. ábra: Mohács lakosságának korfája 2020-ban (fő).....	25
7. ábra: Nyilvántartott álláskeresők a munkaképes korú népesség százalékában (%)	26
8. ábra: Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem (Ft)	27
9. ábra: Az egyes oktatási intézményi típusokba járó óvodások és diákok száma 2010-2019 között (fő)	30
10. ábra: Az egy pedagógusra jutó óvodás/diák számának alakulása 2010-2019 között (fő).....	31
11. ábra: Mohácson regisztrált vállalkozások ágazat szerinti megoszlása	35
12. ábra: Egy lakosra jutó iparűzési adó értékének alakulása 2014-2020 között (1000 Ft) (Forrás: KSH)	35
13. ábra: Egy lakosra jutó bruttó hozzáadott érték (1000 Ft)	36
14. ábra: A Mohács területén megvalósult uniós projektek értékbeli megoszlása az operatív programok bontásában (Ft)	38
15. ábra: 1000 lakosra jutó lakások száma (db) Forrás: TeIR	40
16. ábra: Átlagos négyzetméterenkénti átlagárak Baranya megyében, 2022	41
17. ábra: Mohács önkormányzati bevételeinek megoszlása 2015-2020 között (ezer Ft)	42
18. ábra: Mohács önkormányzati kiadásainak megoszlása 2015-2020 között (ezer Ft).....	43
19. ábra: A Mohácsot körülvevő területek térinformatikai besorolása	50
20. ábra: Az Országos Ökológiai Hálózathoz tartozó területek Mohács környékén	51
21. ábra: Natura 2000 területek Mohácson	52
22. ábra: Mohács vasúti kapcsolatai	54
23. ábra: Mohács kerékpárút hálózata.....	55
24. ábra: Mohácson szolgáltatott villamosenergia mennyisége	56
25. ábra: Mohácson szolgáltatott gáz mennyisége	57
26. ábra: Kiváló termőhelyi adottságú számtok területe Mohács környékén (barna színnel jelölve) ..	59
27. ábra: A lakónépesség számának prognosztizált változása járasonként 2051-re.....	96
28. ábra: A lakónépesség számának prognosztizált változása járasonként 2051-re.....	97
29. ábra: Mohács városrészei	111
30. ábra: Földrajzi célterületek Baranya Megye Előzetes Integrált Területi Programjában	117
31. ábra: Akcióterületek elhelyezkedése Mohácson.....	137
32. ábra: Mohács I. számú akcióterülete (Városközpont és Duna-part)	138
33. ábra: Mohács II. számú akcióterülete (Északi gazdasági térség).....	138
34. ábra: Mohács város szegregátumai a 2011-es népszámlálás alapján	187

Táblázatjegyzék

1. táblázat: Mohács TOP_Plusz előzetes forráskerete 2021-2027	6
2. táblázat: Mohács FVS célrendszere	9
3. táblázat: FVS szintű egységes indikátorok.....	10
4. táblázat: A finanszírozási terv összefoglaló táblázata	11
5. táblázat: Az FVS kidolgozása során tervezett partnerségi akciók és azok ütemezése	16
6. táblázat: A szociális ellátásban részesülők száma Mohácson	32
7. táblázat: Az esélyegyenlőséggel kapcsolatos problémák és lehetséges intézkedések Mohácson ...	33
8. táblázat: Mohács 10 legnagyobb árbevételű vállalkozása (2020).....	37
9. táblázat: A Mohács területén 10 legnagyobb támogatást nyert GINOP projekt a 2014-2020-as költségvetési időszakban.....	38
10. táblázat: Mohács információs technológiai szolgáltatói	40
11. táblázat: Városterületi lehatárolása az egyes települési funkciók mentén.....	63
12. táblázat: Mohács város kitettségi mátrixa	89
13. táblázat: Mohács város felkészültségi mátrixa.....	98
14. táblázat: Mohács város stratégiai célrendszere	109
15. táblázat: Mohács célrendszerének városterületi leképeződése	110
16. táblázat: Mohács célrendszerének városterületi leképeződése	112
17. táblázat: Adaptív forgatókönyv	113
18. táblázat: A stratégiai célok kapcsolódási pontjai	116
19. táblázat: Kapcsolódás az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióhoz	118
20. táblázat: Kapcsolódás az EU szakpolitikai célkitűzéseivel	119
21. táblázat: Az FVS-hez kapcsolódó indikátorok és a mérés módszertana	122
22. táblázat: FVS szintű egységes indikátorok – a rezilienciát, illetve az öt tervezési dimenzió mentén történő eredményeket vizsgáló indikátorok	125
23. táblázat: Az akcióterületek lehatárolása, indoklása	139
24. táblázat: A 2014-2020-as időszak, energetikai, klímaalkalmazkodás és a környezeti fenntarthatóságot szolgáló fejlesztései Mohácson.....	161
25. táblázat: Prosperáló dimenzió beavatkozási adatai	170
26. táblázat: Zöldülő dimenzió beavatkozási adatai	172
27. táblázat: Digitális dimenzió beavatkozási adatai.....	173
28. táblázat: Megtartó dimenzió beavatkozási adatai	174
29. táblázat: Kiszolgáló dimenzió beavatkozási adatai.....	175
30. táblázat: A finanszírozási terv összefoglaló táblázata	176
31. táblázat: Természetes szaporodás-fogyás Mohácson.....	182
32. táblázat: Mohács vándorlási egyenlege	183

Vezetői összefoglaló

fenntartható városfejlesztési stratégia	A megyei önkormányzatok döntése alapján az ERFA rendelet 11. cikke alá tartozó hazai városoktól elvárt területi stratégia dokumentum
fenntartható városok program	A TOP Plusz intézkedése, az ERFA rendelet 11. cikk alapján működtetett egyéb területi eszköz. Az intézkedés a megyei integrált területi programok keretében, azokhoz kapcsolódva valósul meg. Az érintett városok kiválasztása a megyei önkormányzatok bevonásával történik. A forrásfelhasználás a helyi városfejlesztési stratégia alapján történik (FVS).

Forrás: FVS módszertani kézikönyv 2021-27

A 2021-27 közötti programozási időszakban nem csak a megyei jogú város, hanem egyéb városi jogállású települések számára is biztosítani lehet a **fenntartható városfejlesztés** eszközének alkalmazását. A programozási ciklusban a fenntartható városfejlesztés módszertana **Baranya vármegyében** - a Baranya **Vár** megyei Önkormányzat döntése alapján - **Pécs, Komló és Mohács** városok esetében alkalmazható.

A **Vár** megye által kijelölt városok a TOP Pluszhoz (Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz) illeszkedő tartalommal elkészített Fenntartható Városfejlesztési Stratégiával (FVS) pályázhatnak a TOP Plusz 1-3. prioritásain fenntartható városfejlesztésre elérhető forráskeretre. **A fenntartható városfejlesztési stratégiát a TOP Plusz illeszkedési tartalommal kiegészített FVS jelenti.**

Az **irányító hatóság** (2021-ben még a Pénzügyminisztérium Regionális Fejlesztési Programok Irányító Hatósága, **jelenleg a Miniszterelnökség**) 2021. októberében adta ki a végleges változatát annak az útmutatónak - Fenntartható Városfejlesztési Stratégia Módszertani Kézikönyve 2021-27. – amely alapján a stratégiát a kijelölt városoknak – köztük Mohácsnak is - el kell készíteni.

A benyújtott stratégia elfogadásával Mohács jogosulttá válik a stratégiában tervezett és a TOP Pluszhoz illeszkedő fejlesztései, beruházásai és projektjei megvalósítására a stratégiában elfogadásra kerülő forráskeretének összegéig. A 2021-27 közötti programozási ciklusban a TOP Plusz Baranya **Vár** megyei keretén belül **Mohács előzetesen meghatározott forráskerete 4,267 milliárd Ft.**

1. táblázat: Mohács TOP_Plusz előzetes forráskerete 2021-2027

Forrásfelhasználási mód:	ERFA rendelet 11. cikk
Érintett város:	Mohács
Forráskeret:	4,267 milliárd Ft 1. prioritás (ERFA): 1,210 milliárd Ft 2. prioritás (ERFA): 0,351 milliárd Ft 3. prioritás (ERFA): 0,734 milliárd Ft 3. prioritás (ESZA): 0,576 milliárd Ft 6. prioritás (ERFA): 1,396 milliárd Ft

Forrás: **Baranya Vármegye Integrált Területi Programja 2021-2027**

Magyarázat a fenti ábrához:

1. prioritás: **ÉLHETŐ VÁRMEGYE** (ebbe a körbe tartozik a klímaturtudatosság, éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a településfejlesztés és a települési szolgáltatások fejlesztése, a szociális célú városrehabilitáció, továbbá a fenntartható városfejlesztés)
2. prioritás: **KLÍMABARÁT VÁRMEGYE** (ebbe a körbe elsősorban az energetikai fejlesztések tartoznak)
3. prioritás: **GONDOSKODÓ VÁRMEGYE** (ebbe a körbe a vármegyei foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések, a helyi humán fejlesztések, a helyi és térségi közszolgáltatások– bölcsődei-, óvodai- és köznevelési, egészségügyi- és szociális ellátások – fejlesztései, továbbá a fenntartható városfejlesztés ESZA+ elemei tartoznak)
6. prioritás: **VERSENYKÉPES VÁRMEGYE** (ebbe a körbe tartozik a helyi gazdaságfejlesztés, a turizmusfejlesztés, a közlekedési infrastruktúra fejlesztése, illetve a fenntartható versenyképes városfejlesztés)

A Fenntartható Városfejlesztési Stratégia azonban nem korlátozódik csupán a TOP Plusz forrásainak a felhasználására, hanem **teljes tervezéssel készül**, ezáltal támogatva a városokat a fenntarthatóság, különösképpen a pénzügyi fenntarthatóság és forráskombináció megvalósításában egy reziliens, zöld- és digitális átmenetet szolgáló, várostérségben gondolkozó városfejlesztési gyakorlat kialakításában. A stratégia tervezése során a város a jelenleg hatályos integrált településfejlesztési stratégiájának adaptációjából indulhat ki, az FVS Kézikönyv módszertana alapján felülvizsgálja, vagy újradefiniálja jövőképét, célrendszerét, cselekvési tervét, ugyanakkor a tervezés során biztosítja az összhangot a későbbi fejlesztési dokumentumokkal. A Fenntartható Városfejlesztési Stratégia megalapozza a város további, jövőben elkészítendő stratégiai dokumentumait.

Az FVS módszertana **öt tervezési dimenziót** határoz meg a stratégiaalkotás folyamatában, mely megjelenik mind a helyzetértékelés, mind a stratégiai fejezet célrendszerében, mind a cselekvési terv kidolgozása során:

- Prosperáló város (helyi gazdaságfejlesztés)
- Zöldülő város (energetikai átállás)
- Digitális város (digitális technológia alkalmazása, okos megoldások működési integrációja)
- Megtartó város (társadalmi folyamatok, beleértve a befogadást és esélyegyenlőséget is)
- Kiszolgáló város (városi területhasználat, közmű infrastruktúra, épített és természeti környezet)

1. ábra: A reziliens várost alkotó dimenziók

Forrás: FVS módszertani kézikönyv 2021-27

Az FVS lényegében 6 fő fejezetből áll, melyből jelen dokumentum az 1-2. és részben a 3. fejezet kidolgozott elemeit tartalmazza, azaz a város jövőképének és célrendszerének meghatározásáig tart.

Mohács város jövőképe

A jövőkép és a célrendszer Mohács Város Képviselő-testülete 159/2018 (XII.14) számú határozata által elfogadott „MOHÁCS VÁROS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA” című dokumentumban rögzített információkon alapul.

A város térségi szerepére, az ellátandó közfunkcióira és szolgáltatásaira vonatkozóan a jövőkép a következőképpen fogalmazható meg:

Mohács vonzó középvárosként, határon átnyúló kapcsolatait, valamint a térségi központokkal való egyre jobb együttműködése révén kapuszerepet tölt be a térségben, elősegítve közlekedési-logisztikai-ipari szerepkörének és turisztikai imázsának további erősödését, a nagy tradíciókkal rendelkező élelmiszergazdaságát megőrizve és fenntartható módon hasznosítva, egyre magasabb színvonalú szolgáltatásaival, élénk programkínálatával és attrakcióival nemzetközi és hazai szinten kiemelkedő idegenforgalmi és rekreációs szerepet tölt be, miközben hagyományos, mozaikos városi karakterét megtartva, de arculatában is megújulva, a fenntarthatóságot szem előtt tartó infrastrukturális és intézményi fejlesztések révén magas életminőséget, lakó- és munkahelyet nyújt a helyi és térségi lakosság számára.

A Stratégia célrendszere

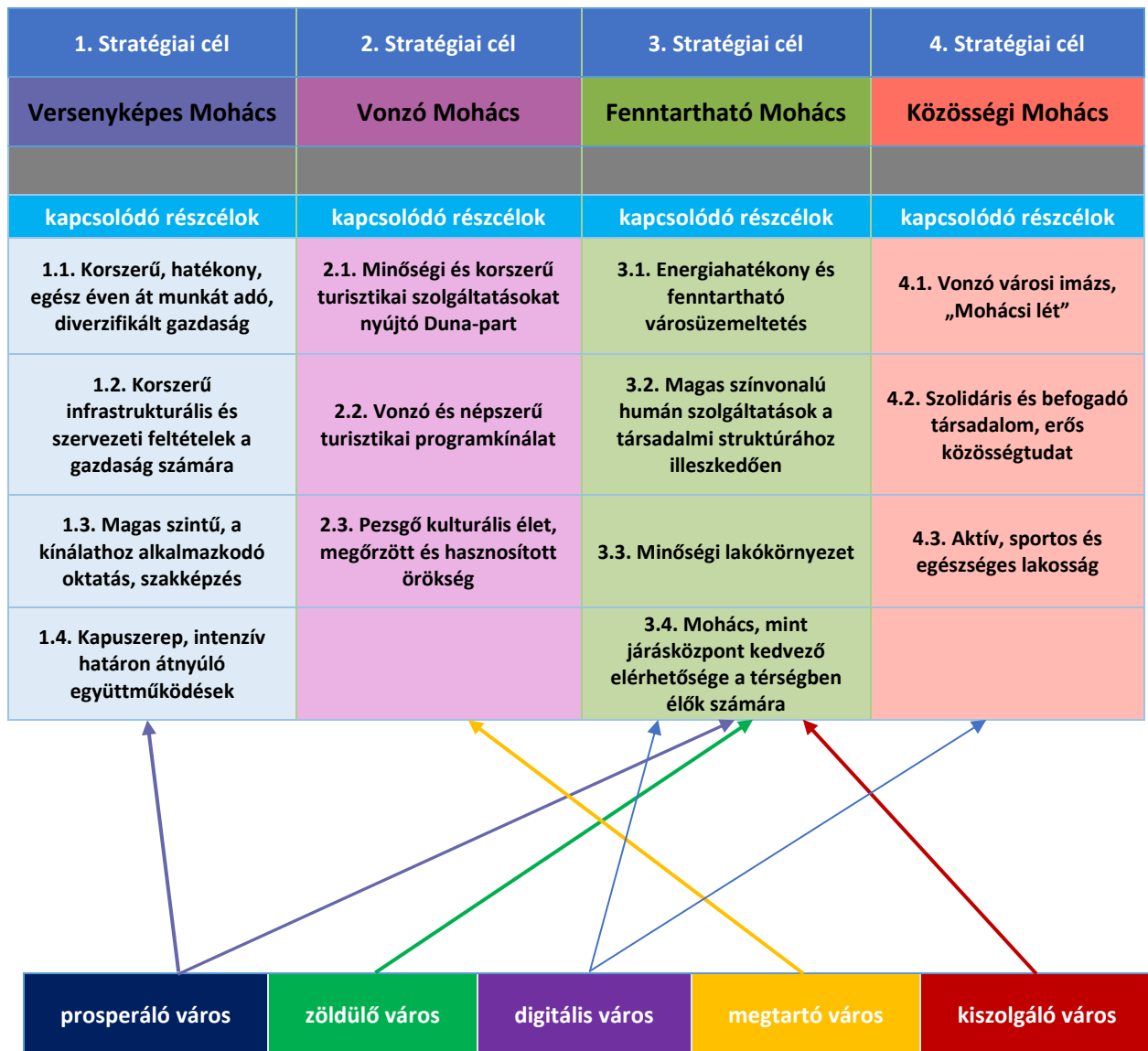
Mohács Város Településfejlesztési Konceptióját alapul véve a jövőkép eléréséhez kapcsolódóan, a fejlesztési irányokhoz illeszkedően négy átfogó célt fogalmazhatunk meg. A négy cél kijelöli a város legfontosabb gazdasági, társadalmi, környezeti kihívásokra adott válaszait.

- **Versenyképes Mohács:** Versenyképes, több lábon álló gazdaság, értékteremtő, az év egészére kiterjedő foglalkoztatás és az aktivitás növelése; versenyképes oktatás
- **Vonzó Mohács:** Mind a turisták, mind a térségben élők, mind a beköltözők számára jó minőségű szolgáltatások és programok nyújtása
- **Fenntartható Mohács:** Egész évben hatékonyan működő infrastrukturális- és ellátórendszerek, értékteremtő módon megújuló épített és természeti környezet, természetközelség
- **Közösségi Mohács:** A beköltözők és a térségben élők számára is vonzó Mohács-tudat erősítése, a népesség megtartása, aktív és egészséges lakosság

Mohács településfejlesztési célrendszerének összegzését a következő táblázat tartalmazza az átfogó (jelen FVS esetében stratégiai) célok bontásában.

A stratégia ezen felül elvégzi a célok/részcélok öt dimenziós rendszerezését, továbbá városrészi és várostérségi célokat és leképeződéseket is meghatároz, melyek részletes bemutatása a dokumentum vonatkozó fejezeteiben található.

2. táblázat: Mohács FVS célrendszere

A Stratégia monitoring- és indikátor rendszere

A stratégia 4. fejezetében az FVS monitoring rendszerét, a megvalósulás nyomon követését rögzíti. Mindemellett ugyanezen fejezetben az FVS-hez kapcsolódó indikátorok és azok mérésének módszertana került részleteiben meghatározásra. Az FVS módszertani iránymutatása kötelezően elvárja FVS szintű egységes indikátorok meghatározását, ezek a rezilienciát, illetve az öt tervezési dimenzió mentén történő eredményeket vizsgáló indikátorok, melyet a következő táblázat mutat be:

3. táblázat: FVS szintű egységes indikátorok

	indikátor	mérték- egység	bázisérték 2021	célérték 2027
Reziliencia: a gazdaság több lábon állása	Helyi gazdaság diverzifikációjának mértékének változása	%	100	110
Reziliencia: energiafüggőség alternatív energiaforrásokkal való oldása	Megújuló energia termelés arányának változása	%	100	115
Reziliencia: digitális város	Digitális ügymenetek arányának változása	%	100	120
Reziliencia: megtartó város	Az életminőséget meghatározó szolgáltatásokkal való elégedettség változása	%	100	110
Reziliencia: zöldfelületek	Zöld- és vízfelületek arányának változása	%	100	101
Prosperáló város	Fejlesztésekbe bevont külső forrás arányának változása	%	0	10
Zöldülő város	Éves ÜHG kibocsátás csökkentés (CO ₂ /t)	%	100	90
Digitális város	Digitálisan mért adattípusok száma	db	0	2
Megtartó város	Belföldi vándorlási különbözet	ezer lakosra jutó fő	4,1 (2020)	4,0
Kiszolgáló város	Újonnan belterületbe vont területek és a kihasználatlan városi területek arányának változása	%	100	100

Az irányítási és működési modell

A 2. (helyzetelemzés) fejezetben bemutatásra és értékelésre került a város irányítási és működési modellje, majd ugyanezen témakör indokolt módosításait szerepeltetjük az 5. fejezetben. Az elemzés eredménye szerint a jelenlegi városirányítási rendszerben jelentős módosítás nem indokolt, ugyanakkor szervezetben belül a humánerőforrás fejlesztése, tapasztalati és képzettségi szintjének növelése fontos cél.

Cselekvési és finanszírozási terv

A stratégia 6. és 7. fejezetében részletesen kifejtjük a helyzetértékelés megállapításaira épülő, a célrendszerben rögzített célkitűzéseket elérendő konkrét beavatkozásokat és azok becsült bekerülési költségét. A beavatkozásokat a 6. fejezetben városi és várostérségi beavatkozásokra bontottuk, a városi beavatkozásokat tovább csoportosítottuk egyedi (kulcs-)projektekre, akcióterületi projektekre, egész várost vagy nagyobb várostérséget érintő beavatkozásokra, illetve vonalas/hálózatos projektekre.

A 7. fejezetben többek között ezen beavatkozások üzleti modelljét állítottuk össze.

4. táblázat: A finanszírozási terv összefoglaló táblázata

Dimenzió megnevezése	Dimenzió összesített tervezett beruházási költsége
Prosperáló város dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	38 830 000 000 Ft
Zöldülő város dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	7 150 000 000 Ft
Digitális város dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	550 000 000 Ft
Megtartó város dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	6 960 066 987 Ft
Kiszolgáló város dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	202 370 000 000 Ft
FVS összesített tervezett beruházási költsége	255 860 066 987 Ft

Antiszegregációs terv

A mellékletek között (8. fejezet) részletesen értékeltük a szegregáció átfogó társadalmi folyamatait, kiemelve a legutóbbi helyi esélyegyenlőségi program és antiszegregációs program elkészítése óta bekövetkezett változásokat. Az átfogó értékelés mellett a 2011-ben meghatározott és a város Integrált Településfejlesztési Stratégiájában szereplő szegregátumokra vonatkozó hasonló elemzést is elvégeztük. A következtetések alapján összeállítottuk az antiszegregációs terv cél és beavatkozási rendszerét az említett két szinten, továbbá bemutatjuk a beavatkozások összefüggéseit, ütemezését és előzetes pénzügyi tervét.

Egyéb mellékletek

A 8. fejezetben található a lakossági és intézményi kérdőíves kutatás értékelése, valamint az interjúk és egyéb egyeztetések rövid összefoglalása.

Ugyanitt tekinthető meg a részletes, beavatkozásokonkénti finanszírozási tervtábla (külön excel dokumentumként elérhetően), valamint a város működési térképét bemutató ábra is.

1. A partnerségi folyamat ismertetése az FVS tervezés időszakára vonatkozóan

partnerségi /érintetti csoport (stakeholder csoport)	Tervezési partnerek (partnerségi csoport) a tervezésbe különböző, az aktív részvételt biztosító eszközökkel sikeresen bevont érintettek. Kellően nyitott tervezési folyamatban valamennyi érintett lehetőséget kap arra, hogy partnerré váljon, ugyanakkor a bevonás eszközein is múlik, hogy az érintettek milyen köre válik aktívvá.
részvételi (participatív) tervezés	<p>Olyan, az érintettek bevonásán alapuló, megtervezett és következetesen felépített tervezési folyamat, amelynek során az érintett szereplők a folyamat korai szakaszától kezdve aktívan részt vesznek az egyes tervezési feladatokban (helyzetértékelés, célok, jövőkép meghatározása, tevékenységek azonosítása stb.), és közben szabadon kommunikálhatják igényeiket és javaslataikat úgy, hogy egymás szükségleteit és ötleteit is megismerve konszenzusos célokat vagy megoldásokat azonosíthassanak.</p> <p>A partnerségi folyamat az egész stratégiai ciklusra is kiterjed, így a bevonásának különféle lehetőségei vannak a terv (stratégia) megvalósítása során is.</p>

Forrás: FVS módszertani kézikönyv 2021-27

A partnerségi folyamat tervezéséhez az alábbi dokumentumok szolgáltak alapul:

- Mohácsi Önkormányzat Képviselő-testületének 13/2017 (V. 29.) sz. önkormányzati rendelete a településfejlesztési és településrendezési dokumentumok, valamint az egyes településrendezési sajátos jogintézmények partnerségi egyeztetésének szabályairól;
- Mohács Város Partnerségi Terve (2015).

1.1 Partnerek definiálása

A fent hivatkozott dokumentumokkal és a Módszertani Kézikönyv ajánlásával összhangban az FVS kidolgozása és későbbi megvalósítása során az alábbi partnerek, csoportok bevonása szükséges:

- a város teljes lakossága és a helyi média;
- a város területén működő civil szervezetek;
- az Önkormányzat releváns (pl. stratégiai tervezési, fejlesztési, pályázatos, főépítési, pénzügyi) szervezeti egységei, részönkormányzatai;
- önkormányzati és egyéb, a térségben működő közintézmények, önkormányzati tulajdonú cégek, közszolgáltatók;
- jelentősebb helyi vállalkozások, érdekvédelmi és szakmai csoportok helyi képviselői;
- a környező települések önkormányzatának képviselői, a többcélú kistérségi önkormányzati társulás;
- a Baranya **Vár** megyei Önkormányzat.

Mohács Város Önkormányzata által jóváhagyott ún. intézményi partnerségi lista az alábbi szervezeteket/személyeket azonosította:

Önkormányzati szervezeti egységek, kisebbségi önkormányzatok:

1. Önkormányzat: Városfejlesztési osztály - Üzemeltetési csoport, Fejlesztési csoport (Főépítész)
2. Önkormányzat: Jegyző
3. Önkormányzat: Pénzügyi Osztály, Népjóléti Osztály
4. Mohács Városfejlesztési Nonprofit Kft.
5. Mohácsi Városgazdálkodási és Révhajózási Nonprofit Kft.
6. Önkormányzat Képviselő-testülete és Bizottságai
7. Német, roma, horvát és szerb nemzetiségi önkormányzatok
8. Mohácsi Járási Hivatal (kormányhivatal)

Fontosabb közszolgáltató intézmények, szervezetek:

9. Egészségügyi Alapellátó Szolgálat
10. Mohács és Kistérsége Tanuszoda és Termálfürdő
11. Helyi média
12. MTÁMK és AMI Ifjúsági Centrum és Közművelődési Intézményegység
13. Kanizsai Dorottya Múzeum
14. Mohácsi Jenő Városi Könyvtár
15. Mohácsi Kórház
16. Háziorvosi szolgálatok (felnőtt- és gyermek háziorvosok, fogorvosok)
17. Védőnői szolgálatok
18. Mohácsi Rendőrkapitányság
19. Mohácsi Tankerületi Központ
20. Mohácsi Ipari Park
21. Mohács-Hő Hőszolgáltató Kft.
22. NKM Földgázszolgáltató Zrt. mohácsi iroda
23. Dunántúli Regionális Vízmű Zrt. Pécsi Üzemvezetőség
24. Pécs-Baranyai Kereskedelmi és Iparkamara mohácsi iroda
25. Nemzeti Agrárgazdasági Kamara mohácsi kirendeltség
26. E-ON mohácsi iroda
27. Dél-Kom hulladékkezelés Mohácsi ügyfélképviselő
28. Volánbusz – mohácsi kirendeltség
29. Magyar Telekom helyi ügyfélszolgálat

Jelentősebb vállalkozások, gazdasági szervezetek:

30. "Margitta-sziget 92" Kft.
31. Le Bélier Mohács Kft
32. BARANYA-VÍZ Zrt.
33. SH-Bau Mérnöki Kft.
34. GRIN-Bau Kft.
35. MCS Vágóhíd Zrt. – Bonafarm csoport
36. Kronospan-Mofa Hungary Kft.

Civil szervezetek:

37. Junior Art Alapítvány
38. Mohács-Magyarbóly-Siklós EV. Egyházközség
39. Mohácsi-Szigeti Polgárőr Egyesület
40. Magyar Máltai Szeretetszolgálat Mohácsi Csoportja
41. Napsugár Nőklub Egyesület
42. Segítő Barátok Jótékony Egyesülete
43. Mohács-Aranyosgyéres Baráti Kör

44. Mohács és Környéke Önszegélyező Csoportja
45. 1604 II. Lajos Cserkészcsapat
46. Mohácsi Népművészeti Egyesület
47. Támogass, hogy segíthessünk
48. Mozgáskorlátozottak Egyesülete
49. Mohács és Térsége Hallás- és Látássérültek Egyesülete
50. Mohács és Térsége Turisztikai Egyesület
51. Mohácsi Sokacok Olvasóköre
52. Mohácsi Németek Egyesülte
53. Mohács-Watrelos Baráti Társaság Egyesület
54. Menedékvár Alapítvány
55. Bukovinai Székelyek Mohácsi Baráti Köre
56. Ortodox Hívek Közössége
57. Mohácsi Szerb Olvasókör Egyesület
58. Mohácsi-Bensheim Baráti Kör
59. Singende Quelle Baráti Kör
60. VAn1hely Kulturális és Szabadidős Egyesület
61. Mohácsi Városvédő Egyesület
62. Mohácsi Beyköz Baráti Kör
63. Református Egyházközség
64. Római Katolikus Egyházközség
65. Mohácsi Torna Egylet 1888

Munkacsoportok:

Stratégiai munkacsoport

A munkacsoport az Önkormányzat releváns szervezeti egységeinek vezetőiből és a Tervezői munkacsoport képviselőjéből áll. A munkacsoport a tervezés során operatív döntéselőkészítő munkát végez. Fontos a kezelhető méret, az elérhetőség, az összeférhetőség és az alapvető tájékozottság a feladatot és a város helyzetét illetően. Az tagok beosztásuknál, gazdasági vagy véleményformáló erejükénél fogva döntéshozói szereppel bírnak.

A munkacsoport tagjai:

- Pávkovics Gábor polgármester
- Szekő Józsefné fejlesztési csoportvezető
- Béndek Judit, Andrics Attila projektmenedzserek
- Bagó Béla főépítész
- Vadász Krisztina projektvezető, MSB Fejlesztési Tanácsadó Zrt.
- Márton György, Máthé Péter szakértők, Logframe Tanácsadó Iroda Kft.

Tervezői munkacsoport

A tervezői csoport a rendelkezésre álló adatokból, információkból elkészíti a város jellemzését, valamint a résztvevők bevonásával kialakítja a város stratégiáját és az annak megvalósulása érdekében elvégzendő feladatokat.

A munkacsoport tagszervezetei:

- MSB Fejlesztési Tanácsadó Zrt.
- Logframe Tanácsadó Iroda Kft.
- S-FACT Kft. (antiszegregációs program kidolgozása)
- Kokas és Társa Kft. (amennyiben a településrendezési eszközök kapcsolata miatt szükségessé válik)

1.2 Partnerségi akciók és azok tartalma

Tekintettel a viszonylag rövid tervezési időtartamra, továbbá a tervezés során fennálló aktuális veszélyhelyzeti előírásokra, a megvalósítandó partnerségi akciókat az alábbiak szerint határoztuk meg:

Lakosság bevonása:

- Kérdőíves felmérés a Módszertani Kézikönyvben megadott kérdőív sablon használatával;
- 1. társadalmasítási, véleményezési kör: helyzetértékelés, célrendszer;
- 2. társadalmasítási, véleményezési kör: elkészült FVS.

Intézményi partnerek bevonása:

- Kérdőíves felmérés a Módszertani Kézikönyvben megadott kérdőív sablon használatával;
- Munkacsoport egyeztetések;
- Mélyinterjúk, személyes egyeztetések;
- 1. társadalmasítási, véleményezési kör: helyzetértékelés, célrendszer;
- 2. társadalmasítási, véleményezési kör: elkészült FVS;
- A partnerség speciális esete a megyével történő egyeztetés.

Az alkalmazott munkamódszerek ismertetése:

- **Kérdőíves felmérés:** A lakosság és a partner-intézmények bevonása esetében alkalmazandó kommunikációs eszköz a kérdőíves felmérés (Google Űrlap használatával). A lakosság bevonásának további fontos helyszínei a városi honlap és a város közösségi média (facebook) felülete.
- **Online és személyes interjúk:** egy adott kérdéssor, mint vezérfonal köré felépített mélyinterjú, irányított beszélgetés, mely az adott problémakör intenzív elemzésére fókuszál. Célja az interjúalany véleményének részletes megismerése, valamint helyspecifikus információk begyűjtése. A mélyinterjúk során került sor azon adatok, információk megismerésére és elemzésére, melyek nyilvános adatbázisokban nem, vagy csak korlátozottan érhetők el. A stratégiai fejezetek kidolgozása során mélyinterjúk keretében történt meg az öt területi dimenzió speciális kérdéseinek megvitatása, értelmezése, továbbá a fejlesztési irányok meghatározása is.
- **Írásos véleményezés:** Két ízben kerítünk sort ezen munkamódszer alkalmazására. Első ízben a helyzetértékelés, szintézis és a célrendszer elkészültével, másodszor az elkészült FVS véleményezése céljából. E munkamódszert mind a lakossági, mind az intézményi partnerek esetén alkalmazzuk. Előbbinél a városi honlapon és a közösségi médián keresztül, utóbbinál közvetlen megkeresés, megszólítás útján.
- **Honlap, weboldal, facebook, média:** Az Önkormányzat a partnerek tájékoztatásának elősegítésére a <http://www.mohács.hu> honlapján és az @mohacsonkormanyzat facebook oldalán biztosít tárhelyet a partnerségi egyeztetés tárgyát képező és az egyeztetés során keletkező dokumentumok megjeleníthetősége érdekében.
- **Munkacsoport egyeztetések:** A tervezési folyamat során rendszeresen, de szükségszerűen kerül sor – elsősorban online formában – a munkacsoport egyeztetésekre. Ezek célja főként a döntési pontokon a szükséges döntések meghozatala, a tervezési részterületek egymásra épülésének, koherenciájának biztosítása, az elkészült anyagok minőségbiztosításának előkészítése.
- **Megyével történő egyeztetés:** az elkészült FVS és TVP tervezetét véleményezésre meg kell küldeni a Baranya Vár megyei Önkormányzatnak. A Vár megyei Önkormányzat nyilatkozatát a TOP_Plusz-1.3.1-21 pályázati támogatási kérelemhez csatolni szükséges.

1.3 Partnerségi akciók ütemezése a tervezési folyamatban

Az FVS tervezése 2021. év végén indult meg, azonban a stratégia alapját az alábbi meglévő városfejlesztési dokumentumok adják, hiszen ezek még ma is hatályosak és relevánsak:

- Településfejlesztési koncepció (TK);
- Integrált Településfejlesztési Stratégia (ITS);
- TK és ITS Megalapozó dokumentuma (MD).

Ezen fejlesztési dokumentumok a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012 (XI. 08.) Kormányrendelet alapján készültek, betartva az abban foglalt partnerségi egyeztetési és társadalmasítási követelményeket, így mindhárom dokumentum széleskörű társadalmi és intézményi egyeztetésen alapul, amelyek lehetőséget biztosítottak az érintettek véleményének megismerésére.

A jelen stratégia készítése során az alábbi partnerségi akciók megvalósítása tervezett:

5. táblázat: Az FVS kidolgozása során tervezett partnerségi akciók és azok ütemezése

Partnerségi akció típusa	Tervezett dátum
Kérdőíves felmérés (lakossági és intézményi)	2022. január - február
Online és személyes interjúk	2022. február - május
Lakossági egyeztetés 1. kör (honlapon és közösségi médián keresztül)	2022. április
Írásos partnerségi véleményezés 1. kör	2022. április
Munkacsoport egyeztetések (folyamatosan)	2021. december – 2022. május
Lakossági egyeztetés 2. kör (honlapon és közösségi médián keresztül)	2022. május-június
Írásos partnerségi véleményezés 2. kör	2022. május-június
Baranya Vármegyei Önkormányzattal történő egyeztetés	2022. június-július

A fenti ütemezés és folyamat összesített eredményeinek rövid ismertetése az FVS 2023. évi felülvizsgálatakor:

Partnerségi akció típusa	Eredmény bemutatása
Kérdőíves felmérés (lakossági és intézményi)	2022. január – február hónapban megvalósult, részletes elemzés a 8. fejezetben olvasható.
Online és személyes interjúk	2022. február – május közötti időszakban megvalósult, részletes bemutatás a 8. fejezetben olvasható.
Lakossági egyeztetés 1. kör (honlapon és közösségi médián keresztül)	2022. április-május hónapban megtörtént: https://old.mohacs.hu/file/Mohacs_FVS_tars_220_429.pdf Érdemi észrevétel a lakosság részéről nem érkezett.

Partnerségi akció típusa	Eredmény bemutatása
Írásos partnerségi véleményezés 1. kör	<p>2022. április-május hónapban megtörtént: https://old.mohacs.hu/file/Mohacs_FVS_tars_220429.pdf</p> <p>A beérkezett észrevételek, javaslatok beépítésre, vagy annak elmaradása esetén indoklásra kerültek, a tervezői válaszokat a véleményezők megkapták.</p>
Munkacsoport egyeztetések (folyamatosan)	<p>2021. december – 2022. augusztus közötti időszakban folyamatos egyeztetések történtek. Stratégiai munkacsoport megbeszélésekre (online formában) kb. 4-5 alkalommal került sor, elsősorban a tervezési folyamat döntési pontjainál (problémák feltárása, célrendszer, beavatkozás-lista, költségek, ütemezés, irányítási- és működési modell).</p> <p>A tervezői munkacsoport együttműködése ennél sokkal intenzívebb volt, telefonos, emailés, online és személyes egyeztetések folyamatosan, adott esetben heti/napi rendszerességgel történtek, melyek eredményeként feladat-határidő leosztás készült, majd minden esetben megtörtént a visszacsatolás az adott feladat elvégzéséről, további kérdések, problémák szükségzerű egyeztetéséről.</p>
Lakossági egyeztetés 2. kör (honlapon és közösségi médián keresztül)	<p>2022. június-július hónapban megtörtént: https://old.mohacs.hu/?p=24&szid=13 https://old.mohacs.hu/file/FVSVEGSO.pdf</p> <p>Érdemi észrevétel a lakosság részéről nem érkezett.</p>
Írásos partnerségi véleményezés 2. kör	<p>2022. június-július hónapban megtörtént: https://old.mohacs.hu/file/FVSVEGSO.pdf</p> <p>A beérkezett észrevételek, javaslatok beépítésre, vagy annak elmaradása esetén indoklásra kerültek, a tervezői válaszokat a véleményezők megkapták.</p>
Baranya Vármegyei Önkormányzattal történő egyeztetés	<p>2022. augusztus 3.-án került megküldésre a Város Képviselő-testülete által jóváhagyott FVS és TVP a Vármegye részére véleményezésre. A dokumentumok elfogadásáról szóló határozatot 2022. szeptember 8.-án küldte meg a Baranya Vármegyei Önkormányzat Mohács részére. A Vármegyei Önkormányzat a dokumentumokat változtatás, kiegészítés nélkül jóváhagyta.</p> <p>A TOP_Plusz-1.3.1-21 kódszámú felhívásra ezen dokumentumok csatolásával nyújtotta be a Város a támogatási kérelmét 2022. szeptember 20.-án.</p>

2. Megalapozó munkarész

2.1. Helyzetelemzés

2.1.1. Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok

Mohács a Dél-Dunántúli Régióban, Baranya megyében fekszik. A régió településszerkezete kedvezőtlen, arra egyrészt a városhálózat fejletlensége, másrészt az aprófalvak- és kistelepülések nagy aránya jellemző. A túlnyomóan aprófalvak alkotta térszerkezet jól példázza, hogy a régió 656 települése közül, mindössze 41 rendelkezik városi jogállással (6,25 %). A városi népesség az ország összes régióját tekintve Észak-Magyarország után a dél-dunántúli régióban a legalacsonyabb, a lakosság mindössze 55 százaléka él városokban, mely leginkább a társadalmi–gazdasági életében, a lakossági szolgáltatások biztosításában meghatározó szerepet betöltő megyeszékhelyeken koncentrálódik (Pécs, Szekszárd, Kaposvár).

A régió városhálózatának gerincét tizenegy 10-30 ezer fő közötti lakosszámú város adja, mely méretkategóriába – megközelítőleg 17 ezer lakosával – Mohács is tartozik. A régióban a tízezer főnél kisebb népességű városok (27 db) zömének ellátó intézményrendszere erősen hiányos, a nem mindennapos szolgáltatásokat az ott élők kénytelenek lakóhelyükön kívül igénybe venni. E városok saját települési infrastruktúrájának kiépítettsége is elmarad a nagyobb városok színvonalától. Mindezek mellett a térségben még jelenleg is vannak városhiányos területek, ilyenek Tolna vármegye középső részének vidékei, a Zselicség, az Ormánság vagy a Somogyi dombvidék.

A városhiányos területek nagyrészt megegyeznek az aprófalvas területekkel. A régió településhálózatának körülbelül 55 %-át aprófalvak alkotják, ezekben él a lakosság 10 %-a. A térség falvai közül 371 számít aprófalunak, melyek lakosságszáma az 500 főt sem éri el. Baranyában az eleve kedvezőtlenül magas regionális aránynál is hangsúlyosabb az ezen méretkategóriába tartozó falvak aránya, mely megközelítőleg a településhálózat 70 százalékát teszi ki, szemben Somogy 52, és Tolna 30 százalékos arányával. Az így kialakuló, aprófalvas településszerkezetet rendszerint kedvezőtlen gazdaságföldrajzi környezetet teremt. Ugyanakkor fontos megjegyezni, hogy az előbbiekben kifejtett kedvezőtlen vármegyei helyzet ellenére Mohács közvetlen környezete némileg kivételt képez, mivel a Duna menti területeken népesebb települések helyezkednek el, 500 fő alatti település nincs is, az átlagos népességszám pedig 2,5-szerese a belső területekének.

A Mohács által vezetett járást összesen 26 település alkotja, melyek egyben a város elsődleges társadalmi és gazdasági vonzáskörzetét is jelentik, noha különböző szempontok szerint vizsgálva a város vonzáskörzete eltérő területi képet mutat, az ugyanis különböző erősséggel, de a keleti irányban a Bólyi járás jelentős részére, míg északon a Pécsváradi járás déli településeire is kiterjed. A járás nyugati kapcsolatait a Duna, a délieket pedig az országhatár jelentősen korlátozza. Tekintettel járásszékhely státuszára, az összes járási hatókörű igazgatási, oktatási, egészségügyi stb. szervezet is Mohácson található, mely a város gazdasági és társadalmi pozícióit tovább erősíti. Tekintettel arra, hogy a járásban mindössze egy 2000 főnél népesebb falu (Lánycsók) található, megállapítható, hogy a járásszékhely Mohácsot egy dominánsan (2000 lakos alatti) „kisfalvas” térség öleli körbe. Mindennek megfelelően Mohács nem csupán társadalmi és adminisztratív, hanem foglalkoztatási központként is szolgál, melynek vonzása nem kizárólag a járás településeire, de a szomszédos Bólyi járás településeinek jelentős részére kiterjed. Ezzel együtt regionális, illetve vármegyei szerepkörrel a város nem rendelkezik, vagyis a magasabb színvonalú oktatási, adminisztratív és ellátó-jellegű szolgáltatásokat leginkább Pécsen és Szekszárdon lehet igénybe venni.

2. ábra: Mohács és járásának elhelyezkedése Baranya megyén belül

BARANYA MEGYE JÁRÁSAI, 2018
66/2015. (III. 30.) Korm. rendelet

Adatok forrása: [KSH, TelR]

Járás	Település, db (2018)	Lakónépesség, fő (2016.12.31.)
Bólyi	16	11 439
Hegyháti	25	11 993
Komló	20	33 317
Mohácsi	26	33 498
Pécs	40	176 816
Pécsvárad	17	11 477
Selyei	38	13 530
Siklósi	53	34 950
Szentlőrinci	21	14 226
Szigetvári	45	24 480
összesen	301	365 726

Forrás: Lechner Tudásközpont

2.1.2. A területfejlesztési dokumentumokkal (Országos Területfejlesztési Konceptióval és a területileg releváns vármegyei, valamint térségi területfejlesztési koncepciókkal és programokkal) való összefüggések vizsgálata

Mohács Fenntartható Városfejlesztési Stratégiájának vonatkozásában három fejlesztéspolitikai stratégiai alapidokumentum fogalmaz meg követendő, helyi szinten értelmezhető fejlesztési törekvéseket, ezáltal keretet szabva jelenlegi stratégia tervezésének, melyek az alábbiak:

- Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió
- Baranya Megyei Területfejlesztési Konceptió
- Baranya Megyei Területfejlesztési Program
- Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió

A 2014-ben elfogadott Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK) Magyarország társadalmi, gazdasági, valamint ágazati és területi fejlesztési szükségleteiből alapozva fekteti le az ország 2030-ig szóló fejlesztési jövőképét, melyben külön célokat és elveket fogalmaz meg a 2014-2020, illetve a 2021-2027 közötti európai uniós források felhasználását illetően. Az OFTK 2030-as céldátummal összesen 4 hosszú távú, illetve további 7 specifikus hosszú távú célt jelöl ki, melyek az alábbiak:

- Átfogó célok:
 - értékteremtő, foglalkoztatást biztosító gazdasági fejlődés,
 - népesedési fordulat, egészséges és megújuló társadalom,
 - természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezetünk védelme,
 - térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet
- Specifikus célok (szakpolitikai és területi):
 - versenyképes, innovatív gazdaság,
 - gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság,
 - életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és -ellátás, az élelmiszerfeldolgozóipar fejlesztése,
 - kreatív tudástársadalom, piacképes készségek, K+F+I,
 - értéktudatos és szolidáris, öngondoskodó társadalom,
 - jó állam, szolgáltató állam és biztonság,
 - stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata és környezetünk védelme.

Mindezen célkitűzésekkel szoros logikai összefüggésben az OFTK az alábbi köztes célokat tűzi ki a 2021-2027 közötti uniós fejlesztési időszak tekintetében:

- patrióta gazdaság, kis- és középvállalati bázison, nagyvállalati partnerségben,
- fordulat a teljes foglalkoztatottság és tudástársadalom felé,
- útban az erőforrás- és energiahatékonyság, illetve az energiafüggetlenség felé,
- népesedési és közösségi fordulat,
- területi integráció, térségi és helyi fejlesztések a helyi gazdaság bázisán

Térségspecifikus célkitűzésként pedig Baranya vármegye viszonylatában az OFTP a következőket fogalmazta meg a vármegyei fejlesztéspolitikai törekvések koordinálása számára:

- a kedvező mező- és agrárgazdálkodásban rejlő potenciál jobb kihasználása,
- rugalmasan reagálni képes szak- és felnőttképzési rendszer fejlesztése,

- a **vár** megye közlekedési zártságának oldása, a megyén áthaladó TEN-T közlekedési korridorok, valamint ezek csomópontjai és a kapcsolódó hálózat fejlesztése, különös tekintettel a horvátországi, illetve bosznia-hercegovinai összeköttetésekre,
- intermodális közlekedési csomópont és logisztikai központ kiépítése a pécsi agglomerációban, a pécsi befektetési és tudásövezet fejlesztése,
- a **vár** megyei fejlesztési pólus központi és idegenforgalmi funkcióinak megerősítése és a **vár** megye városainak képessé tétele az innováció befogadására,
- a helyi természeti, környezeti és gazdasági erőforrásokon alapuló komplex önfenntartó fejlesztési programok megvalósítása,
- Turisztikai fejlesztések: világörökségi helyszínek, bor, kulturális, gyógy- és termálturizmus, az építészeti értékek védelme, az épített örökség megőrzése,
- a Pécsi Tudományegyetemben rejlő lehetőségek kihasználása, a K+F tevékenység színvonalának jelentős emelése a minőségi oktatás, kutatás és innováció területén

Baranya Megye Területfejlesztési Konceptiója

Baranya Megye 2021 júliusában készült Területfejlesztés Konceptiójának elsődleges célja a 2021-2027 uniós fejlesztési ciklus keretében a megyébe áramló források hatékony, minél magasabb haszonnal járó felhasználásának megalapozása.

A Konceptió törekvése, hogy kereteket biztosítson mindannak érdekében, hogy a megyében felmerülő fejlesztési elképzelések hosszú távon ható, a megyében élők életminőségét érdemben javító fejlesztésekké álljanak össze. A konceptió jövőképében Baranya **vár** megye 2030-ra élhető, az erőforrásaival fenntarthatóan gazdálkodó térségi növekedési centrummá válik, értékteremtő foglalkoztatást biztosító gazdasági szerkezettel, javuló gazdasági mutatókkal, ahol növekszik a foglalkoztatás és megkezdődik a társadalmi felzárkózás.

Baranya Megyei Területfejlesztési Program

A 2021 júliusában készült megyei területfejlesztési program legfőbb szakpolitikai motivációja, hogy a meghatározza a Baranya **vár** megye számára reális, a térségi adottságokhoz illeszkedő, azokra fokozottan építő terület- és vidékfejlesztéshez kapcsolódó vállalatokat és intézkedéseket, melyek elősegítik a területfejlesztési konceptióban megfogalmazott célok megvalósulását.

A fejlesztési konceptió cél és prioritásrendszerének alapjául három átfogó cél került meghatározásra, melyek az alábbiak:

- Magas hozzáadott értéket teremtő foglalkoztatást biztosító gazdaság kialakítása;
- Fenntartható, egészséges és megújuló társadalom;
- Környezet- és energiatudatos **vár** megye.

Az átfogó célok elérését a stratégiai célrendszer részeként meghatározott 7 stratégiai cél és Baranya **vár** megye sajátos térszerkezetéhez illeszkedő 3 területi célkitűzés szolgálja. A stratégiai célok egyfajta fókuszáltságot adnak az átfogó célok eléréséhez vezető út kijelölésében, körvonalazva egyben a **vár** megye értékválasztásának tengelyeit. A fejlesztési konceptió hét stratégiai célja:

- Helyi gazdaságok fejlesztése, körforgásos gazdaság kialakítása;
- Tartós növekedésre képes gazdaság megteremtése;
- A jelenlegi és jövőbeni piaci igényekhez illeszkedő emberi erőforrások fejlesztése;
- Társadalmi felzárkózás elősegítése;
- Stratégiai erőforrások fenntartható használata;
- Elérhetőség és mobilitás javítása;
- Nemzetközi növekedési centrummá válás.

A vizsgált dokumentum szakmai alapvetése szerint Baranyán belül jelentős területi eltérések mutatkoznak, ennek megfelelően koncepció három területi részegységet, valamint ezekhez tartozó specifikus célokat is meghatároz:

- Hátrányos helyzetű, fejletlen gazdaságú térségek komplex fejlesztése Baranya vármegye nyugati, északnyugati és délnyugati felén
- Gazdasági szerkezetváltó, növekedési centrumtérség Baranya vármegye központi és keleti részén
- Dél-baranyai drávamenti határtérség

Ezen célrendszerben Mohács a gazdasági szerkezetváltó, növekedési centrumtérség részeként jelenik meg, mely területi egység legfontosabb fejlesztési céljai a tudásalapú gazdaság, a gépipar, a vidékgazdaság és az élelmiszergazdasági vertikumok fejlesztése.

2.1.3. A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata

Mohács főként a rajta keresztülhaladó közutakkal és kerékpárutakkal, valamint a tervezett Duna-híd és a város kikötője, a víziközlékedés kapcsán jelenik meg az Országos Területrendezési Tervben (OTrT).

- Mohácsot két főút, az 56. és az 57. számú főút érinti:
 - 56. számú főút észak-déli irányban halad át a városon (Szekszárd (6. sz. főút) - Mohács - Udvar - (Horvátország))
 - 57. számú főút nyugati irányból érinti a várost (Mohács - Pécs térsége (6. sz. főút))
- Az 57. számú főút további egy Mohácsi vonatkozású, egyelőre tervezett szakasszal jelenik meg az OTrT-ben (Mohács - Nagybaracska (51. sz. főút)).
- A mohácsi Duna-híd koncepciója kapcsán a tervezett hidak vonatkozásában is megjelenik Mohács az OTrT-ben.
- Az OTrT-ben szereplő országos kerékpárút-törzshálózat több eleme is érinti Mohácsot:
 - Dél-alföldi határmente kerékpárútvonal alábbi szakasza: Debrecen - Létavértes - Biharkeresztes - Sarkad - Gyula - Lőkösháza - Battonya - Mezőhegyes - Tótkomlós - Orosháza - Hódmezővásárhely - Szeged - Mórahalom - Tompa - Bácsalmás - Nagybaracska – Mohács)
 - Alsó-Dunamente kerékpárútvonal (6-os jelű Euro Velo®) két szakasza:
 - Budapest - Dunaharaszti - Taksony - Dunavarsány - Majosháza - Ráckeve - Dömsöd - Dunavecse - Dunaegyháza - Solt - Dunapataj - Ordas - Dunaszentbenedek - Uszód - Foktő - Fajsz - Baja - Szeremle - Dunafalva - Mohács - Kölked - (Horvátország)
 - Mohács - Hercegszántó - (Szerbia)
- A meglévő országos és határkikötők kapcsán egyaránt megjelenik Mohács az OTrT-ben.
- Nemzetközi és hazai szénhidrogén-szállító vezetékek terén a 330-02sz. vezetékek (Palotabozsok – Mohács) adja az OTrT mohácsi vonatkozását.
- Végül két országos csatorna kapcsán szerepel Mohács az OTrT-ben:
 - Karapancsai-főcsatorna (Mohács-Dávod/Hercegszántó)
 - Északi-főgyűjtő (Dunafalva-Mohács)

2.1.4. A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek - az adott település fejlesztését befolyásoló - vonatkozó megállapításai

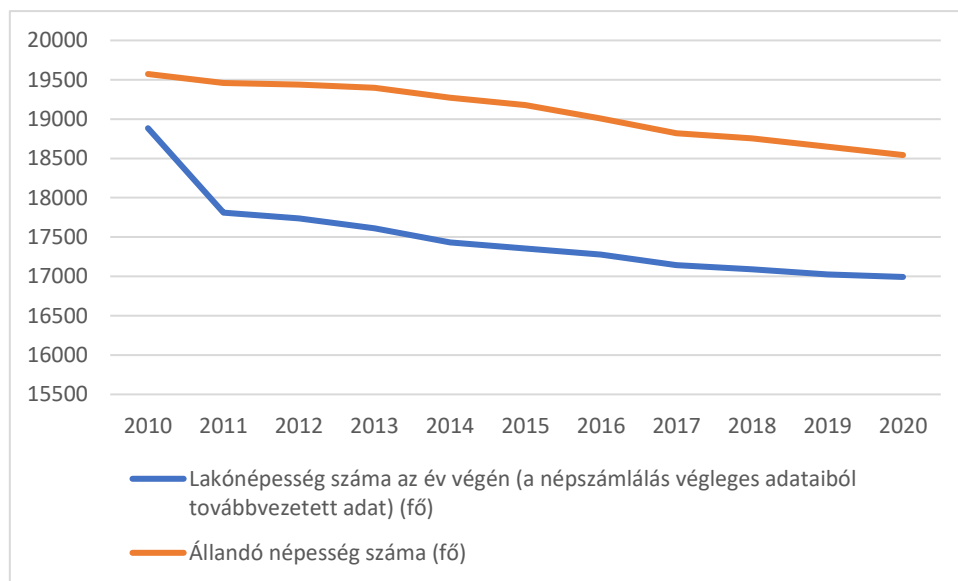
Mohács közvetlen környezetét kilenc Baranya vármegyei (Somberek, Görcsönydoboka, Székelyszabar, Lánycsók, Nagynyárad, Kölked, Homorúd, Dávod, Nagybaracska), valamint egy Bács-Kiskun vármegyei település (Dunafalva) alkotja. A vonatkozó helyi tervek nem tartalmazzak Mohács település fejlesztési koncepcióját befolyásoló megállapításokat.

2.1.5. A település társadalma

2.1.5.1. Demográfia, népesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok

Mohács társadalmi pozícióját és trendjeit elsőként a város demográfiai helyzetképével és a mögötte lévő folyamatokkal jellemezhetjük. A KSH által publikált statisztikákból megállapítható, hogy a város lakó-, és állandó népességszáma folytonos, de mérséklődő csökkenést mutat. Mindennek következményeként, 2010 és 2020 között Mohács lakosságszáma 18.884 főről 16.993 főre, míg 2010 és 2020 között állandó népességszáma 19.573 főről 18.543 főre csökkent, mely mindkét mutató esetében, a múlt évtizedben, egy közel 10 százalékos demográfiai fogyást eredményezett.

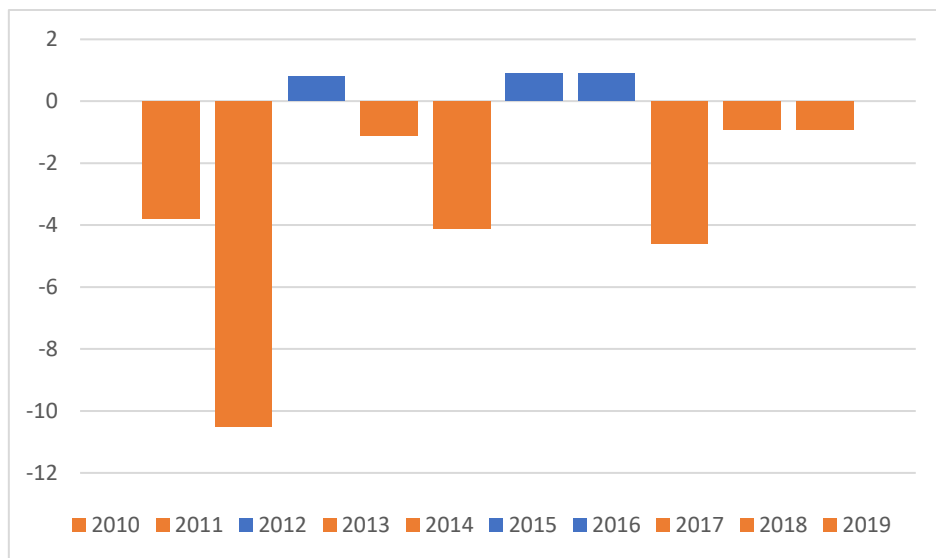
3. ábra: A lakónépesség és állandó népesség számának alakulása Mohácson 2010-2020 között (fő)

Forrás: KSH

Mindennek tükrében kijelenthető, hogy Mohács a Baranya **vár**megyei járásszékhelyek között – Pécs és Komlót követően – a harmadik legnagyobb népességszámmal rendelkező település, amely a **vár**megye lakosságának körülbelül 4,8 százalékát alkotja, míg népsűrűsége (151,41 fő/km²) alapján a ritkábban lakott baranyai járásközpontok közé sorolható. Mohács romló demográfiai helyzetképe mögött alapvetően két háttértényező azonosítható; az elvándorlás jelensége, valamint a város lakosságának fokozatos előregedése. A TeIR adatai alapján ez utóbbi jelenség igen hullámszerű képet mutat. Az elmúlt évek folyamán 2012-es, 2015-ös és 2016-os évben pozitív volt Mohács vándorlási egyenlege, mely azonban egy esetben sem érte el az 1 százalékot. A fennmaradó időszakok egyenlege rendre negatív hatással volt Mohács népességére, a kiugrónak tekinthető 2011-es évben a vándorlási egyenleg a -10 százalékot is meghaladta, 2018-óta azonban lényegesen kedvezőbb – de továbbra is negatív – 0,9 százalékon áll. Ezen problémát fokozza, hogy jellemzően fiatalabb és képzettebb lakosok hagyják el a várost, mely jelenség a munkaerőpiacra gyakorolt negatív hatás mellett az öregedést is felgyorsítja, mely Mohács másik demográfiai problémáját jelenti.

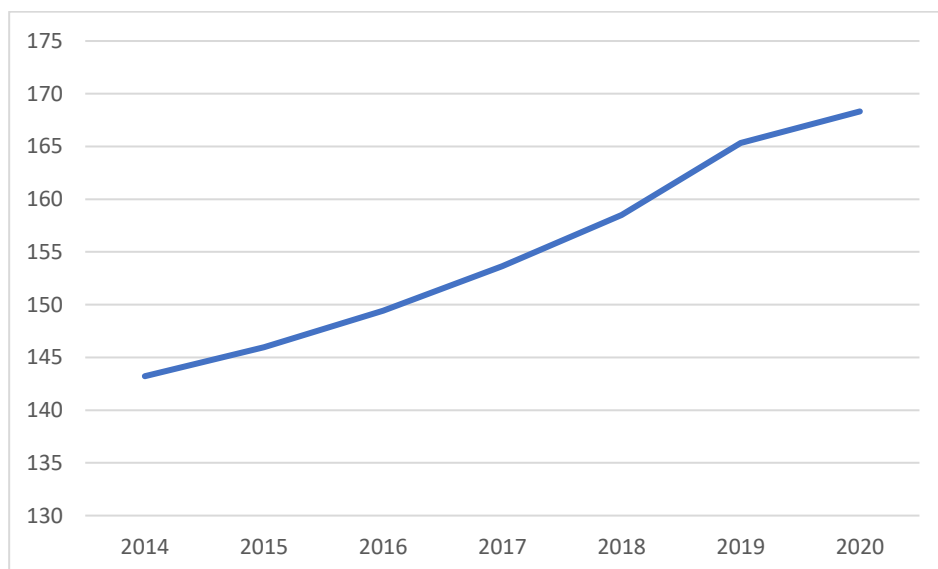
4. ábra: Mohács vándorlási egyenlege 2010-2019 között (%)

Forrás: TeIR

Ahogy az korábban említésre került, a várost érintő negatív demográfiai trendhez – az elvándorlás mellett – az város lakosságának öregedése is hozzájárul. A TeIR adatai alapján, a lakosság fokozódó előregedési tendenciája tekintetében elmondható, hogy Mohács öregedési indexe (vagyis a 100 fő 15 évnél fiatalabb lakosra jutó 65 évnél idősebb lakos számát megjelenítő mutató értéke) 2010 és 2019 között 175 főről 223 főre emelkedett, mely egy igen jelentős, közel 28 százalékos növekményt jelent. Mindez a nemzeti szinten mért öregedési index tekintetében is jelentős mértékű előregedettséget jelent, ugyanis Mohácson 43 fővel több 65 év feletti jut 100 fő 15 évnél fiatalabb lakosra, mint az országos átlag. A város helyzetét némileg árnyalja, hogy Baranya vármegye járásszékhelyein általánosságban magasabb az időskorú lakosok aránya, mint az ország egyéb területein. Ezen átlag tekintetében Mohács demográfiai helyzete kedvezőbbnek mondható a környező járásszékhelyekénél.

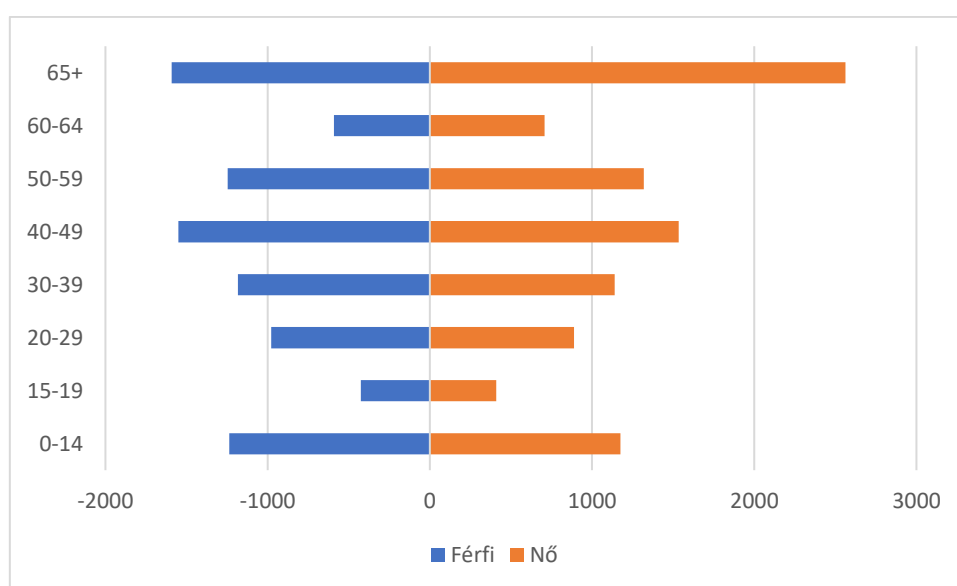
5. ábra: Mohács öregedési indexe (100 fő 15 évnél fiatalabb lakosra jutó 65 évnél idősebb lakos száma)

Forrás: KSH

A fokozott előregedés ténye Mohács korfájának szerkezetében is egyértelműen megállapítható. A KSH 2020-as kimutatásai alapján elmondható, hogy a város lakosságának közel 30 százaléka 60 év feletti lakosnak minősül, mely lényegesen meghaladja ezen korosztály országos arányát. Miközben a 15 és 59 év közöttiek aránya viszonylag átlagosnak tekinthető, az ennél fiatalabbak arányában megint csak jelentős negatív irányú eltérés figyelhető meg Mohács esetében. A 15 évnél fiatalabb lakosok aránya a város lakosságának összesen 13 százalékát teszi ki. Mindennek tudatában, valamint a fokozódó öregedési trend ismeretében Mohács jövőbeli fejlesztései között szükségszerűen megfelelő hangsúlyt szükséges helyezni az idősebb korosztályok igényeinek kielégítésére, elsősorban a szociális és kulturális szférán belül, mely a város „nyugdíjasbarát” szolgáltatásaiban eredményezhet érdemi előrelépést. Ezzel párhuzamosan ugyanakkor a fiatalabb generációk helyben tartására is szükségszerűen reflektálni kell a városi fejlesztések során – kiváltképpen versenyképesebb munkahelyek és szolgáltatások biztosításával – mely a fiatalok elvándorlásának mérséklésében eredményezhetne előrelépést.

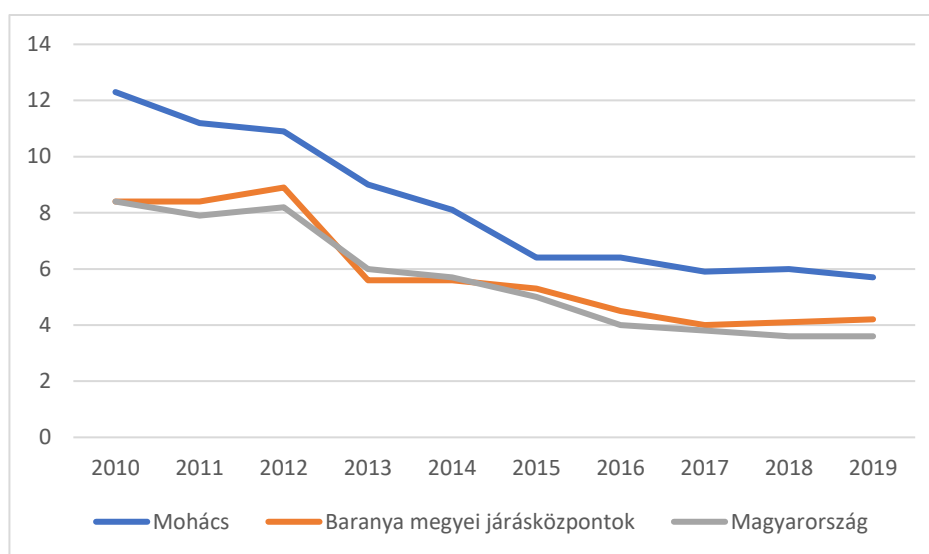
6. ábra: Mohács lakosságának korfája 2020-ban (fő)

Forrás: KSH

A demográfiai helyzetkép mellett a város társadalmi státuszát legkézenfekvőbb módon a munkaerőpiaci és jövedelmi/jóléti mutatókkal szemléltethetjük, melyek segítségével Mohács népességmegtartó erejéről és életminőségéről is releváns következtetéseket fogalmazhatunk meg. A munkaerőpiaci helyzetkép tekintetében megállapítható, hogy a nyilvántartott álláskereső aránya Mohács esetében, a hazai és térségi trendekkel megegyező mértékben, 2012 óta fokozatos csökkenést mutat. Ennek a pozitív munkaerőpiaci folyamatnak eredményeként Mohácson a regisztrált álláskereső aránya a 15-64 éves korosztályon belül 2010 és 2019 között 12,3 százalékról 5,7 százalékra csökkent, vagyis a város területén a foglalkoztatás további bővítése számára már csupán korlátozott humánkapacitás áll rendelkezésre.

7. ábra: Nyilvántartott álláskeresők a munkaképes korú népesség százalékában (%)

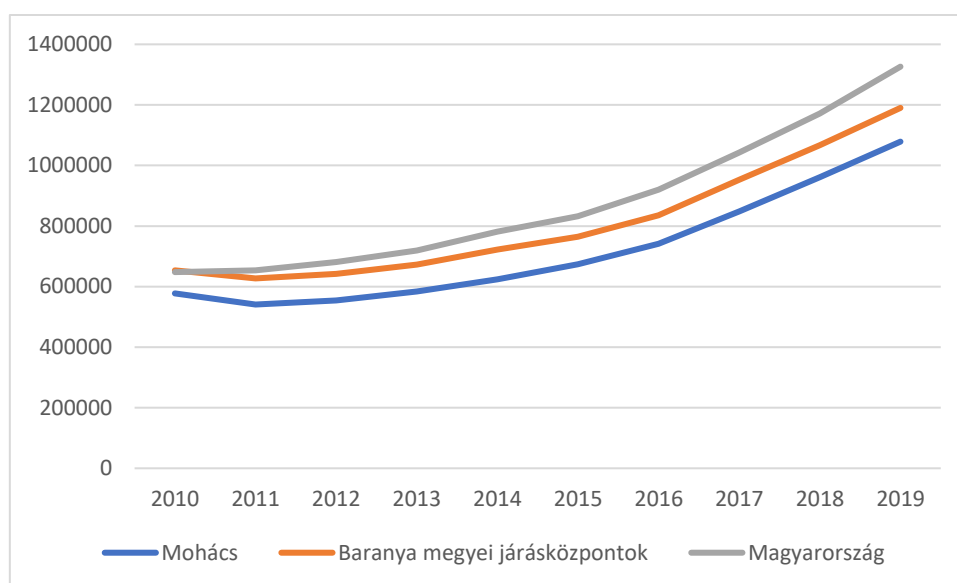
Forrás: TeIR

Ezzel szemben sokkal negatívabb következtetésre juthatunk, ha a 180 és 360 napnál hosszabb ideje munkanélküli státuszban élő lakosok arányának változását vesszük szemügyre. Ebben az esetben, a vizsgált időszak során a 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott munkanélküliek aránya a munkanélküliek teljes csoportján belül – jelentős fluktuáció mellett – 42,9 százalékról 52 százalékra növekedett, a 360 napnál tovább regisztrált munkanélküliek aránya ezzel ellentétben 2,7 százalékról 1,9 százalékra mérséklődött. Ezek tükrében elmondható, hogy az utóbbi 10 év foglalkoztatáspolitikai eszközeinek hatására a városban mért munkanélküliségnek mértéke jelentősen csökkent, azonban a munkanélküliségben töltött idő hossza tekintetében nem figyelhető meg ilyen egyértelmű pozitív tendencia.

A TeIR adatai alapján azonban fontos negatívumként megjegyezni, hogy az álláskeresők arányának, illetve az álláskeresés idejének csökkenésével párhuzamosan a 25 év alatti fiatal munkanélküliek, valamint az alacsony presztízű (jövedelmű) szakmákban elhelyezkedők aránya 2011 és 2020 között kisebb léptékű növekedésen ment keresztül. Ennek eredményeként a 25 évnél fiatalabb munkanélküliek aránya Mohácson – az országos trenddel ellentétesen – 15,9 százalékról 16,3 százalékra nőtt, míg az alacsony presztízű szakmát betöltők aránya (a foglalkoztatottak csoportján belül) – az országos trendhez igazodva – a 22,6 százalékról 28 százalékra emelkedett, mellyel azonban Mohács továbbra is kedvezőbb képet fest az országos átlagnál. Következtetésként hangsúlyozandó, hogy Mohács erősödő foglalkoztatási státusza nem eredményezett javulást sem a fiatalok munkaerőpiaci integrációjának hatékonyságában, sem pedig a foglalkoztatás minőségi javulásában. Így a város foglalkoztatási szerkezetét továbbra is a fiatalok nehézkes belépése, valamint a konvencionális (alacsony hozzáadott értéket előállító) foglalkoztatási formák jellemzik, mely a város gazdaságfejlesztése elé jelentős gátakat emel.

Ami Mohács jóléti státuszát illeti, a rendelkezésre álló TeIR adatok függvényében a legkézzelfoghatóbb következtetéseket alapvetően az egy lakosra jutó nettó jövedelmi kimutatással fogalmazhatjuk meg, mely a lakosság által előállított fajlagos jövedelem mértékét mutatja meg. Ebben a város gazdasági fejlődését alátámasztó pozitívumként megállapíthatjuk, hogy a városban mért fajlagos jövedelem értéke – a **vár** megyei, illetve az országos tendenciához idomulva – 2011 és 2019 között óta töretlenül növekedett, melynek hatására az egy főre jutó nettó jövedelem szintje a nagyságrendileg 540 ezer forintos szintről kiindulva 2019-re megközelítette az 1,1 millió forintos szintet, mely hozzávetőlegesen 100 százalékos növekményt jelent.

8. ábra: Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem (Ft)

Forrás: TelR

Ezzel párhuzamosan ugyanakkor negatívumként megállapítható, hogy a számottevő mértékben javuló jövedelmi tendencia ellenére Mohács fajlagos jövedelme továbbra is elmarad a Baranya **vármegyei** járásközpontok, valamint a hazai jövedelmi átlag növekedési ütemétől és volumenétől, így mindennek következményeként 2019-re Mohács fajlagos jövedelme a hazai átlagtól nagyságrendileg 150 ezer, míg a Baranya **vármegyei** járásközpontok átlagához képest pedig 100 ezer forint értékű elmaradást mutatott, mely a város jövedelmi felzárkózásának sikertelenségét, illetve ezzel együtt a helyi gazdaság relatíve versenyképtelenebb jövedelemtermelő képességét bizonyítja.

2.1.5.2. Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok

Mohács területén belül differenciáltság mutatható ki az egyes városrészekben élők jövedelmi státusza, az ott élők életminősége alapján, amely szoros korrelációt mutat a város társadalmának térbeli rétegződésével. Mohács legrosszabb helyzetű területként:

- a belvárostól délre elterülő városrész,
- a telepszerű, többszintes beépítésű lakótelepek és a nyugati városrész korábbi beépítésű családi házas lakóterületei,
- és a szigeti városrész azonosítható.

A belvárostól délre található terület szerkezetileg és funkcionálisan is két jól láthatóan elkülönülő részre bontható. A töltéstől északra belterületi, zömmel beépítésre szánt területek, ettől délre külterületi, többségében mezőgazdasági funkciójú területek találhatók. Az északi részen a lakófunkció dominál, amely intézményi, rekreációs és gazdasági funkciókkal egészül ki, illetve itt található a város református temetője. A városrész külterületi része döntően mezőgazdasági terület, a déli közigazgatási határ közelében mezőgazdasági üzemi terület található állattartó funkcióval. A Kölkedre vezető út mellett fekszik a város szennyvíztisztító telepe. A városrész társadalmi helyzetéről összességében elmondható, hogy rendkívül kedvezőtlen, erős szegregációs tendenciák érvényesülnek. A KSH adatai alapján a városrészben 4 terület is szegregátumnak tekintendő. A városrész hátrányos helyzete mutatkozik meg a szegregátumok nagy száma mellett az intézményhálózat korszerűtlenségében és az infrastrukturális ellátottság hiányosságában is.

Szintén kedvezőtlen társadalmi helyzet figyelhető meg a telepszerű, többszintes beépítésű lakótelepek és a nyugati városrész korábbi beépítésű családi házas lakóterületei kapcsán. A városrész funkcionális szempontból igen változatos képet mutat, ugyanis a terület nagy részén a lakófunkció dominál, de főleg a vasút melletti területeken kereskedelmi és szolgáltató létesítmények is helyet kaptak. A lakótelepeken a teljes városhoz mérten is jelentős szociális és oktatási intézmények kaptak helyet. Jelentős zöldfelületi elem a Gyümölcs utca és a Liszt Ferenc utca sarkán található Kresz-park és a Bég-patakot kísérő nagyterjedésű zöldfelület. A lakótelepek és a szociális intézmények energiaracionalizálási és hőtechnikai szempontból rekonstrukcióra szorulnak. Főleg az Újvárosi lakótelep kedvezőtlen társadalmi helyzetű, a szegregációs tendenciák is erősek. A KSH adatai alapján a városrész szegregátumnak tekintendő.

A szigeti városrész tekintetében is hasonló problémák figyelhetőek meg, a Duna bal partján elterülő városrész zömmel mezőgazdasági hasznosítású, beépítésre szánt területei Újmohács és Sárhát önálló településrészek, ahol a lakófunkció dominál. A zömmel szántóföldi művelés alatt álló mezőgazdasági területen mezőgazdasági üzemi hasznosítású majorok működnek. Mohács történetileg kialakult, részben tanyás, részben kiskert művelésű területei is ebben a városrészben találhatók (Alsókanda, Felsőkanda, Papkert, Paprét és Sáros). Ezeken, a Dunához közeli területeken vegyesen jelenik meg a lakó-, az üdülő és a kiskertművelésű gazdasági funkció. Mind Újmohács, mind pedig Sárhát közműellátottsága hiányos. A Duna-part jelentős turisztikai potenciálja mindez ideig a szabadstrand kivételével kihasználatlan. Nagy hiányossággként nevezhető meg a városrész megközelíthetősége, az ugyanis csak komppal lehetséges. Sárhát településrész kedvezőtlen társadalmi helyzetű, a szegregációs tendenciák erősek. A KSH adatai alapján a településrész szegregátumnak tekintendő.

2.1.5.3. Települési identitást erősítő tényezők (történeti és kulturális adottságok, társadalmi élet, szokások, hagyományok, nemzetiségi kötődés, civil szerveződések, vallási közösségek stb.)

A térség gazdag történelmi és kulturális hagyományainak köszönhetően erős települési identitásról beszélhetünk Mohács esetében, melyre a város önkormányzata is jelentős hangsúlyt fektet. Ennek megfelelően minden évben nagy hangsúlyt fektet a városi a helyi közösséget megmozgató, összekovácsoló rendezvények szervezésére. A város vezetése különféle változatos kulturális programok szervezésével, megrendezésével, támogatásával kívánja biztosítani a település lakosainak számára a tartalmas együttlét, művelődés és szórakozás lehetőségét. Ezen rendezvények és programok fontos szereplői a város kulturális életét színesítő mohácsi énekkarok, tánccsoportok, zenekarok.

A városban az épített örökség is rendkívül sokszínű, közülük az egyik legjelentősebb a barokk stílusban épült volt Püspöki Palota, mely jelenleg gimnáziumként működik. Mohácson további 12 műemlék jellegű épület (templomok, kálvária, temető kápolna, ravatalozó, Ferences kolostor) található, melyek döntő többsége egyházi tulajdont alkot, állapotuk jónak mondható. A szintén műemlék jellegű szerb kereskedőház ma iparosházként üzemel, és felújítása a városrehabilitáció során kiemelt prioritással bír. A Duna partján helyezkedik el a jelenleg helyi védettséget élvező Selyemszövőgyár épülete is. A Duna-part másik meghatározó, látványos épülete a Temaforg ipari épülete. Az elmúlt években megtörtént mindkét épület teljes körű rekonstrukciója.

Az épített környezeten túl számos kulturális intézmény működése járul hozzá a város kulturális életéhez, a hagyományörzéshez. A város közösségi életének színtere az Ifjúsági Centrum, mely a közművelődés intézményesített színtereként funkcionál Mohácson. A településen található városi könyvtár is, a Mohácsi Jenő Városi Könyvtár, mely nyilvános könyvtári szolgáltatást biztosít a lakosok számára. A Kanizsai Dorottya Múzeum a városi önkormányzat saját fenntartású intézményeként állandó és időszakos kiállításokat szolgáltat a város lakosságának. A Busóudvar szintén jelentős

szerepet játszik a település kulturális életében. Az ENSZ UNESCO a minden év februárjában megrendezésre kerülő Busójárást a Szellemi Világörökség részének nyilvánította. Szintén éves szinten, jelentős érdeklődés mellett kerül megrendezésre Mohácson a Nepomuki Szent János ünnepség májusban, augusztusban pedig a Néptáncfesztivál, melyre különféle országokból érkeznek fellépő táncscsoportok.

A fentiekben taglalt kulturális sokszínűséghez és helyi identitáshoz nagyban járul hozzá Mohács etnikai helyzete. Míg a 2011-es népszámlálás adatai szerint Magyarország lakosságának mindössze 2 százaléka tartozik nemzeti kisebbséghez, addig Mohács esetében ez az arány a 15 százalékot is meghaladja. A térségben élő német, valamint horvát nemzetiség is jelentős mértékben hatással van a térség kultúrájának alakulására, kiemelt szerepüket mutatja a különböző hagyományőrző csoportok munkája is.

Mohács lakosságának többsége római katolikus vallású, azonban református, evangélikus, görögkatolikus és egyéb vallási közösségek is jelen vannak a településen. Az egyházak közül a Katolikus Egyház oktatási területen is kiemelkedő szerepet tölt be, egyházi fenntartású a mohácsi Boldog Gizella Katolikus Óvoda és Általános Iskola, mely fontos szerepet tölt be a tanulók német kisebbségi és katolikus szellemben történő nevelésében.

Mohács mindennapi életében jelentős szerep jut a helyi civil szervezeteknek. Ezek a szervezetek többek között olyan célok érdekében jöttek létre, mint például tehetséggondozás, adományokkal történő segítség, növédelem, érzékszervi, mozgásszervi betegségben szenvedők segítése, függőség leküzdése. A településen működő civil szervezetek, melyek közül számos a települési nemzetiségek segítségével (Mohácsi Szerb Olvasókör Egyesülete, Mohácsi Németek Egyesülete), számos pedig a kulturális hagyományok őrzésével, terjesztésével foglalkozik (Mohácsi Népművészeti Egyesület, Mohácsi Városvédő Egyesület, Van1hely Kulturális és Szabadidős Egyesület). A civil szervezetek közül többen a településen élő hátrányos helyzetűek, illetve rászorulóknak életének megkönnyítésével foglalkoznak (Támogass, hogy segíthessünk, Veled Tartok Közhasznú Egyesület, Mozgáskorlátozottak Egyesülete, Mohács és Környéke Önszegélyező Csoportja). A városban továbbá működik nyugdíjasklub (Nyugdíjas Pedagógus Klub), polgárőr egyesület (Mohácsi Polgárőr Egyet) és számos civil kezdeményezés.

2.1.6. A település humáninfrastruktúrája

2.1.6.1. Humán közszolgáltatások

Mohács városában és a járásban élők életminősége szempontjából rendkívüli jelentőséggel bír a városban elérhető humáninfrastruktúra, valamint az általa biztosított közszolgáltatások – mint oktatás, egészségügy, szociális ellátás, sport és kultúra – minősége. Mohács járásközponti szerepének megfelelően a térség 26 településének és 33 ezer lakosának biztosít ellátást, ezáltal a város humáninfrastruktúrája az egész járás fejlődési kilátásaira, jóléti helyzetére közvetlen hatást gyakorol.

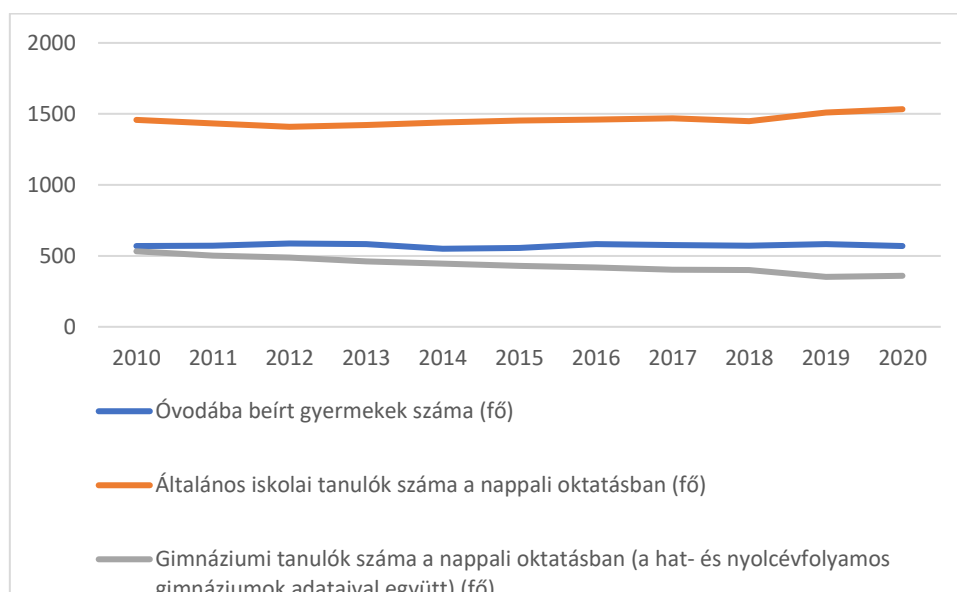
Mohács köznevelési rendszere teljes értékűnek tekinthető, vagyis a bölcsődei neveléstől a középfokú oktatásig minden szegmenst lefed. Iskolahálózatába az alábbi intézmények sorolhatók:

- Mohács Térségi Óvodaközpont, Bölcsőde és Családi Bölcsőde bölcsődei intézményegysége
- Brodarics Óvoda
- Eötvös Óvoda
- Park Utcai Katolikus Óvoda
- Rókus Óvoda
- Szent Ferenc Katolikus Óvoda
- Szőlőhegyi Óvoda
- Boldog Gizella Katolikus Általános Iskola

- Brodarics Iskola
- Széchenyi Iskola
- Park Utcai Katolikus Általános Iskola
- Schneider Lajos Alapfokú Művészetoktatási Intézmény
- Baranya Vármegyei SZC Mohácsi Radnóti Miklós Technikum és Szakképző Iskola
- Mohácsi Kisfaludy Károly Gimnázium

Ezekben az oktatási intézményekben a KSH 2020-as kimutatásai szerint összesen 2462 óvodás és diák veszi igénybe a település oktatási intézményeit, a bölcsődei ellátásban részesülő gyermekek száma pedig 75 volt. Az óvodások és diákok száma összességében nem mutat jelentős létszámcsökkenést a 2010-ben regisztrált 2559 fős városi diákállományhoz képest.

9. ábra: Az egyes oktatási intézményi típusokba járó óvodások és diákok száma 2010-2019 között (fő)

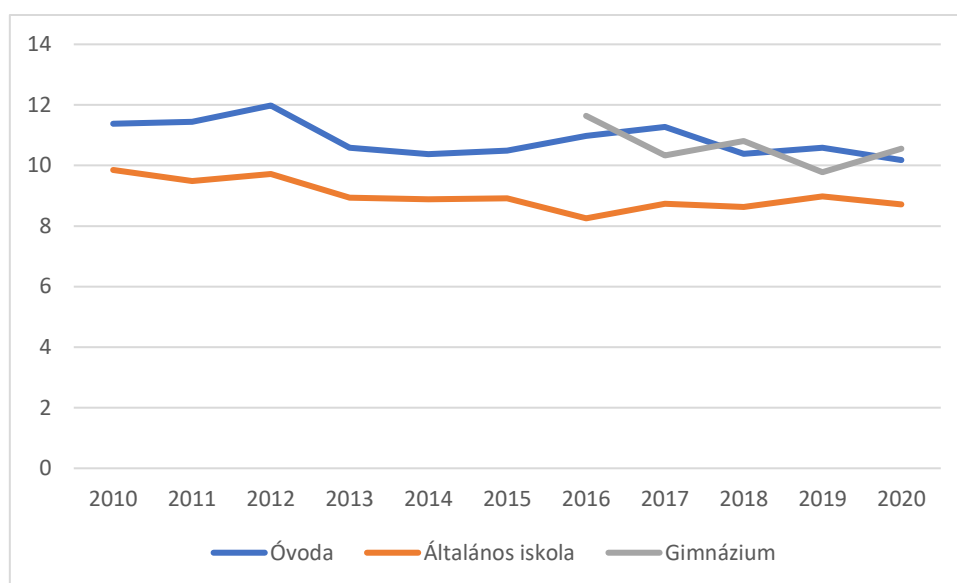

Forrás: KSH

A városi diákállománnyal kapcsolatban fontos megállapítás, hogy jelentős részük szomszédos településekről ingázik. Már általános iskolai szinten is számottevő, 18 százalékos arányt tesznek ki az ingázók, mely arány a középiskolai oktatás esetében már 40 százalékot is meghaladta 2015-ben, ami – az általános iskolai ingázók arányát illető tendencia alapján – feltehetően azóta tovább emelkedett. A szóban forgó jelenség oka elsősorban, hogy a környező kistelepüléseken korábban működő alapfokú oktatási intézmények bezárásának következményeként megnőtt a városban tanuló ingázó diákok száma, így a város diáklétszáma – a csökkenő demográfiai adatok ellenére – évtizedes viszonylatban közel azonos szinten stagnál. Vagyis Mohács nem csak a városban élő fiatalok, hanem egyre inkább a város környékén élő diákok tanulmányi színtereként funkcionál, mely Mohács oktatási pozíciót erősíti Baranya megyén belül.

A város oktatási intézményeit az egy férőhelyre jutó diákok számának, valamint az egy pedagógusra jutó diákok számának elemzésével vizsgálhatjuk legcélravezetőbben. Ami a 88 férőhelyes városi bölcsőde kihasználtságát illeti, a TelR adataiból megállapíthatjuk, hogy az elmúlt 10 év viszonylatában a férőhelyek függvényében az intézmény kihasználtsága közel maximális szinten áll (0,99 fő/férőhely, 2019), valamint az óvodai kapacitások kihasználtsága is közel telítettnak tekinthető (0,86 fő/férőhely, 2019). Az egy óvodapedagógusra jutó diákok száma alapján szintén állandóságot figyelhetünk meg, rendre 10 gyermek jut egy óvodapedagógusra).

10. ábra: Az egy pedagógusra jutó óvodás/diák számának alakulása 2010-2019 között (fő)

Forrás: KSH

Tekintettel arra, hogy az alap-, és középfokú oktatás esetében a TeIR nem közöl férőhely-arányos statisztikákat, így ebben a szegmensben csakis a KSH által közölt, pedagógusállományhoz viszonyított adatokból tudunk következtetéseket megfogalmazni. Ennek vizsgálata során – a korábbiakban tapasztaltakhoz hasonlóan – stagnáló tendenciát figyelhetünk meg. Az általános iskolai oktatásban 9 fő, míg a középiskolai szinten megközelítőleg 10 diák jut egy főállású pedagógusra.

Mohács középfokú oktatási színterét – ahogy korábbiakban felsorolás szintjén ismertettük – a Mohácsi Kisfaludy Károly Gimnázium mellett a Baranya Vármegyei Szakképzési Centrum Mohácsi Radnóti Miklós Technikum és Szakképző Iskola alkotja. Az utóbbi szakképző intézmény oktatási profilja magába foglalja a rendészeti és közszolgálati, informatikai, vendéglátói technikus képzést, mely során a diákok a technikus mellett érettségi bizonyítványt is szereznek. Mindezek mellett az intézmény hét szakképzést is biztosít, melyek a fa- és bútoripari, kereskedelmi, gépészeti, élelmiszeripari, rendészeti, vendéglátói és szociális szakképzés. Az iskola duális képzőhelyeket is biztosít a diákok számára, továbbá a szakmai képzést követően érettségi megszerzésére is van lehetőség. Az intézményben mindezek mellett a diákok kollégiumi elhelyezésére is lehetőség nyílik. A felsorolt képzések okán a Radnóti Miklós Technikum és Szakképző Iskola a város humáninfrastruktúrájára gyakorolt jelentős hatása mellett kiemelt munkaerőpiaci relevanciával is bír a térségben.

Mohács humáninfrastruktúrájának másik – nagy jelentőségű – eleme, az egészségügy kapcsán két intézmény üzemel, az Egészségügyi Alapellátó Szolgálat és a Mohácsi Kórház. Az alapfokú ellátást 5 háziorvos és 4 gyermek háziorvos biztosítja. Ez alapján megállapítható, hogy egy házi- és házi gyermekorvosra 1702,5 mohácsi lakos jut, mely a Baranya Vármegyei járásközpontokhoz, de az országos átlaghoz viszonyítva is rendkívül kedvezőtlen arány. A működő kórházi ágyak lakosságarányos számának vizsgálata során ezzel ellentétes megállapításra juthatunk, ugyanis az ezer lakosra jutó kórházi ágyak száma Mohácson 17,6, mely jelentősen meghaladja az egyéb Baranyai járásközpontokban elérhető lakosságarányos kórházi kapacitásokat. Mindezek mellett 6 gyógyszertár működik Mohácson.

A Mohácsi Kórházról bővebben elmondható, hogy az elmúlt években számtalan fejlesztés és bővítés valósult meg, melynek köszönhetően széleskörű ellátási profilt biztosít a város lakosságának. Az intézmény jelenleg az alábbi osztályokkal rendelkezik:

- Belgyógyászati és Gasztroenterológiai Osztály
- Belgyógyászati Kardiológia Osztály
- Csecsemő- és Gyermekek Osztály
- Központi Anaesthesiológiai és Intenzív Betegellátó Osztály
- Mozgásszervi Rehabilitációs Osztály I-II
- Neurológiai Osztály
- Pszichiátriai Osztály
- Sebészeti Osztály
- Sürgősségi Betegellátó Osztály
- Szülészeti -Nőgyógyászati és újszülött Osztály
- Traumatológiai Osztály

Mohácson további három intézmény lát el szociális funkciókat, melyek az alábbiak:

- Egyesített Szociális Intézmény
- Mohács Kistérségi Családsegítő és Gyermejjóléti Szolgálat
- Pándy Kálmán Otthon

A felsorolt intézmények otthoni ellátás mellett bentlakásos formában is biztosítják fogyatékos személyek, valamint időskorú és demens személyek fizikai és egészségügyi ellátást, pszichés gondozását, és foglalkoztatását. A TeIR által közölt statisztikák ismeretében megállapítható, hogy az idősek nappali intézményeinek kapacitás kihasználtsága és az önkormányzati kezelésben lévő tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények kapacitás kihasználtsága egyaránt rendkívül magas szinten, gyakorlatilag tartósan teljes kihasználtságon áll. Ugyan ez elmondható az időskorúak nappali ellátásával kapcsolatban, az elmúlt évek során több alkalommal a város szociális intézményeinek kapacitását meghaladó számban részesültek az időskorú ellátás ezen formájában. A KSH adatai szerint 2020-as évben 84 fő részesült házi segítségnyújtásban, míg a szociális étkeztetésben részesülők száma 253 fő volt.

6. táblázat: A szociális ellátásban részesülők száma Mohácson

Év	Szociális étkeztetésben részesülők száma (fő)	Házi segítségnyújtásban részesülők száma (fő)	Idősek nappali ellátásában engedélyezett férőhelyek száma (db)	Idősek nappali ellátásában részesülők száma (fő)
2010	168	50	30	20
2011	188	52	30	21
2012	194	55	30	20
2013	185	55	30	15
2014	186	68	30	23
2015	183	59	30	23
2016	156	66	30	29
2017	159	73	30	32
2018	228	102	30	35
2019	219	74	30	30
2020	253	84	30	31

Forrás: KSH

2.1.6.2. Esélyegyenlőség biztosítása

Mohács Helyi Esélyegyenlőségi Programja az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján, 2018-ban készítette el, majd 2020-ban felülvizsgálatra került. A Program küldetése, hogy minden állampolgár, a mélyszegénységben élők, romák, gyermekek, nők, idősek és fogyatékkal élők számára is esélyegyenlőséget teremtsen a társadalmi élet minden színterén, a foglalkoztatás, a lakhatás vonatkozásában, a szociális és egészségügyi ellátás, valamint az oktatás területén is. Az említett program az alábbi társadalmi problémákat és hozzájuk kapcsolódó fejlesztési lehetőségeket azonosította:

7. táblázat: Az esélyegyenlőséggel kapcsolatos problémák és lehetséges intézkedések Mohácson

Célcsoport	Következtetések	
	Problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	Intézkedési lehetőségek meghatározása rövid címmel
A mélyszegénységben élők és romák esélyegyenlősége	Magas munkanélküliség	A közfoglalkoztatás tovább folytatása, helyi foglalkoztatási lehetőségek maximális kihasználtsága Családsegítő Szolgálat, Roma Önkormányzat munkaerő-piaci programja „Segítő kezek az aktív életért” program közfoglalkoztatottak bevonásával A Mohácsi Ipari parkban lévő inkubátorház bővítése, és energetikai fejlesztése Településfejlesztés
	Adathiányok	Átfogó felmérés
A gyermekek esélyegyenlősége	Gyermekekezés	Gyermekekezés megelőzése, felszámolása
	Veszélyeztetett helyzetű gyerekek száma nő a családok anyagi gondjai, nevelési, életvezetési problémái miatt	Családok szociális helyzetének segítése, szociális ellátások biztosítása hátrányos helyzetű családok számára
	Nő a gyermekek veszélyeztetése, csellengés, „rossz társaságba” keveredés veszélye	Hasznosan eltöltött nyári szünidő, nyári táborok, programok szervezése
A nők esélyegyenlősége	Veszélyeztetett gyermekek és szüleik átmeneti elhelyezése	Közelben lévő krízisotthoni elhelyezés lehetőségének megteremtése
	Magas a munkanélküli nők aránya	Nők foglalkoztathatóságának fejlesztése, a gyermekvállalást követően a nők munka világába való visszatérésének segítése
Az idősek esélyegyenlősége	Idősek magányérzete, szegregációja	Idősek társadalmi életének javítása, generációk közötti programok szervezése
	Idősek érdeklődése a számítástechnika iránt sokszor infrastrukturális, humánerőforrás hiányba ütközik	Informatikai jártasság növelése, informatikai segítség, oktatás
	Sokan élnek egyedül, nem mozognak, nem beszélgetnek rendszeresen	Szervezett programokon keresztül növelni a szellemi és testi aktivitást
A fogyatékkal élők esélyegyenlősége	Közszolgáltatást ellátó épületek akadálymentesítése nem mindenhol megoldott	Pályázati lehetőségek felkutatásán keresztül akadálymentes kialakítása

Forrás: Mohács Helyi Esélyegyenlőségi Program

Mohács Helyi Esélyegyenlőségi Programja keretében egy Intézkedési Terv is kialakításra került a helyzetértékelés során beazonosított problémák megoldása érdekében. Mohács Város Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával az alábbi intézkedéseket kívánja megvalósítani:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét
- a diszkriminációmentességet
- szegregációmentességet
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

2.1.7. A település gazdasága

2.1.7.1. A település gazdasági súlya, szerepköre

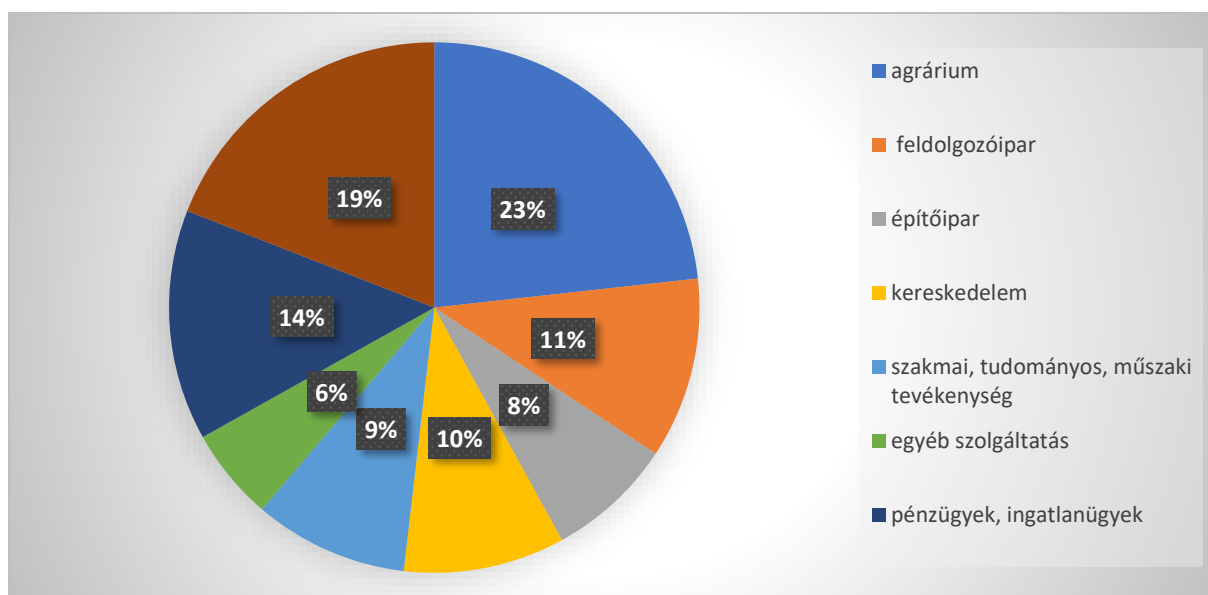
Mohács a térség gazdaságának fontos szereplőjeként határozható meg, gazdasági szerkezetében jelentős szolgáltatószektor és az ipar, melyen belül is a feldolgozóipar dominanciája jellemző. Baranya vármegye egyéb járásszékhelyeihez viszonyítva átlag feletti a város gazdasági teljesítménye, azonban országos viszonylatban ez koránt sem mondható el, valamint az alacsony presztízsű, alacsony hozzáadott értéket képviselő foglalkoztatási csoportok aránya, valamint a munkanélküliség is magasnak mondható az országos összevetésben.

Mohács a térségi foglalkoztatásban fontos szerepet tölt be, mely a Mohácsi járás határain túl, a Bólyi járás és bizonyos mértékben a Siklósi, valamint Pécsváradi járás keleti településeinek lakosságára is kiterjed. A 2011-es népszámlálás adatai szerint a Mohácsi járás egyes nyugati fekvésű települései esetében a napi szinten ingázók aránya a 70 százalékot is meghaladta.

2.1.7.2. A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői

Mohács gazdaságának főbb jellemzőinek megállapítása során először a KSH által közölt adatokat vetjük alaposabb vizsgálat alá. Az elérhető adatok alapján megállapítható, hogy 2020-ban 3030 regisztrált vállalkozást tartottak számon Mohácson. A működő vállalkozásokra vonatkozóan utoljára 2016-ban publikált adatot a KSH, akkor 1185 vállalkozás volt aktív, mely az akkor regisztrált vállalkozások arányában 40-45 százalékot jelentett. Az ágazati megoszlás tekintetében nem figyelhetők meg jelentős eltérések, Mohácson az országos viszonyokhoz hasonló megoszlás jellemző. Az agrár tevékenységű regisztrált vállalkozások többsége érvényesül, melyek a mohácsi gazdasági szervezetek 23 százalékát alkotják. A mezőgazdaság mellett azonban magasabb hozzáadott értéket termelő nemzetgazdasági ágazatok is magas hányadát alkotják a város vállalkozásainak. Ezek alapján megállapítható, hogy – ahogy az korábban említésre került – a város gazdaságában a szolgáltató szektor dominál, azonban az ipar is jelentékeny szerepet tölt be, különösen a feldolgozóipar.

11. ábra: Mohácson regisztrált vállalkozások ágazat szerinti megoszlása

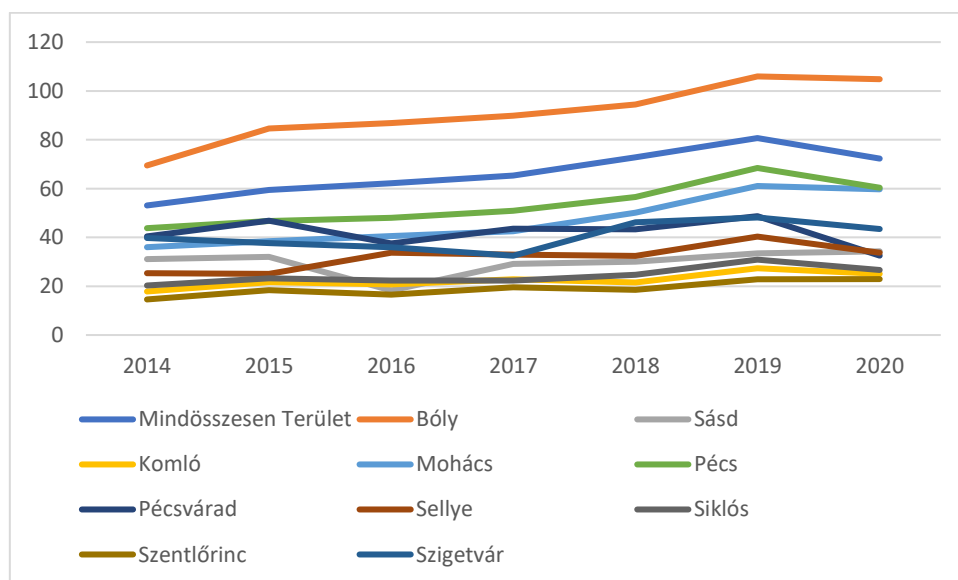

Forrás: KSH

A városban működő vállalkozásokat a KSH adatainak segítségével létszámkategóriák szerint is vizsgálhatjuk. Ez alapján megállapítható, hogy a mohácsi cégek jelentős többsége, közel 90 százaléka mikrovállalkozásnak minősül, azaz 9, vagy kevesebb főt foglalkoztat. A kisvállalati (10-249 fő) kategóriába 53, középvállalkozások (250-499 fő) és nagyvállalatok (500 fő vagy több) körébe pedig egyaránt egy-egy vállalat sorolható.

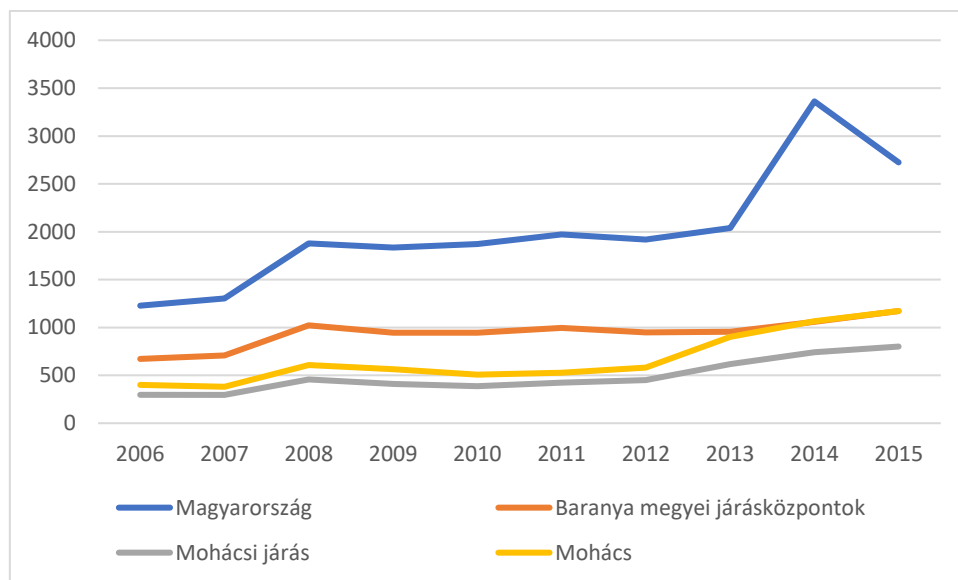
A vállalati szféra összetétele mellett az egy főre jutó iparűzési adó alakulásának bemutatása is fontos eszköze a település gazdasági státuszának elemzése során. A KSH adatai alapján megállapítható, hogy Mohács megközelítőleg 60 000 forintos egy főre jutó iparűzési adóbevétele ugyan jelentősen elmarad az országos átlagtól, azonban egyértelműen Baranya élmezőnyébe sorolható e tekintetben. 2020-ban csupán – az országos átlagot is jócskán meghaladó – Bóly esetében regisztrálhattunk lényegesen magasabb fajlagos iparűzési adó bevételt, míg – a megyeszékhely – Pécs is csak kismértékben előzi meg Mohácsot.

12. ábra: Egy lakosra jutó iparűzési adó értékének alakulása 2014-2020 között (1000 Ft) (Forrás: KSH)

Ezt követően Mohács gazdasági státuszának ismertetését tovább részletezhetjük a TeIR által közzétett egy lakosra jutó bruttó hozzáadott érték alakulásának ismertetésével. A jelenleg legfrissebb 2015-ös adatok alapján nem beszélhetünk kimagasló teljesítményről e tekintetben, ugyanis a mohácsi vállalkozások által teremtett 1 172 000 forint egy főre jutó bruttó hozzáadott érték a vármegyei járásközpontok tekintetében átlagosnak ítéltető, mely azonban a fajlagos iparűzési adóbevételeknél is nagyobb mértékben marad el az országos átlagtól.

13. ábra: Egy lakosra jutó bruttó hozzáadott érték (1000 Ft)

Forrás: TeIR

2.1.7.3. A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai települést érintő fejlesztési elképzelése

Ahogy az előző fejezetben megállapításra került, hogy Mohács vállalkozásainak termelő tevékenysége relatíve, vármegyei szinten magas hozzáadott értéket állít elő, a város egy főre jutó fajlagos iparüzési adója pedig a Baranya vármegyei járásközpontok viszonylatában a harmadik legmagasabbnak tekinthető. A város legnagyobb árbevételű szervezeteinek többsége tényleges termelőtevékenységet folytat, és árbevétel profitabilitás tekintetében is jól teljesítenek, mely a város iparüzési adóbevételből származó bevételek alakulását is pozitívan befolyásolja. A város gazdasági és foglalkoztatási potenciálja nagymértékben ezen vállalatok teljesítményének függvényében alakul, következtésképpen a gazdasági stabilitás biztosítása végett a városvezetés szükségszerűen kiemelt hangsúlyt helyez a velük fenntartott kooperáció erősítésére, beruházásaik ösztönzésére, illetve termelő kapacitásaiknak helyben tartására.

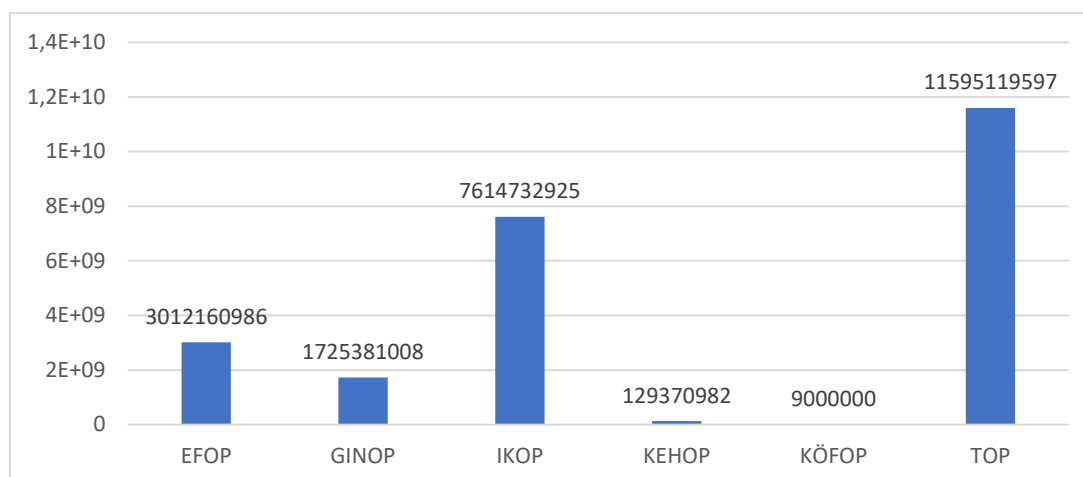
8. táblázat: Mohács 10 legnagyobb árbevételű vállalkozása (2020)

Vállalkozás	Nettó árbevétel (2020)	Utolsó létszámadat
"MCS" Vágóhíd Zrt.	69 435 761 000	670
Kronospan-Mofa Hungary Kft.	23 213 023 200	242
PROPHYL Állategészségügyi, Diagnosztikai, Kutató és Szolgáltató Kft.	3 711 038 980	223
Margitta-sziget 92 Kft.	3 686 358 020	89
Le Bélier Mohács Kft.	3 579 481 090	107
Baranya-Víz Zrt.	3 036 545 020	353
GRÁF TRANS Kereskedelmi és Szolgáltató betéti társaság	3 301 871 100	6
GRIN-Bau Kivitelező Kft.	1 959 277 950	57
ALPHA-DENT HIGIÉNIA Kft.	1 913 185 020	18

Forrás: Saját szerkesztés

Mohács gazdasági helyzetét azonban a stratégiailag meghatározó vállalatok mellett a városban felhasznált uniós források volumene is nagymértékben befolyásolja, mely elsősorban a helyi kis- és középvállalkozások (KKV-k) fejlődése szempontjából minősül kiemelt fontosságúnak, tekintettel arra, hogy a vállalatok fejlesztéseiket, beruházásaikat szinte kizárólag ezen források segítségével tudják megvalósítani. A 2014-2020-as uniós költségvetési időszakra vonatkozó kimutatások tekintetében elmondható, hogy a városban 24,1 milliárd forint összértékű pályázati fejlesztés valósult meg, melynek csupán 7 százalékát - 1,73 milliárd forint értékben - a GINOP által finanszírozott közvetlen gazdaságfejlesztési beruházások tették ki. A fejlesztések között a legnagyobb részaránnyal az önkormányzat által megvalósított TOP településfejlesztési projektek rendelkeznek, melyek 11,6 milliárdos összértékben a pályázati fejlesztések 48 százalékát alkotják. Az EFOP keretében Mohácson további 3,01 milliárd forint értékű humánerőforrás-fejlesztési projektcsomag valósulhatott meg, így a képzési relevanciájú projektek a települési fejlesztések összértékének 13 százalékát tették ki. Ezzel szemben a KEHOP környezetvédelmi és energiahatékonysági fejlesztéseiből Mohácson csupán 129,37 millió forint összértékű fejlesztés valósult meg, így ez a fejlesztési szegmens a városban 2014-2020 között marginális volumennel rendelkezett.

14. ábra: A Mohács területén megvalósult uniós projektek értékbeli megoszlása az operatív programok bontásában (Ft)

Forrás: Széchenyi 2020

Ha a közvetlen gazdaságfejlesztési céllal felhasznált GINOP projekteket megvizsgáljuk, akkor azt tapasztalhatjuk, hogy a GINOP 1,7 milliárd összértékű projektfejlesztéseinek köszönhetően Mohácsra összesen 65 vállalkozói projekt részesült finanszírozásban. A források 69 százalékát - 1,17 milliárd forint értékben - azonban összesen 10 beruházás hasznosította, főként telephelyfejlesztési, technológiafejlesztési, kapacitásfejlesztési céllal, mely a GINOP-on belüli forrásallokáció egyensúlytalanságaira utal. A 10 legnagyobb beruházási értékű GINOP projekt listáját az alábbi táblázat tartalmazza:

9. táblázat: A Mohács területén 10 legnagyobb támogatást nyert GINOP projekt a 2014-2020-as költségvetési időszakban

Kedvezményezett	Beruházás célja	Támogatás mértéke (Ft)
Sella-Design Kft.	A Sella-Design Kft. komplex fejlesztése	321.133.147
CNC-INSTRUMENTS Gépgyártó Bt.	Nagy méretű, építőipari 3D nyomtató prototípusának fejlesztése	269.013.540
PROPHYL Állategészségügyi, Diagnosztikai, Kutató és Szolgáltató Kft.	Kísérleti fejlesztés a Prophyl Kft.-nél	221.539.842
TIMPA Faipari Kereskedelmi és Szolgáltató Bt.	A Timpa Bt. új telephelyének energiahatékonyságot célzó felújítása megújuló energia alkalmazásával	99.996.513
ALPHICLOTHING Termelő, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	Kapacitásbővítő beruházás az ALPHICLOTHING Kft.-nél	58.050.124
SCREEN HUNGARY Textilipari Kft.	Szítási tevékenység termelési kapacitásainak bővítése a SCREEN Kft.-nél	56.111.600
Mohácsi Vasöntőde Ipari és Kereskedelmi Kft.	Termelési kapacitás bővítése a Mohácsi Vasöntőde Kft.-nél	51.517.591
SCREEN HUNGARY Textilipari Kft.	Kapacitásbővítő beruházás megvalósítása a SCREEN HUNGARY Kft.-nél	30.629.145
LUMBERTECH Faipari Termelő és Szolgáltató Kft.	A LUMBERTECH Kft. eszközbeszerzése	30.000.000
CSELE TRADE Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	Technológiai fejlesztés a CSELE TRADE Kft.-nél	30.000.000

Forrás: Széchenyi 2020-27 (palyazat.gov.hu)

2.1.7.4. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők

Mohács gazdasági versenyképességének tekintetében pozitívumként említhető, hogy amennyiben Pécs értékeit nem vennénk figyelembe, Mohács a **vár** megyei átlagnál jobban teljesít a munkaerő képzettsége terén. Külön kiemelendő ezen a téren a diplomások magas aránya, valamint az alacsony képzettségű munkavállalók aránya.

A város gazdasági életében szintén kiemelkedő fontosságú tényező a Mohácsi Ipari Park, amely a 225 hektáros területén már jelenleg működő – 900 főt foglalkoztató – 57 vállalkozás mellett az általa jelentett versenyelőny és további 88 hektárnyi szabad területe révén további jelentős fejlesztési potenciállal is bír.

Mohács esetében az inkubátorházat is érdemes kiemelni, mely az új vállalkozásoknak nyújtott segítség révén a kutatás-fejlesztésnek és innovációnak is lehetőséget biztosít. Egyéb vállalatot és tevékenységet a járásban nem lehet kiemelni. A helyi innovációt érintő erősítés azonban – leghatékonyabban – többoldalú partnerség keretében realizálható, melyben a közép- és felsőfokú oktatási intézmények, a gazdaságfejlesztés perspektívájából meghatározó vállalatok, az önkormányzat és annak szervei, valamint szükség szerint a meghatározóbb civil szervezetek által közösen koordinált fejlesztések valósulhatnak meg, a különböző szakmai érdekek egyeztetése mentén. Mohács esetében azonban jelentős kihívást okoz, hogy egy ilyen szemléletet követő innovációs ökoszisztéma kialakításában a városvezetés helyi felsőfokú oktatási intézmény híján kizárólag a Pécsi Tudományegyetem együttműködésére alapozhat, mely nagymértékben csökkenti a város modernizációs mozgásterét.

Mohács gazdasági versenyképessége szempontjából szintén kardinális szempontnak minősül az infokommunikációs infrastruktúra kiépítettsége és az információs technológiai szolgáltatók jelenléte. Mindazok ellenére KSH adatai szerint 2020-ban Mohácson 5 859 volt az internet előfizetések száma, mely adat a lakosságszám fényében kevésbé innovatív társadalmi közeget feltételez. Ennek háttéréként számtalan tényező felsorolható (jövedelmi viszonyok, iskolázottság, motivációs hiány stb.), amelynek javítása és a lakosság bevonása a modern technikák által biztosított lehetőségek megragadásába alapvető jelentőségű a település fejlesztése kapcsán. Mindebben az önkormányzat, az infokommunikációs piaci szereplők, a vállalatok, valamint a civil szféra összefogásával megvalósítandó „okos város” típusú digitalizációs közszolgáltatás-fejlesztések (pl. köztéri wifi hálózat kiépítése, lakossági applikációfejlesztés stb.) jelenthetnek előrelépést, melyek a lakosság digitális felhasználóvá válását, illetve az életkörülmények növekedését ösztönözhetnék. Szintén jelentős szempont a digitális vállalkozások jelenléte, mely tekintetben Mohácson mindösszesen 9 vállalkozásról beszélhetünk. A vállalkozások létszám és árbevétel adatai alapján kedvezőtlen kép rajzolódik ki, 4 vállalkozás 1 munkavállalóval rendelkezik, 5 pedig nem rendelkezik foglalkoztatottakkal, továbbá árbevétel adatok alapján sem következtethetünk magas fokú aktivitásra az információs technológiai szolgáltatók körében.

10. táblázat: Mohács információs technológiai szolgáltatói

Név	Tevékenység	Nettó árbevétel (Ft)	Létszám
ZaxSoft Szoftverfejlesztő és Tanácsadó Bt.	Számítógépes programozás	15 844 000	1
OPULENTO Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	Számítógépes programozás	3 129 000	0
Muskatnuss Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	Számítógépes programozás	3 000 000	1
UNISTATE Kft.	Információ-technológiai szaktanácsadás	1 000 000	0
ITE Informatikai, Telekommunikációs és Elektronikai Szolgáltató és Fejlesztő Közkereseti Társaság	Információ-technológiai szaktanácsadás	1 295 000	1
WUTYI Szolgáltató Bt.	Számítógépes programozás	10 800 000	0
TEKLACOMP Számítástechnikai és Kereskedelmi Bt.	Egyéb információ-technológiai szolgáltatás	669 000	0
MOCOM Bt.	Számítógép-üzemeltetés	n.a.	0
ZeroChat Kft.	Számítógépes programozás	n.a.	1

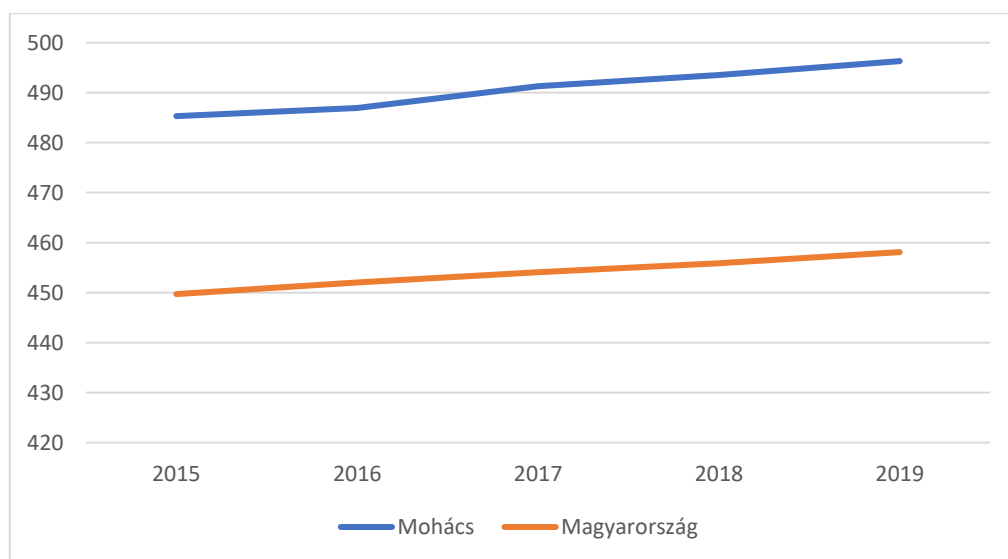
A város jelentős turisztikai attrakciókkal is rendelkezik, melyek azonban jelentős mértékben kihasználatlanok maradtak, nem rendelkeznek országos ismertséggel, mely alól egyedüli kivételt a busójárás jelenti. A busójárás mellett a Duna nyújtotta természeti környezet is vonzó célpont lehet, a gasztronómia és borászat iránt érdeklődőket pedig a Mohács-Bóly fehérborút vonzhatja térségbe.

Gazdasági ágazatokon átívelő jelentőség tulajdonítható Mohács határmenti helyzetének, mely a város M6-os autópálya jelentette közúthálózati beágyazottságával párosulva lehetőséget teremt a határokon átnyúló gazdasági kapcsolatok kialakításának, valamint erősítésének, ezzel elősegítve Mohács gazdaságának további fejlődését.

2.1.7.5. Ingatlanpiaci viszonyok

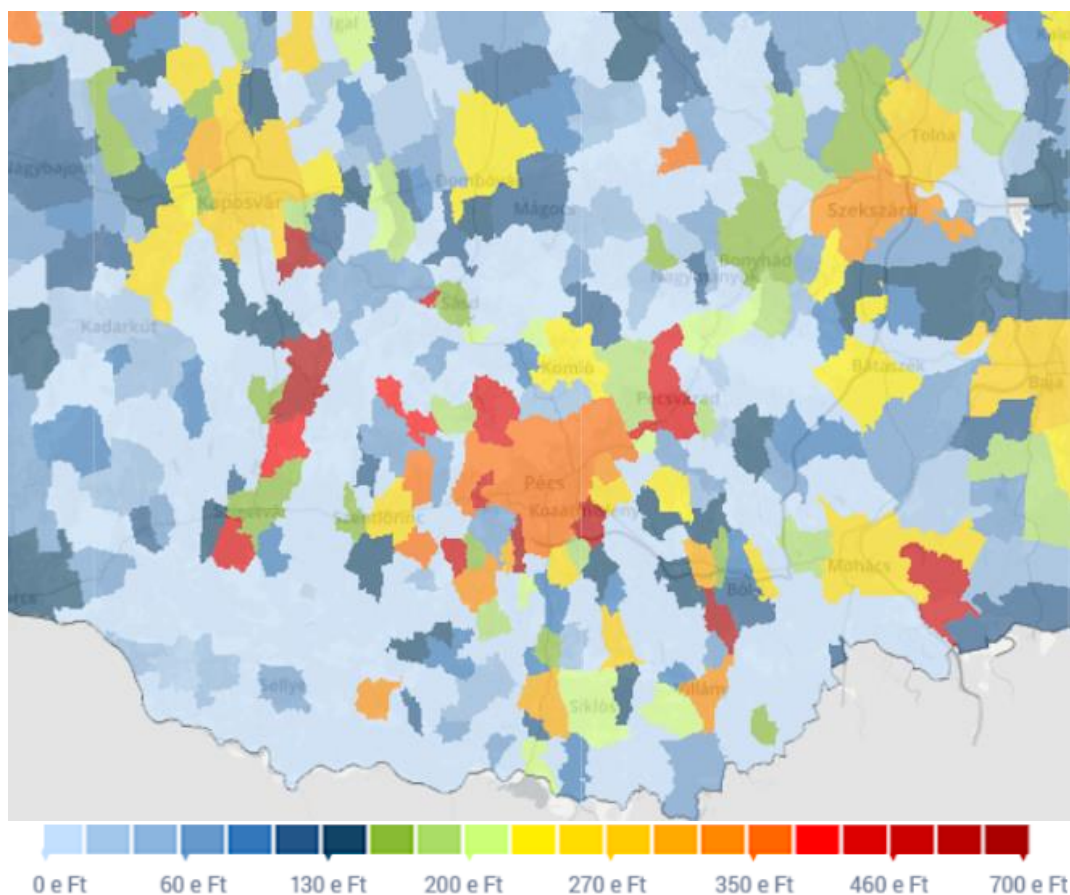
Mohács lakásállománya 2019-ben 8450 db volt, mely némi csökkenést követően az elmúlt években lassú növekedést mutat, azonban – ahogy a csökkenés sem – a gyarapodás nem nevezhető számottevőnek. Amennyiben az ingatlanok számát a lakosság arányában vizsgáljuk, hasonló növekvő tendencia állapítható meg. 2019-ben 1000 lakosra 496 lakás jut, az országos átlagot jelentő 458 lakással szemben.

15. ábra: 1000 lakosra jutó lakások száma (db) Forrás: TeIR

Baranya megyében az ingatlanet.hu statisztikái alapján a lakóingatlanok átlagos négyzetméter ára 370 000 Ft, melytől a Mohácson mért, megközelítőleg 250 000 Ft-os négyzetméter ár jelentősen elmarad, és – amennyiben Pécstől eltekintünk – Baranya **vár** megye egyéb járásközpontjainak viszonylatában sem kimagasló. Elmondható, hogy az ingatlanpiac, bár Péccsel összehasonlítva szűkebb Mohácson, de **vár** megyei szinten érzékelhető méretű. Ez a megállapítás azonban elsősorban az eladásra kínált ingatlanokra vonatkozik, ugyanis az albérleti hirdetések elsősorban közösségi média platformokon, tematikus csoportokban találhatóak, így ezekre vonatkozó statisztikák nem érhetőek el. Ennek ellenére megállapítható, hogy Mohács ilyen téren is számottevő kínálattal rendelkezik. A város lakáskínálatát változatosság jellemzi – a kertvárosi jellegű családi házas (kisebb vagy nagyobb kertekkel), a sorházakon és kisebb társasházakon keresztül a lakótelepes társasházi lakásokig minden kategóriában található kínálat.

16. ábra: Átlagos négyzetméterenkénti átlagárak Baranya megyében, 2022

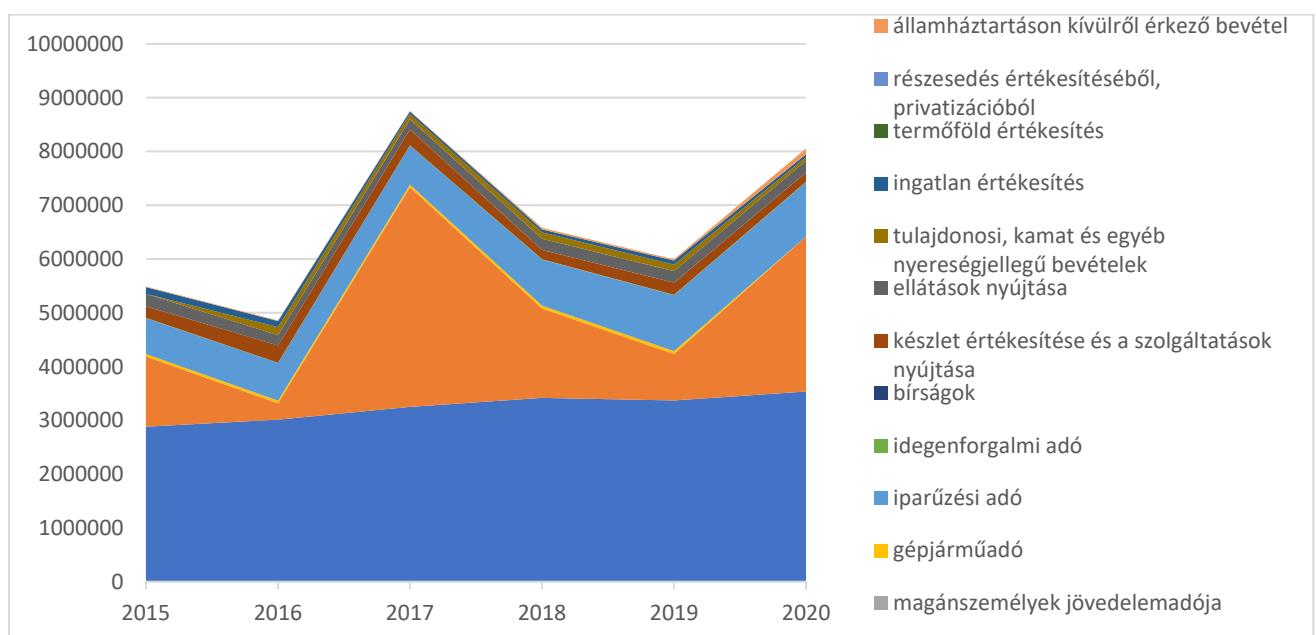
Forrás: <http://www.ingatlanet.hu/statisztika>

2.1.8. Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere

2.1.8.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

Mohács Város Önkormányzatának költségvetési bevételeit vizsgálva megállapíthatjuk, hogy más településekhez hasonlóan a város fő bevételi forrásának jelentős többségét az államháztartáson belülről érkező – elsősorban működési célú, másrészt felhalmozási célú – támogatások teszik, melyek Mohács esetében a költségvetés 74 százalékát alkotják. Az állami támogatások mellett a helyi iparűzési adóbevételek tekinthetők számottevőnek, melyek 2020-ban az önkormányzat bevételeinek 12 százalékát tették ki. A költségvetés fennmaradó 14 százalékát egyéb helyi adóbevételek tették ki. Amennyiben a taglalt bevételek elmúlt öt éves alakulását vizsgáljuk, kizárólag az államháztartáson belülről érkező felhalmozási célú támogatások terén figyelhetünk meg jelentős ingadozást, mely az önkormányzat költségvetésének teljes bevételi oldalát számottevő mértékben határozta meg.

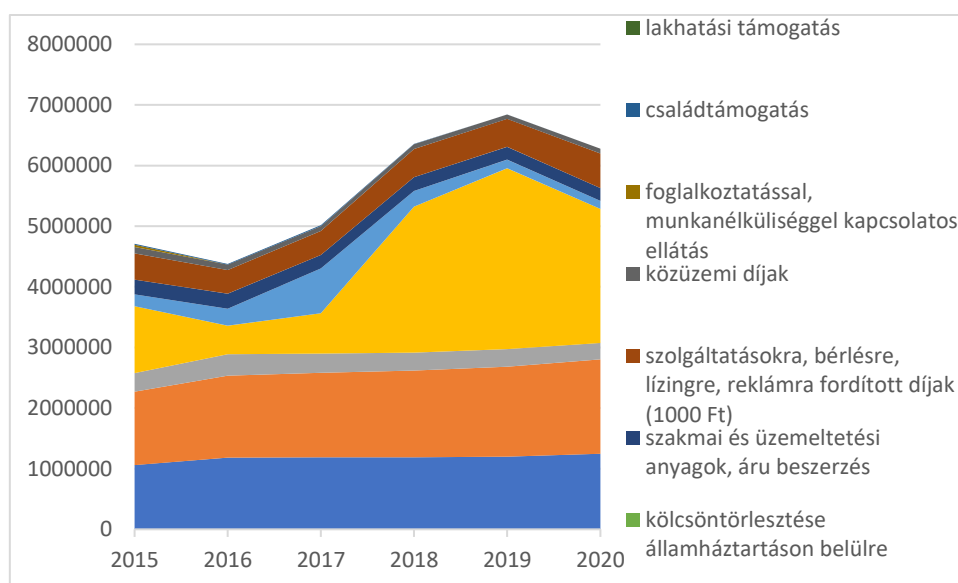
17. ábra: Mohács önkormányzati bevételeinek megoszlása 2015-2020 között (ezer Ft)

Forrás: KSH

Baranya vármegye egyéb településeitől eltérően Mohács esetében az elmúlt évek folyamán a beruházások jelentették a költségvetés kiadási oldalának legnagyobb hányadát, mely 2020-ban 29 százalékot jelentett. A beruházásokat illetmények, munkabérek (16%), valamint személyi juttatások (20%) követik Mohács Város Önkormányzat költségvetésének kiadási tételeinek sorában.

18. ábra: Mohács önkormányzati kiadásainak megoszlása 2015-2020 között (ezer Ft)

Forrás: KSH

Mohács Város Önkormányzatának gazdaságfejlesztési célkitűzéseit a város 2015-ben készült gazdasági programja rögzíti. Az általános célok az alábbiak szerint összegezhetők:

- Mohács városa kiemelt helyen kezeli az ipari park, valamint a kapcsolódó közúthálózati elemek fejlesztését. Emellett a barnamezős területek revitalizációjával kívánja elérni, hogy a város vonzóvá váljon a befektetni szándékozó vállalatok számára. A gazdasági programban az infrastruktúra fejlesztése, illetve új beruházások, valamint a barnamezős területek revitalizációja szerepelnek célként.
- A turizmus esetében a Busójárás, mint a város legismertebb attrakciója kiemelt helyet foglal el a fejlesztendő lehetőségek között. Mohács esetében problémát jelent, hogy ezen kívül jelenleg igazán ismert attrakcióval nem rendelkezik. Mind az ITS, mind a gazdasági program célul tűzte ki az ökoturizmus fejlesztését, a kerékpárosok, illetve a vízi túrázók városba csábítását.
- Mohács a fejlesztéseit és fejlődését fenntartható módon tervezi. Az ITS fenntarthatósági céljai a gazdasági programmal összhangban vannak.
- Általános foglalkoztatást növelő célok képezik a további pillérét a város gazdaságfejlesztési céljainak. Az országos politika egyik fő célja is ez. A város ennek érdekében segíti a helyi gazdaság megerősödését. Igyekszik kedvező feltételeket teremteni ahhoz, hogy a vállalkozók számára munkahely-bővítési lehetőséget teremtsen. A közszolgáltatások megtartása, illetve bővítése révén munkahelyet teremt, és tart fenn a köztisztviselők, közalkalmazottak foglalkoztatásával. Ezen kívül aktívan részt vesz a munkaadók és munkavállalók igényeinek közvetítésében.
- A gazdasági programban szerepel, hogy a város kultúrája, egészségügyi és szociális ellátórendszere meghatározza annak gazdasági teljesítőképességét is. Mohács ezen a téren is több projektet tervez a 2015-2023-as tervezési időszakban.
- A gazdaságfejlesztési programban nevesítésre kerültek a településfejlesztési célok is, amelyek összhangban vannak az ITS célrendszerével.

Mindezek a fejlesztések azokat a megfogalmazott célokat kell, hogy szolgálják, hogy Mohács gazdasági ereje növekedjen, a busójáráson kívül is önálló turisztikai szereplővé lépjen elő a Duna régiójában és a Dél-Dunántúlon, képes legyen nagyobb beruházások megvalósítására, valamint kiadásai csökkenjenek. A helyben letelepedő vállalkozások száma növekedjen, amelyek elsősorban helyi munkaerőt foglalkoztatnak.

2.1.8.2. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége

Mohács Város Önkormányzatának településfejlesztési tevékenység két részre bontható az intézményháló tekintetében. A településfejlesztésért felelő egyik intézmény a város Önkormányzata, melynek illetékes szerve, a Városfejlesztési Bizottság látja el a vonatkozó feladatokat. A bizottság tevékenységét a település fejlesztésével és üzemeltetésével kapcsolatos döntések előkészítése, valamint azok az önkormányzat Pénzügyi és Gazdasági Bizottsága felé történő továbbítását jelentik. A másik településfejlesztési tevékenységet ellátó intézmény az önkormányzati tulajdonú társaság, a Mohácsi Városgazdálkodási és Révhajózási Nonprofit Kft. A városfejlesztő cég 110 állandó munkatárssal, és külső szakértők bevonásával látja el feladatait. Tevékenységi körébe a Mohácsi Nemzetközi Határhajó üzemeltetése, inert (építési-bontási) hulladék kezelése, révhajózás, Mohács I. kirándulóhajó üzemeltetése, bérlakások fenntartása, építőipari kivitelezés, létesítményüzemeltetés tartozik.

Az önkormányzat 2018-ban elkészített településfejlesztési koncepciója különös hangsúlyt fektet a településfejlesztési célkitűzések és irányelvek megfogalmazására is. A program ide vonatkozó tartalmi elemei lapján Mohács városvezetésének fő településfejlesztési motivációit operatív szinten az alábbi pontokban összegezhetjük:

- A Duna-híd megépítésével a város területének nagyobb feltárása, bekapcsolása a gazdasági, turisztikai rekreációs vérkeringésbe.
- A város közlekedési kapcsolatainak erősítése az M6-os autópálya 2x2 sávós bekötésével a Duna-híd megfelelő szintű összekapcsolásával. Az M6-os autópálya területfejlesztő potenciáljának, hatásának a Duna bal parti területeire való átkötése, érvényesítése a Duna-híd megépítésével.
- A Duna-híd rákötése a térségi úthálózatra.
- Innovációs infrastruktúra (tudástranszfer intézmények, kutatóhelyek, kísérleti műhelyek) fejlesztése, a kutatással, fejlesztéssel foglalkozó szervezetek és a vállalkozások közötti együttműködések erősítése.
- Cselekvési program kidolgozása és egyeztető fórumok működtetése az erős partnerség kialakítása érdekében.
- A helyi mikro-, kis- és közepes méretű vállalkozások működési környezetének javítása és a működő tőkebefektetések ösztönzése.

2.1.8.3. Gazdaságfejlesztési tevékenység

Mohács gazdaságfejlesztési tevékenysége kapcsán elmondható, hogy a település elsősorban az agrárgazdasági hagyományaira alapozva, a feldolgozóipart, valamint a turisztikai attraktivitás növelését helyezi a város gazdaságfejlesztésének fókuszába. A város gazdasági fejlődését egyre inkább meghatározó turizmus az attraktivitás növelése révén egyre több munkahelyet biztosít, és jó minőségű szolgáltatásokat nyújt az idelátogatók számára, míg a mezőgazdasági termékek egyre nagyobb mértékben feldolgozva, magasabb hozzáadott értéket teremtve kerülhetnek a külső piacokra.

Ennek érdekében összehangolt fejlesztés végrehajtását szorgalmazza a programkínálat bővítése, színvonalának erősítése és a kiszolgáló létesítmények (szállás, vendéglátás, rekreációs szolgáltatások infrastruktúrájának megteremtése) megépítése terén is. A turizmus esetében a határ mindkét oldalán erős helyi identitás (kulturális és örökségturizmus) és a magas minőségű helyi termékek (borturizmus,

kézműves termékek) jelenthetnek vonzóerőt, melyeket közös rendezvényeken kell megismertetni, értékesíteni. Az önkormányzat bízik abban, hogy a turizmusfejlesztésbe magán befektetőket is be tud vonni, az együttműködési lehetőségek keresése folyamatban van. A mezőgazdaság és feldolgozóipar fejlesztésétől a magas hozzáadott értéket teremtő munkalehetőségek bővülésén túl az önellátás irányába történő elmozdulásra fektetnek különös hangsúlyt, valamint a térségben megtermelt jó minőségű alapanyagokból helyi brand építését szorgalmazzák.

2.1.8.4. Foglalkoztatáspolitikai

Mohács nem rendelkezik önálló foglalkoztatási stratégiával, azonban az önkormányzat által kezdeményezett fejlesztések jegyében fontos célkitűzésének tekinti a népességmegtartó képességének erősítését, valamint a munkanélküliség csökkentését, melyekhez a foglalkoztatási helyzet javítása az egyik elsődleges tényező. Jelenleg a Mohácsi Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya fogadja az álláskeresőket és munkanélkülieket, amely feladatait 320/2014. (XII. 13.) Korm. rendelet határozza meg. A közfoglalkoztatással kapcsolatos feladatok ellátásáért Mohács Város Önkormányzatának Népjóléti Osztálya felel.

A közfoglalkoztatás a munkaviszony egy speciális formája, amelynek célja, hogy a közfoglalkoztatott sikeresen vissza-, illetve bekerüljön az elsődleges munkaerő-piacra. A közfoglalkoztatók támogatást vehetnek igénybe annak érdekében, hogy átmeneti munkalehetőséget biztosítsanak azok számára, akiknek az önálló álláskeresőse hosszú ideig eredménytelen.

Mohács Város Önkormányzata nagyrészt köztisztasági feladatok ellátására, valamint a Szigeti városrészen lévő kertészet üzemeltetéséhez foglalkoztat álláskeresőket. A képzéssel egybekötött közfoglalkoztatási programokban is rendszeresen részt vesznek mohácsi álláskereső lakosok, ahol különféle szakmai előképzettséget sajátíthatnak el.

A közfoglalkoztatásra jellemző a tömeges felvétel, illetve a programok végén a jogviszony megszüntetés; a fluktuáció, a pótlás, az igazolt vagy igazolatlan távollétek magas száma.

Jelenleg működő közfoglalkoztatási programok:

1. START/Mezőgazdasági projekt (40207/30/00426)

Projekt időtartama: 2022.03.01-2023.02.28., létszám: 14 fő (konyhakert)

A program teljes költsége: 29 353 884 Ft (100 %-ban támogatott)

A program bér és járulékos költsége: 19 208 340 Ft

A program dologi költsége: 10 145 544 Ft (100 %-ban támogatott. Bruttó elszámolás munka- és védőruházatra, valamint üzemanyagra és kenőolajokra. A többi tételre nettó elszámolás, ÁFA visszaigénylése a NAV-tól.)

2. Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás (40207/26/01903)

Hagyományos közfoglalkoztatás, köztisztasági feladatok, idősek gondozása a Szigeti városrészen.

Projekt időtartama: 2022.03.01-2022.06.30., létszám: 48 fő

A program teljes bérköltsége: 20 942 160 Ft

Támogatás bérre (70 %): 14 659 516 Ft; önrő bérre (30 %): 6 282 644 Ft

A program dologi költsége: 815 080 Ft (100 %-ban támogatott)

3. Hosszabb időtartamú képzéssel egybekötött közfoglalkoztatás (40207/26/01925)

A program résztvevői gipszkartonszerelő képzésen vesznek részt.

A képzések befejezését követően a közfoglalkoztatottak köztisztasági feladatokat végeznek.

Projekt időtartama: 2022.06.09-2022.11.15., létszám: 9 fő

A program teljes költsége: 5 010 336 Ft (100 %-ban támogatott)

2.1.8.5. Lakás- és helyiséggazdálkodás

Mohács Város Önkormányzata közérdekű feladatainak ellátásához vagy az igénylő szociális helyzetére tekintettel a tulajdonában álló lakásokat a mohácsi közintézmények, valamint a vállalkozások szakember-ellátásának biztosítása céljából vagy szociális bérlakásként bérbe adja. Az önkormányzat tulajdonában lévő lakások bérbeadását Mohács Város Önkormányzatának az önkormányzati tulajdonban lévő lakások bérletéről és elidegenítéséről, valamint az önkormányzati otthoneremtő támogatásról szóló 3/2019. (II.18.) számú rendelet szabályozza. A rendelet célja a lakások és helyiségek bérletére, valamint az elidegenítésükre vonatkozó egyes szabályokról szóló 1993. évi LXXVIII. törvény rendelkezéseivel összhangban az Önkormányzat tulajdonában álló lakások bérbeadása és elidegenítése részletes feltételeinek, az önkormányzati foglalkoztatás-politikai koncepció érvényre juttatásának, valamint a lakáscélú támogatási rendszer feltételei és eljárási rendjének szabályozása, biztosítva ezzel az önkormányzati ingatlanvagyonnal való átlátható és eredményes gazdálkodást.

A lakásrendelet 3 lakástípust különböztet meg:

- szociális alapon történő lakásjuttatás
- szakember-elhelyezés
- piaci alapon bérbe adható lakások.

Szociális helyzet alapján történő bérbeadás esetén a bérlő kiválasztását a rendelet által meghatározott kritérium rendszer alapján a Polgármesteri Hivatal végzi.

Mohács Város Önkormányzata számára mindig kiemelt jelentőséggel bírt, hogy az önkormányzat rendelkezzen szociális bérlakás állománnyal annak érdekében, hogy a rászorulókat időről időre el tudja helyezni. A bérlakások iránti igény benyújtása jelenleg a Népjóléti Osztályon zajlik, minden év novemberében felülvizsgálatra kerülnek a bérlakás igénylők, mely alapján megszületik a következő évi bérbeadási névjegyzék. A lakások kiutalása után a lakáskezelés a 100 %-os önkormányzati tulajdonban lévő Mohácsi Városgazdálkodási és Révhajózási NKft. feladatkörében történik.

Az önkormányzat tulajdonában álló lakásállomány jelenleg 225 db, közülük 145 db szociális bérlakás, illetve 28 db szakemberlakás és 52 db piaci alapon bérbe adható bérlakás. A vagyonhasznosítás módja elsősorban a bérbeadás, melynek keretében az önkormányzat arra törekszik, hogy az ingatlanok minél rövidebb ideig legyen kihasználatlanok. A bérleti díjak kapcsán elsődleges cél, hogy azok szintje a piaci viszonyok szerint alakuljon, illetve a megállapított díjszabás az inflációt is kövesse. Az önkormányzati lakásállomány állapota nem megfelelő, így annak felújítása és kedvezőbb kihasználása is az önkormányzat céljai között szerepel.

2.1.8.6. Intézményfenntartás

Mohács Város Önkormányzata a következő intézmények esetén lát el fenntartói, működtetői feladatokat vagy vállal benne szerepet:

- Mohács Térségi Óvodaközpont, Bölcsőde és Családi Bölcsőde tagintézményei
- Boldog Gizella Katolikus Általános Iskola
- Mohács Térségi Általános Iskola tagintézményei
- Schneider Lajos Alapfokú Művészetoktatási Intézmény
- Mohácsi Kisfaludy Károly Gimnázium
- Egyesített Szociális Intézmény
- Mohács Kistérségi Családsegítő és Gyermejjóléti Szolgálat
- Pándy Kálmán Otthon
- Sombereki Szociális Otthon
- Egészségügyi Alapellátó Szolgálat

- Busóudvar
- Kanizsai Dorottya Múzeum
- Kossuth Filmszínház
- Mohácsi Jenő Könyvtár
- Széchenyi István Ifjúsági Centrum (IC)
- Mohácsi TE sportegyesület, valamint sportcsarnok
- Selyemgyár Kulturális Negyed
- Szt. János Hotel

Összefoglalva látható, hogy a kötelező feladatok ellátásán túl jelentős összegeket fordít saját forrásból a város a területén található, de nem kizárólag városi rendeltetésű intézmények működtetésére, műszaki infrastruktúrájának megőrzésére.

2.1.8.7. *Energiagazdálkodás*

Mohács városa nem rendelkezik önálló energiastratégiával, e célra elkülönített forrásokkal. Ennek ellenére az önkormányzat az általa megvalósított fejlesztések során energiahatékonysági szempontokat is figyelembe veszi, igyekszik érvényesíteni azokat.

Mohácson elsősorban a napenergia, valamint a biomassza hasznosítására vannak lehetőségek a fejlesztések során. Napenergia tekintetében Mohács az ország kedvezőbb térségei közé sorolható, a biomassza hasznosításában pedig a nagyfokú mezőgazdasági termelés és az állattartás térségi volumene révén rejlik jelentős lehetősége a városnak. Ez elsősorban helyi hőtermelésre hasznosítható, egy-egy kisebb település, településrész ellátására alkalmas.

A szélenergia alkalmazása terén a térség nem rendelkezik kiemelkedő adottságokkal, azonban a technológia fejlődése révén, akár a közeli jövőben is megtérülő, tiszta, környezetét nem szennyező, állandóan elérhető energiaforrásról beszélhetünk.

A geotermikus energia hasznosítására is lehetőséget nyújt a térség, amit a termálvíz jelenléte is alátámaszt, azonban ehhez további megalapozó vizsgálatokra van szükség, így kiaknázási lehetősége egyelőre elmarad a többi megújuló energiához képest.

Vízenergia termelésére nem nyílik lehetőség Mohácson.

Mohács Város Önkormányzat a 2014-2020 közötti időszakban az alábbi energetikai fejlesztéseket valósította meg:

- Mohács Városi Sportcsarnok energetikai korszerűsítése
- Kossuth Filmszínház épületének energetikai korszerűsítése
- Egyesített Szociális Intézmény Gólya utca 15. szám, továbbá Gólya utca 42. szám alatti „A” és „B” épületeinek energetikai korszerűsítése
- Kanizsai Dorottya Múzeum és Könyvtár épületének energetikai korszerűsítése
- Marek Sportcsarnok épületének energetikai korszerűsítése
- Közétkeztetési Ellátó Szervezet Dózsa György utca 30. szám alatt üzemeltetett főzőkonyha egység épületének energetikai korszerűsítése
- Mohácsi Polgármesteri Hivatal épületének energetikai korszerűsítése
- A mohácsi Eötvös utcai óvoda épületének energetikai korszerűsítése
- A Margitta Művelődési Ház épületének energetikai korszerűsítése
- Mohácsi Torna Egylet Labdarúgás Utánpótlás Pálya épületének energetikai korszerűsítése
- Mohács Ipari Parkban a Városfejlesztési NKft. épületének energetikai korszerűsítése
- A mohácsi Rókus óvoda épületének energetikai korszerűsítése

2.1.9. Településüzemeltetési szolgáltatások, okos város települési szolgáltatások

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény meghatározása szerint az önkormányzatok által kötelezően ellátandó, településüzemeltetéssel összefüggő tevékenységei az alábbi kompetenciákat foglalják magukba:

- településüzemeltetés
 - köztemetők kialakítása és fenntartása (Mohácsi Városgazdálkodási és Révhajózási Nonprofit Kft., 100%-os önkormányzati tulajdonban)
 - a közvilágításról való gondoskodás (Mohács Város Önkormányzata az E-on Dél-Dunántúli Áramszolgáltatóval kötött szerződés alapján)
 - kéményseprő-ipari szolgáltatás biztosítása (Bólyi körzetmester közszolgálati szerződés alapján)
 - a helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása (Mohácsi Városgazdálkodási és Révhajózási Nonprofit Kft., 100%-os önkormányzati tulajdonban)
 - közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása (Mohácsi Városgazdálkodási és Révhajózási Nonprofit Kft., 100%-os önkormányzati tulajdonban)
 - gépjárművek parkolásának biztosítása (a városban nincs fizetős parkolóövezet)
- környezet-egészségügy (Mohácsi Városgazdálkodási és Révhajózási Nonprofit Kft., 100%-os önkormányzati tulajdonban)
 - köztisztaság, települési környezet tisztaságának biztosítása
 - rovar- és rágcslóirtás
- helyi közösségi közlekedés biztosítása (A helyközi és távolsági közlekedést közúton a Pannon Volán Zrt., vasúton a MÁV-Start Zrt. biztosítja)
- hulladékgazdálkodás (Mohácsi Városgazdálkodási és Révhajózási Nonprofit Kft., 100%-os önkormányzati tulajdonban, DélKom Dél-Dunántúli Kommunális Szolgáltató Nonprofit Kft.)
- távhőszolgáltatás (Mohács-Hő Kft. 100%-os önkormányzati tulajdonban)
- víziközmű-szolgáltatás, amennyiben a víziközmű-szolgáltatásról szóló törvény rendelkezései szerint a helyi önkormányzat ellátásért felelősnek minősül (Baranya –Víz Zrt.)

Mohácson a városüzemeltetés szervezettsége megfelelő színvonalú, minden idetartozó – fentiekben részletezett – önkormányzati kompetencia rendszeresen működtetett szolgáltatások által lefedett. A város költségvetését az infrastruktúra fenntartásának költségei évről-évre jelentős mértékben megterhelik, de mindennek ellenére a kátyúzási, festési és táblakihelyezési munkák a szükséges mértékben megvalósulnak. A helyi közlekedési infrastruktúra és közparkok, közterületek kialakítását és folyamatos fenntartását, felújítását, a városgazdálkodási és környezet-egészségügyi feladatok jelentős hányadát az önkormányzat saját szervezeti hatáskörében látja el. A hulladék-gazdálkodásról a Mohácsi Városgazdálkodási és Révhajózási Nonprofit Kft és a DélKom Dél-Dunántúli Kommunális Szolgáltató Nonprofit Kft., valamint a komp közlekedésről szintén a Mohácsi Városgazdálkodási és Révhajózási Nonprofit Kft gondoskodik, a víziközmű-szolgáltatást a Baranya-Víz Zrt. látja el, a helyi autóbuszos közösségi közlekedésről pedig a Volánbusz Zrt. távolsági járatai gondoskodnak. A távhőszolgáltatást a Mohács-Hő Hőszolgáltató Kft. látja el a városban.

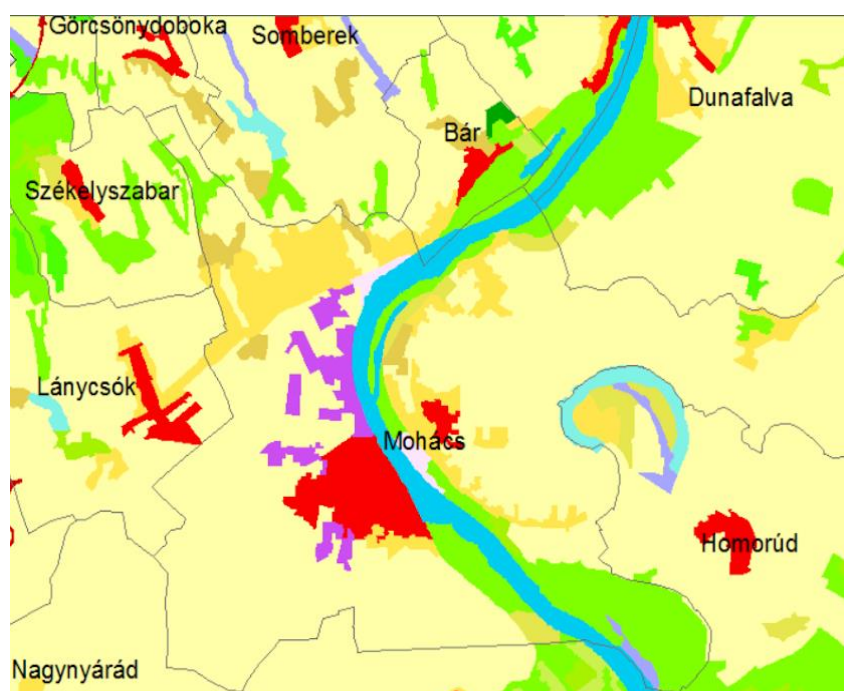
2.1.10. Zöldfelületi rendszer vizsgálata

2.1.10.1. A települési zöldfelületi rendszer elemei

2.1.10.1.1. Szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges, valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

A tájat meghatározó természeti tényezői sorában Mohácson a Duna és a domborzat, vagyis az elsősorban sík felszín a meghatározó. Mohács vízrajzi viszonyaiba jelentős beavatkozások történtek, mind az árvizek, mind a belvizek elleni védekezést szolgálva. A természetközeli növényzet a Duna hullámterére szorult vissza. A közigazgatási terület nagy része kiemelkedő mezőgazdasági potenciállal rendelkezik, jó minőségű termőföldekkel és sok évszázados gazdálkodási hagyományokkal. A termesztési potenciálnak megfelel a jelenlegi tájhasznosítás, ami szerint a terület közel 2/3-a szántó. Bár a szőlő- és gyümölcsös területek részaránya mindössze 2%-os a városlakók életében és a tájszerkezetben is fontos helyet foglal el a Szőlőhegy. Mohács külterületének csupán 8,5 %-a erdő, amivel annak részaránya mind az országos, mind a **vár**megyei átlagnál lényegesen alacsonyabb. A Duna a mohácsi tájszerkezet meghatározó eleme. A folyó és hullámtere többszörös természetvédelmi védettséget élvez, ugyanakkor üdülési-turisztikai potenciál, vonzástényező.

19. ábra: A Mohácsot körülvevő területek térinformatikai besorolása

- Összefüggő település szerkezet
- Nem összefüggő település szerkezet
- Ipari vagy kereskedelmi területek
- Út és vasúthálózatok és csatlakozó területek
- Kikötők
- Repülőterek
- Nyersanyag kitermelés
- Lerakóhelyek meddőhányók
- Építési munkahelyek
- Városi zöldterületek
- Sport szabadidő és üdülő területek
- Nem öntözött szántóföldek
- Rizs földek
- Szőlők
- Gyümölcsösök és bogyósok
- Legelők
- Komplex művelési szerkezet
- Elsődlegesen mezőgazdasági területek jelentős természetes formációkkal
- Lomblevelű erdők
- Tülevelű erdők
- Vegyes erdők
- Természetes gyepek és természetközeli rétek
- Átmeneti erdős-cserjés területek
- Homokos tengerpartok dűnék homok
- Ritkás növényzet
- Szárazföldi mocsarak
- Tőzeglápok
- Folyóvizek vízi utak
- Állóvizek

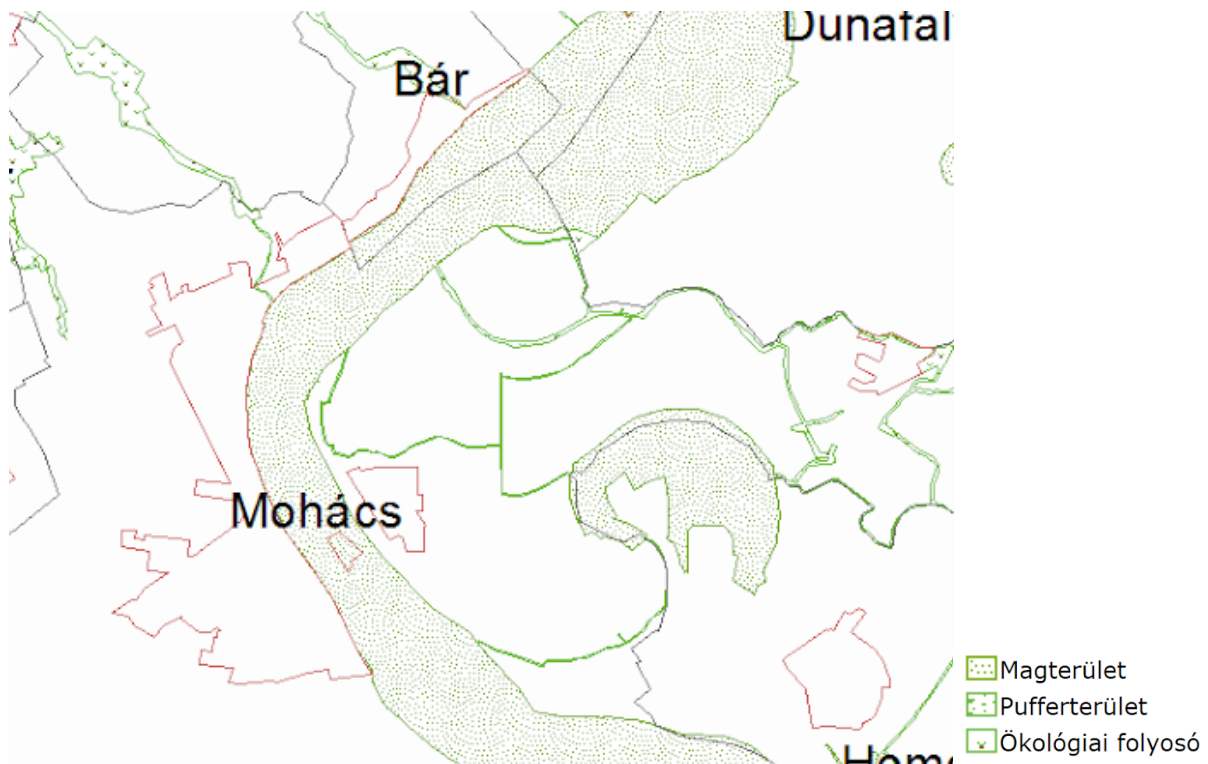
Forrás: TeIR Térinformatika (CORINE felszínborítottság)

2.1.10.1.2. Zöldfelületi ellátottság értékelése

Mohács esetében az egy lakosra jutó zöldterület nagysága 23,5 négyzetméter, mely némileg eltér a 28,9 négyzetmétert jelentő országos átlagtól. Ami a térségi zöldfelületi rendszer környezetvédelmi vetületeit illeti, a jelenleg hatályos (2019-ben átdolgozott) országos területrendezési terv ad iránymutatást, mely a 2015 óta a korábbi országos és helyi tájképvédelmi övezeteket, illetve az ezeket összekötő ökológiai folyosókat, valamint mag- és pufferterületeket egységes, összefüggő hálózatban (Országos Ökológiai Hálózat) kezeli. Az országos területrendezési terv hatályos kategorizálása értelmében Mohács közigazgatási területét – a Duna révén – az ökológiai magterület érinti, így jogszabályi szempontból a városfejlesztés tervezésekor az alábbi kötelezettségek betartására szükségszerűen kiemelt figyelmet kell fordítani:

- az Országos Ökológiai Hálózat övezetben csak olyan kiemelt térségi és vármegyei területfelhasználási kategória, illetve olyan övezet jelölhető ki, amely az ökológiai hálózat természetes és természetközeli élőhelyeit és azok kapcsolatait nem veszélyezteti, valamint
- az övezetben bányászati tevékenységet folytatni kizárólagosan a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával lehet.

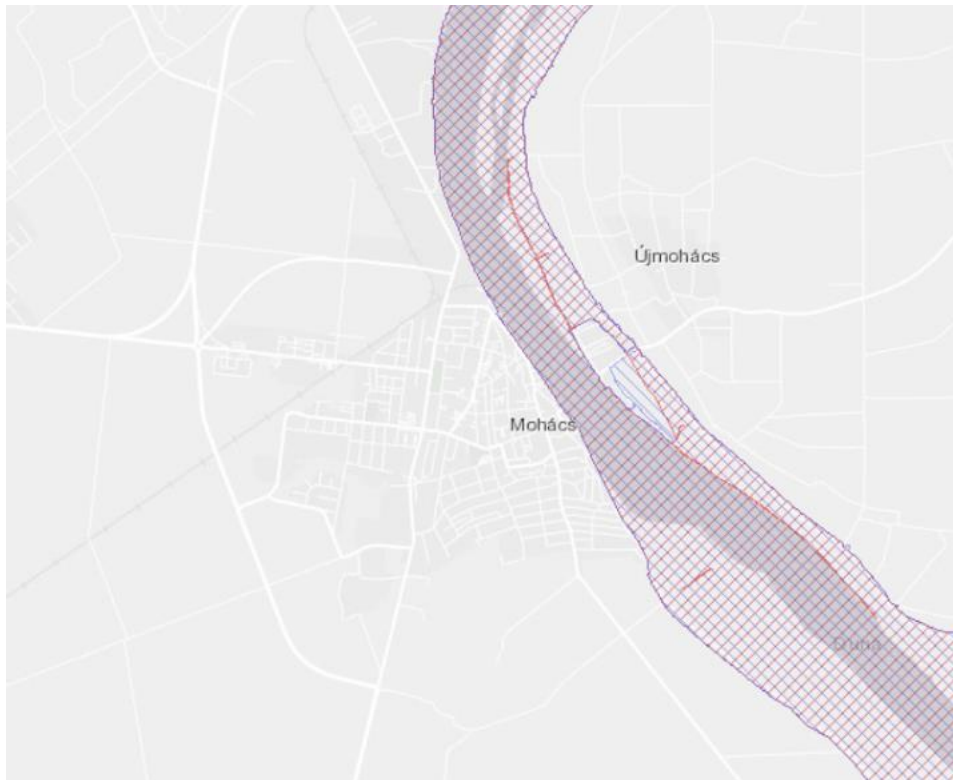
20. ábra: Az Országos Ökológiai Hálózathoz tartozó területek Mohács környékén

Forrás: TeIR Térinformatika

Az Országos Ökológiai Hálózat mellett Mohács térségében – szintén a Duna révén – Natura 2000-es területet is azonosíthatunk, melyek védelme az Európai Unió szintjén is fontos prioritásként jelenik meg.

21. ábra: Natura 2000 területek Mohácson

Forrás: TelR Térinformatika

2.1.10.2. A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái

Folyóparti városok esetében – mint amilyen Mohács is –, mint esztétikai, mint funkcionális megfontolásból is előnyös, ha a folyó menti szakaszok zöldterülettel kapcsolják össze a vízfelületet a lakóterülettel. Sajnálatos módon Mohács esetében a történelmi városközpont közvetlenül ezen a Duna menti területen került kialakításra, így az itt megvalósítható zöldterületi fejlesztések rendkívül korlátozott tárháza áll a város rendelkezésére.

A város iparterületein sem belső kertek, sem izoláló zöld sávok nem találhatók. Szabályozás hiányában fennáll a veszélye annak, hogy az iparterületi Duna-parton még meglévő kisebb facsoportok is hamarosan a fejlesztések és a területhasználat áldozataivá válnak. A taglalt helyzet további romlásának megakadályozása érdekében különleges figyelmet kell fordítani az iparterület beépítése során a Lánycsóki-vízfolyás parti sávjának telken kívüli zöldfelületként megőrzésére.

A hatályos településrendezési tervben foglaltak szerint Mohács városa 505.000 m² zöldfelülettel rendelkezik, ebből 308.000 m² közpark. Amennyiben az adat helytálló, a város zöldfelületi ellátottsága igen jó. A méretkimutatásokat ellenőrizni, aktualizálni szükséges, azok eltúlzottnak tűnnek. A parkok egy részének gondozását több mint tíz éve egyéni vállalkozók látják el. A kiadott parkterületek gondozása bevált, jó módszernek bizonyult. A zöldfelületek másik részét közmunkások gondozzák, az önkormányzati hivatal közvetlen irányításával.

2.1.11. Közlekedés

2.1.11.1. Hálózatok és hálózati kapcsolatok

Mohácsot a 66 és 65-ös számú vasútvonal révén a páneurópai közlekedési rendszerbe („helsinki folyosók”) a Zágrábot Kijevvel összekötő, V. sz. vasúti folyosó csatornázza be. Az országos közlekedési rendszer tekintetében kettő főút (56. és 57. sz.) találkozik a településen, valamint pozitívként kiemelhető az M6-os autópálya városhoz közeli csatlakozási lehetősége. A város legjelentősebb hiányossága a Duna-híd hiánya, melyet jelenleg folyamatos kompközlekedés hivatott pótolni, így jelentősen korlátozza Mohács keleti kapcsolatait. A fejlesztés szerepel az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvényben, a Baranya Megye Területrendezési Tervéről szóló 9/2005.(V.12.) Közgyűlési rendeletben (5.4 Közlekedési hálózatok és építményeik), valamint Mohács Város hosszú távú fejlesztési koncepciójában és rendezési tervében. Baranya **vár**megye és a Dél-dunántúli régió a területfejlesztési koncepcióiban, programjaiban az elmúlt 15 év során következetesen szerepeltette a mohácsi Duna-híd építését.

2.1.11.2. Közúti közlekedés

A járason észak-déli irányban halad keresztül az 56. sz. főút, amely az V/c pán-európai korridor részét képezi. A várost a kanyargós, szintbeli különbségekkel terhelt, ettől rendkívül balesetveszélyes, még a 11,5 tonna tengelyterhelésnek sem megfelelő 57. sz. főút kapcsolja be az országos vérkeringésbe, valamint ez biztosít kapcsolatot az M6-os autópályával, melynek közelsége a városnak jó megközelítést biztosít. Ez a közeljövőben tovább javulhat az országhatárig tartó szakasz megépítése révén. Az autópálya mellett Régóta tervben van egy mohácsi Duna-híd megépítése, amely a kelet-nyugati kapcsolatok hiányának problémáját hivatott orvosolni. Mindezek mellett további három északi (Székelyszabar, Somberek és Dunafalva irányába), két keleti (Nagybaracska és Homorúd irányába) és egy déli irányú (Kölked irányába), kisebb forgalmat bonyolító, alacsonyabb rendű út sorolható Mohács közúti hálózatába.

2.1.11.3. Községi közlekedés

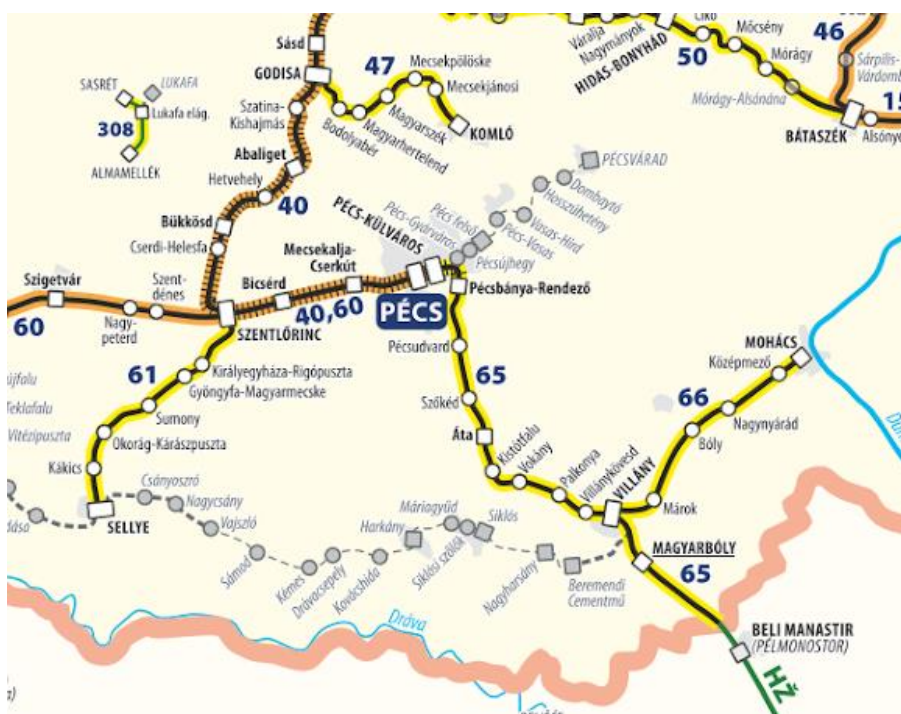
2.1.11.3.1. Közúti

A helyközi autóbusz közlekedés a Volánbusz Zrt. megfelelő színvonalon biztosítja. A helyi közösségi közlekedésre szintén a Volánbusz járatain van lehetőség, mely a városban található több mint harminc megállóhely és gyakori járatok révén szintén megfelelő színvonalúnak mondható. Mindezek mellett a városon belül és annak környezetében bizonyos területek megközelíthetősége nehézkes, melyhez kapcsolódóan fontos fejlesztési irányként jelölhető meg az igények jobb kiszolgálása, illetve a helyi, az elővárosi és a Pécs-Mohács viszonylatú közösségi közlekedés fejlesztése.

2.1.11.3.2. Kötőtpályás

Ahogy az korábbiakban említésre került, Mohácsot a 66 és 65-ös számú vasútvonal révén a páneurópai vasúti rendszerbe („helsinki folyosók”) a Zágrábot Kijevvel összekötő, V. sz. vasúti folyosó csatornázza be. A vasúti megközelítés Pécs felől a 66 és 65-ös számú vonalon lehetséges, azonban ezen vonalak a járás településeinek többségét nem érintik, valamint a közlekedés ezen módja minőségében sem mondható megfelelőnek, így nem tud versenyképes alternatívát kínálni a közúti közlekedéssel szemben.

22. ábra: Mohács vasúti kapcsolatai

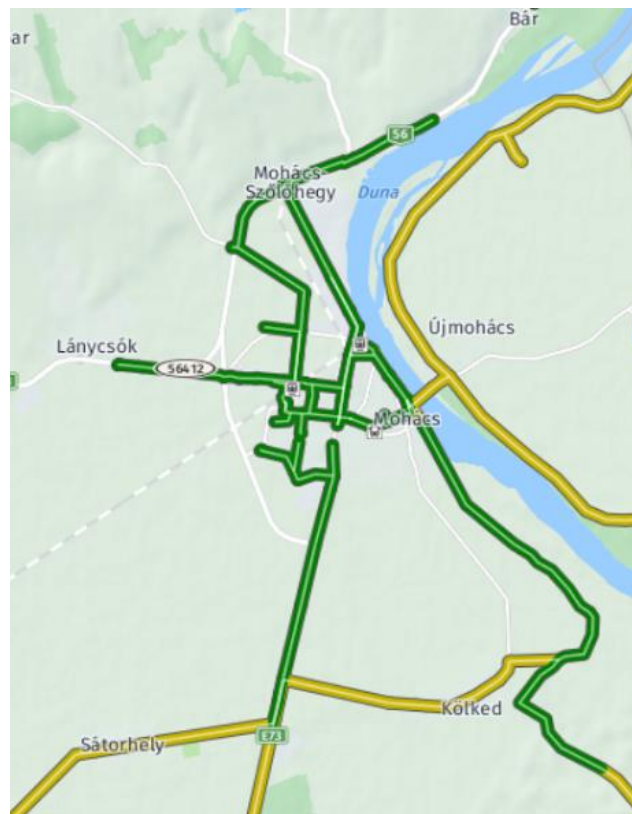

Forrás: <https://www.mavcsoport.hu/mav-start/media/terkepek>

2.1.11.4. Kerékpáros és gyalogos közlekedés

Mohács a kerékpározás szempontjából fontos térség. A városi kerékpárút hálózat megközelítőleg 25 kilométer hosszúságú, mindössze rövid szakaszok hiányoznak, melyek szakaszok kiépítése révén a kerékpáros hálózatok teljessé tétele, a meglévő szakaszok összekapcsolása a város legfontosabb célkitűzése ezen a téren. A hálózat fejlesztésének köszönhetően a kerékpáros közlekedés nem csupán a város lakóinak magasabb aránya számára szolgál környezetbarát közlekedési alternatívaként, de a város számára – a térség attrakcióinak összekötése révén – jelentős aktív turisztikai lehetőséget is teremt. Mohács kerékpárturisztikai hálózati jelentőségét erősíti, hogy az EuroVelo 6 Európai Kerékpárút Hálózat és az Amazon of Europe nemzetközi kerékpáros túraútvonal vonalában helyezkedik el, utóbbinak a keleti végpontja.

23. ábra: Mohács kerékpárút hálózata

Forrás: www.kenyi.hu

A gyalogos közlekedés kapcsán kiemelendő, hogy Mohácson 1 kilométer kiépített járdára csupán 0,084 kilométer kiépítetlen járda szakasz jut, valamint a városközpontban található Széchenyi tér és környéke gyalogos övezet, melyek összességének fényében a város gyalogos közlekedési lehetőségei kedvezőnek mondhatók.

2.1.11.5. Parkolás

Mohács alapvetően megfelelő számú parkolóhellyel rendelkezik, melyek igénybevétele a város teljes területén ingyenes. Azonban a kérdőíves felmérés tanulsága alapján bizonyos szintű elégedetlenség tapasztalható a lakosság körében a fontosabb közintézmények környezetének parkolási lehetőségei kapcsán.

2.1.12. Közművesítés

2.1.12.1. Vízközművek

2.1.12.1.1. Vízgazdálkodás és vízellátás

A település vízellátása önálló vízművel biztosított, a vezetékhálózat teljes körűen kiépített. A város külterületi, valamint szigeti városrészen is megoldott az ívó-vízellátás. A további, 100 %-os lefedettség eléréshez szükséges az infrastruktúra folyamatos kiépítése az üdülőterületi és a szőlőhegyi részekben is.

2.1.12.1.2. Szennyvízelvezetés

Mohács város csatornázása részben egyesített, részben elválasztott rendszerű. A város teljes területe csak részben csatornázott, az ellátottság mértéke 93%. Ellátatlan területek a szőlőhegyi településrész és a szigeti városrész. Ezeken a városrészekben a szennyvíz rendszeres elszállítása biztosított. A szennyvíz – város külterületén található szennyvíztisztító telepen történő tisztítást követő – befogadó folyama a Duna.

2.1.12.1.3. Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés

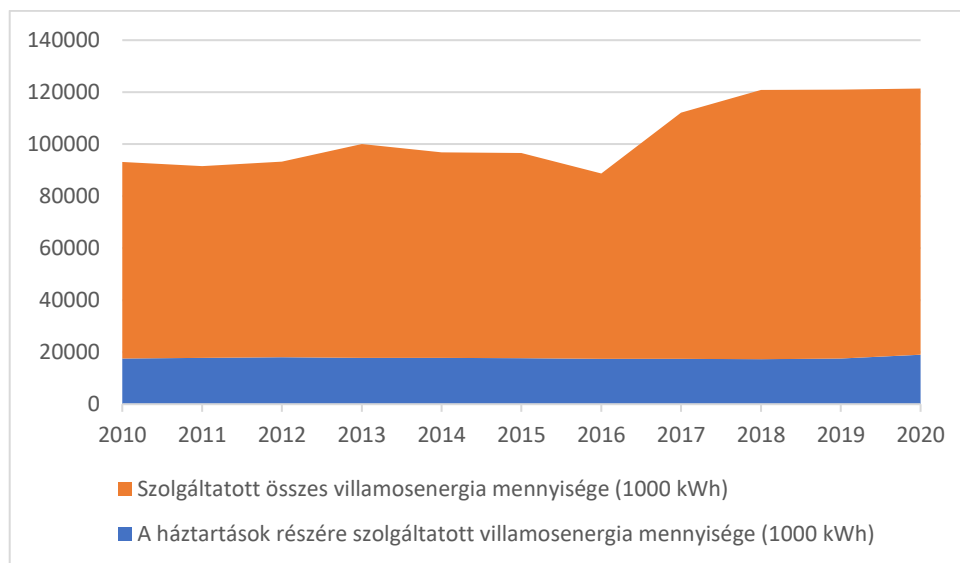
A város csapadékvíz elvezető hálózata részben csapadékcatorna, részben pedig nyílt árokrendszerű. Az elvezetett csapadékvizet a Duna folyam fogadja be.

2.1.12.2. Energia

2.1.12.2.1. Energiagazdálkodás és energiaellátás (villamos energia, közvilágítás, gázellátás, távhőellátás és más ellátórendszerek)

Az energiaközművek tekintetében a villamosenergia-ellátása Mohács teljes területén biztosított, teljeskörűnek tekinthető. A nagyfeszültségű rendszer, valamint a mohácsi állomás és az abból kiinduló közép-feszültségű rendszer megfelelő kapacitásokkal rendelkezik a távlati beépítés-fejlesztések kiszolgálására is. A KSH adatait vizsgálva megállapítható, hogy a 2020-ban Mohácson szolgáltatott villamosenergia mértéke 121 405 000 kWh volt, melyből azonban a lakossági felhasználás igen csekély arányt, mindössze 16 százalékot tesz ki. A vizsgált időszak során az összes szolgáltatott villamosenergia tekintetében számottevő növekedésről beszélhetünk, a lakosság számára szolgáltatott energia volumene azonban csak kis mértékben növekedett ez idő alatt. Ez a jelenség az egyéb ipari, mezőgazdasági és kommunális célokra felhasznált villamosenergia mennyiségének növekményével magyarázható. A villamosenergia ellátás biztonságának fokozása, és az új fogyasztói, valamint a többlet villamosenergia igények kielégítése érdekében az E.ON Dél-dunántúli Áramhálózati Zrt. - az érvényes jogszabályok által meghatározott feltételek szerint - villamos hálózatfejlesztéseket végez.

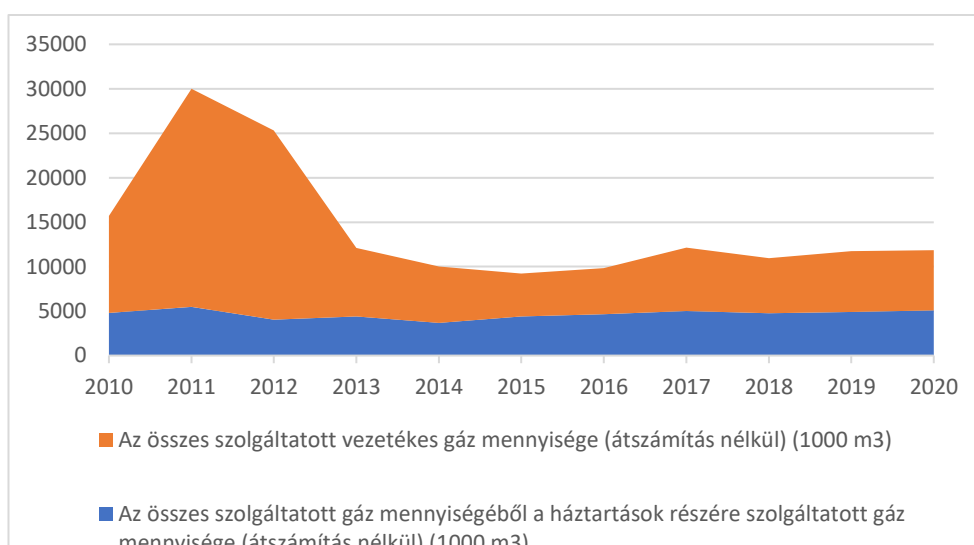
24. ábra: Mohácson szolgáltatott villamosenergia mennyisége

Forrás: KSH

A város földgázellátása szintén maradéktalanul, a város teljes területén biztosított. A városi gázátadón keresztül kiépített nagyközépnomású gázhálózata a távlati igények kiszolgálására is alkalmas. Mindezek ellenére a Mohács városában a gázszolgáltatásba bekapcsolt háztartások aránya csupán 52 százalék, mely jelentősen elmarad az ország egyéb területein mért 73 százalékos, vagy akár a Baranya **vár** megyei járásközpontokon mért 60 százalékos arányhoz képest. Vagyis Mohácson a háztartások közel fele nem részesül közművesített földgázellátásban, így számos lakosnak ezirányú szükségleteit alternatív megoldások segítségével szükséges fedeznie. Földgázfogyasztás fogyasztás volumenét tekintve – a KSH adatai alapján – elmondható, hogy 2020-ban 11 842 100 köbméter gázfogyasztás volt regisztrálható, melyből megközelítőleg 43 százalékot tett ki a lakossági felhasználás részaránya. Ezen értékek alakulásának tekintetében nem beszélhetünk jelentős eltérésekről az elmúlt évek folyamán.

25. ábra: Mohácson szolgáltatott gáz mennyisége

Forrás: KSH

2.1.12.2.2. Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei

A hazai energetikai törekvések homlokterében alapvetően két fontos fejlesztési törekvés, a paksi atomerőmű bővítése, valamint a megújuló energiaforrások szélesebb körű és hatékonyabb kiaknázásának elősegítése jelenik meg. Ahogy a Nemzeti Energiastratégia 2030, illetve az ehhez szorosan kapcsolódó Megújuló Energia Hasznosítási Cselekvési Terv dokumentumok hangsúlyozzák, a megújuló energiaforrások jövőbeli fokozott hasznosításában a kapcsoltan termelő biogáz és biomassza erőművek, a geotermikus energia-hasznosítás, illetve a napenergia alapú hő- és villamos energia előállítás fog preferenciát élvezni. Mindezzel összefüggésben – a nemzeti fejlesztési célokkal összhangban – Mohács esetében is kiemelt fókusz szükséges fordítani a megújuló energiaforrások hasznosítására, mely a következő években induló fejlesztési projektek számára is követendő irányt szab.

Ahogy az energiagazdálkodással kapcsolatos fejezetben kifejtésre került, Mohácson elsősorban a napenergia, valamint a biomassza hasznosítására nyílik lehetőségek a fejlesztések során. Napenergia tekintetében Mohács az ország kedvezőbb térségei közé sorolható, a város területén több napelempark is üzemel (az E.ON Dél-dunántúli Áramhálózati Zrt. nyilvántartása szerint 21 db) 10,09 MW összteljesítménnyel és további 1 db napelempark építése van előkészítés alatt. A biomassza hasznosításában pedig a nagyfokú mezőgazdasági termelés és az állattartás térségi volumene révén rejlik jelentős lehetősége a városnak. Ez elsősorban helyi hőtermelésre hasznosítható, egy-egy kisebb település, településrész ellátására alkalmas.

A szélenergia alkalmazása terén a térség ugyan nem rendelkezik kiemelkedő adottságokkal, azonban a technológia fejlődése révén, akár a közeli jövőben is megtérülő, tiszta, környezetét nem szennyező, állandóan elérhető energiaforrásról beszélhetünk.

A geotermikus energia hasznosítására is lehetőséget nyújt a térség, amit a termálvíz jelenléte is alátámaszt, azonban ehhez további megalapozó vizsgálatokra van szükség, így kiaknázási lehetősége egyelőre elmarad a többi megújuló energiához képest.

Vízenergia termelésére nem nyílik lehetőség Mohácson.

2.1.12.2.3. Az önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése

Az önkormányzati intézmények energiaellátása vezetékes energiahordozók, illetve több önkormányzati épület esetében napenergia hasznosításával jelenleg megoldott. A villamosenergia ellátással az intézmények világítási és technológiai igényeit elégítik ki, a termikus célú energia ellátásuk pedig földgáz, vagy távhő hasznosításával biztosított helyi hőbázis segítségével.

Mohács városvezetése az elmúlt évek során uniós források felhasználásával több energetikai beruházást hajtott végre saját ingatlanállományán belül (pl. polgármesteri hivatal, kormányablak, óvod energetikai megújítása), melyek eredményeit a 2.1.8.7 alfejezetben részleteztük. Ezen beruházásoknak köszönhetően az önkormányzat éves energiamegtakarításában jelentős hatékonyságnövekedés következett be, mely javítja a fejlesztett ingatlanok működtetési és fenntarthatósági feltételeit. A további, energiahatékonyságot érintő fejlesztések fontos elemét képezik a település fejlesztési elképzeléseinek.

2.1.12.3. Elektronikus hírközlés (vezetékes elektronikus hálózat, vezeték nélküli hírközlési építmények)

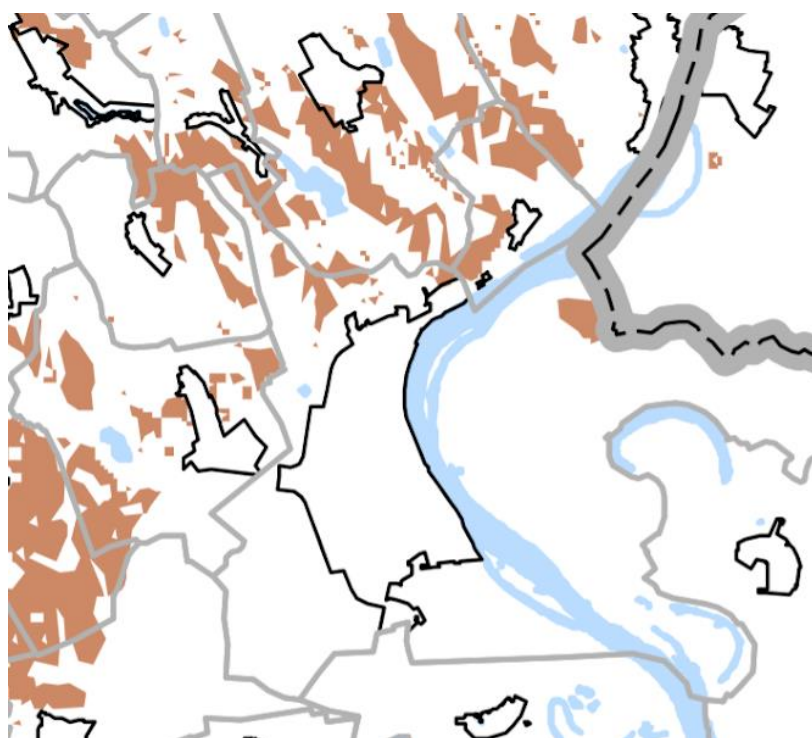
Mohács hírközlés rendszere mind a vezetékes, mind a vezeték nélküli rendszereknél az igényeknek megfelelően kiépült, melyekről a távlati igények is biztosíthatók.

2.1.13. Környezetvédelem és településüzemeltetés

2.1.13.1. Talaj

A talajvédelmi szempontok tekintetében a mezőgazdasági hasznosítás kiemelt fontossággal rendelkezik. Ebben a viszonylatban a mezőgazdasági művelés számára megtartandó „kiváló termőhelyi adottságú szántóterületeket” és a „jó termőhelyi adottságú szántóterületeket” a területrendezési tervek határolják le. Ilyen besorolásba eső területeket OTRT Mohács közigazgatási határainak környezetében is azonosít. A területrendezési tervek által kiváló termőhelyi adottságú területnek nyilvánított földrészek Mohács városának belterületétől északra, valamint a város észak-keleti területén találhatók. A talajvédelem szempontjából fontos a jó termőképességű szántók megőrzése és megfelelő hasznosítása a nitráatterhelések csökkentése érdekében.

26. ábra: Kiváló termőhelyi adottságú számtok területe Mohács környékén (barna színnel jelölve)

Forrás: OTrT

2.1.13.2. Felszíni és a felszín alatti vizek

Mohács legjelentősebb felszíni vízfolyása a várost kettészelő Duna, Európa második leghosszabb, 2850 kilométer hosszúságú folyama, melynek Mohácsi szakasza mintegy 15 kilométer, átlagos vízhozama 6400 m³ /s volumenű. Jelentős környezetvédelmi-tájvédelmi probléma, hogy a mohácsi felszíni vízfolyások nem felelnek meg az Európai Unió Vízeret Irányelvének, nem érik el a jó ökológiai állapotot. Fontos lenne a „Duna részvízgyűjtő Alsó-Duna jobb part” vízgyűjtő tervben szereplő intézkedési javaslatok mielőbbi megvalósítása.

A talajvíz szintje 2-4 m között ingadozik. Mennyisége nyugati irányból a Dunához közeledve 3 l/s km²-ről 7-re emelkedik. A felszín alatti vizek állapota rossz minőségűnek mondható, ugyanis a nitrátosodás jelentős területen fordul elő. Felszín alatti vizeket érintő környezetszennyezés oka az ipari üzemek szennyvizeinek nem megfelelő tisztításában, valamint a felszín alatti tartályok állapot romlásában, veszélyes anyagok helytelen tárolásában keresendő. A felszín alatti vízkészlet kihasználtsága 20 százalékra becsülhető, a területen 2 talajvízkút található.

Sekély porózus és sekély hegyvidéki felszín alatti víztestek érintik Mohács területét, ezek mennyiségi állapota a Duna jobb parti területein jó, bal parti területrészekben szintén megfelelő, de az állapot romlás kockázata fennáll, melynek oka a vízkivétel. Porózus és hegyvidéki víztestek mennyiségi állapotával kapcsolatban ugyan ezen megállapítások tehetők. Mohács környéki víztest gyenge minősítésének oka az ivóvíz termelést veszélyeztető túllépés, valamint a szennyezett ivóvízbázis. A porózus és hegyvidéki vízkészletek, valamint a termál és a karszt víztestek kémiai minősítése egyaránt jó. A termálvíz készletet hasznosítja a Városi Uszoda és Termálfürdő is.

Mohács a felszín alatti vizek állapota szempontjából érzékeny területeken lévő települések besorolásáról szóló 7/2005. (III. 1.) KvVM rendelettel módosított 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet szerint fokozottan érzékeny, valamint a sérülékeny üzemelő és távlati vízbázisokra tekintettel kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi területen fekvő település. Mohács közigazgatási területét két üzemelő sérülékeny vízbázis érinti:

- Mohács Jenyei-völgyi vízbázis (üzemeltető: Mohács-Víz Kft.)
- Pécs-Mohács Regionális Vízmű Mohács-szigeti vízbázis (üzemeltető: DRV Rt.) 27 dunántúli település vízigényét elégíti ki. Három kútcsoportban összesen 25 parti szűrőű termelőkút és három tartalékkút található. Az engedélyezett vízkitermelés 33 000 m³/nap.

Mindkét vízbázis esetében az illetékes Vízügyi Igazgatóság beruházása keretében – 123/1997. (VII. 18.) Kormányrendelet szerint – elkészültek a vízbázis diagnosztikai munkái és lehatárolásra került az érintett terület. A diagnosztikai munkák eredményeként kijelölésre kerültek a kutak közvetlen környezetét érintő belső védőterületek, a 6 hónapos elérési időre méretezett külső védőterületek, valamint az 5 éves elérési időre méretezett hidrogeológiai védőterület „A” védőzónája, és az 50 éves elérési időre méretezett „B” védőzónája. A sérülékeny vízbázisok védőterületei jelentős korlátozást jelenthetnek a települések fejlődése tekintetében, hiszen „A” védőzóna esetén új lakóterületek kialakítása is kérdéses, illetve tiltott. A „B” védőzóna tilalmai főleg az ipari beruházások létesítésére jelentenek korlátokat.

2.1.13.3. Levegőtisztaság és védelme

A légszennyezettség tekintetében az Országos Meteorológiai szolgálat nem rendelkezik Mohácsra vonatkozó adatokkal, azonban egyéb mérések alapján csupán mérsékelt szennyezettség állapítható meg, mely a várost elkerülő utak megépítésének hatására a lakott területeken tovább csökkent.

2.1.13.4. Zaj- és rezgésterhelés

A Hermann Ottó Intézet zajtérképe alapján Mohácson nem beszélhetünk jelentős zajártalomról. A város zajterhelésének elsődleges forrását a közúti forgalom okozza, azonban a korábbiakban taglalt várost elkerülő utak a zaj- és rezgésterhelés terén is éreztették pozitív hatásukat, ezen a téren is csökkenés figyelhető meg.

2.1.13.5. Sugárzás védelem

A NATÉR adatai szerint a város térségében globálsugárzás 4500-4700 MJ/m² átlag körül alakult az 1961 és 1990 között mért időszakban. Mohács déli fekvése révén az ország sugárzás által magasabban terhelt települései közé sorolható, melynek további, várhatóan 150-200 MJ/m² körüli növekedése prognosztizálható az elkövetkező 30 éves periódusban.

2.1.13.6. Hulladékkezelés

A Mohácsi Önkormányzat 7/2014. (VI.2) számú köztisztaságról, valamint a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás ellátásának rendjéről szóló rendeletének értelmében Mohács, a Duna jobb parti (tehát nyugati) városrészén 2014. december 1-től 2024. november 30-ig a Dél-Kom Dél-Dunántúli Kommunális Szolgáltató Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társasággal megkötött hulladékgazdálkodási közszolgáltatási szerződés útján gondoskodik.

A szelektív hulladékgyűjtés a város egész területén szervezetten működik. A rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások aránya magasabb mint 99 százalék, mely jelentősen meghaladja az ország egyéb területeinek átlagát. Az elszállított hulladék 17 százalékban került szelektív gyűjtésre, mely az országos átlagnak megfelelő arány.

A városi szennyvíztisztító telepek terén a szükséges korszerűsítések megtörtént. Az egy lakosra jutó elvezetett szennyvíz mennyisége az országos átlagnál némivel alacsonyabb, 51 köbméter.

2.1.13.7. Vizuális környezetterhelés

Vizuális környezetterhelésről olyan esetben beszélhetünk, amikor bizonyos épített, vagy emberi beavatkozás hatására létrejött tájelemek látványa zavarólag hat közvetlen, vagy tágabb környezetükre. Gyárkémények, hírközlési tornyok, magasházak, víztornyok, bányák hatása távolabbról is érzékelhető,

míg a közművezetékek, és nagyméretű földművek döntően közvetlen környezetükben zavaróak. Mohács esetében jelentős vizuális szennyező elemről nem beszélhetünk.

2.1.13.8. Árvízvédelem

A Duna jelenléte kapcsán az árvízvédelem Mohács esetében kiemelt relevanciával bír. A Duna jobb partján, a vasútállomástól délre 1,5 km hosszú árvízvédelmi partfal épült ki, amelynek a rekonstrukcióját 1992-ben végezték el. A Duna további szakaszán az országhatárig árvízvédelmi töltés van. Mohács város déli oldalán kelet-nyugati irányú 2 km hosszú töltés épült.

A Duna tárgyalt szakasza kapcsán 10 állóvízről beszélhetünk, ebből 3 holtág (148 ha), melyek közül a Kölkedi-Holt-Duna maga 93 ha felszínű. A 4 tározó közül a Bár mellett létesült a legnagyobb, 39 ha. A 3 kis természetes tó alig 3 ha-t foglal el.

A Dunát jobbról több kis vízfolyás éri el: Csele-patak (18 km, 87 km²), Lánycsók-Marázai-patak (23 km, 90 km²), Borza-patak (17 km, 138 km²). Mérsékelt száraz, gyenge lefolyású, vízhiányos terület.

A Csele-patak árvízi hozamát Q10%: 19,2 m³/s-ra, a Lánycsókiét Q33%: 2,2 m³/s-ra becsüljük. A Duna árvizei a korábbi évtizedekben megszokott jeges árvizek helyett az utóbbi években tavasszal és nyáron jelentkeznek nagyobb gyakorisággal, míg a kisvizek ősszel szokásosak. A mellékpatakok esetében rendszerint nyár elején jelentkeznek árvizek. A 120 km-es belvízi csatornahálózat vizeit négy, együttesen 6 m³/s vízhozam-kapacitású szivattyútelep vezeti a Dunába.

2.1.13.9. Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák

Mohács esetében jelentős környezetvédelmi konfliktusokról, problémákról nem beszélhetünk, a főbb környezetvédelmi mutatók illeszkednek az EU normákhoz. Ahogy korábban taglaltuk, a várost elkerülő utak megépítésének hatására a zaj- és levegőszennyezés a lakott területeken csökkenő tendenciát mutat. A szelektív hulladékgyűjtés elterjedt, a város egész területén szervezeten működik, az újrafeldolgozással hasznosított hulladék mennyisége emelkedik. A szennyvíztisztító telepek korszerűsítése megtörtént, ennek köszönhetően a talaj- és a felszín alatti vizek minősége javul.

A környezetvédelmi tudatformálás folyamatos, állandó eleme a város politikájának. Ez egyrészt ésszerűbb fogyasztásra és környezetkímélő termelésre ösztönzésben, másrészt önkormányzati ingatlanok energetikai korszerűsítésében merül ki. Mindennek köszönhetően a lakossági kibocsátás és az üzemek környezetterhelése csökkenő tendenciát mutat.

Mindezek ellenére kiemelt környezeti problémát jelent az ipari üzemek légszennyező emissziója és zajhatása, továbbá szintén problémásnak tekinthető a felszíni vizek gyenge ökológiai állapota.

2.1.14. Városi klíma

Mohács és térségének éghajlatát kiegyenlített hőmérsékleti és csapadék-viszonyok jellemzik, igaz, az utóbbi évek során – a globális klímát érintő változások hatására – az egyre fokozódó szélsőségesedés trendje is megfigyelhető volt (aszály, villámárvizek, fagykár). Az évi középhőmérséklet 10–11 Celsius-fok közt alakul, mely folyamatos növekedést mutat. Az uralkodó szélirány északi. A térség éghajlata mezőgazdasági szempontból kedvezőnek tekinthető.

A városban hőhullámok idején különösen megterhelő sajátos klimatikus viszonyok alakulnak ki. Az eltérés alapja több tényezőtől adódik. Ide sorolhatók az épületek, építmények, burkolatok fizikai jelenléte, vagyis az összetett beépítési struktúra, a burkolatokon használt vízzáró anyagok miatt megváltozott lefolyási viszonyok, a zöldfelületek relatíve alacsony aránya, az emberi tevékenységből (közlekedés, fűtés, ipar) fakadó kibocsátásból (hő, vízgőz, szennyező anyagok stb.). A fentiekben taglalt tényezők együttesen jelentősen befolyásolják a városok klimatikus viszonyait a szabad térszínéhez viszonyítva. Ennek legszembetűnőbb megnyilvánulásai például:

- a város légterében kialakult hőtöbblet (városi hősziget), mely intenzitás éves átlagban eléri az 1,5-3 °C-ot,
- a megváltozott átszellőzési viszonyok,
- a levegőminőségi problémák.

A globális felmelegedés következményeként várhatóan a hőhullámok száma és intenzitása egyaránt emelkedni fog a jövőben, ami a sajátos városi jelenségekkel terhelve egyre kedvezőtlenebb életkörülményeket jelent a városlakók számára.

A városlakók szabadban töltött idejük jelentős részében a közterületeket használják, ezért alapvető jelentőségű, hogy tervezésüknél a humánkomfort szempontok is érvényre jussanak. A városrendezési és -tervezési szempontból szükségszerű, hogy a településszerkezeti, a szabályozási és beépítési tervekben, a zöldfelületi rendszer tervezésben és a közút- és közműtervezés során az eddigieknél nagyobb hangsúlyt kapjanak a klimatikus szempontok. Cél, hogy a parkok, kertek, terek, játszóterek, sétányok és szabadtéri vendéglátóhelyek jó kihasználtsággal, valóban a pihenést, felfrissülést szolgálva közkedvelté váljanak a városlakók és a látogatók körében. Az utak mentén kialakított zöldfelületek kedvezőbbé teszik a mikroklimatikus komfortviszonyokat. Cserjék, fák ültetésével jelentős zajcsökkentő hatás érhető el, különösen a legkellemetlenebb magas hangok frekvenciatartományában. A fasorok árnyékoló hatása, a légszennyező anyagok kiszűrése javítja a helyi klímát és a helyi komfortérzetet. A meglévő parkok rekonstrukciója, vagy újak tervezése során a sajátos városklíma, illetve a klímaváltozás kapcsán várható humánkomfort viszonyok romlása jelentette új kihívásokat is figyelembe kell venni. Hazai klimatikus adottságaink között ezért legalább 40 százalékos lombkorona borítottság szükséges a parkokban, de a városi szabadtereken, köztereken is kívánatos a 25-30 százalék fásítottság.

Az energiatakarékos épületek tervezése, a meglévő épületek energiatudatos felújítása szintén fontos szempont, nem csupán a környezetvédelem, hanem a városi klíma szempontjából is. A felújítások révén akár 10 százalékos kibocsátás csökkenés is elérhető.

Mohács jelenleg nem tagja a klímabarát települések szövetségének, melyek önkormányzata önként és tudatosan igyekszik tenni a klímaváltozás ellen. A város ipari és gazdasági hasznosítású területeinek – valamint a burkolt felületek - jelentős mértékű eddig bekövetkezett, és a településrendezési terv által a jövőben előirányzott növekedése Mohácson is hozzájárulhat a városklíma további romlásához.

2.2. Területi lehatárolás

Bizonyos funkciók szempontjából egy adott város eltérő nagyságú vonzáskörzettel rendelkezhet. Mohács funkcionális várostérségének meghatározásakor az FVS módszertani előírásoknak megfelelően arra fókuszáltunk, hogy azoknak a településeknek a körét azonosítsuk, amelyekre Mohács a legtöbb funkció szempontjából érdemi vonzóhatást gyakorol.

A város vonzáskörzetének megállapításához elsősorban a különböző, főként (köz)szolgáltatások által ellátandó települések körét, a járáson belül a szinte kizárólag Mohácson elérhető szolgáltatásokat, illetve a 2011-es népszámlálás ingázási adatait vettük figyelembe. Mindezek alapján Mohács, mint járásszékhely, különböző funkciói révén a járás valamennyi településér vonzerőt gyakorol. Összességében kijelenthető, hogy Mohács, mint járásközpont, a járásban közigazgatási szempontból jelentős térszervező erővel bír, ezen felül az alap-és középfokú oktatás, az egészségügy és a foglalkoztatás területén is jelentős vonzó hatással rendelkezik.

A város különböző funkciójához kapcsolódó területi lehatárolásokat az alábbi táblázatban szemléltetjük:

11. táblázat: Várostérségi lehatárolása az egyes települési funkciók mentén

tényező	város szerepe	települések köre	települések száma és/vagy felsorolása
A.) Kötött	közigazgatási egység	megyeszékhely	Mohács Baranya megyében található, melynek megyeszékhelye Pécs. A megyében összesen 301 település található. 109 település, köztük 1 megyei jogú város (Pécs), illetve 11 város (Mohács, Komló, Szigetvár, Siklós, Szentlőrinc, Pécsvárad, Bóly, Sásd, Harkány, Sellye, Villány)
		járásközpont	Mohács, Bár, Bezedek, Dunaszekcső, Erdősmárok, Feked, Görcsönydoboka, Himesháza, Homorúd, Ivándárda, Kisnyárad, Kölked, Lánycsók, Lippó, Majs, Maráza, Nagynyárad, Palotabozsok, Sáros, Sátorhely, Somberek, Szébény, Székelyszabar, Szűr, Udvar, Véménd
	közös önkormányzati hivatal léte	közös önkormányzati hivatal központja	nem releváns
B.) Rugalmas	agglomerálódás	agglomerációs központ	Empirikus tapasztalatok alapján elmondható, hogy a városból történő kiköltözés a Mohács közvetlen szomszédságába tartozó településeket érinti, ahonnan a napi munkába járás, vagy a városi szolgáltatások igénybevétele könnyen megoldható. Lánycsók, Kölked, Bár, Székelyszabar, Somberek, Sátorhely, Görcsönydoboka, Dunaszekcső

tényező	város szerepe	települések köre	települések száma és/vagy felsorolása
foglalkoztatás	vonzásközpont ¹	<p>Az adott városba irányuló munkavégzési célú ingázás kibocsátó településeinek köre.</p> <p>A 2011-es ingázási adatokból megállapítható, hogy Mohács pozitív ingázási egyenleggel rendelkezik.</p> <p>A város ingázási körzeteit az alábbiak szerint csoportosíthatjuk:</p> <ul style="list-style-type: none"> • elsődleges ingázási körzet: Székelyszabar, Bár, Kölked, Lánycsók, Kisnyárád • másodlagos vonzáskörzet: Himesháza, Somberek, Dunaszekcső, Véménd, Nagynyárád, Majs, Sátorhely, Udvar, Lippó, Homorúd 	<p>Székelyszabar, Bár, Kölked, Lánycsók, Kisnyárád, Himesháza, Somberek, Dunaszekcső, Véménd, Nagynyárád, Majs, Sátorhely, Udvar, Lippó, Homorúd</p>
funkcionális	szolgáltató központ	<p>Mohács térségében a közoktatás alapfokú intézményei a települések jelentős részén nem találhatóak meg. Ivándárda, Sárok, Bezedek, Udvar, Homorúd, Kisnyárád, Erdősmárok, Maráza, Görcsönydoboka, Szebény, Szűr és Feked településeken működik sem óvoda, sem iskola, valamint Nagynyárád, Székelyszabar, Palotabozsok és Bár ahol általános iskola nem található. Középiskola csak a várostérség központjában, Mohácson működik. Felsőoktatási intézmény a várostérségben nem működik.</p>	
	szolgáltatói hálózati központok	<p>A mohácsi székhellyel működő fontosabb szolgáltatói hálózati központok lefedettségét az alábbiakban részletezhetjük:</p>	<p>magkörzet: Mohács, Bár, Bezedek, Dunaszekcső, Erdősmárok, Feked, Görcsönydoboka, Himesháza, Homorúd, Ivándárda, Kisnyárád, Kölked,</p>

¹ Javasolt forrás: KSH Munkaerőpiaci körzetek Magyarországon c. tanulmány (2017)

tényező	város szerepe	települések köre	települések száma és/vagy felsorolása
		<p>A Mohács Térségi Óvodaközpont Bölcsőde és Családi Bölcsőde célja a Sátorhelyen, Homorúdon és Bár községben található óvodai és bölcsődei tagintézmények feladatellátásának folyamatos és hatékony működésének biztosítása.</p> <p>A Mohács Kistérségi Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat célja a társult önkormányzatok törvényben meghatározott kötelező és egyes önként vállalt szociális, illetve gyermekvédelmi feladatainak ellátása.</p> <p>házi orvosi ügyelet: ügyeleti ellátás Mohácson kívül Somberek, Palotabozsok, Véménd, Dunaszekcső, Himesháza, Lánycsók, Nagynyárád, Majs, Lippó, Kölked településeken vehető igénybe</p> <p>Mohácsi Kórház: ellátástípusától függően a járás határain túlnyúlóan is</p>	<p>Lánycsók, Lippó, Majs, Maráza, Nagynyárád, Palotabozsok, Sárook, Sátorhely, Somberek, Szébény, Székelyszabar, Szűr, Udvar, Véménd</p> <p>bővíttett körzet: kórház ellátási területe</p>
fejlesztési cél alapon	a térségi fejlesztéseket koordináló önkormányzat	Térségi fejlesztéseket koordináló szervezet nem található a térségben.	

2.3. Helyzetértékelés, szintézis

Városaink egy állandó kihívásokkal, változásokkal jellemzett külső – belső gazdasági – társadalmi és környezeti keretben működnek, mely a rugalmas alkalmazkodó képesség követelményét vetíti előre. A városoknak, önkormányzatoknak fokozottan figyelmet kell fordítaniuk arra, hogy fel legyenek készítve mind intézményi, mind finanszírozási, mind további eszközökkel a külső környezeti, gazdasági, társadalmi folyamatok hatásainak városi működésbe való beépítésére, negatív folyamatok esetén azok semlegesítésére vagy ellensúlyozására. Éppen ezért kiemelten fontos, hogy az adott település részletesen ismerje saját helyzetének sajátosságait, mely lehetőséget teremthet számára a fejlesztések szakszerű megtervezéséhez, a célok helyes meghatározásához.

A városi adaptív és transzformációs képesség, vagyis a városi reziliencia az FVS-en végig futó öt tervezési dimenzió hatásainak összességéből tevődik össze, melyek a következők:

- prosperáló város;
- zöldülő város;
- digitális város;

- megtartó város;
- kiszolgáló város.

Ennek megfelelően, a következő alfejezetekben az FVS tervezési dimenzióinak bontásában áttekintjük Mohács települési pozícióit, mellyel egyben szintetizáljuk a település fejlesztéspolitikai helyzetét, illetve pontos képet alkotunk a kezelendő területekről.

2.3.1. Prosperáló város

Szakági területek	Értékelési szempontok
A város, várostérség gazdasága	<p>P1: Térségi gazdasági és innovációs ökoszisztéma jellemzői (ágazati együttműködések, térségi hálózatosodás, kulcsszereplők jelenléte, innovációteremtés, innovációterjedés)</p> <p>Mohács a térség gazdaságának fontos szereplőjeként határozható meg, gazdasági szerkezetében jelentős szolgáltatószektor és az ipar, melyen belül is a feldolgozóipar dominanciája jellemző. Baranya vár megye egyéb járasszékhelyeihez viszonyítva átlag feletti a város gazdasági teljesítménye, azonban országos viszonylatban ez koránt sem mondható el, valamint az alacsony presztízsű, alacsony hozzáadott értéket képviselő foglalkoztatási csoportok aránya, valamint a munkanélküliség is magasnak mondható az országos összevetésben.</p> <p>Mohácson jelenleg nem működik szorosabb, formalizált gazdasági kooperáció a vállalatok, a területen érintett gazdasági és iparkamara, valamint az önkormányzat között, ennek ellenére a városvezetés törekszik arra, hogy a helyi vállalatokkal folyamatosan jó viszonyt tartson fent, véleményüket, javaslataikat az őket érintő kérdésekben rendszeresen kikérje. Mindez egy minimális koherenciát biztosít az önkormányzat elképzelései, valamint a gazdasági szereplők érdekeinek összehangolása terén, ugyanakkor erősebb szinergiákat sem tud nyújtani hatékonyabb befektetésösztönzési folyamatok elindításához</p>
	<p>P2: A humán erőforrás jellemzői (egészség, tudás, életminőség, munkaképes korúak száma, ingázási adatok) és azok viszonya a helyi gazdaság igényeihez [munkaerőpiac keresleti és kínálati oldala, mennyiségi és minőségi jellemzői]</p> <p>Az eddig aktuális, 2011-es népszámlálási adatok függvényében megállapíthatjuk, hogy Mohácson a 7 évnél idősebb lakosság 27,5 százaléka rendelkezik 8 általános legmagasabb végzettségi szinttel. A lakosság további 26,3 százalékának érettségi, 22,9 százalékának pedig érettségi nélküli középfokú szakképesítés jelölhető meg legmagasabb végzettségként. Egyetemi diplomával a lakosoknak összesen 12,7 százaléka rendelkezik, mely országos összevetésben alacsonynak tekinthető.</p> <p>A TelR statisztikai alapján megállapítható, hogy 2019-ben Mohácson 691 fő regisztrált munkanélkülit tartottak nyilván. Közülük 42,4 százalék legfeljebb alapfokú végzettséggel rendelkezik, mely a 39,2 százalékos nemzeti átlaghoz viszonyítva kedvezőbb helyzetképet mutat.</p> <p>Az álláskereső Mohács munkaképes korú lakosságához (15-64 év) viszonyított aránya 2019-ben azonban 5,7 százalékot tett ki, mely a 3,6 százalékos nemzeti átlaghoz képest magasabb munkanélküliségi szintet jelent. Emellett tovább rontja a helyzetet, hogy Mohács esetében a 180 napnál hosszabb ideje munkanélküli státuszban lévők aránya az álláskeresőknél összesen 52 százalékát teszi ki, mely a 46,8 százalékos nemzeti átlaggal való összevetésben is negatív képet fest.</p> <p>A napi ingázás kapcsán alapvetően a foglalkoztatáshoz és oktatáshoz kapcsolódó ingázást említhetjük meg jelentősebb napi rendszerességű folyamatokként. A KSH adatai alapján egyértelműen megállapítható, hogy Mohács ingázási egyenlege pozitív. Az oktatás tekintetben pedig elmondható, hogy a mohácsi általános iskolásoknak nagyságrendileg 18 százaléka más településről ingázik rendszeresen, míg az ingázók aránya a középfokú oktatásban 40 százalékot tesz ki.</p>
	<p>P3: Gazdasági igényeken alapuló humán infrastruktúra, oktatási-nevelési intézményrendszer jelenléte (duális oktatás, szakképzés, digitális készségek, bölcsődei/óvodai ellátás biztosítása a munkavállalóknak)</p>

Szakági területek	Értékelési szempontok
	<p>A Mohácson és a járásban élő lakosok életminőségét alapjaiban határozza meg a városban elérhető humáninfrastruktúra, illetve az általa biztosított közszolgáltatások (elsősorban az oktatás, egészségügy, szociális ellátás, sport és kultúra) színvonala. A város központi, térszervező szerepét jól szemlélteti, hogy Mohács – mint járásközpont – a járásban elhelyezkedő 26 település, valamint az itt élő, nagyságrendileg 35 ezer lakos számára nyújt ellátást, vagyis a város humáninfrastruktúrájának működése az egész térség fejlődési kilátásaira, jóléti helyzetére közvetlen hatást gyakorol. Mohács köznevelési rendszere teljes értékűnek nevezhető, vagyis a bölcsődei neveléstől a középfokú oktatásig minden szegmenst lefed.</p> <p>A Baranya Vármegyei Szakképzési Centrum Mohácsi Radnóti Miklós Technikum és Szakképző Iskola szakképző intézmény oktatási profilja magába foglalja a rendészeti és közszolgálati, informatikai, vendéglátói technikus képzést, mely során a diákok a technikus mellett érettségi bizonyítványt is szereznek. Mindezek mellett az intézmény hét szakképzést is biztosít, melyek a fa- és bútoripari, kereskedelmi, gépészeti, élelmiszeripari, rendészeti, vendéglátói és szociális szakképzés. Az iskola duális képzőhelyeket is biztosít a diákok számára, továbbá a szakmai képzést követően érettségi megszerzésére is van lehetőség. A felsorolt képzések okán a Radnóti Miklós Technikum és Szakképző Iskola a város humáninfrastruktúrájára gyakorolt jelentős hatása mellett kiemelt munkaerőpiaci relevanciával is bír a térségben.</p>
	<p>P4: Gazdasági szereplők tőkeereje (magánberuházások alakulása)</p> <p>Mohácson a gazdasági szereplők által birtokolt tőke egy lakosra vetített értéke 2019-ben megközelítőleg 1 millió forintot tett ki, mely a 633 ezer forintos járási értéket lényegesen meghaladja, azonban az 1,73 millió forintos nemzeti átlaghoz képest rendkívül alacsony szintű tőkeellátottságot tesz lehetővé. Mindez a mohácsi magánberuházások megvalósításához relatív kedvező körülményeket biztosít, mely a városban működő vállalatok fejlődését és versenyképességjavítását pozitívan befolyásolja.</p>
	<p>P5: A helyi gazdaság ágazati szerkezete (vállalkozások ágazati megoszlása)</p> <p>Az ágazati megoszlás tekintetében nem figyelhetőek meg jelentős eltérések, Mohácson az országos viszonyokhoz hasonló megoszlás jellemző. Az agrár tevékenységű regisztrált vállalkozások többsége érvényesül, melyek a mohácsi gazdasági szervezetek 23 százalékát alkotják. A mezőgazdaság mellett azonban magasabb hozzáadott értéket termelő nemzetgazdasági ágazatok is magas hányadát alkotják a város vállalkozásainak. Ezek alapján megállapítható, hogy a város gazdaságában a szolgáltató szektor dominál, azonban az ipar is jelentékeny szerepet tölt be, különösen a feldolgozóipar.</p>
	<p>P6: A helyi gazdasági infrastruktúra helyzete (kereslet-kínálat, közművesítettség, ipari parkok, iparterületek jellemzői)</p> <p>A helyi gazdasági infrastruktúra a városban működő gazdasági szereplők és az önkormányzat törekvéseinek perspektívájából kedvezőnek mondható. A város gazdasági életében szintén kiemelkedő fontosságú tényező a Mohácsi Ipari Park, amely a 225 hektáros területén már jelenleg működő – 900 főt foglalkoztató – 57 vállalkozás mellett az általa jelentett versenyelőny és további 88 hektárnyi szabad területe révén további jelentős fejlesztési potenciállal is bír.</p>
A város, várostérség szolgáltatási mixe	<p>P7: A helyi gazdaságot kiszolgáló szolgáltatási mix jelenléte (fejlett üzleti szolgáltatások elérhetősége, a munkavállalók gyerekei számára bölcsőde/óvoda stb.)</p> <p>A város köznevelési rendszere teljes értékűnek nevezhető, vagyis a bölcsődei neveléstől a középfokú oktatásig minden szegmenst lefed. Ennek köszönhetően a mohácsi oktatási intézmények a városban és a járásban élő diákok számára megfelelő intézményi feltételeket biztosítanak.</p> <p>Tekintettel Mohács járásközpont státuszára, a városban több központi adminisztratív, pénzügyi és jóléti funkció, illetve közfeladatot ellátó intézmény</p>

Szakági területek	Értékelési szempontok
	tömörül (pl. járási hivatal, járásbíróság, ügyészség, közjegyző, rendőrség, adóhivatali kirendeltség, államkincstári kirendeltség, közműszolgáltatók kirendeltségei, pénzintézetek, bevásárlóközpontok). Mindennek köszönhetően a helyben elérhető szolgáltatásoknak köszönhetően a város és a környék lakossága számos fajsúlyos hivatali ügyet és jóléti fogyasztási szükségletet helyben tud intézni, mely a város élhetőségéhez nagymértékben járul hozzá.
Az önkormányzat(ok) gazdálkodása	<p>P8: Önkormányzat településfejlesztési forrásainak összetétele, s az elmúlt 5 év tendenciái a saját forrás és a támogatások megoszlását is vizsgálva</p> <p>Mohács Város Önkormányzata önálló forrásaiból elsősorban a saját hatáskörébe tartozó közterületi feladatok ellátását, illetve a pályázati fejlesztésekhez szükséges önkormányzati önrészt képes biztosítani. Ennek értelmében a város fejlesztése főként az európai uniós, valamint állami forrásokból finanszírozott projektek megvalósításának függvényében alakul.</p> <p>A 2014-2020-as uniós költségvetési ciklus során Mohács Város Önkormányzata, mint kedvezményezett, összesen 18,7 milliárd forint értékben valósított meg települési fejlesztéseket uniós források felhasználásával.</p> <p>P9: Önkormányzati település- és gazdaságfejlesztési együttműködések bemutatása</p> <p>Mohácson jelenleg nem valósul meg ilyen célú formális együttműködés.</p>

2.3.2. Zöldülő város

Szakági területek	Értékelési szempontok
A város, várostérség szolgáltatási mixe	<p>Z1: Zöld hálózatok és zöld szolgáltatások térségi kiterjedése: energiatermelés és tárolás kiépítettsége, körforgásos gazdaság jelenléte, a városban elérhető éghajlatváltozáshoz történő alkalmazkodást ösztönző tevékenységek bemutatása</p> <p>A szelektív hulladékgyűjtés a város egész területén szervezeten működik. A rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások aránya magasabb mint 99 százalék, mely jelentősen meghaladja az ország egyéb területeinek átlagát. Az elszállított hulladék 17 százalékban került szelektív gyűjtésre, mely az országos átlagnak megfelelő arány.</p> <p>Mohács Város Önkormányzata, illetve a városban működő szolgáltatók jelenleg nem üzemeltetnek meghatározó kapacitásokkal rendelkező zöld hálózatokat, a körforgásos gazdaság szempontrendszerének átvétele a helyi köz- és vállalati szférát csak marginálisan jellemzi.</p>
A város, várostérség gazdasága	<p>Z2: Városi és várostérségi gazdasági vállalkozások környezetre gyakorolt hatásai (légszennyezés, talajszennyezés, zaj, szag, teherforgalom stb.)</p> <p>Egyes elemek környezeti terhelési értéke, környezetvédelmi intézkedések</p> <p>Az ipari termelés átrendeződésének, illetve a technológiai fejlődésnek köszönhetően az elmúlt évtizedek során jelentősen változott a légszennyező anyagok kibocsátásának mennyisége és jellege. Ennek köszönhetően Mohács nagymértékben csökkent a kén-dioxid, a szén-monoxid, a nagyméretű részecskéket tartalmazó szilárdanyag és az ipari eredetű nitrogén-oxid kibocsátás. Ugyanakkor a levegőminőség helyzetét szintén számottevően befolyásolja a jelenlegi gépjárműállomány átlag életkora, ami az évek múlásával csak emelkedett. A jelentős közúti közlekedésből származó légszennyezés elsősorban az 56. és az 57. sz. főút mentén okoz jelentős emissziós károkat.</p> <p>A város közigazgatási területének jelentős része intenzív mezőgazdasági és ipari hasznosítás alatt áll, így természetes és természetközeli állapotú élőhelyek csak foltokban maradtak meg, többé-kevésbé degradálódva és egymástól nagymértékben izolálódva. A Mohács környéki vizek állapotát az ipari tevékenységek jelentős mértékben befolyásolják. Mindennek hatására a felszín</p>

Szakági területek	Értékelési szempontok
	<p>közele rétegekben vízminőség romlás, nitrátosodás figyelhető meg. A mélyebb rétegvizeknek magas a rétegeredetű ammónium-ion, bór és arzén koncentrációja.</p>
Az önkormányzat(ok) gazdálkodása	<p>Z3: önkormányzat és intézményeinek energiagazdálkodása (Önkormányzati ingatlan állomány energia tanúsítványa, megvalósult energetikai fejlesztések), Településüzemeltetés: energiahatékonyságot támogató intézkedések bemutatása</p> <p>Mohácson elsősorban a napenergia, valamint a biomassza hasznosítására vannak lehetőségek a fejlesztések során. Napenergia tekintetében Mohács az ország kedvezőbb térségei közé sorolható, a biomassza hasznosításában pedig a nagyfokú mezőgazdasági termelés és az állattartás térségi volumene révén rejlik jelentős lehetősége a városnak. Ez elsősorban helyi hőtermelésre hasznosítható, egy-egy kisebb település, településrész ellátására alkalmas. Emellett lehetőség rejlik a geotermális energia hasznosításában is, e tekintetben további vizsgálatok szükségesek.</p>
Városi és várostérségi közművek	<p>Z4: Közműhálózat: Energiaközművek – megújuló energia jelenléte, aránya Csapadékvíz hasznosítása, vízgazdálkodás, szennyvízelvezetés rendszere</p> <p>A város földgázellátása maradéktalanul, a város teljes területén biztosított. A városi gázátadón keresztül kiépített nagyközépnymású gázhálózata a távlati igények kiszolgálására is alkalmas. Mindezek ellenére a Mohács városában a gázszolgáltatásba bekapcsolt háztartások aránya csupán 52 százalék, mely jelentősen elmarad az ország egyéb területein mért 73 százalékos, vagy akár a Baranya vármegyei járásközpontokon mért 60 százalékos arányhoz képest. Vagyis Mohácson a háztartások közel fele nem részesül közművesített földgázellátásban, így számos lakosnak ezirányú szükségleteit alternatív megoldások segítségével szükséges fedeznie. Földgázfogyasztás volumenét tekintve – a KSH adatai alapján – elmondható, hogy 2020-ban 11 842 100 köbméter gázfogyasztás volt regisztrálható, melyből megközelítőleg 43 százalékot tett ki a lakossági felhasználás részaránya. Ezen értékek alakulásának tekintetében nem beszélhetünk jelentős eltérésekről az elmúlt évek folyamán.</p> <p>Az energiaközművek tekintetében a villamosenergia-ellátása Mohács szintén teljes területén biztosított, teljeskörűnek tekinthető. A nagyfeszültségű rendszer, valamint a mohácsi alállomás és az abból kiinduló közép- és alacsony feszültségű rendszer megfelelő kapacitásokkal rendelkezik a távlati beépítés-fejlesztések kiszolgálására is. A KSH adatait vizsgálva megállapítható, hogy a 2020-ban Mohácson szolgáltatott villamosenergia mértéke 121 405 000 kWh volt, melyből azonban a lakossági felhasználás igen csekély arányt, mindössze 16 százalékot tesz ki. A vizsgált időszak során az összes szolgáltatott villamosenergia tekintetében számottevő növekedésről beszélhetünk, a lakosság számára szolgáltatott energia volumene azonban csak kis mértékben növekedett ez idő alatt. Ez a jelenség az egyéb ipari, mezőgazdasági és kommunális célokra felhasznált villamosenergia mennyiségének növekményével magyarázható. Mohácson a napenergia tekintetében kedvező feltételek érvényesülnek, a város területén több napelempark is üzemel (az E.ON Áramszolgáltató Kft nyilvántartása szerint 21 db) 10,09 MW összteljesítménnyel, és további 1 db napelempark építése van előkészítés alatt.</p> <p>Mohács város csatornázása részben egyesített, részben elválasztott rendszerű. A város teljes területe csak részben csatornázott, az ellátottság mértéke 93%. Ellátatlan területek a szőlőhegyi településrész és a szigeti városrész. Ezeken a városrészekben a szennyvíz rendszeres elszállítása biztosított. A szennyvíz – város külterületén található szennyvíztisztító telepen történő tisztítást követő – befogadó folyama a Duna.</p> <p>A város csapadékvíz elvezető hálózata részben csapadékcsatorna, részben pedig nyílt árokrendszerű. Az elvezetett csapadékvizet a Duna folyam fogadja be.</p>

Szakági területek	Értékelési szempontok
Városi és várostérségi közlekedés	<p>Z5: Jellemző közösségi közlekedési módok szolgáltatási oldalon (e-járművek, sharing szolgáltatások stb.)</p> <p>Mohács területén az önkormányzat nem üzemeltet „smart city” elveket követő közlekedési közszolgáltatásokat (e-járművek, car sharing, közösségi kerékpárrendszer stb.).</p> <p>A helyközi autóbusz közlekedés a Volánbusz Zrt. megfelelő színvonalon biztosítja. A helyi közösségi közlekedésre szintén a Volánbusz járatain van lehetőség, mely a városban található több mint harminc megállóhely és gyakori járatok révén szintén megfelelő színvonalúnak mondható. Mindezek mellett a városon belül és annak környezetében bizonyos területek megközelíthetősége nehézkes, melyhez kapcsolódóan fontos fejlesztési irányként jelölhető meg az igények jobb kiszolgálása, illetve a helyi, az elővárosi és a Pécs-Mohács viszonylatú közösségi közlekedés fejlesztése.</p> <p>A városi kerékpárút hálózat megközelítőleg 25 kilométer hosszúságú, mindössze rövid szakaszok hiányoznak, melyek szakaszok kiépítése révén a kerékpáros hálózatok teljessé tétele, a meglévő szakaszok összekapcsolása a város legfontosabb célkitűzése ezen a téren.</p>
Környezet- és természetvédelem	<p>Z6: Zöldfelületi ellátottság</p> <p>Mohács esetében az egy lakosra jutó zöldterület nagysága 23,5 négyzetméter, mely némileg eltér a 28,9 négyzetmétert jelentő országos átlagtól. Ami a térségi zöldfelületi rendszer környezetvédelmi vetületeit illeti, a jelenleg hatályos (2019-ben átdolgozott) országos területrendezési terv ad iránymutatást, mely a 2015 óta a korábbi országos és helyi tájképvédelmi övezeteket, illetve az ezeket összekötő ökológiai folyosókat, valamint mag- és puffertérületeket egységes, összefüggő hálózatban (Országos Ökológiai Hálózat) kezeli.</p> <p>Z7: Természeti ökoszisztémák helyzete</p> <p>Az országos területrendezési terv hatályos kategorizálása értelmében Mohács közigazgatási területét – a Duna révén – az ökológiai magterület érint, valamint Mohács térségében – szintén a Duna révén – Natura 2000-es területet is azonosíthatunk, melyek védelme az Európai Unió szintjén is fontos prioritásként jelenik meg.</p>

2.3.3. Digitális város

Szakági területek	Értékelési szempontok
Város és térsége gazdasága	<p>D1: Digitális technológia-szolgáltatók helyi jelenléte</p> <p>Mohács területén az összes országos lefedettségű telekommunikációs vállalat hálózata elérhető. A város lakossága, illetve a helyben működő vállalatok stabil internethozzáféréssel (beleértve a szélessávú szolgáltatást is) rendelkeznek, így az infokommunikációs közszolgáltatások színvonala Mohácson megfelelőnek tekinthető.</p> <p>D2: Digitális technológiát alkalmazó cégek jelenléte (közszolgáltatók (beléptető, kamera, irányítórendszerek stb.), Ipar 4.0, szolgáltató szektor)</p> <p>A helyi vállalatok kapcsán elmondható, hogy a digitalizáció vívmányait csak korlátozott mértékben alkalmazzák, közülük egyik sem tekinthető az Ipar 4.0 klasszikus példjaként. Éppen ezért a város gazdasági szerkezetét továbbra is elsősorban a munkaintenzív, nem pedig a technológiaiintenzív ágazatok, termelőegységek határozzák meg, mely egyértelműen jelöli ki Mohács helyét a nemzetgazdaság szerkezetén belüli értékláncban.</p>
A város várostérség társadalma	<p>D3: A lakosság digitális eszköz ellátottsága, kompetenciák, felhasználói szokások (szolgáltatói adatokra és felmérésre alapozva)</p> <p>A kérdőív digitális eszközhasználatra irányuló szegmensének tanulsága szerint a mohácsiak 95 százaléka használ okostelefont, 69 százalék rendelkezik okos</p>

Szakági területek	Értékelési szempontok
	<p>televízióval, míg a lappal rendelkezők aránya 62 százalék. A megkérdezettek 49 százalékának háztartásában van asztali számítógép. Szintén számottevő a táblagéppel (31%), okos órával (26%), valamint háztartási okos eszközökkel (17%) rendelkezők aránya.</p> <p>A megkérdezettek 90 százaléka használja információszerzésre, tájékozódásra, valamint kommunikációra, kapcsolattartásra az internetet. A közösségi oldalak használóinak aránya 80 százalék, az internetet ügyintézés céljából is használók aránya 78 százalékra tehető. Szintén nagy arányban használják a kérdőív résztvevői az internetet ügyfélkapu használatára, szolgáltatások igénybevételére, szórakoztató tartalmak elérésére, napi munkavégzésre, valamint tanulásra is.</p> <p>A válaszadók 48 százaléka ítélte saját IT eszközök használatával kapcsolatos jártasságát átlagon felülnek, 44 százalék pedig átlagosnak véli azt. Az átlagosnál rosszabbnak, a válaszadók csupán 5 százaléka gondolja saját készségeit.</p>
A város, várostársaság szolgáltatási mixe	<p>D4: A digitális átállást lehetővé tevő infrastruktúra mennyiségi és minőségi jellemzői a humán erőforrás digitális felkészültsége a közszolgáltatásokat végző helyi intézményeknél</p> <p>A közszolgáltatásokat végző helyi intézményeknél a digitális infrastruktúra alapjai adottak (számítógép, laptop, nyomtató, okostelefon, internet, wifi) tekinthetők. Ez a felszereltségi szint az alapfeladatok ellátásához elégséges háttérrel biztosít. Azonban Mohácson nem működik olyan közösségi applikáció, mely a közszolgáltatásokat végző hivatalokkal tenné lehetővé a gördülékenyebb digitális kommunikációt az ügyfelek számára, így a kapcsolattartás továbbra is személyesen, valamint postai úton zajlik.</p>
	<p>D5: Digitális ügyintézési lehetőségek a (köz)szolgáltatások területén, digitális felkészültségi állapot (ügyintézésre koncentrálva: infrastruktúra és HR felkészültség).</p> <p>Mohács Város Önkormányzata 2018. január 1-je óta elektronikus ügyintézésre kötelezett szervezet, így köteles az ügyek elektronikus intézését biztosítani a vonatkozó jogszabályi rendelkezések szerint. Az önkormányzat számos ügytípusban az önkormányzati ASP rendszer keretei közt létrejött Önkormányzati Hivatali Portálon közzétett elektronikus űrlapok útján, illetve azokban az ügyekben, melyekben nem lehetséges külön elektronikus űrlap segítségével ügyet intézni, az e-Papír szolgáltatást révén biztosítja a lehetőséget az elektronikus ügyintézésre.</p> <p>A helyi közszolgáltatások terén a járási hivatal, a kórház, valamint a helyi érdekeltégű közmvállalatok említhetők meg még releváns szereplőként. Esetükben szintén elmondható, hogy a fontosabb ügyintézési típusok online ügyfélkapun keresztül lebonyolíthatók, s csakis a legszükségesebb esetben szükséges személyes jelenlét mellett ügyeket intézni.</p> <p>A digitális készségek értékelése terén a válaszadók 47 százaléka átlagosnak (okostelefon és internethasználat), míg további 43 százalékuk átlagon felettinek (online ügyintézés) véli digitális felkészültségét.</p>
	<p>D6: Digitális (adat alapú) feladatszerzés helyzete a közfeladat ellátásban (egészségügy, szociális ellátás, hulladékkezelés stb.)</p> <p>A kérdőíves felmérés alapján az online ügyintézés relatív alacsony aránya állapítható meg. Egyedül az áramszolgáltatóval kapcsolatos ügyintézés terén él a válaszadók többsége az online ügyintézés lehetőségével, továbbá a távhő, víz és csatorna szolgáltató, valamint közhivatali ügyintézés terén éri el az online kapcsolattartás az 50 százalékos arányt. A szolgáltatók túlnyomó többségével történő kapcsolattartás terén továbbra is a személyes, valamint telefonos és postai út bizonyul mérvadónak Mohácson.</p>

Szakági területek	Értékelési szempontok
Az önkormányzat(ok) gazdálkodása	D7: Digitális adatbázisok és adatfeldolgozás az önkormányzati tulajdonú, fenntartású épület-infrastruktúrák esetében, digitális épületüzemeltetés Mohács Város Önkormányzata nem alkalmaz ilyen jellegű szoftvereket az önkormányzati fenntartású épület-infrastruktúrák üzemeltetésében, hasonló jellegű szoftver beszerzése nem szerepel a városvezetés tervei között.
Környezetvédelem, városi klíma	D8: Környezeti szenzorok fajtái, egyéb jellemzői, kapcsolódó adatmenedzsment A város területén a Nemzeti Népegészségügyi Központ kezelésében több környezeti szenzor is működik, melyek a lakókörnyezet élettani hatásait (pl. levegőtisztaság index) mérik. Ezen kívül Mohácson egyéb szenzoros környezeti adatmenedzsment nem történik.
Városi és várostérségi közlekedés	D9: Digitális megoldások a helyi közösségi és közúti közlekedésben (lakossági applikációk, forgalomirányítás, parkolást támogató megoldások stb.) Mohács Város Önkormányzata nem alkalmaz ilyen jellegű digitális megoldásokat a közúti közlekedés terén, hasonló jellegű szoftver/applikáció beszerzése nem szerepel a városvezetés tervei között.
Városi és várostérségi közművek	D10: Közmű-működtetés szenzoros követése Mohács Város Önkormányzata nem alkalmaz szenzoros megoldásokat a közmű-működtetés terén, hasonló jellegű szoftver/applikáció beszerzése nem szerepel a városvezetés tervei között. D11: Lakossági digitális megoldások (applikációk, közterületi okos megoldások stb.) A város több pontján (pl. iskolák és művelődési ház környéke) ingyenes köztéri wifi szolgáltatás működik, mely javítja a helyi lakosság internethozzáférési lehetőségeit, ezzel modernebb körülményeket teremtve a város életminőségének terén.

2.3.4. Megtartó város

Szakági területek	Értékelési szempontok
A város, várostérség társadalma	M1: Demográfiai helyzet Mohács lakó-, és állandó népességszáma – a korábbi trendeknek megfelelően – folytonos csökkenést mutat. Mindennek következményeként, 2010 és 2020 között Mohács lakosságszáma 18.884 főről 16.993 főre, míg 2010 és 2020 között állandó népességszáma 19.573 főről 18.543 főre csökkent, mely mindkét mutató esetében, a múlt évtizedben, egy közel 10 százalékos demográfiai fogyást eredményezett. A TelR adatai alapján, a lakosság fokozódó előreagedési tendenciája tekintetében elmondható, hogy Mohács öregedési indexe (vagyis a 100 fő 15 évnél fiatalabb lakosra jutó 65 évnél idősebb lakos számát megjelenítő mutató értéke) 2010 és 2019 között 175 főről 223 főre emelkedett, mely egy igen jelentős, közel 28 százalékos növekményt jelent. Mindez a nemzeti szinten mért öregedési index tekintetében is jelentős mértékű előreagedettséget jelent, ugyanis Mohácson 43 fővel több 65 év feletti jut 100 fő 15 évnél fiatalabb lakosra, mint az országos átlag. A TelR adatai alapján az elvándorlás jelensége igen hullámzó képet mutat. Az elmúlt évek folyamán 2012-es, 2015-ös és 2016-os évben pozitív volt Mohács vándorlási egyenlege, mely azonban egy esetben sem érte el az 1 százalékot. A fennmaradó időszakok egyenlege rendre negatív hatással volt Mohács népességére, a kiugrónak tekinthető 2011-es évben a vándorlási egyenleg a -10 százalékot is meghaladta, 2018-óta azonban lényegesen kedvezőbb – de továbbra is negatív – 0,9 százalékon áll.

Szakági területek	Értékelési szempontok
	<p>M2: Helyi identitást meghatározó tényezők és szerepük a helyi /térégi közösség alakításában</p> <p>Mohács Város Önkormányzata a helyi identitás erősítését, a tradíciók ápolását kiemelt feladatának tekinti.</p> <p>A város etnikai identitását színesíti a Mohácson bejegyzett négy nemzetiségi önkormányzat (horvát, német, roma és szerb).</p> <p>Mohács Város Önkormányzata 2020-ban Helyi Közösségfejlesztési Stratégiát fogadott el, mely a város identitását alapul véve célként tűzte ki a kulturális élet élénkítését, a szabadidős lehetőségek bővítését, a város kulturális arculatának erősítését, amelynek megvalósítására már a stratégia elfogadása előtt is több lépést tett.</p>
	<p>M3: Térégi mobilitási trendek (várostérégi ingázás)</p> <p>A napi ingázás tekintetében Mohács a város területén működő gazdasági szervezetek (foglalkoztatás) és oktatási intézmények viszonylatában minősíthető releváns városi központnak. Foglalkoztatási tekintetben egyaránt kiemelkedően magas az „eljáró” és bejáró foglalkoztatottak aránya. Az oktatás tekintetben megállapítható, hogy a mohácsi általános iskolásoknak nagyságrendileg 18 százaléka más településről rendszeresen ingázik, míg az ingázók aránya a középfokú oktatásban 40 százalékot tesz ki.</p>
	<p>M4: Társadalmi rétegződés, konfliktusok</p> <p>Mohács területén belül differenciáltság mutatható ki az egyes városrészekben élők jövedelmi státusza, az ott élők életminősége alapján, amely szoros korrelációt mutat a város társadalmának térbeli rétegződésével. A legrosszabb helyzetben lévő településrészekként az alábbi területeket azonosíthatjuk:</p> <ul style="list-style-type: none"> • a belvárostól délre elterülő városrész, • a telepszerű, többszintes beépítésű lakótelepek és a nyugati városrész korábbi beépítésű családi házas lakóterületei, • és a szigeti városrész
	<p>M5: Civil tevékenység jelenléte, szerepvállalása a közfeladatok ellátásában – térségi (tematikus) civil hálózatok jellemzői</p> <p>Mohács mindennapi életében jelentős szerep jut a helyi civil szervezeteknek. Ezek a szervezetek többek között olyan célok érdekében jöttek létre, mint például tehetséggondozás, adományokkal történő segítség, növények, érzékszervi, mozgásszervi betegségben szenvedők segítése, függőség leküzdése. A településen működő civil szervezetek, melyek közül számos a települési nemzetiségek segítségével (Mohácsi Szerb Olvasókör Egyesülete, Mohácsi Németek Egyesülete), számos pedig a kulturális hagyományok őrzésével, terjesztésével foglalkozik (Mohácsi Népművészeti Egyesület, Mohácsi Városvédő Egyesület, Van1hely Kulturális és Szabadidős Egyesület). A civil szervezetek közül többen a településen élő hátrányos helyzetűek, illetve rászorulóknak életének megkönnyítésével foglalkoznak (Támogass, hogy segíthessünk, Veled Tartok Közhasznú Egyesület, Mozgáskorlátozottak Egyesülete, Mohács és Környéke Önszervező Csoportja). A városban továbbá működik nyugdíjasklub (Nyugdíjas Pedagógus Klub), polgárőr egyesület (Mohácsi Polgárőr Egyesület) és számos civil kezdeményezés.</p>
	<p>M6: Esélyegyenlőség biztosítása és a humán közszolgáltatások elérhetősége területén</p> <p>Mohács Helyi Esélyegyenlőségi Programja az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebtv.) előírásai alapján, 2018-ban készítette el, majd 2020-ban felülvizsgálatra került. A Program küldetése, hogy minden állampolgár, a mélyszegénységben élők, romák, gyermekek, nők, idősek és fogyatékkal élők számára is esélyegyenlőséget teremtsen a társadalmi élet minden színterén, a foglalkoztatás, a lakhatás vonatkozásában, a szociális és egészségügyi ellátás, valamint az oktatás területén is.</p>
Város és térsége humán infrastruktúrája	

Szakági területek	Értékelési szempontok
	<p>M7: A leszakadó / veszélyeztetett társadalmi csoportok felzárkózást biztosító városi és térségi akciók, projektek, szervezetek (összhangban az antiszegregációs terv tartalmával)</p> <p>A 2014-2020-as uniós költségvetési ciklus során Mohács Város Önkormányzata összesen 562,13 millió forint összegben valósított meg fejlesztéseket uniós pályázatok keretében, az Európai Szociális Alap finanszírozásában. Mindez az alábbi 4 projektet foglalja magába:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Humán kapacitások fejlesztése a Mohácsi járásban • Mohács Város Önkormányzata ASP központhoz való csatlakozása • A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok Mohács déli városrészében • A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok Mohács Újvárosban
A város, várostérség szolgáltatási mixe	<p>M8: A szolgáltatások elérhetőségének elemzése a lakossági hozzáférés oldaláról, elégedettség (elégedettségi és /vagy igény felmérés)</p> <p>A felmérés humán közszolgáltatásokkal való elégedettség mérésére irányuló kérdése alapján viszonylagos elégedettség állapítható meg a legtöbb közszolgáltatást illetően. Ez alól kivételt képez az egészségügyi alap- és szakellátás, a szociális ellátás, a járdák minősége, a kerékpárosokat támogató infrastruktúra, az utak minősége, valamint némi elégedetlenség regisztrálható a kiemelt közintézmények környezetében elérhető parkolási lehetőségek kapcsán is.</p>
A város, várostérség gazdasága	<p>M9: Társadalmi vállalkozások helyzete (tevékenység, munkaerő vonzáskörzet, piac)</p> <p>Mohácson nem található klasszikus értelemben működő társadalmi vállalkozás. A város által megvalósított szociális fejlesztéseket közintézmények vagy karitatív szervezetek támogatták, így magánszervezetek ebben a perspektívában nem rendelkeznek meghatározó szereppel.</p>

2.3.5. Kiszolgáló város

Szakági területek	Értékelési szempontok
Településfejlesztési és rendezési tervi összefüggések	<p>K1: A magasabb szintű területfejlesztési dokumentumokkal való tervezési összhang a településhálózatban elfoglalt szerepe, város és várostérség fejlesztését érintő területspecifikus célok alapján</p> <p>Mohács környezetében az aprófalvas, városhiányos területek szintén számos tényező mentén determinálják Mohács fejlesztési kilátásait, habár elsősorban a tőle 50 kilométerre, nagyságrendileg fél órás autóútnyi távolságra elhelyezkedő Pécs – mint baranyai megyeszékhely – közelsége pozitív hatást gyakorol a térség fejlődésére. A régió településhálózatának nagy részét kitevő aprófalvakban azonban a lakosságnak hozzávetőlegesen 10 százaléka él, mely kifejezetten periférikus gazdaságföldrajzi környezetet teremt Mohács közvetlen szomszédságában, ahol a falvak nagyságrendileg 30 százaléka 500 fő alatti lakossággal rendelkezik.</p> <p>Mohács főként a rajta keresztülhaladó közutakkal és kerékpárutakkal, valamint a tervezett Duna-híd és a város kikötője, a víziközeledés kapcsán jelenik meg az Országos Területrendezési Tervben (OTrT).</p> <p>A Baranya Megyei Területfejlesztési Program célrendszerében Mohács a gazdasági szerkezetváltó, növekedési centrumtérség részeként jelenik meg, mely területi egység legfontosabb fejlesztési céljai a tudásalapú gazdaság, a gépipar, a vidékgazdaság és az élelmiszergazdasági vertikumok fejlesztése.</p>

Szakági területek	Értékelési szempontok
	<p>K2: A várost és várostérséget érintő területfelhasználási kategóriák és a műszaki infrastruktúra hálózatok főbb elemeinek bemutatása</p> <p>A járáson észak-déli irányban halad keresztül az 56. sz. főút, amely az V/c páneurópai korridor részét képezi. A várost a kanyargós, szintbeli különbségekkel terhelt, ettől rendkívül balesetveszélyes, még a 11,5 tonna tengelyterhelésnek sem megfelelő 57. sz. főút kapcsolja be az országos vérkeringésbe, valamint ez biztosít kapcsolatot az M6-os autópályával, melynek közelsége a városnak jó megközelítést biztosít. Ez a közeljövőben tovább javulhat az országhatárig tartó szakasz megépítése révén. Az autópálya mellett régóta tervben van egy mohácsi Duna-híd megépítése, amely a kelet-nyugati kapcsolatok hiányának problémáját hivatott orvosolni.</p> <p>Mohácsot a 66 és 65-ös számú vasútvonal révén a páneurópai közlekedési rendszerbe („helsinki folyosók”) a Zágrábot Kijevvel összekötő, V. sz. vasúti folyosó csatornázza be. Az országos közlekedési rendszer tekintetében kettő főút (56. és 57. sz.) találkozik a településen, valamint pozitívként kiemelhető az M6-os autópálya városhoz közeli csatlakozási lehetősége.</p> <p>K3: Városi és városkörnyéki települések településfejlesztési és rendezési tervi összhangja a településhatáron érintkező beruházások terén kiemelten</p> <p>Mohács városát 8 Baranya vármegyei és 2 Bács-Kiskun vármegyei település határolja. A településekre településszerkezeti terv és helyi építési szabályzat készült. A kapcsolódó területek és hálózatok koordináltak. A helyi tervek nem tartalmazzák Mohács település fejlesztési koncepcióját befolyásoló megállapításokat.</p>
A város, várostérség társadalma	<p>K4: Társadalmi konfliktusok által érintett városrészek műszaki-infrastrukturális érintettség</p> <p>Mohács területén három szegregátum található, melyek az alábbiak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • a belvárostól délre elterülő városrész, • a teletszerű, többszintes beépítésű lakótelepek és a nyugati városrész korábbi beépítésű családi házas lakóterületei • a szigeti városrész <p>Ezekben a szegregátumokban történelmi kitekintésben a vezetékes ivóvízhálózat kiépítetlensége, a szennyvízhálózat elmaradottsága, valamint a magáningatlanok romló állapota, vagy éppen a számos lakatan ingatlan tekinthető meghatározó tényezőnek. A helyzet orvoslásának érdekében az önkormányzat a 2014-2020-as uniós fejlesztési időszak során komplex rehabilitációs projektek segítségével igyekezett érdemi előrelépést elérni a szegregátumok helyzetének javításában. Az ide vonatkozó intézkedések számos „soft” tevékenység mellett az alábbi infrastrukturális fejlesztéseket foglalták magukba:</p> <ul style="list-style-type: none"> • önkormányzati bérlakások felújítása • közösségi terek, játszóterek kialakítása • szociális helyiségek felújítása • csapadékvízvezetés rekonstrukciója • útburkolatok felújítása • zöldfelületek kialakítása • utcabútorok, street workout elemek kihelyezése
A város, várostérség szolgáltatási mixe	<p>K5: A városi/várostérségi közmű szolgáltatási lefedettsége, infrastrukturális háttere</p> <p>A település vízellátása önálló vízművel biztosított, a vezetékhálózat teljes körűen kiépített. A város külterületi, valamint szigeti városrészen is megoldott az ivóvízellátás. A további, 100 %-os lefedettség eléréséhez szükséges az infrastruktúra folyamatos kiépítése az üdülőterületi és a szőlőhegyi részekben is.</p> <p>Mohács város csatornázása részben egyesített, részben elválasztott rendszerű. A város teljes területe csak részben csatornázott, az ellátottság mértéke 93%. Ellátatlan területek a szőlőhegyi településrész és a szigeti városrész. Ezeken a</p>

Szakági területek	Értékelési szempontok
	<p>városrészekben a szennyvíz rendszeres elszállítása biztosított. A szennyvíz – város külterületén található szennyvíztisztító telepen történő tisztítást követő – befogadó folyama a Duna.</p> <p>A város földgázellátása szintén maradéktalanul, a város teljes területén biztosított. A városi gázátadón keresztül kiépített nagyközépnomású gázhálózata a távlati igények kiszolgálására is alkalmas. Mindezek ellenére a Mohács városában a gázszolgáltatásba bekapcsolt háztartások aránya csupán 52 százalék, mely jelentősen elmarad az ország egyéb területein mért 73 százalékos, vagy akár a Baranya vármegyei járásközpontokon mért 60 százalékos arányhoz képest. Vagyis Mohácson a háztartások közel fele nem részesül közművesített földgázellátásban, így számos lakosnak ezirányú szükségleteit alternatív megoldások segítségével szükséges fedeznie.</p> <p>K6: városi hősziget jelenség a városban vagy térségében, a városi klíma kialakulásában és hatásainak mérséklésében meghatározó építészeti-műszaki megoldások</p> <p>A városban hőhullámok idején különösen megterhelő sajátos klimatikus viszonyok alakulnak ki. Az eltérés alapja több tényezőtől adódik. Ide sorolhatók az épületek, építmények, burkolatok fizikai jelenléte, vagyis az összetett beépítési struktúra, a burkolatokon használt vízzáró anyagok miatt megváltozott lefolyási viszonyok, a zöldfelületek relatíve alacsony aránya, az emberi tevékenységből (közlekedés, fűtés, ipar) fakadó kibocsátásból (hő, vízgőz, szennyező anyagok stb.). A fentiekben taglalt tényezők együttesen jelentősen befolyásolják a városok klimatikus viszonyait a szabad térszínéhez viszonyítva. Ennek legszembetűnőbb megnyilvánulásai például:</p> <ul style="list-style-type: none"> • a város légterében kialakult hőtöbbség (városi hősziget), mely intenzitás éves átlagban eléri az 1,5-3 °C-ot, • a megváltozott átszellőzési viszonyok, • a levegőtisztasági problémák.
A város, várostérség gazdasága	<p>K7: gazdasági területek fekvése, kihasználtsága, közlekedési kapcsolata, ingatlanpiaci viszonyok alakulása (kereslet-kínálat vizsgálata)</p> <p>A város legfontosabb gazdasági területként a Mohácsi Ipari Park nevezhető meg, amely a 225 hektáros területén már jelenleg működő – 900 főt foglalkoztató – 57 vállalkozás mellett az általa jelentett versenyelőny és további 88 hektárnyi szabad területe révén további jelentős fejlesztési potenciállal is bír.</p>
Az önkormányzat(ok) gazdálkodása	<p>K8: ingatlan gazdálkodás, kereslet-kínálat elemzés, önkormányzati vagyongazdálkodás szerkezete, intézményfenntartás meghatározó pozitív és negatív műszaki feltételek</p> <p>A városi ingatlangazdálkodási feladatok ellátásáért az önkormányzat Városfejlesztési osztályának Építési és üzemeltetési csoportja, valamint az önkormányzat tulajdonában álló, Mohácsi Városgazdálkodási és Révhajózási Nonprofit Kft. felel.</p> <p>Összességében elmondható, hogy Mohács területén jelenleg nagyságrendileg 8,5 hektár hasznosíthatatlan barnamezős iparterület található, melyeket elsősorban befektetésösztönzési céllal lehetne reaktivizálni. Az önkormányzat tulajdonában továbbá 203 db szociális bérlakás, illetve 15 db szakember lakás és 20 db költségelvtől bérlakás található, melyek felújítása és kedvezőbb kihasználása az önkormányzat céljai között szerepl.</p>
Városi és várostérségi közlekedés	<p>K9: Közlekedési infrastruktúra általános állapota, kedvező és kedvezőtlen feltételek valamennyi közlekedési módban (utak minősége, forgalomterhelése, parkolóhelyek; közösségi közlekedési hálózatok: területi lefedettség, járatsűrűség, járműpark állapota, E-járművek aránya, Sharing-rendszerek bemutatása (amennyiben vannak szolgáltatások))</p> <p>Mohács Önkormányzata a város területén nem üzemeltet városi mobilitást támogató „sharing rendszereket” (pl. carsharing, bike sharing)</p>

Szakági területek	Értékelési szempontok
	<p>A járason észak-déli irányban halad keresztül az 56. sz. főút, amely az V/c pán-európai korridor részét képezi. A várost a kanyargós, szintbeli különbségekkel terhelt, ettől rendkívül balesetveszélyes, még a 11,5 tonna tengelyterhelésnek sem megfelelő 57. sz. főút kapcsolja be az országos vérkeringésbe, valamint ez biztosít kapcsolatot az M6-os autópályával, melynek közelsége a városnak jó megközelítést biztosít. Ez a közeljövőben tovább javulhat az országhatárig tartó szakasz megépítése révén.</p> <p>A helyközi autóbusz közlekedés a Volánbusz Zrt. megfelelő színvonalon biztosítja, azonban. A helyi közösségi közlekedésre szintén a Volánbusz járatain van lehetőség, mely a városban található több mint harminc megállóhely és gyakori járatok révén szintén megfelelő színvonalúnak mondható.</p> <p>Mohács a kerékpározás szempontjából fontos térség. A városi kerékpárút hálózat megközelítőleg 25 kilométer hosszúságú, mindössze rövid szakaszok hiányoznak, melyek szakaszok kiépítése révén a kerékpáros hálózatok teljessé tétele, a meglévő szakaszok összekapcsolása a város legfontosabb célkitűzése ezen a téren. A hálózat fejlesztésének köszönhetően a kerékpáros közlekedés nem csupán a város lakóinak magasabb aránya számára szolgál környezetbarát közlekedési alternatívaként, de a város számára – a térség attrakcióinak összekötése révén – jelentős aktív turisztikai lehetőséget is teremt. Mohács kerékpárturisztikai hálózati jelentőségét erősíti, hogy az EuroVelo 6 Európai Kerékpárút Hálózat és az Amazon of Europe nemzetközi kerékpáros túraútvonal vonalában helyezkedik el, utóbbinak a keleti végpontja.</p> <p>A gyalogos közlekedés kapcsán kiemelendő, hogy Mohácson 1 kilométer kiépített járdára csupán 0,084 kilométer kiépítetlen járda szakasz jut, valamint a városközpontban található Széchenyi tér és környéke gyalogos övezet, melyek összességének fényében a város gyalogos közlekedési lehetőségei kedvezőnek mondhatók.</p>
Városi és várostérségi közműhálózat	<p>K10: Közművesítettség mértéke, állapota, kedvező és kedvezőtlen feltételek, közműellátottság kapacitási helyzetét, bővítési lehetőségei</p> <p>Ahogy a K5 pontban bemutatásra került, Mohács területén a gázellátás csupán a háztartások 52 százalékában érhető el, míg ezzel szemben a villamosenergia ellátás a háztartásoknak csaknem egészében hozzáférhető.</p> <p>Mohács város csatornázása részben egyesített, részben elválasztott rendszerű. A város teljes területe csak részben csatornázott, az ellátottság mértéke 93%. Ellátatlan területek a szőlőhegyi településrész és a szigeti városrész. Ezeken a városrészekben a szennyvíz rendszeres elszállítása biztosított. A szennyvíz – város külterületén található szennyvíztisztító telepen történő tisztítást követő – befogadó folyama a Duna.</p>
Zöldfelületi rendszer vizsgálata	<p>K11: Zöld infrastruktúra hálózat nagysága, betöltött szerepe</p> <p>Mohács esetében az egy lakosra jutó zöldterület nagysága 23,5 négyzetméter, mely némileg eltér a 28,9 négyzetmétert jelentő országos átlagtól.</p>
Az épített környezet vizsgálata	<p>K12: Területhasználat elemzése, funkció nélküli ingatlanok, kihasználatlan ingatlanok nagysága, státuszuk okainak bemutatása, beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek nagysága, elhelyezkedése, funkcionalitása, beépítés, beruházás megvalósulását veszélyeztető egyéb építési korlátozások, potenciális fejlesztési területeket összesítő kataszter</p> <ul style="list-style-type: none"> • funkció nélküli ingatlanok <p>K13: Települési identitást meghatározó épített-művi környezeti elemek (beleértve a védettséget élvező elemeket is)</p> <p>A város belterületének jelentős részén a lakófunkció dominál. Az intézményi funkciók a városközpontban (oktatás – művelődés – igazgatás) és az alközpontokhoz (Szepessy-park térsége – oktatás, egészségügy, szociális ellátás, illetve a lakótelep központi része – oktatás, kereskedelem) köthetők. A kereskedelmi és szolgáltató egységek a nagyobb utcákban alakultak ki. Nagyobb</p>

Szakági területek	Értékelési szempontok
	<p>bevásárló központ az 57. út bevezető szakasza mellett épült. Az ipari funkciók szerencsésen leválnak a lakóterületről: az 56. út északi bevezető szakasza (Budapesti országút) mentén és az ettől nyugatra kialakított ipari park területén kaptak helyet. Lakóterületbe ékelődött ipari létesítmény egyedül a vasöntöde. A Szőlőhegy barátságos prэшázaival a város egyik jellegzetessége. A város szinte teljes belterülete – a közlekedési területek és a zöldterületek kivételével – beépített vagy beépítésre szánt terület. A hatályos településszerkezeti tervben meghatározott, elsősorban lakó és gazdasági funkciók elhelyezését célzó fejlesztési területek a már kialakult, hasonló területhasználatú területekhez csatlakoznak. Ezek a területek jelenleg mezőgazdasági művelés alatt állnak, igénybevételük a művelésből való kivonással jár.</p> <p>A város jelentős számú régészeti lelőhellyel és műemlékkel büszkélkedhet, az önkormányzat az épített értékek helyi védelméről külön rendeletben gondoskodik. Az évente megrendezésre kerülő Busójárás az emberiség szellemi kulturális örökségének reprezentatív listáján szerepel.</p>
A táji és természeti adottságok vizsgálata	<p>K14: Tájhasználat értékelése, tájhasználati konfliktusok kezelése</p> <p>Mohács esetében jelentős tájhasználati konfliktusokról, problémákról nem beszélhetünk. Ahogy korábban taglaltuk, a várost elkerülő utak megépítésének hatására a zaj- és levegőszennyezés a lakott területeken csökkenő tendenciát mutat. A szelektív hulladékgyűjtés elterjedt, a város egész területén szervezetten működik, az újrafeldolgozással hasznosított hulladék mennyisége emelkedik. A szennyvíztisztító telepek korszerűsítése megtörtént, ennek köszönhetően a talaj- és a felszín alatti vizek minősége javul.</p> <p>A környezetvédelmi tudatformálás folyamatos, állandó eleme a város politikájának. Ez egyrészt észszerűbb fogyasztásra és környezetkímélő termelésre ösztönzésben, másrészt önkormányzati ingatlanok energetikai korszerűsítésében merül ki. Mindennek köszönhetően a lakossági kibocsátás és az üzemek környezetterhelése csökkenő tendenciát mutat.</p> <p>Mindezek ellenére kiemelt környezeti problémát jelent az ipari üzemek légszennyező emissziója és zajhatása, továbbá szintén problémásnak tekinthető a felszíni vizek gyenge ökológiai állapota.</p>

2.4. A város irányítási és működési modellje

A stratégia végrehajthatóságát és a stratégiai ciklus sikerességét befolyásoló egyik legfontosabb körülmény, hogy a város milyen *irányítási és működési háttérrel* rendelkezik és az milyen hatékonysággal képes a stratégiai ciklus egyes lépéseiben foglalt műveletek végrehajtására. Éppen ezért kiemelten fontos, hogy jelen stratégiában szemügyre vegyük a város jelenlegi irányítási és működési modelljét, majd következtetéseket megfogalmazva mutassunk rá a fenntartható városüzemeltetést erősítő korrekciós lehetőségekre.

A helyzet ismerete és az **új típusú feladatok szempontjából történő kiértékelése** lehetőséget ad arra, hogy a stratégia újszerű szemléletéből eredő irányítási és működési modellt érintő beavatkozási pontok, változtatások meghatározhatók legyenek.

2.4.1. Irányítási modell

Mohács Város Önkormányzatának irányítását és működését a szervezeti és működési szabályzatát lefektető 9/2013. (V. 31.) önkormányzati rendelet szabályozza. Eszerint az önkormányzat jogalkotó szerve a képviselő-testület, melynek feladatait a testület szervei (a polgármester, a képviselő-testület bizottságai, az Önkormányzati Hivatal, a jegyző, továbbá a társulások) látják el. Jelenlegi felépítését tekintve Mohács képviselőtestülete az alábbi állandó bizottságokból áll:

- Pénzügyi és Gazdasági Bizottság;
- Szociális, Egészségügyi, Sport- és Idegenforgalmi Bizottság.

A hivatali SZMSZ értelmében a képviselő-testület a rendes ülések tervszerű megtartása érdekében munkaterv alapján végzi éves munkáját. A munkaterv tervezetét a jegyző állítja össze és a polgármester terjeszti a képviselő-testület elé. Ugyanakkor a munkaterv tervezetének készítésekor a többszintű kormányzás biztosítása érdekében javaslatot kell kérni:

- települési képviselőktől,
- a képviselő-testület bizottságaitól,
- a meghatározó közszolgáltatásokat nyújtó szervezetek (vállalatok, intézmények) vezetőitől,
- a város területén működő érdekképviselői szervek vezetőitől,
- a város területén működő, és a 1. függelékben rögzített civil szervezetek képviselőitől,
- a városi rendőrkapitánytól,
- egyházak vezetőitől,
- a választókerület országgyűlési képviselőjétől.

Mindez jól mutatja, hogy a helyi civil szervezetek involválását elősegítendő, a képviselő-testület ülésére részvételi joggal meghívott civil szervezetekkel, melyek a fentiekkel összefüggésben az alábbiak:

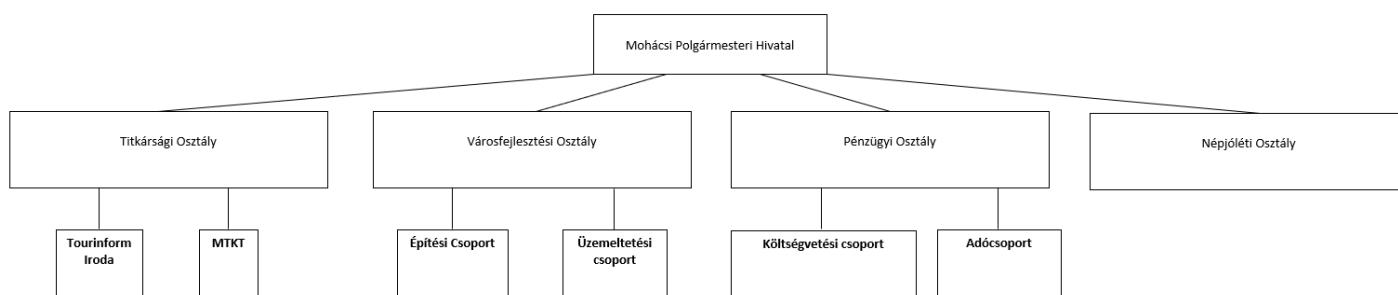
- Junior Art Alapítvány
- Mohács-Magyarbóly-Siklós EV. Egyházközség
- Mohácsi-Szigeti Polgárőr Egyesület
- Magyar Máltai Szeretetszolgálat Mohácsi Csoportja
- Napsugár Nőklub Egyesület
- Segítő Barátok Jótékony Egyesülete
- Mohács-Aranyosgyéres Baráti Kör
- Mohács és Környéke Önszegélyező Csoportja
- 1604 II. Lajos Cserkészcsapat
- Mohácsi Népművészeti Egyesület
- Támogass, hogy segíthessünk
- Mozgáskorlátozottak Egyesülete
- Mohács és Térsége Hallás- és Látássérültek Egyesülete
- Mohács és Térsége Turisztikai Egyesület
- Mohácsi Sokacok Olvasóköre
- Mohácsi Németek Egyesülte
- Mohács-Watrelos Baráti Társaság Egyesület
- Menedékvár Alapítvány
- Bukovinai Székelyek Mohácsi Baráti Köre
- Ortodox Hívek Közössége
- Mohácsi Szerb Olvasókör Egyesület
- Mohácsi-Bensheim Baráti Kör
- Singende Quelle Baráti Kör
- VAn1hely Kulturális és Szabadidős Egyesület
- Mohácsi Városvédő Egyesület
- Mohácsi Beyköz Baráti Kör
- Református Egyházközség
- Római Katolikus Egyházközség
- Mohácsi Torna Egylet 1888

A képviselő-testület általános jogalkotási hatáskörével párhuzamosan, a hivatali SZMSZ értelmében, a polgármester a város irányítási modelljében az alábbi feladatköröket látja el:

- a képviselőtestület összehívása és vezetése;
- gondoskodik arról, hogy a település lakossága a nemzeti és a városi ünnepeket méltó módon megünnepelhesse;
- a képviselő-testület munkaprogramjának előterjesztése;
- eljárás ülésszünetekben, halaszthatatlan ügyek esetében;
- rendelkezik az éves költségvetési rendeletben meghatározott Polgármesteri Alappal és Polgármesteri Céltartalékkal, a költségvetési rendeletben meghatározott keret terhére kötelezettséget vállalhat;
- gondoskodik a közterület tisztántartásával és a lomtalanítási akciókkal kapcsolatos feladatok ellátásáról;
- dönt a földfelajánlás elfogadásáról;
- elrendeli a jogtalanul felvett, illetve kifizetett segély visszafizetését;
- gondoskodik az önkormányzati üzleti vagyon körébe tartozó vagyontárgyak hasznosításáról;
- a jegyző beszámoltatása útján ellenőrzi az adóztatást;
- elősegíti a lakosság önkormányzati feladatokban való közreműködését;

Mohács Város Önkormányzati Hivatalának szervezeti felépítését az alábbi ábra szemlélteti:

29. ábra: Mohács Város Önkormányzati Hivatalának szervezeti felépítése

Forrás: Mohácsi Önkormányzat 9/2013. (V.31.) rendelete az önkormányzat szervezeti és működési szabályzatáról

Az önkormányzati hivatal aktuális működési feltételei kapcsán kiemelendő, hogy a hivatal személyi állományának fenntartására éves szinten nagyságrendileg 769 millió forintos keret áll rendelkezésre, mely összesen 213 fő (önkormányzat: 138 fő, hivatal: 75 fő) foglalkoztatását teszi lehetővé. Ebből a keretből az önkormányzat munkatársainak személyi juttatásaira mintegy 388 millió forint, míg a Polgármesteri Hivatal személyi állományára 381 millió forintos összeg jut éves szinten. Mindez az önkormányzati törvényben szabályozott alapfeladatai mellett, a hivatali munkához szorosan nem kötődő településfejlesztési feladatok esetében is aktivitást tesz lehetővé teszi Mohács Város Önkormányzatának aktivitását.

Mohács Város Önkormányzatának városfejlesztési tevékenysége kapcsán általános jelleggel elmondható, hogy a település fejlesztési jövőképét és törekvéseit meghatározó döntésekről, illetve a megvalósítás alatt álló projektekhez kapcsolódó feladatokról a Gazdasági és Településfejlesztési Bizottság gondoskodik. A bizottság munkáját a Városfejlesztési osztály segíti. Ennek fényében elmondható, hogy az önkormányzaton belüli hivatali kohézió – a hivatal jelenlegi személyi felállításában – megfelelően stabil operatív alapokat biztosít a település sikeres fejlesztéséhez szükséges döntések meghozatalához, valamint a projektek szakszerű megvalósításához.

2.4.2. Működési modell

A Mohács Város Önkormányzatának hatáskörébe tartozó ingatlanok működtetéséhez, a városi vagyongazdálkodáshoz kapcsolódó feladatok ellátásáért az önkormányzat Városfejlesztési Osztálya felel. Az osztály feladatkörét a vagyonkezeléssel kapcsolatos teendők, a település- és területfejlesztéssel, területrendezéssel kapcsolatos, városfenntartással, üzemeltetéssel kapcsolatos feladatok, műemlékvédelmi feladatok, a települési közmunka programok irányítása és koordinációja, a környezet- és természetvédelmi teendők ellátása, az ügyi, valamint a kereskedelmi igazgatás tartozik.

A mohácsi városgazdálkodás terén a Városfejlesztési Osztály mellett, a Mohácsi Városgazdálkodási és Révhajózási Nonprofit Kft. tölt be jelentős szerepet. Az önkormányzati cég által ellátott közfeladatokat a Mohács és Újmohács közti komp és révátkelés biztosítása, Mohács Város Önkormányzata tulajdonában álló lakások és nem lakáscélú helyiségek bérbeadásával kapcsolatos bérbeadási feladatok, a Mohácsi Uszoda üzemeltetése alkotja. Továbbá a Kft. lát el több közművelődési és kulturális feladatot is Mohácson, mint a Busóudvar Közöségi Színtér, a Lábasház, a Selyemgyár Kulturális Negyed Közöségi Színtér üzemeltetése, valamint a Duna Irodaház kupolatermében megvalósuló közösségi események szervezése és lebonyolítása. A Mohácsi Városgazdálkodási és Révhajózási Nonprofit Kft. mindezek mellett további, a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. tv. (Mötv.) -ben kötelező önkormányzati feladatként nevesített településüzemeltetési feladatokat is ellát.

2019-ben társaságba beolvadt a szintén önkormányzati tulajdonú Mohács Városfejlesztési Nonprofit Kft., melynek következtében további ingatlanok kerültek a kft. tulajdonába, mint az Inkubátorház és a Lábasház, valamint az üzemeltetési feladatok is bővültek a Duna Irodaházzal és a Busóudvarral kapcsolatos teendőkkel. 2020-ban az Önkormányzat a társaságra bízta a mohácsi városi programok szervezését, mellyel kapcsolatos feladatok ellátására a kft. egy programirodát hozott létre.

A cég 2020-as nettó árbevétele 715 millió forint volt, míg a létszáma 110 fő volt, mely éves szinten megközelítőleg 400 millió forintos személyi jellegű ráfordítások mellett üzemel, a társaság eszközállománya pedig 1,9 milliárd forintot tett ki. A kft. mérleg szerinti eredménye 2019-ben -80 millió forintban realizálódott, 2020. évi eredménye pedig -79 millió forint volt.

Mohács területén működő, alapvetően nem városgazdálkodási és városüzemeltetési feladatokat ellátó humán közszolgáltató intézmények struktúráját, illetve az általuk ellátott feladatokat részleteiben a 2.1.6.1. alfejezetben, a közösségi közlekedés működtetését a 2.1.9. és 2.1.11.3. alfejezetekben, míg a hulladékszállítás működtetését pedig a 2.1.13.6. alfejezetben már tárgyaltuk, ezen megállapításaink jelen alfejezet esetében is relevánsak, további részletezést nem igényelnek.

2.4.3. Várostérségi koordináció

Mohács és térségének fejlesztési koordinációja jelenleg nem rendelkezik intézményi keretrendszerrel. Így Mohács esetében formalizált várostérségi koordináció nem valósul meg.

2.5. Kockázatok és lehetőségek értékelése

A város irányítási és működési modelljének bemutatását, valamint a várostérségi koordináció részletezését követően az FVS öt tervezési dimenziójának bontásában megvizsgáljuk Mohács fejlesztési kockázatait és lehetőségeit. Mindezzel összesítjük azokat a kockázatokat, melyekre a város jövőbeli fejlesztése során fokozott figyelmet szükséges helyezni, s azokat a lehetőségeket, melyek kedvező feltételeket kínálnak a város fejlesztési céljainak eléréséhez.

2.5.1. Prosperáló város

Prosperáló város	
Kockázat	Lehetőség
A fejlesztések nem megfelelő tervezés mellett a kelleténél nagyobb terhet rónak az önkormányzatra.	Turizmus általános fellendülése a városban, a közlekedési kapcsolatok fejlesztésével szerb-horvát-magyar gazdasági háromszög kialakítása.
A külső (országos, regionális és vár megyei szintű) fejlesztések elmaradnak, így Mohács elérhetősége keleti és déli irányba nem javul.	A közlekedési kapcsolatok fejlesztésével szerb-horvát-magyar gazdasági háromszög kialakítása.
A gazdaságfejlesztésre rendelkezésre álló barnamezősterületek hasznosítására konkrét koncepció, tervezés nem történt (pénzügyi források hiánya, valamint a beruházásokhoz szükséges humánerőforrások megoldatlansága okán).	Jelenlegi becslések szerint Mohács területén nagyságrendileg 8,5 ha összterületet kitevő barnamezős ingatlanok találhatók, melyek – források rendelkezésre állása esetén – kisebb volumenű iparcarnok-fejlesztési projektek megvalósításához biztosíthatnak helyszínt.
A városi munkaerő elszívása a szomszédos munkaerő-vonzáskörzet által, elsősorban Pécs irányában.	Mohács foglalkoztatási értelemben a települést körülölelő falvakból érkező munkaerőre is építhet, mely kismértékben enyhíti a helyi gazdaság munkaerőhiányos helyzetét. Mindez erősíti Mohács munkaerő-vonzáskörzet központ szerepét.
A városi munkaerő szakképesítése nem képes kielégíteni a vállalkozói igényeket.	A szakképzési rendszer fejlesztése és folyamatos tovább- és átképzési lehetőségek biztosítása révén javítható a helyi munkaerő szakmai felkészültsége, a szaktudás kereslethez való illeszkedése.
Szorosabb vállalkozói, fejlesztési együttműködések nem jönnek létre, nem alakult ki klasszikus értelemben vett helyi vállalkozói ökoszisztéma az önkormányzat és a helyi vállalatok között.	Működő helyi vállalkozói, fejlesztési együttműködések, ökoszisztéma kialakítása, erősítése.
A globális klímaváltozás begyűrűzése kedvezőtlen gazdasági folyamatokat indít el helyben (főként a mezőgazdasági tevékenységet folytató vállalatok kitétsége növekszik).	A klímaváltozás negatív hatásai mérséklődése a folyamatos szemléletformálás, az önkormányzati épületek energetikai fejlesztései, a mezőgazdasági termelés környezetvédelmi szabályozása, valamint a városi zöldterületek fejlesztése révén.
<p>Globális egészségügyi válsághelyzetek, járványok számottevő lokális negatív gazdasági hatásokat indukálnak:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a COVID-19 következtében Mohács Város Önkormányzatának költségvetési mozgástere rendkívül beszűkült, így a gazdaságfejlesztésre fordítható – korábban is szűkkörű – forráskerete elapadt. - Az egészségügyi- és szociális ellátórendszer túlterheltsége, a védekezési többletköltség is nehezítette az önkormányzati gazdálkodást. 	<p>A kormányzati kompenzáció, valamint az Európai Unió válságkezelési kerete (<i>Next Generation EU</i>) várhatóan plusz forrásokat teremt önkormányzati, gazdaságfejlesztési projektek megvalósításához.</p> <p>A COVID-19 válságkezelésének kiértékelése, a helyben kialakított jó megoldások alkalmazása megerősíti a helyi társadalmat és felkészültebbé teszi egy hasonló válsághelyzet reagálására.</p>

Prosperáló város	
Kockázat	Lehetőség
-A turizmus és a vendéglátóipari szektor visszaesése, bizonytalan jövőképe szintén negatív gazdasági hatásokat eredményezett.	
A globális gazdasági változásokkal (innovációk, új hálózatok, technológiaváltás, Ipar 4.0) Mohács nem tud megfelelő mértékben lépést tartani, így a gazdasági szereplők által helyben előállított hozzáadott érték (versenyképesség) szintje relatív értelemben fokozatosan elmarad a globális gazdasági trendek által vezérelt innovatív ágazatok szintjétől, mely gazdasági leszakadással fenyeget.	A helyi gazdasági szereplők – főként uniós forrásból finanszírozott – célzott kapacitásfejlesztési, innovációs beruházásainak eredményeként a települési gazdaság innovációs potenciálja erősödik, mely lehetőséget teremt a versenyképesség növelésére.
A gazdasági leszakadás tendenciájával párhuzamosan a társadalmi depriváció fokozódó jelensége is megfigyelhető, mely gazdasági/foglalkoztatási értelemben újabb problémákat generál.	Városrehabilitációs és antiszegregációs programok folytatásával a társadalmi egyenlőtlenségek oldása.
Az önkormányzat város térségközponti szerepéből adódó feladatainak ellátásához alapvető infrastrukturális és egyéb tényezők hiányoznak ill. hiányosak.	Európai Uniós pályázatoknak köszönhetően a térségi feladatot ellátó intézményeket kiszolgáló közlekedési infrastruktúra fejlesztése megvalósulhat, elősegítve Mohács térségközponti szerep erősödését.
A szakképzési szerkezet nem szolgálja kellően a város gazdasági igényeit, fejlődését. A szakképzési struktúra nehezen befolyásolható önkormányzati szinten. Felsőoktatási intézmény hiánya.	A meglévő, magas színvonalú oktatási rendszer képzési struktúrájának bővítése, fejlesztése.

2.5.2. Zöldülő város

Zöldülő város	
Kockázat	Lehetőség
A lakossági szemléletformáló erőfeszítések ellenére az energiatudatosság és a környezetvédelem nem épül be megfelelően a helyi szereplők működésébe. Igaz, az egyre népszerűbbé váló napelemlétesítés tendenciája a napenergiát egyre nagyobb hányadban csatornázza be a lakossági és gazdasági szereplőkhöz, ugyanakkor a környezet védelmét, a pazarlás elkerülését szolgáló lakossági attitűdök (pl. tudatos vízhasználat, szelektív hulladékgyűjtés, energiatudatos életmód) csak gyenge társadalmi beágyazottsággal rendelkeznek (főleg az energiaszegénységgel küzdő háztartások esetében), melynek mélyreható átalakulására kevés esély mutatkozik.	A város területfelhasználási politikájában az energiahatékonyságra kiemelt figyelmet fordít, törekszik a város relatív kompaktságának megőrzésére, a környező mezőgazdasági és erdőterületek megőrzésére, a zöldfelületek és városi nyitott terek arányának további növelésére, a tájhasználat optimalizálására.

Zöldülő város

Kockázat	Lehetőség
A napelemek fokozatosan növekvő lakossági és vállalati felhasználásával az elektromos közműszolgáltató terhelése drasztikusan emelkedik az inverterek által előidézett kétirányú áramközvetítés miatt (napos időben betáplál a hálózatba, felhős időben kismértékben táplál be, éjszaka minimális mértékben fogyaszt – készenléti fogyasztás), mely a közműszolgáltató részéről műszaki beavatkozást tesz szükségessé (elsősorban transzformátorok létesítését).	A megújuló erőforrások felhasználása terén az önkormányzat jelenleg nem rendelkezik átfogó fejlesztési koncepcióval (itt elsősorban az uniós projektfinanszírozással kivitelezhető épület-energetikai fejlesztések jutottak szerephez az elmúlt évek során), ugyanakkor elmondható, hogy a rendelkezésre álló vállalati és lakossági pályázati konstrukcióknak köszönhetően a településen számos háztartás és gazdasági szereplő valósított meg energiahatékonysági fejlesztést (főként napelemek felszerelése), mely az energiaigényük (főként áram) egyre nagyobb hányadát megújuló forrásokból fedezi. Ez a tendencia kedvező feltételeket teremt további beruházások elindításához, melyben elsősorban a helyi távfűtést biztosító Mohács-Hő Kft. kerülhet előtérbe (a meglévő biomassza alapú fűtési rendszer mellett geotermális alapú fűtési rendszer kialakítása).
A megújuló erőforrások felhasználása terén az önkormányzat jelenleg nem rendelkezik átfogó fejlesztési koncepcióval.	Fejlesztési koncepció kidolgozása a megújuló erőforrások felhasználására. Városi zöld menetrend kidolgozása.
Az intenzív mezőgazdasági termelés következtében a talaj fizikai, kémiai és biológiai degradációja, a vízerózió, defláció okozta károsodás, a felszín közeli rétegekben vízminőség romlás, nitrátosodás figyelhető meg. A jelentős közúti közlekedésből származó légszennyezés az 56. sz. főút és az 57. sz. út mentén jelentős emissziós károkat okoz.	A mezőgazdasági termőterületek további terjeszkedésének korlátozása, a mezőgazdasági termelés környezetvédelmi szabályozása. A tájhasználat szabályozása csökkenti a természeti ökoszisztéma károsodását.
Az illegális inert és kommunális hulladékelhelyezések gyakorisága nő a település zöldfelületi részein.	Az aktív közösségi életre, erős civil szervezeti hálóra épített környezettudatos magatartási formák erősítése.
A növekvő gépjármű forgalom hatására növekszik a légszennyezés, a zajhatás, valamint a városi hősziget hatása is intenzívebbé válik.	A közösségi közlekedés fejlesztése által kevesebb közlekedési terheléssel és jó színvonalon szolgálható ki a város és térsége lakóinak utazási igénye. A kerékpárutaknak a közlekedési hálózat egyéb elemeihez is kapcsolódó hálózatának kiterjesztése révén a használat biztonságosabbá válik, ami a kerékpározás népszerűségének növekedését eredményezi, ezzel tovább csökkentve a helyi gépjármű forgalmat.
Az elöregedett vízvezetéknel csőtörés veszélye áll fenn.	Infrastruktúra fejlesztés az erre rászoruló területeken.
Mohácson a háztartások 48 százaléka nem részesül közművesített földgázellátásban, így a lakásállomány jelentős részében nagyobb környezet terhelést okozó hagyományos energiahordozót hasznosítják fűtési célú hőtermelésre.	A megújuló energiaellátásra való átállás lehetőségében rejlő potenciál a lakossági fogyasztók körében. A távhőszolgáltatás korszerűsítése, fejlesztése, melynek keretében többek között a Város tervezi a távhővezeték rendszer fejlesztését, fogyasztói kör bővítésével.

Zöldülő város

Kockázat	Lehetőség
	Tekintettel arra, hogy a mohácsi távhőszolgáltatás részben már most is megújuló energia input alapú (biomassza kazánok), valamint a Város tervezi a mohácsi távhőszolgáltatási rendszer bekapcsolását a geotermális alapú fűtési rendszerbe, így ezen irány mentén csökkenthető a környezetszennyező fűtési módok alkalmazása és a városi szintű, fosszilis alapú energiafelhasználás.
Zöldmezős beruházások túlsúlya a barnamezős területek újrahasznosításával szemben.	A barnamezős területek hasznosítására koncepció kidolgozása. Az alulhasznosított barnamezős területek iparcsarnokok, termelőüzemek hasznosítására, gazdasági szereplők bevonására biztosítanak lehetőséget.
Iparterületek burkolt felületeinek növelése, helyi klímamódosító hatást és a felszíni vízviszonyok romlását eredményezi.	A minőségi zöldfelületek fejlesztése és hálózattá bővítése.
Árvíz veszélyeztetettség.	A meglévő árkok, átereszek szakszerű folyamatos karbantartása.
A helyi közlekedésben a fenntartható közösségi közlekedési módok még nem kerültek bevezetésre.	A helyi közlekedésben a fenntartható közösségi közlekedési módokat előtérbe helyező beruházások megvalósítása, különös tekintettel az autóbuszos és kerékpáros közlekedésre.

2.5.3. Digitális város

Digitális város	
Kockázat	Lehetőség
Általános megállapításként megfogalmazható, hogy a település mind a gazdasági, mind pedig a közsféra tekintetében alacsony digitális fejlettségi fokkal rendelkezik. Mohács gazdaságfejlesztési törekvései ugyanis az elmúlt években a munkanélküliség és inaktivitás felszámolására, a helyi gazdaság erősítésére, valamint a gazdaságfejlesztés alapjait megteremtő tényezőellátottság (elsősorban humán és infrastrukturális) fejlesztésére összpontosultak. A város jelenlegi gazdaságfejlesztési elképzelései az így megkezdett fejlesztési logika továbbvitelét részesítik előnyben, ezért a digitális kapacitások jövőbeli fejlesztése az önkormányzat részéről – objektív indokok mentén – kisebb prioritásban fog részesülni.	Ahogy a helyzetelemzésből, illetve a kérdőíves felmérés eredményeiből kiderült Mohács esetében egyre több közszolgáltatás (önkormányzati ügyintézés, kormányhivatal, kórház, közműszolgáltatók) érhető el, melyeket a lakosság egyre nagyobb arányban alkalmaz. Mindez kedvező alapokat teremt a város digitális profiljának jövőbeli erősítéséhez.
A magasabb hozzáadott értéket előállító beruházások esetében (ahol a digitalizáció már magasabb szinten nyilvánul meg) jelentős problémát okoz, hogy a térségben jelentkező szűkös munkaerő kínálat nem teszi lehetővé a fejlettebb (nem felhasználói) digitális készségeket igénylő foglalkoztatási formák megtelepedését. Az oktatási-, képzési struktúra nem követi a digitális trendeket. Éppen ezért – a szakképzés képzési struktúrájának átalakítása nélkül – ez a hiányosság a jövőben is kedvezőtlen hatást fog gyakorolni a fejlettebb befektetési formák esetében.	Összességében elmondható, hogy az aktív korú lakosság 95 százaléka rendelkezik okostelefonnal, szélessávú internethozzáféréssel, illetve a legtöbb esetben otthoni IT eszközállománnyal (számítógép, nyomtató, scanner stb.), míg a közösségi média felületein is aktív felhasználóként jelennek meg, az informatikai fejlesztések iránt pedig jelentős hányaduk affinitást mutat. Következésképpen a digitális analfabetizmus nem jellemzi a város lakosságát, így egy esetleges jövőbeli digitális közszolgáltatásfejlesztés megfelelő fogyasztó bázis mellett valósulhat meg.
A városban működő vállalatok – részben a fenti szempontok miatt – nem tekinthetők a digitalizáció élvonalába tartozó ágazati példaként, így az általuk alkalmazott IT technológia érdemben nem növeli Mohács digitalizációs státuszát. Az ebben történő vállalati léptékváltásra kevés lehetőség mutatkozik, ugyanakkor a digitalizációt támogató pályázati konstrukciókon keresztül érdemi változás lenne elérhető ebben a tekintetben.	A COVID-19 világjárványnak köszönhetően számos gazdasági ágazatban előtérbe került az otthoni munkavégzés (home office) szerepe, mely a munkavállalók digitális készségeit, illetve a digitális térben végzett munkavégzés jelentőségét erősítette meg. Mindez a helyi gazdaság digitális beágyazottságának elmélyítését eredményezte foglalkoztatási téren.
A fenti pontból adódóan a digitális infrastruktúra fejlesztése kifejezetten forrásfüggő folyamatnak minősül, éppen ezért az esetleges önkormányzati fejlesztések megvalósításának lehetősége túlnyomó részben az uniós források felhasználási módjainak függvényében fog alakulni. A humán közszolgáltatások terén lassan jelennek meg a digitális szolgáltatások. A köz-, és közmű szolgáltatások terén elmaradnak a digitalizációs beruházások.	Uniós források felhasználásával a digitális infrastruktúra fejlesztése az igényekhez igazodóan tud megjelenni.

Digitális város	
Kockázat	Lehetőség
A fejlettebb digitális szolgáltatásokkal ellátott települések fiatalokat elszívó hatása érvényesül.	A versenyképesség növelése érdekében a digitális szolgáltatások fejlesztése. Smart City programok kidolgozása.

2.5.4. Megtartó város

Megtartó város	
Kockázat	Lehetőség
Mohács és térsége társadalmi értelemben egyszerre küzd az előregedés és elvándorlás negatív tendenciáival, mely a város számára már középtávon az előrehaladott társadalmi marginalizálódás veszélyével fenyeget. A lakosság szám csökkenésével a munkaképes lakosság száma is egyre kevesebb, s a foglalkoztatás további bővítése számára korlátozott helyi humánkapacitás áll rendelkezésre. A negatív demográfiai tendencia – mely egyben a hazai vidéki területek túlnyomó többségére ugyanígy elmondható – mérséklése, illetve esetleges megfordítása csakis komplex beavatkozással lehetséges, ez azonban jelentős mértékben Mohácson kívüli tényezők (nemzeti infrastruktúrafejlesztés, kormányzati vidékfejlesztési támogatások, vidéki városok célzott támogatása stb.) függvényében is alakul. Így következésképpen a város megtartó erejének növelése nagyrészt az externális hatásokon alapul, melyekre az önkormányzat csak rendkívül korlátozott ráhatással rendelkezik.	Mohács, mint vidéki kisváros, az általa biztosított természetközeli, közparkokkal tarkított települési környezetével vonzerőt és megtartóerőt fejthet ki azokra az emberekre, akik akár Pécsen munkát vállalva életüket nyugodt, családbarát körülmények között szeretnék élni. Az önkormányzat ezen városi arculat és identitás fejlesztésére kiemelt figyelmet fordít, így a jövőbeli közterületfejlesztések várhatóan a város megtartó erejét érdemben fogják növelni.
A szolgáltatási mix tekintetében – objektív módon – Mohács minőségben elmarad a szomszédságában lévő baranyai megyeszékhelytől, Péctől (főként a kulturális, és kereskedelmi szolgáltatások terén). Mindez a város vonzerejét – elsősorban a fiatalabb generációk körében – nagymértékben csökkenti.	Az M6-os autópálya mellett, az M9-es autópálya tervezett megépítése Mohácsot közelebb hozza a hazai gyorsforgalmi infrastruktúrához, mely kedvezőbb helyzetet teremtve szintén növeli a város megtartó erejét.
Mohács területén szegregátumok találhatók, az ott élők száma folyamatosan növekszik. A deprivációs index értéke pedig folyamatos csökkenést mutat, mely azt jelzi, hogy a szegregált területeket egyre jobban érinti a szegénység. Hatékony szociális és foglalkoztatást elősegítő fejlesztések nélkül újabb társadalmi kihívások forrásává válhatnak. A településen belül magas differenciáltság mutatható ki az egyes városrészekben élők jövedelmi státusza, és az életminősége alapján.	Az eddigi városrehabilitációs és antiszegregációs programok tapasztalataira épített hatékony komplex szociális felzárkóztató programok megvalósítása. Antiszegregációs intézkedési terv elkészítése és folyamatos nyomon követése. Az egyenlő hozzáférés, az esélyegyenlőség és az integráció biztosításának elvének megvalósulása a településen.

2.5.5. Kiszolgáló város

Kiszolgáló város	
Kockázat	Lehetőség
A városi fizikai infrastruktúra fejlesztése kifejezetten forrásigényes feladat, mely elsősorban az uniós források hatékony felhasználásától függ. Ugyanakkor időbeli anomáliák, az építőipari kapacitások túlterheltsége esetén a városi fejlesztések implementálása könnyen kedvezőtlenebb forgatókönyv szerint alakulhat.	A város kiszolgáló jellegének erősítése, olyan fejlesztések által, melyek egyértelműen kedvezőbb feltételeket teremtenek a helyi gazdaság fejlesztéséhez, illetve a lakosság életszínvonalának emeléséhez.
A település közúti kapcsolatai keleti és déli irányba hiányosak és rossz minőségűek, mely a belső közúti hálózat egyes elemeire is vonatkozik. A város közúton lassan és körülményesen közelíthető meg ezen irányokból.	A belső közúti közlekedési hálózat fejlesztése, az M9-es autópálya, valamint a Duna-híd megépítésével beágyazottabbá válik Mohács a hazai gyorsforgalmi infrastruktúrába, mely kedvezőbb helyzetet teremtve szolgálja ki a lakosságot és a gazdasági szereplőket egyaránt.
Nagyszámú, rossz állapotú önkormányzati tulajdonban álló szociális és piaci bérlakás állomány. Az épületfelújítások és korszerűsítések elmaradásával az épített környezet egyre inkább degradálódik. Az önkormányzat tulajdonában több funkció nélküli ingatlan található, melyek felújítása, hasznosítása pályázati forrástól függ.	Tervszerű vagyongazdálkodással, az ingatlanok értékesítésével az önkormányzati bevételek növelése, felújításával az önkormányzati vagyon értékének növelése, a lakosság életminőségének javítása.
A gazdaságfejlesztésre rendelkezésre álló barnamezősterületek hasznosítására konkrét koncepció, tervezés nem történt (pénzügyi források hiánya, valamint a beruházásokhoz szükséges humán erőforrások megoldatlansága okán).	Jelenlegi becslések szerint Mohács területén nagyságrendileg 8,5 ha összterületet kitevő barnamezős ingatlanok találhatók, melyek – források rendelkezésre állása esetén – kisebb volumenű iparcsarnok-fejlesztési projektek megvalósításához biztosíthatnak helyszínt.
A Mohácsi Ipari Park fejlesztése lehetőséget teremt új cégek letelepedéséhez, ugyanakkor a munkaerőhiány miatt a vállalatok egymástól fogják elszívni a munkavállalókat, mely számos cég számára komoly veszélyt jelenthet. A „munkaerőelszívás” a vállalkozások között konfliktust generálhat.	Mohács Város Önkormányzata az eddigiek során – városi projekteken keresztül – jelentős erőfeszítéseket tett a települési zöldkörnyezet megőrzése és fejlesztése érdekében. Ennek eredményeként a város arculatában a természetközelség a zöld városkép meghatározó szerepet tölt be. Mindennek továbbfejlesztése, a közterek rekreációs funkcióinak növelése számottevő mértékben járulhat hozzá a helyi lakosság életminőségének és a város megtartó erejének növeléséhez, mely által a város munkaerőpiaci viszonyai is javíthatóak.
A város tömegközlekedési lehetőségei annak területi kiterjedése, valamint rugalmassága egyaránt elégtelen a lakossági igények kielégítésére.	A közösségi közlekedés kevesebb közlekedési terheléssel és jó színvonalon szolgálja ki a város és térsége lakóinak, ill. a turistáknak az utazási igényeit. A kiterjedt és rugalmasabbá váló autóbuzsós közlekedés egyre vonzóbb alternatíva a városkörnyék és a város ill. a megyeszékhely és a város kapcsolatában is, köszönhetően a megújult infrastruktúrának, az intelligens és rugalmas közlekedésszervezési megoldások bevezetésének.

3. Stratégiai munkarész

3.1. Forgatókönyv elemzés

A stratégia alkotás módszertani útmutatójának megfelelően egy kétlépéses folyamatban határozzuk meg Mohács városának lehetséges fejlődési forgatókönyveit.

A forgatókönyvekhez kiindulási alapot jelentenek:

- a helyzetfeltárás és helyzetértékelés adatai és megállapításai,
- a kockázatelemzés során meghatározott kihívások és lehetőségek,
- valamint a belső és külső tényezők alapján kirajzolódó jövőbeli, számszerűsíthető folyamatok és trendek.

Mindezek alapján két forgatókönyv elemzésére kerül sor, melyekhez a rendelkezésre álló információkat egy-egy mátrixban foglaljuk össze – figyelembe véve, hogy a városnak van-e lehetősége befolyásolni a külső folyamatokat, mérsékelni azok negatív hatásait.

A **standard forgatókönyv** információit a kitettségi mátrix tartalmazza, mely a kockázatok, potenciális negatív hatások gyakoriságát és hatásuk mértékét foglalja össze.

Az **adaptív forgatókönyv** a felkészültségi mátrix alapján mutatja be, hogy a város a magas kockázatú negatív hatások kezelésére mennyire van felkészülve és milyen a reakcióképessége.

Az alábbi **kitettségi mátrix**ban azokat a külső gazdasági, társadalmi és környezeti folyamatokat értékeljük, amelyek hosszú távon és jelentős mértékben meghatározhatják Mohács város működését és fejlődését. A kitettségi mátrix alapozza meg a standard forgatókönyvet, melyben a begyűrűző potenciális negatív, kiküszöbölendő hatásokat veszi figyelembe a város.

12. táblázat: Mohács város kitettségi mátrixa

Potenciális negatív és pozitív hatás	Milyen a hatás kockázati besorolása? (5: nagyon kockázatos; 4: kockázatos; 3: közepesen kockázatos; 2: kicsit kockázatos; 1: elenyésző kockázatot jelent)	Milyen gyakoriságú a hatás? (5: napi, 4: évente többször, 3: többévente egyszer, 2: évtizedenként egyszer, 1: 20-30 évente egyszer)	Mekkora a várható hatás mértéke? (5: nagy területet, sok szereplőt komolyan érintő kérdéskör; ... 1: elenyésző területre és kis hatással bíró hatások)
A fejlesztések nem megfelelő tervezés mellett a kelleténél nagyobb terhet róhatnak az önkormányzatra.	3	4	3
A külső (országos, regionális és vár megyei szintű) fejlesztések elmaradnak, így Mohács elérhetősége keleti és déli irányba nem javul	3	3	4

Potenciális negatív és pozitív hatás	Milyen a hatás kockázati besorolása? (5: nagyon kockázatos; 4: kockázatos; 3: közepesen kockázatos; 2: kicsit kockázatos; 1: elenyésző kockázatot jelent)	Milyen gyakoriságú a hatás? (5: napi, 4: évente többször, 3: többévente egyszer, 2: évtizedenként egyszer, 1: 20-30 évente egyszer)	Mekkora a várható hatás mértéke? (5: nagy területeket, sok szereplőt komolyan érintő kérdéskör; ... 1: elenyésző területre és kis hatással bíró hatások)
A gazdaságfejlesztésre rendelkezésre álló barnamezősterületek hasznosítására konkrét koncepció, tervezés nem történik (pénzügyi források hiánya, valamint a beruházásokhoz szükséges humán erőforrások megoldatlansága okán).	2	3	2
A városi munkaerő elszívása a szomszédos munkaerő-vonzáskörzet által, elsősorban Pécs irányában.	4	5	4
A városi munkaerő szakképesítése nem képes kielégíteni a vállalkozói igényeket.	4	5	5
Szorosabb vállalkozói, fejlesztési együttműködések nem jönnek létre, nem alakult ki klasszikus értelemben vett helyi vállalkozói ökoszisztéma az önkormányzat és a helyi vállalatok között.	3	4	5
A globális klímaváltozás begyűrűzése kedvezőtlen gazdasági folyamatokat indít el helyben (főként a mezőgazdasági tevékenységet folytató vállalatok kitettsége növekszik).	5	4	5
Globális egészségügyi válsághelyzetek, járványok számottevő lokális negatív gazdasági hatásokat indukálnak.	4	4	4

Potenciális negatív és pozitív hatás	Milyen a hatás kockázati besorolása? (5: nagyon kockázatos; 4: kockázatos; 3: közepesen kockázatos; 2: kicsit kockázatos; 1: elenyésző kockázatot jelent)	Milyen gyakoriságú a hatás? (5: napi, 4: évente többször, 3: többévente egyszer, 2: évtizedenként egyszer, 1: 20-30 évente egyszer)	Mekkora a várható hatás mértéke? (5: nagy területeket, sok szereplőt komolyan érintő kérdéskör; ... 1: elenyésző területre és kis hatással bíró hatások)
A globális gazdasági változásokkal (innovációk, új hálózatok, technológiaváltás, Ipar 4.0) Mohács nem tud megfelelő mértékben lépést tartani, így a gazdasági szereplők által helyben előállított hozzáadott érték (versenyképesség) szintje relatív értelemben fokozatosan elmarad a globális gazdasági trendek által vezérelt innovatív ágazatok szintjétől, mely gazdasági leszakadással fenyeget.	4	4	4
A gazdasági leszakadás tendenciájával párhuzamosan a társadalmi depriváció fokozódó jelensége is jelentkezik, mely gazdasági/foglalkoztatási értelemben újabb problémákat generál.	4	5	5
Az önkormányzat a város térségközponti szerepéből adódó feladatainak ellátásához alapvető infrastrukturális és egyéb tényezők hiányoznak ill. hiányosak.	3	4	4
A képzési szerkezet nem szolgálja kellően a város gazdasági igényeit, fejlődését. A szakképzési struktúra nehezen befolyásolható önkormányzati szinten. Felsőoktatási intézmény hiánya.	3	4	4

Potenciális negatív és pozitív hatás	Milyen a hatás kockázati besorolása? (5: nagyon kockázatos; 4: kockázatos; 3: közepesen kockázatos; 2: kicsit kockázatos; 1: elenyésző kockázatot jelent)	Milyen gyakoriságú a hatás? (5: napi, 4: évente többször, 3: többévente egyszer, 2: évtizedenként egyszer, 1: 20-30 évente egyszer)	Mekkora a várható hatás mértéke? (5: nagy területeket, sok szereplőt komolyan érintő kérdéskör; ... 1: elenyésző területre és kis hatással bíró hatások)
A lakossági szemléletformáló erőfeszítések ellenére az energiatudatosság és a környezetvédelem nem épül be megfelelően a helyi szereplők működésébe.	3	5	4
A napelemek fokozatosan növekvő lakossági és vállalati felhasználásával az elektromos közműszolgáltató terhelése drasztikusan emelkedik az inverterek által előidézett kétirányú áramközvetítés miatt.	2	3	3
A megújuló erőforrások felhasználása terén az önkormányzat jelenleg nem rendelkezik átfogó fejlesztési koncepcióval.	3	3	3
Az intenzív mezőgazdasági termelés következtében a talaj fizikai, kémiai és biológiai degradációja, a vízerózió, defláció okozta károsodás, a felszín közeli rétegekben vízminőség romlás, nitrátosodás jelentkezhet.	4	4	5
Az illegális inert és kommunális hulladékelhelyezések gyakorisága nő a település zöldfelületi részein.	3	3	3
A növekvő gépjármű forgalom hatására növekszik a légszennyezés, a zajhatás, valamint a városi hősziget hatása is intenzívebbé válik.	3	4	4
Az előregedett vízvezetékknél csőtörés veszélye áll fenn.	3	3	3

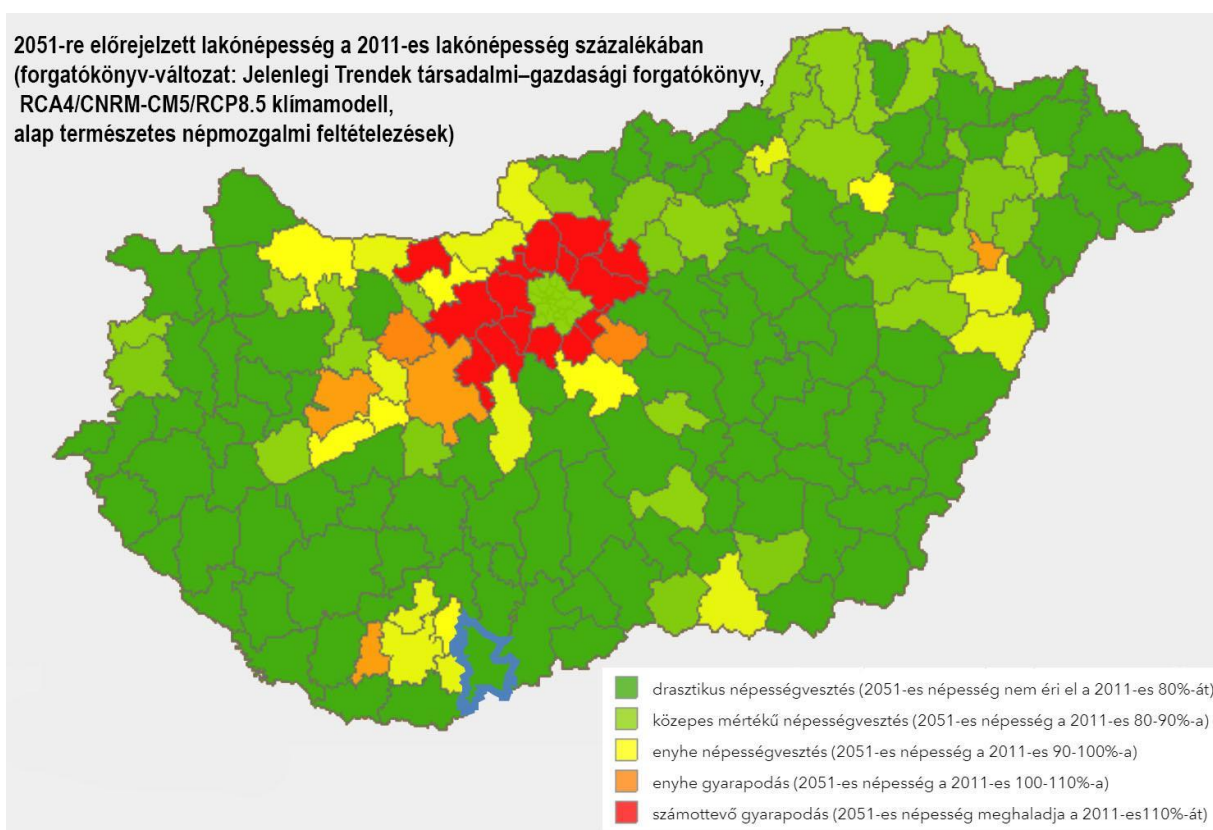
Potenciális negatív és pozitív hatás	Milyen a hatás kockázati besorolása? (5: nagyon kockázatos; 4: kockázatos; 3: közepesen kockázatos; 2: kicsit kockázatos; 1: elenyésző kockázatot jelent)	Milyen gyakoriságú a hatás? (5: napi, 4: évente többször, 3: többévente egyszer, 2: évtizedenként egyszer, 1: 20-30 évente egyszer)	Mekkora a várható hatás mértéke? (5: nagy területeket, sok szereplőt komolyan érintő kérdéskör; ... 1: elenyésző területre és kis hatással bíró hatások)
Mohácson a háztartások 48 százaléka nem részesül közművesített földgázellátásban, így a lakásállomány jelentős részében nagyobb környezet terhelést okozó hagyományos energiahordozót hasznosítják fűtési célú hőtermelésre.	2	4	2
Zöldmezős beruházások túlsúlya a barnamezős területek újrahasznosításával szemben.	3	3	3
Iparterületek burkolt felületeinek növelése, helyi klímamódosító hatást és a felszíni vízviszonyok romlását eredményezi.	3	4	3
Árvíz veszélyeztetettség.	4	3	4
A helyi közlekedésben a fenntartható közösségi közlekedési módok még nem kerültek bevezetésre.	3	5	4
A város korábbi gazdaságfejlesztési elképzelései az így megkezdett fejlesztési logika továbbvitele érvényesül, ezért a digitális kapacitások jövőbeli fejlesztése – objektív indokok mentén – kisebb prioritásban fog rendelkezni.	2	4	3
Az oktatási-, képzési struktúra nem követi a digitális trendeket, a munkaerőpiaci keresletet.	3	4	3
A városban működő vállalatok által alkalmazott IT technológia érdemben nem növeli Mohács digitalizációs státuszát.	2	3	2

Potenciális negatív és pozitív hatás	Milyen a hatás kockázati besorolása? (5: nagyon kockázatos; 4: kockázatos; 3: közepesen kockázatos; 2: kicsit kockázatos; 1: elenyésző kockázatot jelent)	Milyen gyakoriságú a hatás? (5: napi, 4: évente többször, 3: többévente egyszer, 2: évtizedenként egyszer, 1: 20-30 évente egyszer)	Mekkora a várható hatás mértéke? (5: nagy területeket, sok szereplőt komolyan érintő kérdéskör; ... 1: elenyésző területre és kis hatással bíró hatások)
A humán közszolgáltatások terén lassabban és késve jelennek meg a digitális szolgáltatások. A köz-, és közmű szolgáltatások terén elmaradnak a digitalizációs beruházások.	3	4	3
A fejlettebb digitális szolgáltatásokkal ellátott települések fiatalokat elszívó hatása érvényesül.	3	4	3
A demográfiai tényezőkre visszavezethető lakosságszám csökkenésével a munkaképes lakosság száma is egyre alacsonyabb, s a foglalkoztatás további bővítése számára korlátozott helyi humánkapacitás áll rendelkezésre.	5	3	5
A szolgáltatási mix tekintetében Mohács minőségben elmarad a közelében lévő versenytársaitól, ami a város vonzerejét – elsősorban a fiatalabb generációk körében – csökkentti.	4	3	4
A településen belül növekednek a jövedelmi különbségek, az egyes városrészek az ott élők jövedelmi státusza és életminősége alapján differenciálódnak.	3	3	3
Időbeli anomáliák, az építőipari kapacitások túlterheltsége esetén a városi fejlesztések implementálása könnyen kedvezőtlenebb forgatókönyv szerint alakulhat.	4	3	3

Potenciális negatív és pozitív hatás	Milyen a hatás kockázati besorolása? (5: nagyon kockázatos; 4: kockázatos; 3: közepesen kockázatos; 2: kicsit kockázatos; 1: elenyésző kockázatot jelent)	Milyen gyakoriságú a hatás? (5: napi, 4: többször, 3: többévente egyszer, 2: évtizedenként egyszer, 1: 20-30 évente egyszer)	Mekkora a várható hatás mértéke? (5: nagy területeket, sok szereplőt komolyan érintő kérdéskör; ... 1: elenyésző területre és kis hatással bíró hatások)
A település közúti kapcsolatai keleti és déli irányba hiányosak és rossz minőségűek, mely a belső közúti hálózat egyes elemeire is vonatkozik. A város közúton lassan és körülményesen közelíthető meg ezen irányokból.	3	4	3
Az épületfelújítások és korszerűsítések elmaradásával az épített környezet egyre inkább degradálódik.	3	3	3
A jogállamiság eljárás miatt elapadnak a Strukturális Alapokból érkező források, melyet a nemzeti költségvetés sem tud pótolni.	5	5	5
Keleti szomszédunkban kialakult háborús konfliktus negatív globális gazdasági folyamatokat indukál, rosszabb esetben további országok vonódnak be a fegyveres konfliktusba.	5	5	5
A város közösségi közlekedése, annak területi kiterjedése, valamint rugalmassága nem képes kiszolgálni a lakossági igényeit.	3	5	3

A prognózisok felállításához segítséget nyújthat a Magyar Földtani és Geofizikai Intézet által fejlesztett Nemzeti Alkalmazkodási Térinformatikai Rendszer (NATÉR) által szolgáltatott adatok áttekintése. Mohács város számára a két legfőbb helyben jelentkező kihívást jelentő terület, a negatív demográfiai folyamatok és a klímaváltozás kihívásai.

27. ábra: A lakónépesség számának prognosztizált változása járásonként 2051-re

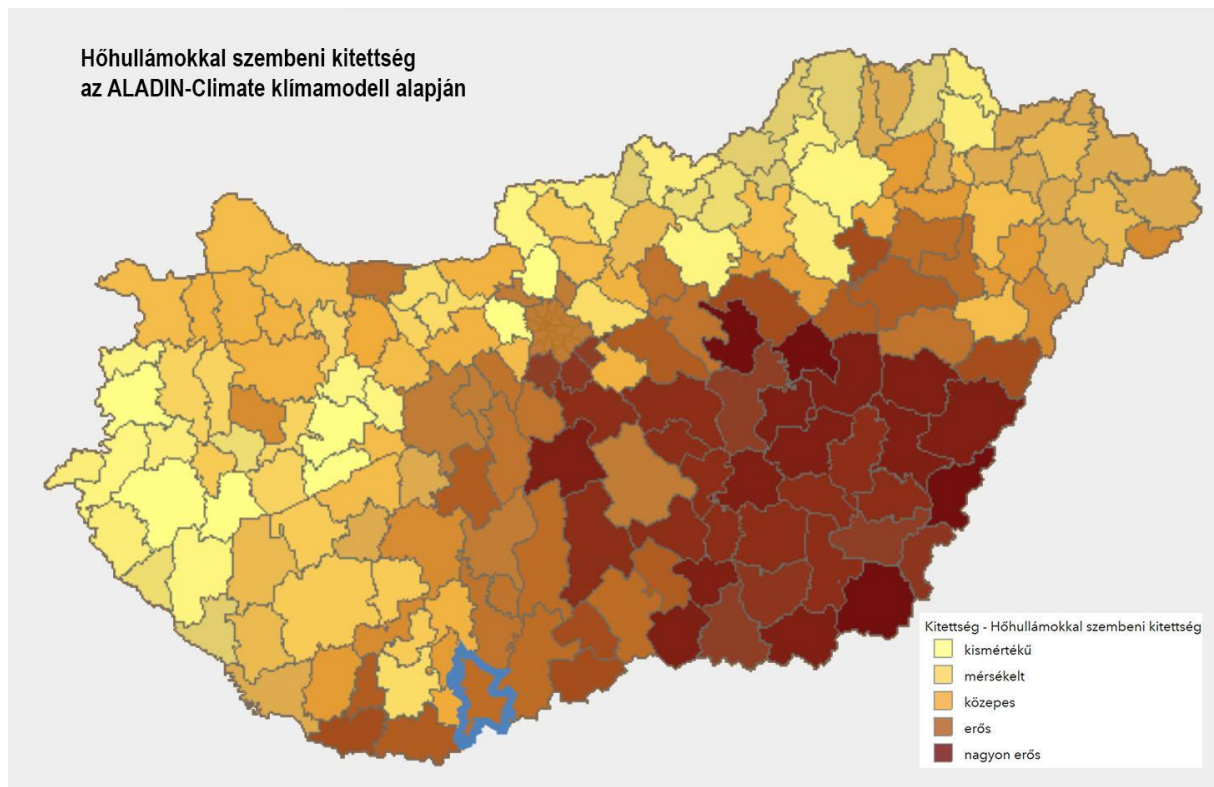
Forrás: NATér

A jelenlegi trendeket figyelembe vevő és realisztikus feltételezésekkel élő modellszámítások azt prognosztizálják, hogy a Mohácsi járás lakossága 20%-ot meghaladó mértékben csökkenhet 2050-re.

A klímaváltozás hatása a jelenlegi feltételezések szerint a szélsőséges éghajlati jelenségek gyakoriságának növekedését hozza magával. Ez egyrészt a csapadék eloszlásában mutatkozhat meg, mely egyrészt hirtelen lezúduló nagy mennyiségű csapadékot hozó napok növekedésével járhat, mely a villámárvizek kialakulásához vezethet, illetve tartós szárazság, aszályos időszakok kialakulásának valószínűsége növekedhet, mely elsősorban a növénytermesztésre hathat negatívan. Növekedhet a hőségnapok – 25 C középhőmérsékletet meghaladó napok száma. A modellszámítások szerint Mohács térsége közepesen kitett a hőhullámoknak, mely az egészségre lehet negatív hatással a halálozást növelve.

A bemutatott prognózisok a település jövőjének standard forgatókönyvét adják, vagyis nem számolnak a társadalom és a gazdaság időközbeni alkalmazkodásával.

28. ábra: A lakónépesség számának prognosztizált változása járásonként 2051-re

Forrás: NATÉR

Az **adaptív forgatókönyv** szintén egy mátrixon alapul, melyben a korábban beazonosított, kockázatként értelmezett negatív hatások kerültek további értékelésre.

A táblázatban az egyes vizsgálati szempontokat tartalmazó oszlopok az alábbiakban részletezettek szerint lettek értékelve (1-5 skálán):

Milyen a város **abszorpciós (ellenálló) képessége** az adott kockázati tényezővel szemben? Ennél az értékelési szempontnál azt vizsgáljuk, hogy milyen a város elnyelő/felszívó képessége, hogy a begyűrűző külső hatásokat mennyire képes elnyelni/ellenállni/kivédeni, anélkül, hogy ahhoz bármilyen változtatásra lenne szükség. Az értékelésnél 5-ös értéket kapott, ha egy hatás begyűrűzését a város és térsége várhatóan teljes mértékben képes lesz kivédeni, kezelni, 1-es érték pedig az adott, melyet egyáltalán nem tud ellenállni a negatív hatásnak. Az alacsony abszorpciós képesség tehát arra mutat rá, hogy mennyire sebezhető a város az egyes kockázatként beazonosított tényezők tekintetében.

Milyen a város **adaptációs képessége**? Ennél az értékelési szempontnál azt vizsgáljuk, hogy a kockázatként beazonosított tényező által megváltozott környezeti feltételekhez miként tud alkalmazkodni, az adott tényező bekövetkezését mennyire várja felkészülten a város. Az 5-ös értékek, azt mutatják, hogy az egyes hatást már felkészülten várja a rendszer, azonnali megoldást tud adni a tényezőre, azaz település rugalmasan képes reagálni. Az 1-es azt mutatja, hogy a kockázati hatás felkészületlenül éri a rendszert, melyre nem tud azonnali megoldást/választ adni. Az alacsony adaptációs tényezőtől tehát arra lehet következtetni, hogy város és térsége az adott kockázattal szemben még teljesen felkészületlen.

Milyen a város **transzformációs képessége**? A transzformációs képesség esetén azt vizsgáljuk, hogy a város és térsége a mennyire képes a saját változásaival reagálni a külső hatásokra, mennyire képes egy új kiinduló állapotra állni a rendszer egésze. 5-ös értéket az a beazonosított kockázati tényező kap, melyet komplett rendszerek kerültek már kialakításra a hatások kezelésre, 1-es értéket értelemszerűen

pedig az, mely vonatkozásában teljes folyamat átalakítás és eszközcsere szükséges a helyzet kezelésére.

A vizsgálatban az összes korábban feltárt kockázati tényezőt értékeltük, a felkészültségi mátrix táblázatában sötét színnel kerültek kiemelésre a magas kockázatú (4-es és 5-ös) hatások.

13. táblázat: Mohács város felkészültségi mátrixa

A magas kockázatú (4-es, 5-ös) potenciális negatív hatások (sötét háttérrel kiemelve)	Milyen a város abszorpciók képessége? (5: ellent tud állni, teljesen ki tudja védeni a hatásokat... 1: egyáltalán nem tud ellenállni, és minimálisan sem tudja kivédeni a hatásokat)	Milyen a város adaptációs képessége? (5: rugalmasan reagáló, kiépített rendszerek várják felkészülten a hatást ... 1: egyáltalán nincs abszorpciók képessége a városnak)	Milyen a város transzformációs képessége? (5: komplett rendszerek kerültek már kiépítésre a hatások kezelésére ... 1: teljes folyamat- és eszközcsere szükséges a helyzet kezeléséhez)
A fejlesztések nem megfelelő tervezés mellett a kelleténél nagyobb terhet rónak az önkormányzatra.	4	4	4
A külső (országos, regionális és vár megyei szintű) fejlesztések elmaradnak, így Mohács elérhetősége keleti és déli irányba nem javul	3	4	3
A gazdaságfejlesztésre rendelkezésre álló barnamezősterületek hasznosítására konkrét koncepció, tervezés nem történik (pénzügyi források hiánya, valamint a beruházásokhoz szükséges humánerőforrások megoldatlansága okán).	4	4	4
A városi munkaerő elszívása a szomszédos munkaerő-vonzáskörzet által, elsősorban Pécs irányában.	4	4	4
A városi munkaerő szakképesítése nem képes kielégíteni a vállalkozói igényeket.	4	4	4

A magas kockázatú (4-es, 5-ös) potenciális negatív hatások (sötét háttérrel kiemelve)	Milyen a város abszorpciós képessége? (5: ellent tud állni, teljesen ki tudja védeni a hatásokat... 1: egyáltalán nem tud ellenállni, és minimálisan sem tudja kivédeni a hatásokat)	Milyen a város adaptációs képessége? (5: rugalmasan reagáló, kiépített rendszerek várják felkészülten a hatást ... 1: egyáltalán nincs abszorpciós képessége a városnak)	Milyen a város transzformációs képessége? (5: komplett rendszerek kerültek már kiépítésre a hatások kezelésére ... 1: teljes folyamat- és eszközcsere szükséges a helyzet kezeléséhez)
Szorosabb vállalkozói, fejlesztési együttműködések nem jönnek létre, nem alakult ki klasszikus értelemben vett helyi vállalkozói ökoszisztéma az önkormányzat és a helyi vállalatok között.	4	3	3
A globális klímaváltozás begyűrűzése kedvezőtlen gazdasági folyamatokat indít el helyben (főként a mezőgazdasági tevékenységet folytató vállalatok kitettsége növekszik).	2	2	2
Globális egészségügyi válsághelyzetek, járványok számottevő lokális negatív gazdasági hatásokat indukálnak.	3	4	4
A globális gazdasági változásokkal (innovációk, új hálózatok, technológiaváltás, Ipar 4.0) Mohács nem tud megfelelő mértékben lépést tartani, így a gazdasági szereplők által helyben előállított hozzáadott érték (versenyképesség) szintje relatív értelemben fokozatosan elmarad a globális gazdasági trendek által vezérelt innovatív ágazatok szintjétől, mely gazdasági leszakadással fenyeget.	4	3	3

A magas kockázatú (4-es, 5-ös) potenciális negatív hatások (sötét háttérrel kiemelve)	Milyen a város abszorpciós képessége? (5: ellent tud állni, teljesen ki tudja védeni a hatásokat... 1: egyáltalán nem tud ellenállni, és minimálisan sem tudja kivédeni a hatásokat)	Milyen a város adaptációs képessége? (5: rugalmasan reagáló, kiépített rendszerek várják felkészülten a hatást ... 1: egyáltalán nincs abszorpciós képessége a városnak)	Milyen a város transzformációs képessége? (5: komplett rendszerek kerültek már kiépítésre a hatások kezelésére ... 1: teljes folyamat- és eszközcsere szükséges a helyzet kezeléséhez)
A gazdasági leszakadás tendenciájával párhuzamosan a társadalmi depriváció fokozódó jelensége is jelentkezik, mely gazdasági/foglalkoztatási értelemben újabb problémákat generál.	4	4	4
Az önkormányzat a város térségközponti szerepéből adódó feladatainak ellátásához alapvető infrastrukturális és egyéb tényezők hiányoznak ill. hiányosak.	4	4	3
A képzési szerkezet nem szolgálja kellően a város gazdasági igényeit, fejlődését. A szakképzési struktúra nehezen befolyásolható önkormányzati szinten. Felsőoktatási intézmény hiánya.	3	3	4
A lakossági szemléletformáló erőfeszítések ellenére az energiatudatosság és a környezetvédelem nem épül be megfelelően a helyi szereplők működésébe.	4	4	4
A napelemek fokozatosan növekvő lakossági és vállalati felhasználásával az elektromos közműszolgáltató terhelése drasztikusan emelkedik az inverterek által előidézett kétirányú áramközvetítés miatt.	3	3	3

A magas kockázatú (4-es, 5-ös) potenciális negatív hatások (sötét háttérrel kiemelve)	Milyen a város abszorpciós képessége? (5: ellent tud állni, teljesen ki tudja védeni a hatásokat... 1: egyáltalán nem tud ellenállni, és minimálisan sem tudja kivédeni a hatásokat)	Milyen a város adaptációs képessége? (5: rugalmasan reagáló, kiépített rendszerek várják felkészülten a hatást ... 1: egyáltalán nincs abszorpciós képessége a városnak)	Milyen a város transzformációs képessége? (5: komplett rendszerek kerültek már kiépítésre a hatások kezelésére ... 1: teljes folyamat- és eszközcsere szükséges a helyzet kezeléséhez)
A megújuló erőforrások felhasználása terén az önkormányzat jelenleg nem rendelkezik átfogó fejlesztési koncepcióval.	5	4	5
Az intenzív mezőgazdasági termelés következtében a talaj fizikai, kémiai és biológiai degradációja, a vízerózió, defláció okozta károsodás, a felszín közeli rétegekben vízminőség romlás, nitrátosodás jelentkezhet.	3	4	4
Az illegális inert és kommunális hulladékelhelyezések gyakorisága nő a település zöldfelületi részein.	5	4	4
A növekvő gépjármű forgalom hatására növekszik a légszennyezés, a zajhatás, valamint a városi hősziget hatása is intenzívebbé válik.	4	4	4
Az elöregedett vízvezetékknél csőtörés veszélye áll fenn.	4	4	5
Mohácson a háztartások 48 százaléka nem részesül közművesített földgázellátásban, így a lakásállomány jelentős részében nagyobb környezet terhelést okozó hagyományos energiahordozót hasznosítják fűtési célú hőtermelésre.	3	3	3

A magas kockázatú (4-es, 5-ös) potenciális negatív hatások (sötét háttérrel kiemelve)	Milyen a város abszorpciós képessége? (5: ellent tud állni, teljesen ki tudja védeni a hatásokat... 1: egyáltalán nem tud ellenállni, és minimálisan sem tudja kivédeni a hatásokat)	Milyen a város adaptációs képessége? (5: rugalmasan reagáló, kiépített rendszerek várják felkészülten a hatást ... 1: egyáltalán nincs abszorpciós képessége a városnak)	Milyen a város transzformációs képessége? (5: komplett rendszerek kerültek már kiépítésre a hatások kezelésére ... 1: teljes folyamat- és eszközcsere szükséges a helyzet kezeléséhez)
Zöldmezős beruházások túlsúlya a barnamezős területek újrahasznosításával szemben.	4	4	4
Iparterületek burkolt felületeinek növelése, helyi klímamódosító hatást és a felszíni vízviszonyok romlását eredményezi.	4	4	4
Árvíz veszélyeztetettség.	4	5	5
A helyi közlekedésben a fenntartható közösségi közlekedési módok még nem kerültek bevezetésre.	4	4	3
A város korábbi gazdaságfejlesztési elképzelései az így megkezdett fejlesztési logika továbbvitele érvényesül, ezért a digitális kapacitások jövőbeli fejlesztése – objektív indokok mentén – kisebb prioritásban fog rendelkezni.	4	4	3
Az oktatási-, képzési struktúra nem követi a digitális trendeket, a munkaerőpiaci keresletet.	3	4	4
A városban működő vállalatok által alkalmazott IT technológia érdemben nem növeli Mohács digitalizációs státuszát.	3	3	3

A magas kockázatú (4-es, 5-ös) potenciális negatív hatások (sötét háttérrel kiemelve)	Milyen a város abszorpciós képessége? (5: ellent tud állni, teljesen ki tudja védeni a hatásokat... 1: egyáltalán nem tud ellenállni, és minimálisan sem tudja kivédeni a hatásokat)	Milyen a város adaptációs képessége? (5: rugalmasan reagáló, kiépített rendszerek várják felkészülten a hatást ... 1: egyáltalán nincs abszorpciós képessége a városnak)	Milyen a város transzformációs képessége? (5: komplett rendszerek kerültek már kiépítésre a hatások kezelésére ... 1: teljes folyamat- és eszközcsere szükséges a helyzet kezeléséhez)
A humán közszolgáltatások terén lassabban és késve jelennek meg a digitális szolgáltatások. A köz-, és közmű szolgáltatások terén elmaradnak a digitalizációs beruházások.	3	4	4
A fejlettebb digitális szolgáltatásokkal ellátott települések fiatalokat elszívó hatása érvényesül.	4	4	3
A demográfiai tényezőkre visszavezethető lakosságszám csökkenésével a munkaképes lakosság száma is egyre alacsonyabb, s a foglalkoztatás további bővítése számára korlátozott helyi humánkapacitás áll rendelkezésre.	3	3	3
A szolgáltatási mix tekintetében Mohács minőségben elmarad a közelében lévő versenytársaitól, ami a város vonzerejét – elsősorban a fiatalabb generációk körében – csökkenti.	4	4	4
A településen belül növekednek a jövedelmi különbségek, az egyes városrészek az ott élők jövedelmi státusza és életminősége alapján differenciálódnak.	4	3	3

A magas kockázatú (4-es, 5-ös) potenciális negatív hatások (sötét háttérrel kiemelve)	Milyen a város abszorpciós képessége? (5: ellent tud állni, teljesen ki tudja védeni a hatásokat... 1: egyáltalán nem tud ellenállni, és minimálisan sem tudja kivédeni a hatásokat)	Milyen a város adaptációs képessége? (5: rugalmasan reagáló, kiépített rendszerek várják felkészülten a hatást ... 1: egyáltalán nincs abszorpciós képessége a városnak)	Milyen a város transzformációs képessége? (5: komplett rendszerek kerültek már kiépítésre a hatások kezelésére ... 1: teljes folyamat- és eszközcsere szükséges a helyzet kezeléséhez)
Időbeli anomáliák, az építőipari kapacitások túlterheltsége esetén a városi fejlesztések implementálása könnyen kedvezőtlenebb forgatókönyv szerint alakulhat.	4	4	4
A település közötti kapcsolatai keleti és déli irányba hiányosak és rossz minőségűek, mely a belső közötti hálózat egyes elemeire is vonatkozik. A város közúton lassan és körülményesen közelíthető meg ezen irányokból.	3	3	4
Az épületfelújítások és korszerűsítések elmaradásával az épített környezet egyre inkább degradálódik.	4	4	4
A jogállamiság eljárás miatt elapadnak a Strukturális Alapokból érkező források, melyet a nemzeti költségvetés sem tud pótolni.	2	2	2
Keleti szomszédunkban kialakult háborús konfliktus negatív globális gazdasági folyamatokat indukál, rosszabb esetben további országok vonódnak be a fegyveres konfliktusba.	2	2	2
A város közösségi közlekedése, annak területi kiterjedése, valamint rugalmassága nem képes kiszolgálni a lakossági igényeit.	4	4	5

A fenti értékelésből kitűnik, hogy a város a kockázati hatások egy részének kezelésére felkészült, ugyanakkor vannak olyan területek, melyek között magas kockázatúak is szerepelnek, ahol a kockázatkezelés és a negatív hatás kivédése túlmutat az önkormányzat beszűkült eszközrendszerén.

Az **adaptív forgatókönyv** egy olyan pozitív jövőképet vázol fel, amelyben Mohács megfelelő eszközök és jelenlegi jógyakorlatai alkalmazásával képes kivédeni, illetve minimalizálni a korábban azonosított és hatókörébe tartozó kockázatok negatív hatásait.

3.2. Jövőkép

A jövőkép, mint egy vízió, és az arra épülő célkitűzések teszik lehetővé, hogy a célrendszer mögött felsorakoztatott eszközök Mohács és térsége fejlődését szolgálják.

A jövőkép és a célrendszer Mohács Város Képviselő-testülete 159/2018 (XII.14) számú határozata által elfogadott „MOHÁCS VÁROS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA” című dokumentumban rögzített információkon alapul.

A jövőkép szükségszerűen igazodik a város sajátosságaihoz (helyzetfeltárás), a külső kihívások által generált fejlődési trendekhez (adaptív forgatókönyv) és azokhoz a referenciadokumentumokhoz, amelyek a területfejlesztés külső feltételrendszerét adják (uniós, nemzeti, térségi, ágazati fejlesztési dokumentumok, szabályozási környezet) és élvezik a helyi szereplők támogatottságát is.

A társadalmi, gazdasági, táji, természeti és épített környezetre és a város pozíciójára vonatkozó jövőkép megalkotásakor a javasolt beavatkozások eredményeként elérendő vízió fogalmazható meg. Ennek eléréséhez tudatos fejlesztési folyamatra, egymásra épülő, egymást erősítő célok kijelölésére és a célok elérését biztosító fejlesztések megvalósítására van szükség. Ugyanakkor a jövőkép a város és a vele funkcionális kapcsolatban lévő környezetre együttesen értelmezhető.

A város térségi szerepére, az ellátandó közfunkcióira és szolgáltatásaira vonatkozóan a jövőkép a következőképpen fogalmazható meg:

Mohács vonzó középvárosként, határon átnyúló kapcsolatai, valamint a térségi központokkal való egyre jobb együttműködése révén kapuszerepet tölt be a térségben, elősegítve közlekedési-logisztikai-ipari szerepkörének és turisztikai imázsának további erősödését, a nagy tradíciókkal rendelkező élelmiszergazdaságát megőrizve és fenntartható módon hasznosítva, egyre magasabb színvonalú szolgáltatásaival, élénk programkínálatával és attrakcióival nemzetközi és hazai szinten kiemelkedő idegenforgalmi és rekreációs szerepet tölt be, miközben hagyományos, mozaikos városi karakterét megtartva, de arculatában is megújulva, a fenntarthatóságot szem előtt tartó infrastrukturális és intézményi fejlesztések révén magas életminőséget, lakó- és munkahelyet nyújt a helyi és térségi lakosság számára.

3.3. A stratégia célrendszere

3.3.1. A város stratégiai céljai és ezekhez kapcsolódó részcélok

Mohács Város Településfejlesztési Konceptióját alapul véve a jövőkép eléréséhez kapcsolódóan, a fejlesztési irányokhoz illeszkedően négy átfogó célt fogalmazhatunk meg. A négy cél kijelöli a város legfontosabb gazdasági, társadalmi, környezeti kihívásokra adott válaszait.

- **Versenyképes Mohács:** Versenyképes, több lábon álló gazdaság, értékteremtő, az év egészére kiterjedő foglalkoztatás és az aktivitás növelése; versenyképes oktatás
- **Vonzó Mohács:** Mind a turisták, mind a térségben élők, mind a beköltözők számára jó minőségű szolgáltatások és programok nyújtása
- **Fenntartható Mohács:** Egész évben hatékonyan működő infrastrukturális- és ellátórendszerek, értékteremtő módon megújuló épített és természeti környezet, természetközelség
- **Közösségi Mohács:** A beköltözők és a térségben élők számára is vonzó Mohács-tudat erősítése, a népesség megtartása, aktív és egészséges lakosság

Ezen célok az FVS módszertani sablonjának való megfeleltetés okán jelen dokumentumban Mohács célrendszerének stratégiai célkitűzéseiként értendők.

VERSENYKÉPES MOHÁCS

A versenyképesség, mint átfogó cél a foglalkoztatási és a munkahelyteremtéssel kapcsolatos gazdaságfejlesztési célokat integrálja. A város gazdasági stabilitásának megteremtése érdekében törekedni kell a gazdaság diverzifikációjára. A város meglévő iparterületének fejlesztésével, logisztikai központi szerepének erősítésével, vállalkozók ide vonzásával, továbbá helyi termékek előállításával, feldolgozásával, e tevékenységek támogatásával, termékpályák menedzselésével a stabil és magasabb jövedelmet biztosító foglalkoztatás tekintetében komoly előrelépés érhető el. A település alapvetően olyan gazdasági vállalkozásokat kíván támogatni, amelyek magas hozzáadott értékű tevékenységet folytatnak, s környezetbarát technológiákat alkalmaznak. Mindezek kapcsán kulcsfontosságú terület az oktatás, képzés fejlesztése, az oktatás minőségi színvonalának folyamatos emelésére és a magasan kvalifikált munkaerő letelepítésére való törekvés, az innovációs szint javítása.

A célállapot fő jellemzői:

- Korszerű, hatékony, diverzifikált gazdaság;
- Növekszik az ipari és szolgáltató szektor hozzáadott értéktermelése, részben a helyi kis- és közepes méretű vállalkozások, részben a betelepülő közepes és nagyobb vállalkozások teljesítménye révén, javul az innovációs szint és a termelékenység;
- A város jól megközelíthető, korszerű, változatos és ár-érték arányban megfelelő telephelykínálattal áll a befektetők rendelkezésére;
- A helyi munkaerő szakmai felkészültsége, motiváltsága kiváló, illeszkedik a kereslethez, a folyamatos tovább- és átképzés lehetőségei rendelkezésre állnak;
- A város aktív vállalkozásfejlesztési és befektetés-ösztönzési politikát folytat, a gazdaság és a település vezetése között érdemi párbeszéd van;
- Kapu szerepe révén a város megerősíti logisztikai centrum szerepét, elősegíti a határon túli piacok kiépülését, aktív együttműködések, klaszterek létrejöttében pedig kezdeményező szerepet vállal;
- A városkörnyéki településekkel szoros együttműködésben, a helyi és térségi adottságokra alapuló gazdaságfejlesztés a háttértelepülések integrálását biztosítva az élelmiszergazdaság fejlődéséhez is hozzájárul;
- Az újonnan betelepülő vállalkozásoknak köszönhetően növekednek a helyi adóbevételek, amelyek hozzájárulnak a város fejlesztéséhez és üzemeltetéséhez.

VONZÓ MOHÁCS

A Vonzó Mohács átfogó cél a meglévő adottságok hatékonyabb kihasználásával a város vonzerejének növelését segíti elő. Mohács kedvelt turisztikai célpont, fő vonzereje a Duna-part és a kulturális világörökségek közé felvett busójárás hagyománya mellett a szabadidő aktív eltöltésének lehetősége és a sokszínű kulturális élet. A városmarketing tevékenységének fejlesztésével, sokoldalú desztináció menedzsmenttel, a turisztikai programkínálat minőségi fejlesztésével Mohács a 21. században egyre fontosabb turisztikai desztináció lesz, egyre több turisztikai célcsoport tekintetében. Ehhez a szezon kiterjesztése, a kínálat javítása és a vonzerő növelése adhat további lehetőséget, amelyhez a turisztikai infrastruktúra és szálláshelykínálat minőségi fejlesztése elengedhetetlen feltétel.

A célállapot fő jellemzői:

- Mohács térségi turisztikai pozíciója tovább erősödik és ezen keresztül versenyképessége nő;
- A turizmus jövedelemtermelő képessége nő, a turisztikai szolgáltatások, a vendéglátás és szálláshelykínálat bővül a különböző célcsoportok számára;
- A város pontszerűen jelen lévő attrakciói programcsomagokká szerveződnek;
- Az idegenforgalmi termékpaletta optimális kihasználása, desztinációs összefogás és az idegenforgalmi vállalkozások ösztönzése révén a szezonális csökken;
- A turisztikai fejlesztések során a környezeti egyensúly megőrzése kiemelt hangsúlyt kap, Mohács a Dunára épülő természetközeli élményturizmus célterületeként is megjelenik;
- A minőségi zöldfelületek hálózattá bővítése és a pezsgő kulturális élet mind a turisták, mind a térségben élők, mind a beköltözők számára vonzó;
- Jó minőségű szolgáltatások és programok nyújtása révén Mohács a kulturális, öko- és szabadidős turizmus, továbbá a gasztronómiai élmények és fesztiválok célpontjává válik;
- Az önkormányzat, az idegenforgalomban működő vállalkozások és a TDM szervezet aktív városmarketing tevékenységet folytatnak.

FENNTARTHATÓ MOHÁCS

A Fenntartható Mohács átfogó cél a hatékonyan működő, minőségi kínálatot nyújtó város kialakítását tervezni. A város magas színvonalú humán szolgáltatásokat és infrastrukturális feltételeket, s minőségi lakókörnyezetet nyújt lakói, a beköltözők és az ide látogatók számára. Mindezzel összefüggésben értékteremtő módon, a természetközelség szem előtt tartásával újul meg Mohács épített és természeti környezete. A demográfiai változásokhoz alkalmazkodva intézményrendszerét is a kereslethez igazítja, ezáltal a különböző kor- és célcsoportok életminőségének javulásához is hozzájárul, miközben a fenntartható városüzemeltetés szempontjai is érvényesülnek. Kiemelt hangsúly helyeződik a helyi erőforrások hasznosítására (táji, természeti, épített értékek stb.). A megújuló energiaforrások széles körű felhasználásával, az energiahatékonyság javításával, s a szemléletformálás segítségével Mohács környezettudatos várossá válik. A városban megjelennek a különböző „okos” (smart) szolgáltatások, amelyek a városüzemeltetést, működtetést hatékonyabbá teszik, s hozzájárulnak egy korszerű, 21. századi város kialakításához.

Mindezek mellett a város minden városrészében a funkciók bővítése és a szolgáltatások kínálatának, minőségének és elérhetőségének javítása az élhetőség szempontjából meghatározó. A közterületek minőségi fejlesztése, a közlekedés és a humán szolgáltatások feltételeinek és kínálatának javítása a lakó- és üdülőfunkciójú területeken élők életfeltételeit, életszínvonalát alapvetően meghatározza.

A célállapot fő jellemzői:

- Minőségi lakókörnyezet és ellátórendszer teszi vonzóvá és élhetővé a várost, s minden városrészt;
- A szegregálódó lakóterületek leszakadása mérséklődik;

- Az épített környezet folyamatosan megújul, kortárs épületek épülnek a városban, amely a múlt értékeivel együtt impozáns városképet eredményez;
- A város területfelhasználási politikáját az energiahatékonyság kiemelt figyelembe vételével alakítja, törekszik a város relatív kompaktságának megőrzésére, a környező mezőgazdasági és erdőterületek megőrzésére, a zöldfelületek és városi nyitott terek arányának további növelésére, a tájhasználat optimalizálására;
- A külterületi lakott helyek épületállománya, zöldfelületei megújulnak;
- Energiaellátásának biztosítására egyre növekvő arányban kerülnek hasznosításra a megújuló energiaforrások, s kiemelten kerülnek figyelembe vételre az energiahatékonyság szempontjai mind az új épületek építésénél, mind a meglévő épületállomány felújításánál;
- A klímaváltozásra a város megfelelő válaszokat fogalmaz, mind az adaptáció, mind a mitigáció területén. (pl. nő a visszatartott csapadékvíz mennyisége);
- Megvalósul a belső közúti közlekedési hálózat fejlesztése, javulnak az egyes városrészek közötti közúti kapcsolatok, megépül a Duna-híd;
- A közösségi közlekedés kevesebb közlekedési terheléssel és jó színvonalon szolgálja ki a város és térsége lakóinak, ill. a turistáknak az utazási igényeit. A kiterjedt és rugalmasabbá váló autóbuzsós közlekedés egyre vonzóbb alternatíva a városkörnyék és a város ill. a megyeszékhely és a város kapcsolatában is, köszönhetően a megújult infrastruktúrának, az intelligens és rugalmas közlekedésszervezési megoldások bevezetésének;
- A kerékpárutaknak a közlekedési hálózat egyéb elemeihez is kapcsolódó hálózata kiterjedtebbé, használata biztonságosabbá válik, ami mind a hivatásforgalmú, mind a szabadidős célú kerékpározás népszerűségének növekedését, a személygépkocsi városi célú használatának visszaszorulását eredményezi.

KÖZÖSSÉGI MOHÁCS

A közösségfejlesztés a Mohácsi identitás erősítését, a helyi társadalom kohézióját célozza és a térségi együttműködések javítására fókuszál. A város a környékre jelentős vonzást gyakorol, a beköltözők „Mohács-tudatának” elmélyítése, a közösségfejlesztés a város jövője szempontjából meghatározó, s hozzájárul a városi imázs fejlődéséhez.

A szolidáris és befogadó társadalom képéhez hozzátartozik a különböző társadalmi helyzetű csoportok közötti kohézió javítása, a városkörnyéki és járási településekkel való kapcsolatrendszer minőségi fejlesztése, az együttműködések mindkét fél számára előnyös voltának generálása, a város központi szerepköréből adódó felelőssége.

A város épít a helyi civil szervezeteire, különös tekintettel a nemzetiségi, ifjúsági és sport szervezetekre. E civil közösségek erősítése révén erősödik a városi közösségtudat, a mohácsi fiatalok nagyobb része marad helyben, illetve költözik vissza Mohácsra, egyúttal a sport tevékenységek és programok révén javul a lakosság aktivitása, egészségi állapota.

A célállapot fő jellemzői:

- Mohács imázsa a turisztikai vonzereje mellett a helyi és térségbeli lakosság számára is minőségileg változik;
- Erősödik a lokálpatriotizmus és a helyi civil és közösségi élet;
- Mohács javuló népességmegtartó és népességvonzó képességnek köszönhetően a lakosság összetétele kedvezőbbé válik, a város a fiatalok számára vonzó marad, s tanulmányaik elvégzése után visszatérnek Mohácsra;
- A társadalmilag hátrányos helyzetű csoportok integrációja révén a társadalmi különbségek csökkennek;
- A helyi társadalom aktív, sportos és egészséges, ezen értékek megjelennek a városról alkotott képben is;

- Mohács a térség szellemi központjaként aktív vonzást gyakorol a térségbeli településekre és azok lakosságára, járásközponti funkciója nem csak közigazgatási, hanem az élet minden területére kiterjedően megerősödik.

14. táblázat: Mohács város stratégiai célrendszere

1. Stratégiai cél	2. Stratégiai cél	3. Stratégiai cél	4. Stratégiai cél
Versenyképes Mohács	Vonzó Mohács	Fenntartható Mohács	Közösségi Mohács
kapcsolódó részcélok	kapcsolódó részcélok	kapcsolódó részcélok	kapcsolódó részcélok
1.1. Korszerű, hatékony, egész éven át munkát adó, diverzifikált gazdaság	2.1. Minőségi és korszerű turisztikai szolgáltatásokat nyújtó Duna-part	3.1. Energiahatékony és fenntartható városüzemeltetés	4.1. Vonzó városi imázs, „Mohácsi lét”
1.2. Korszerű infrastrukturális és szervezeti feltételek a gazdaság számára	2.2. Vonzó és népszerű turisztikai programkínálat	3.2. Magas színvonalú humán szolgáltatások a társadalmi struktúrához illeszkedően	4.2. Szolidáris és befogadó társadalom, erős közösségtudat
1.3. Magas szintű, a kínálathoz alkalmazkodó oktatás, szakképzés	2.3. Pezsgő kulturális élet, megőrzött és hasznosított örökség	3.3. Minőségi lakókörnyezet	4.3. Aktív, sportos és egészséges lakosság
1.4. Kapuszerep, intenzív határon átnyúló együttműködések		3.4. Mohács, mint járásközpont kedvező elérhetősége a térségben élők számára	

prosperáló város	zöldülő város	digitális város	megtartó város	kiszolgáló város
------------------	---------------	-----------------	----------------	------------------

3.3.2. Várostérségi leképeződés

Mohács város várostérségét a Mohácsi járás települései alkotják, mely 25 községet foglal magában Kelet-Baranyában.

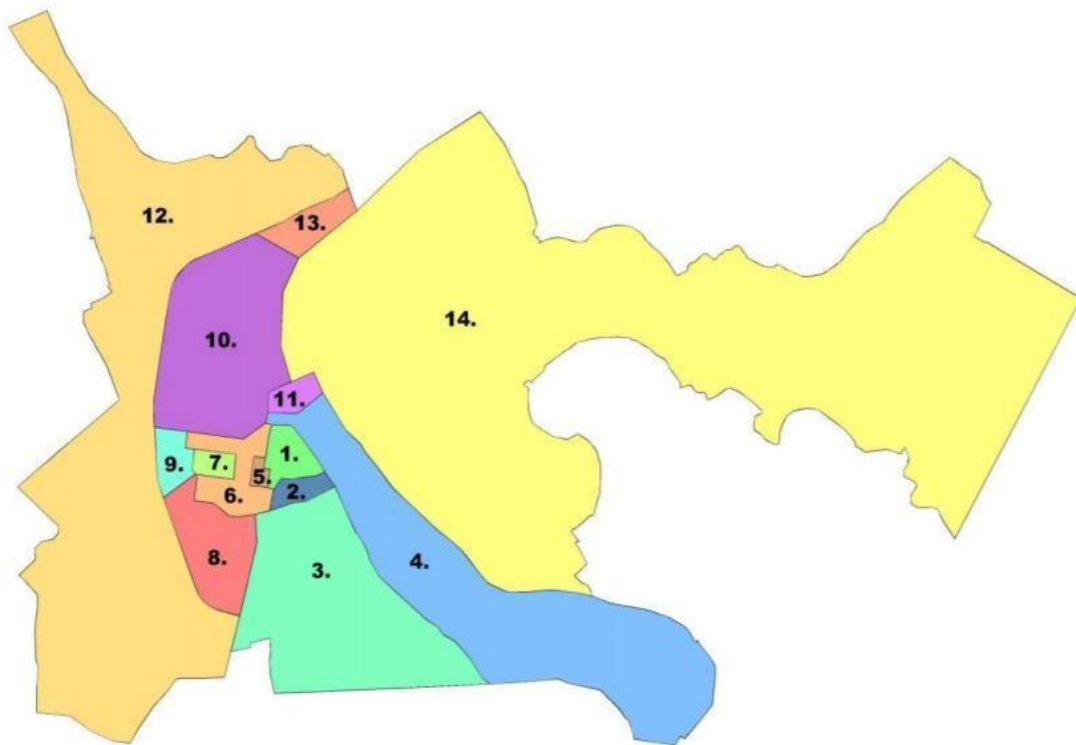
15. táblázat: Mohács célrendszerének várostérségi leképeződése

1. Stratégiai cél	2. Stratégiai cél	3. Stratégiai cél	4. Stratégiai cél
Versenyképes Mohács	Vonzó Mohács	Fenntartható Mohács	Közösségi Mohács
Várostérségi leképeződés	Várostérségi leképeződés	Várostérségi leképeződés	Várostérségi leképeződés
<p>Mohács munkaerőpiaci központ, nagyobb üzemeibe jelentős számú dolgozó ingázik elsősorban a Mohácsi járás környező településeiről, mely funkció az utóbbi évek fejlesztéseinek köszönhetően távolabb bővült.</p> <p>Az alap- és középfokú oktatás és a szakképzés területén a városban működő intézményrendszer a térség településeinek igényeit is szolgálja, jelentős számú tanuló érkezik a városba más településekről.</p>	<p>A Duna-partra épülő turizmus kedvező gazdasági lehetőségeket kínál a Mohácsi járás egyéb településein működő vállalkozások számára is.</p> <p>A kulturális és turisztikai rendezvények a Mohácsi járás településein élők körében is népszerűek, az ezen a területen tervezett fejlesztések a térség igényeire is reflektálnak.</p>	<p>A város széleskörű humán szolgáltatásai egészségügyi és szociális területen a térség lakosságát is szolgálják.</p> <p>A természeti környezetre ható beavatkozásokat térségi szemlélettel lehet sikeresen megvalósítani.</p> <p>Mind a Dunához kapcsolódó beavatkozások esetében, ami érinthet természetvédelmi és vízügyi kérdéseket is, illetve hulladékgazdálkodás területén a város határain túl, együttműködve a környező településekkel, lehet hatékonyan kezelni a felmerülő kihívásokat.</p> <p>A kerékpáros és a közösségi közlekedés fejlesztése javítja a várostérségben élők eljutási lehetőségeit a járásközpont felé.</p>	<p>A kulturális örökségek fejlesztését és megőrzését célzó és közösségfejlesztő beavatkozások erősítik a várostérségben élők közösségtudatát és társadalmi kohézióját.</p> <p>A városi sport infrastruktúra és programok fejlesztése és gazdagítása pozitív hatással van a várostérségben élők egészségi állapotára is, akik ugyancsak használói és résztvevői e létesítményeknek és programoknak.</p>

3.3.3. Városrészi leképeződés

Mohács Város Településfejlesztési koncepciójában a város területén 14 elkülöníthető területet, városrész került lehatárolásra. Ezek elhelyezkedését az alábbi tárkép mutatja:

29. ábra: Mohács városrészei

V1. Gólya utca és környéke
V2.városrész: Eötvös-tömb
V3.városrész: Déli városrész
V4.városrész: Duna-part
V5.városrész: Öntőde térsége
V6.városrész: Lakótelep
V7.városrész: Sportcsarnok és környéke

V8.városrész: Lakóparkok
V9.városrész: Kereskedelmi területek
V10.városrész: Ipari parkok
V11.városrész: Duna-híd
V12.városrész: Szőlőhegy
V13.városrész: Csele üdülőtelep
V14.városrész: Mohács-Sziget

Forrás: ITS Mohács

16. táblázat: Mohács célrendszerének várostérségi leképeződése

1. Stratégiai cél	2. Stratégiai cél	3. Stratégiai cél	4. Stratégiai cél
Versenyképes Mohács	Vonzó Mohács	Fenntartható Mohács	Közösségi Mohács
Városrészi leképeződés	Városrészi leképeződés	Városrészi leképeződés	Városrészi leképeződés
A cél teljesítését szolgáló beavatkozások, projektek, beruházások jelentős többsége az ipari parkok (V10) térségére koncentrálódik, de érintheti a Duna-híd (V11) és az öntőde térségét (V5), illetve a kereskedelmi területeket (V9), tehát a város belterületének északi részére koncentrálódik.	Ehhez a célhoz kapcsolódó tevékenységek elsősorban a Duna-partra koncentrálódnak (V4), de érinti a városközpont területét (V1, V2) és a Csele üdülőtelepet is (V13).	A stratégiai cél teljesülése valamennyi városrész fejlődéséhez egyaránt hozzájárul, fókuszban a nagyobb lakónegyedekkel rendelkező városrészekre (V1, V2, V6, V8, V14).	A közösségfejlesztés az egész város területéhez kapcsolódó beavatkozásokat szolgál.

3.4. A reziliens város a stratégiai célrendszerben

Az alkalmazkodóképesség az elmúlt években megjelenő globális kihívások kezeléséhez elengedhetetlen tulajdonsággá vált, mely a városok számára is az egyik legfontosabb eszköz, mely magában foglalja

- a lehetséges külső veszélyek felismerését (kockázatelemzés – 2.5 fejezet),
- a város jövőjét befolyásoló folyamatok azonosítását (forgatókönyvelemzés – 3.1 fejezet),
- a felkészülést a várható negatív eseményekre, azaz a szükséges kapacitások és erőforrások megteremtését,
- valamint a megfelelő reagálási mechanizmusok, eljárások kialakítását és következetes alkalmazását.

Az utóbbi két lépést összegzi az alábbi táblázat, mely segítségével átgondolható a rugalmas alkalmazkodóképesség teljes folyamata és azonosíthatók azok az abszorpciós, adaptációs és transzformáció beavatkozások, amelyek egyértelműen növelik Mohács rezilienciáját.

17. táblázat: Adaptív forgatókönyv

ADAPTÍV FORGATÓKÖNYV JELENTŐS TÉNYEZŐI	Alacsony abszorpció képesség esetén tervezett beavatkozások:	Alacsony adaptációs képesség esetén tervezett beavatkozások:	Alacsony transzformációs képesség esetén tervezett beavatkozások:
A városi munkaerő elszívása a szomszédos munkaerő-vonzáskörzet által, elsősorban Pécs irányában.	<ul style="list-style-type: none"> Innovációs negyed kialakítása Mesterlakások építése Mohácsi iparterület komplex fejlesztése Logisztikai infrastruktúra fejlesztése Mohácsi Duna-híd és rávezető úthálózat megépítése 		
A városi munkaerő szakképesítése nem képes kielégíteni a vállalkozói igényeket.	<ul style="list-style-type: none"> Mesterlakások építése Kollégiumi férőhelyek bővítése 		
A globális klímaváltozás begyűrűzése kedvezőtlen gazdasági folyamatokat indít el helyben (főként a mezőgazdasági tevékenységet folytató vállalatok kitétsége növekszik).	<ul style="list-style-type: none"> Mohácsi távhőszolgáltatás korszerűsítése, fejlesztése Geotermális energia potenciál kiaknázása Térségi energiaközösséghez történő csatlakozás Önkormányzati intézmények komplex energetikai korszerűsítése Élhető zöld város fejlesztése a Felszabadulás lakótelepen Mohács mélyfekvésű területeinek vízrendezése Okosváros fejlesztések Mohácson Mohács város stratégiai dokumentumainak kidolgozása 		
Globális egészségügyi válsághelyzetek, járványok számottevő lokális negatív gazdasági hatásokat indukálnak.	<ul style="list-style-type: none"> Élhető zöld város fejlesztése a Felszabadulás lakótelepen Mohács város stratégiai dokumentumainak kidolgozása Közösségi sport és egészségprogramok Mohácsi sport infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése 		
A globális gazdasági változásokkal (innovációk, új hálózatok, technológiaváltás, Ipar 4.0) Mohács nem tud megfelelő mértékben lépést tartani.	<ul style="list-style-type: none"> Innovációs negyed kialakítása Mesterlakások építése Mohácsi iparterület komplex fejlesztése Logisztikai infrastruktúra fejlesztése Mohácsi Duna-híd és rávezető úthálózat megépítése 		
A gazdasági leszakadás tendenciájával párhuzamosan a társadalmi depriváció fokozódó jelensége is jelentkezik, mely gazdasági/foglalkoztatási értelemben újabb problémákat generál.	<ul style="list-style-type: none"> Helyi civil szervezetek megerősítése A fiatalok helyben maradásának ösztönzése A város antiszegregációs programjában foglaltak megvalósítása Szociális és egészségügyi ellátó rendszer fejlesztése 		
Az intenzív mezőgazdasági termelés következtében a talaj fizikai, kémiai és biológiai degradációja, a vízerózió, defláció okozta károsodás, a felszín közeli rétegekben vízminőség romlás, nitrátosodás jelentkezhet.	<ul style="list-style-type: none"> Hiányzó szennyvízhálózati infrastruktúra kiépítése Élhető zöld város fejlesztése a Felszabadulás lakótelepen Mohács mélyfekvésű területeinek vízrendezése Mohács város stratégiai dokumentumainak kidolgozása 		

ADAPTÍV FORGATÓKÖNYV JELENTŐS TÉNYEZŐI	Alacsony abszorpciós képesség esetén tervezett beavatkozások:	Alacsony adaptációs képesség esetén tervezett beavatkozások:	Alacsony transzformációs képesség esetén tervezett beavatkozások:
Árvíz veszélyeztetettség.	<ul style="list-style-type: none"> Mohács mélyfekvésű területeinek vízrendezése 		
A demográfiai tényezőkre visszavezethető lakosságszám csökkenésével a munkaképes lakosság száma is egyre alacsonyabb, s a foglalkoztatás további bővítése számára korlátozott helyi humánkapacitás áll rendelkezésre.	<ul style="list-style-type: none"> A fiatalok helyben maradásának ösztönzése Kollégiumi férőhelyek bővítése Óvodák fejlesztése Mohácson Brodarics István Általános Iskola rekonstrukciója Mohácsi Duna-híd és rávezető úthálózat megépítése 		
A szolgáltatási mix tekintetében Mohács minőségben elmarad a közelében lévő versenytársaitól, ami a város vonzerejét – elsősorban a fiatalabb generációk körében – csökkenti.	<ul style="list-style-type: none"> Duna-parti komplex turisztikai fejlesztések Natura 2000 területek bevonásával Duna-parti szálláshely és vendéglátó kapacitás fejlesztése Mohácsi sportuszoda építése Mohácsi szabadstrand fejlesztése II. Lajos emlékhely komplex fejlesztése Helyi közösségfejlesztési folyamat kezdeményezése a helyi turizmus fellendítése érdekében Kulturális szolgáltatások fejlesztése Extrém park fejlesztése A fiatalok helyben maradásának ösztönzése Mohácsi sport infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése Közösségi sport és egészségprogramok 		
Időbeli anomáliák, az építőipari kapacitások túlterheltsége esetén a városi fejlesztések implementálása könnyen kedvezőtlenebb forgatókönyv szerint alakulhat.	<ul style="list-style-type: none"> Mohács város stratégiai dokumentumainak kidolgozása Mohácsi Duna-híd és rávezető úthálózat megépítése 		
A jogállamiság eljárás miatt elapadnak a Strukturális Alapokból érkező források, melyet a nemzeti költségvetés sem tud pótolni.	<ul style="list-style-type: none"> Mohács város stratégiai dokumentumainak kidolgozása 		
Keleti szomszédunkban kialakult háborús konfliktus negatív globális gazdasági folyamatokat indukál, rosszabb esetben további országok vonódnak be a fegyveres konfliktusba.	<ul style="list-style-type: none"> Mohács város stratégiai dokumentumainak kidolgozása 		

3.4.1. Prosperáló város

A prosperáló város a helyi erőforrásokat és adottságokat innovatív módon hasznosító, a külső feltételrendszerek változására és a begyűrűző kihívásokra adaptív módon reagáló, versenyképes gazdasággal rendelkezik.

A helyi gazdaság versenyképességének feltételei:

- a jelenlegi ágazati szerkezet megfelelő illeszkedése a nemzetközi munkamegosztásba,
- a meglévő vállalkozások és hálózati kapcsolataik húzóágazatokhoz való kötődése,
- a jól működő helyi gazdasági és innovációs ökoszisztémák,
- a gazdasági tevékenységeket támogató és megtartó helyi közösségek.

A Prosperáló város stratégiai dimenzióhoz az alábbi városi stratégiai és részcélok kapcsolódnak:

Versenyképes Mohács:

- Korszerű, hatékony, egész éven át munkát adó, diverzifikált gazdaság
- Korszerű infrastrukturális és szervezeti feltételek a gazdaság számára
- Magas szintű, a kínálathoz alkalmazkodó oktatás, szakképzés
- Kapuszerezp, a térségen átnyúló együttműködések erősítése

Vonzó Mohács:

- Minőségi és korszerű turisztikai szolgáltatásokat nyújtó Duna-part
- Vonzó és népszerű turisztikai programkínálat

Fenntartható Mohács:

- Magas színvonalú humán szolgáltatások a társadalmi struktúrához illeszkedően

3.4.2. Zöldülő város

A zöld és klíma céloknak való megfelelés kizárólag az önkormányzatok együttműködésével valósítható meg, lévén a legnagyobb kibocsátók nemzetközi összehasonlításban is a települések. Méretük és népsűrűségük okán a városok rendelkeznek a legnagyobb ökológiai lábnyommal, és az Fenntartható Városfejlesztési Stratégia tervezése során a zöld átállás és a körforgásos gazdaság szempontjait figyelembe véve kell a következő évtizedek fejlődési irányait kijelölni.

A Zöldülő város stratégiai dimenzióhoz az alábbi városi stratégiai és részcélok kapcsolódnak:

Fenntartható Mohács:

- Energiahatékony és fenntartható városüzemeltetés

3.4.3. Digitális város

A városok digitális átállásának végső célja a város működtetésének, fenntartásának hatékonyságnövelése (adatalapú feladatszervezés és erőforrásgazdálkodás bevezetésével) elsősorban a helyi lakosság elégedettségének, életminőségének, „*jól létének*” növelése érdekében.

A Digitális város stratégiai dimenzióhoz az alábbi városi stratégiai és részcélok kapcsolódnak:

Fenntartható Mohács:

- Minőségi lakókörnyezet

3.4.4. Megtartó város

A megtartó város fő ismérve, hogy képes olyan kulturális szolgáltatásokat és közösségi programokat és sportolási lehetőségeket biztosítani, amelyek az ott élők változatos igényeinek megfelelő és vonzerőt

jelent mások számára is. Az európai középvárosokra általában jellemző elvándorlás, öregedő korstruktúra és jóléti polarizáció egyben a hazai városok jellegzetessége is.

A Megtartó város stratégiai dimenzióhoz az alábbi városi stratégiai és részcélok kapcsolódnak:

Vonzó Mohács:

- Pezsgő kulturális élet, megőrzött és hasznosított örökség

Közösségi Mohács:

- Vonzó városi imázs, „Mohácsi lét”
- Szolidáris és befogadó társadalom, erős közösségtudat
- Aktív, sportos és egészséges lakosság

3.4.5. Kiszolgáló város

A kiszolgáló város a fenntartható területhasználatot, az épített és művi környezetet, a városi zöldfelületeket és természeti ökoszisztémát, valamint a városi közműrendszereket, infrastruktúrákat, azok optimális területi leképeződését foglalja magában.

A Kiszolgáló város stratégiai dimenzióhoz az alábbi városi stratégiai és részcélok kapcsolódnak:

Fenntartható Mohács:

- Minőségi lakókörnyezet
- Mohács, mint járásközpont kedvező elérhetősége a térségben élők számára

3.5. A stratégia összhangja más stratégiákkal

Kapcsolódás Baranya megye előzetes integrált területi programjához (ITP):

A 2021-2027 közötti európai uniós költségvetési tervezési időszakra való felkészülés érdekében a Baranya Megyei Önkormányzat 2020. második félévében kezdte meg új fejlesztési dokumentumainak megalkotását. Ennek a folyamatnak a során a Baranya Megyei Közgyűlés 2021 júliusában fogadta el Baranya megye előzetes integrált területi programja 2021-2027 című dokumentumot.

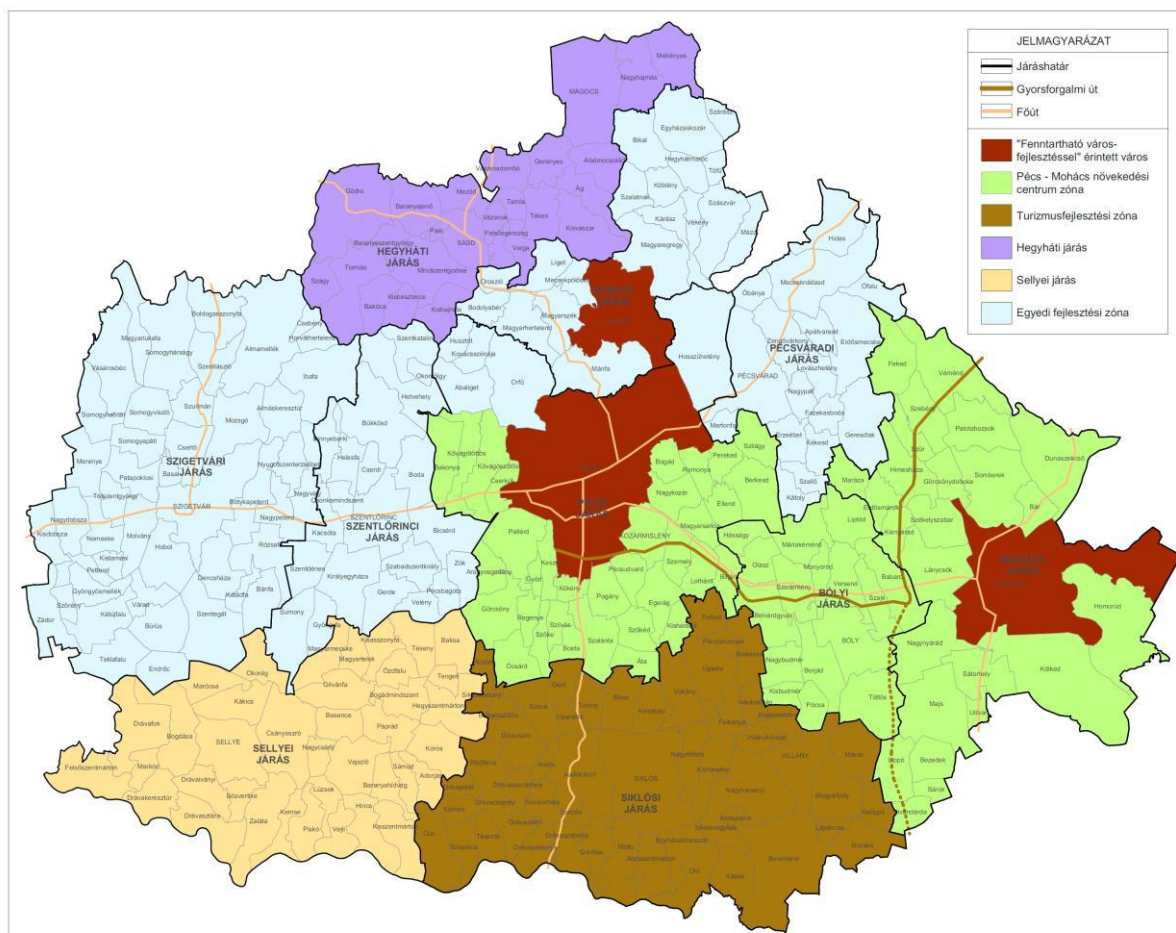
A stratégiai célok kapcsolódási pontjait az alábbi táblázat mutatja be:

18. táblázat: A stratégiai célok kapcsolódási pontjai

Baranya megye stratégiai céljai	Az FVS kapcsolódó célkitűzése
Helyi gazdaságok fejlesztése, körforgásos gazdaság kialakítása	Versenyképes Mohács
Tartós növekedésre képes gazdaság megteremtése	Versenyképes Mohács Vonzó Mohács
A jelenlegi és jövőbeni piaci igényekhez illeszkedő emberi erőforrás fejlesztés	Versenyképes Mohács Fenntartható Mohács
Társadalmi felzárkóztatás	Közösségi Mohács
Stratégiai erőforrások fenntartható használata	Fenntartható Mohács
Elérhetőség és mobilitás javítása	Közösségi Mohács
Nemzetközi növekedési centrummá válás	Versenyképes Mohács

A baranyai ITP a földrajzi célterületek kijelölése során Mohács városát fenntartható városfejlesztéssel érintett városok kategóriájába sorolja, míg Mohács térsége a Pécs-Mohács növekedési centrum zóna területére esik.

30. ábra: Földrajzi célterületek Baranya Megye Előzetes Integrált Területi Programjában

Kapcsolódás az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési koncepcióhoz (OFTK):

A 2014-ben elfogadott Országos Fejlesztési és Területfejlesztési koncepció az ország társadalmi, gazdasági, ágazati és területi fejlesztési szükségletei alapján fogalmazta meg jövőképét, valamint hosszútávú fejlesztéspolitikai céljait és elveit.

Az OFTK 2030-ig négy hosszú távú, átfogó fejlesztési célt fogalmaz meg, melyek a következők:

- 1) Értékteremtő, foglalkoztatást biztosító gazdasági fejlődés
- 2) Népesedési fordulat, egészséges és megújuló társadalom
- 3) Természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezetünk védelme
- 4) Térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet

Az átfogó fejlesztési célok teljesítése érdekében a dokumentum hét szakpolitikában érvényesítendő és hat területi specifikus célkitűzést határozott meg. A meghatározott célokat és az FVS kapcsolódási pontjait a kitűzött célokhoz az alábbi táblázat tartalmazza:

19. táblázat: Kapcsolódás az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési koncepcióhoz

Az OFTK-ban meghatározott célkitűzés	Kapcsolódó FVS stratégiai célkitűzés
Szakpolitikai célok	
Versenyképes, innovatív gazdaság	Versenyképes Mohács
Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és ellátás, az élelmiszer-feldolgozóipar fejlesztése	Versenyképes Mohács
Gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság	Vonzó Mohács
Kreatív tudástársadalom, piacképes készségek, K+F+I	Versenyképes Mohács
Értéktudatos és szolidáris öngondoskodó társadalom	Közösségi Mohács
Jó állam, szolgáltató állam és biztonság	Közösségi Mohács
Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata, környezetünk védelme	Fenntartható Mohács
Területi célok	
Az ország makro-regionális szerepének erősítése	Versenyképes Mohács
A többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat	Fenntartható Mohács
Vidéki térségek népességeltartó képességének növelése	Versenyképes Mohács Vonzó Mohács
Kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése	Vonzó Mohács

Az OFTK-ban meghatározott célkitűzés	Kapcsolódó FVS stratégiai célkitűzés
Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés elősegítése	Versenyképes Mohács Közösségi Mohács
Összekapcsolt terek: az elérhetőség és mobilitás biztosítása	Közösségi Mohács

Kapcsolódás az EU szakpolitikai célkitűzéseivel:

Az Európai Unió a 2014-2020 közötti végrehajtási időszak 11 tematikus célkitűzéséből kiindulva, annak leegyszerűsítésével öt szakpolitikai célkitűzést határozott meg a 2021-2027 közötti időszakra. A meghatározott szakpolitikai célkitűzések az alábbiak:

1. Intelligensebb Európa
2. Zöldebb, karbonszegény Európa
3. Jobban összekapcsolt Európa
4. Szociálisabb Európa
5. A polgárokhoz közelebb álló Európa

Az FVS célrendszerének összefüggéseit az EU célkitűzéseivel az alábbi táblázat részletezi:

20. táblázat: Kapcsolódás az EU szakpolitikai célkitűzéseivel

Az EU szakpolitikai célkitűzése	Kapcsolódó FVS stratégiai célok
1. Intelligensebb Európa	Versenyképes Mohács Fenntartható Mohács
2. Zöldebb, karbonszegény Európa	Fenntartható Mohács
3. Jobban összekapcsolt Európa	Közösségi Mohács Fenntartható Mohács
4. Szociálisabb Európa	Közösségi Mohács
5. A polgárokhoz közelebb álló Európa	Vonzó Mohács Közösségi Mohács

4. Monitoring, kontrolling, indikátorok

4.1. FVS monitoring rendszere, nyomon követés a tervezés és végrehajtás során

A monitoring az a programalkotást követő nyomon követési folyamat, amely a program végrehajtásának eredményességét kíséri figyelemmel és visszacsatol a végrehajtás folyamatába, illetve indokolt esetben a program felülvizsgálatát eredményezheti. A monitoring célja, hogy elősegítse a stratégia hatékony megvalósítását, és biztosítsa, hogy változó külső és belső körülmények mellett is megfelelő erőforrások álljanak rendelkezésre a megvalósításhoz. A monitoring elválaszthatatlan a kontrolling fogalmától, amely a monitoring eredményeit felhasználva, szükség szerint és tervezett módon a stratégia megvalósítási folyamataiba, vagy magába a stratégiába avatkozik be.

Fontos tehát a stratégiában kijelölni a programmonitoring

- felelőset
- kivitelezőjét
- gyakoriságát
- formai elvárásait
- a visszacsatolás módját

A monitoring jelentések rendkívül fontos adalékok a program ütemezett (7 éves) felülvizsgálatának megalapozásához, illetve indokolt esetben rendkívüli módosításokat is eredményezhet egy-egy éves jelentés tartalma a programban.

Az eredményes monitoring tevékenység feltétele, hogy a nyomon követés rendszerének kialakítása az előkészítés és a megvalósítás szerves részét képezze, meghatározva a folyamatokat, határidőket és felelősöket. A monitoring folyamata az alábbi lépésekből áll:

1. Egyértelmű célkitűzéseket megfogalmazó, világos beavatkozási logikára épülő településfejlesztési koncepció kialakítása.
2. Konkrét beavatkozásokat és részben projekteket, illetve a kapcsolódó finanszírozási forrásokat meghatározó ITS kidolgozása.
3. A monitoring és értékelési tevékenység alapját jelentő indikátorkészlet összeállítása – jelen fejezet összefoglalja az átfogó, tematikus és területi célokhoz kapcsolódó javasolt monitoringmutatókat, míg a projektszintű indikátorok az egyes projektek konkrét kidolgozásakor kerülnek meghatározásra.
4. A monitoring és értékelési tevékenység megalapozásához és eredményes végrehajtásához szükséges információk összegyűjtése.
5. Az indikátorok teljesülésének nyomon követése a megvalósítás során.

A monitoring tevékenység szervezete

A képviselőtestület a monitoring folyamatokkal javaslatokat fogalmaz meg és meghozza a folyamatokkal, illetve a konkrét beavatkozásokkal kapcsolatos döntéseket. A szakmai bizottságok javaslatot tesznek a képviselőtestület felé a stratégia megvalósítását érintő folyamatokra és konkrét beavatkozásokra. A Monitoring Bizottság rendszeresen felülvizsgálja a stratégia megvalósításának folyamatát és javaslatokkal él az érintett bizottságok, illetve képviselőtestület felé; megtárgyalja és elfogadja az éves rendszerességgel készülő monitoring jelentést, valamint javaslatokat fogalmaz meg annak kapcsán.

A monitoring bizottság tagjai:

- Polgármester
- A testületi bizottsági elnökök
- Főépítész
- A településen működő civil szakmai támogató csoport vezetője
- Egyéb civil szervezetek
- Stratégia megvalósításáért felelős operatív szervezet

A stratégia megvalósításáért felelős operatív szervezetnek (monitoring felelős) a végrehajtó szervezetben belül a monitoringért felelős munkatársat kell kijelölni. A munkatárs feladata, hogy éves rendszerességgel elkészítse a megvalósítás folyamatáról szóló jelentést, azt az operatív szervezet vezetőjével egyeztesse, aki a jelentést a Monitoring Bizottság vezetője felé továbbítja.

A monitoring folyamatával kapcsolatos dokumentumok

Éves monitoring jelentés: az éves jelentés elkészítéséért az operatív végrehajtó testület felel. Az éves jelentést a Monitoring Bizottság javaslatai alapján az érintett testületi bizottságok, valamint a képviselőtestület minden évben megtárgyalja, elfogadja, illetve meghozza a szükséges intézkedésekkel kapcsolatos döntéseket.

Az éves jelentés tartalma:

- A beavatkozások előkészítő feladatainak előrehaladása;
- A beavatkozások megvalósításának előrehaladása;
- A stratégia megvalósításának előrehaladása, célok megvalósulása;
- A különböző folyamatokkal kapcsolatos problémák, esetleges szűk keresztmetszetek azonosítása;
- Javaslatok megfogalmazása, amelyek tartalmazzák a felelősök és határidők meghatározását is;
- A megvalósítás szervezeti keretei;
- A megvalósítással kapcsolatos tevékenységek, azok előrehaladása és értékelése;
- A megvalósítás folyamatainak javítása érdekében fogantatott intézkedések leírása és értékelése;
- A stratégiában azonosított számszerűsített indikátorok;
- A megvalósításra fordított pénzügyi források;
- A szervezettel, célokkal és beavatkozásokkal kapcsolatos javaslatok, amelyek tartalmazzák a felelősök és határidők meghatározását is;
- A következő periódusra tervezett tevékenységek és a szükséges szervezeti erőforrások és pénzügyi források meghatározása.

A monitoring rendszer hatékony működésének egyik alapja a szakmailag megalapozott indikátorkészlet meghatározása. Az alkalmazott mutatókkal szembeni alapvető kritériumok az alábbiak:

- Specifikus – az indikátor arra a célkitűzésre vonatkozik, aminek az eredményét, hatását méri;
- Mérhető – az indikátor számszerűen (mértékegységgel) kifejezhető;
- Elérhető – az indikátor bázis- és célértékét viszonylag gyorsan, könnyen és költséghatékony módon meg kell tudni határozni;
- Reális – a valós helyzetből és tervezett beavatkozások várható eredményeiből kiindulva kell egy ténylegesen elérhető célértéket kitűzni;
- Aktuális – az indikátornak az adott eredmény vagy output aktuális állapotára kell vonatkoznia, és alkalmaznak kell lennie időbeli nyomon követésre

4.2. Az FVS-hez kapcsolódó indikátorok és azok mérési módszertana

21. táblázat: Az FVS-hez kapcsolódó indikátorok és a mérés módszertana

cél / rész cél	indikátor	indikátor definíciója	mértékegység	bázisérték 2021*	célérték 2027	mérés módszere és adatforrás
1. Versenyképes Mohács	Az 1. stratégia célát szolgáló beavatkozások keretében megvalósított fejlesztések értéke	A stratégiai célát szolgáló megvalósuló projektek leszerződött összköltségvetése	millió forint	0	17 900	projektek leszerződött összköltségvetése, önkormányzati és irányító hatósági adatszolgáltatás (EMIR)
1.1. Korszerű, hatékony, egész éven át munkát adó, diverzifikált gazdaság	Az 1.1. rész célát szolgáló beavatkozások keretében megvalósított fejlesztések értéke	A stratégiai rész célát szolgáló megvalósuló projektek leszerződött összköltségvetése	millió forint	0	7 400	projektek leszerződött összköltségvetése, önkormányzati és irányító hatósági adatszolgáltatás (EMIR)
1.2. Korszerű infrastrukturális és szervezeti feltételek a gazdaság számára	Az 1.2. rész célát szolgáló beavatkozások keretében megvalósított fejlesztések értéke	A stratégiai rész célát szolgáló megvalósuló projektek leszerződött összköltségvetése	millió forint	0	8 300	projektek leszerződött összköltségvetése, önkormányzati és irányító hatósági adatszolgáltatás (EMIR)
1.3. Magas szintű, a kínálathoz alkalmazkodó oktatás, szakképzés	Az 1.3. rész célát szolgáló beavatkozások keretében megvalósított fejlesztések értéke	A stratégiai rész célát szolgáló megvalósuló projektek leszerződött összköltségvetése	millió forint	0	1 200	projektek leszerződött összköltségvetése, önkormányzati és irányító hatósági adatszolgáltatás (EMIR)
1.4. Kapuszerep, intenzív határon átnyúló együttműködések	Az 1.4. rész célát szolgáló beavatkozások keretében megvalósított fejlesztések értéke	A stratégiai rész célát szolgáló megvalósuló projektek leszerződött összköltségvetése	millió forint	0	1 000	projektek leszerződött összköltségvetése, önkormányzati és irányító hatósági adatszolgáltatás (EMIR)

cél / rész cél	indikátor	indikátor definíciója	mértékegység	bázisérték 2021*	célérték 2027	mérés módszere és adatforrás
2. Vonzó Mohács	A 2. stratégia célú szolgáltató beavatkozások keretében megvalósított fejlesztések értéke		millió forint	0	20 680	projektek leszerződött összköltségvetése, önkormányzati és irányító hatósági adatszolgáltatás (EMIR)
2.1. Minőségi és korszerű turisztikai szolgáltatások nyújtó Duna-pa	A 2.1. rész célú szolgáltató beavatkozások keretében megvalósított fejlesztések értéke	A stratégiai rész célú szolgáltató megvalósuló projektek leszerződött összköltségvetése	millió forint	0	20 230	projektek leszerződött összköltségvetése, önkormányzati és irányító hatósági adatszolgáltatás (EMIR)
2.2. Vonzó és népszerű turisztikai programkínálat	A 2.2. rész célú szolgáltató beavatkozások keretében megvalósított fejlesztések értéke	A stratégiai rész célú szolgáltató megvalósuló projektek leszerződött összköltségvetése	millió forint	0	100	projektek leszerződött összköltségvetése, önkormányzati és irányító hatósági adatszolgáltatás (EMIR)
2.3. Például kulturális élet, megőrzött és hasznosított örökség	A 2.3. rész célú szolgáltató beavatkozások keretében megvalósított fejlesztések értéke	A stratégiai rész célú szolgáltató megvalósuló projektek leszerződött összköltségvetése	millió forint	0	350	projektek leszerződött összköltségvetése, önkormányzati és irányító hatósági adatszolgáltatás (EMIR)
3. Fenntartható Mohács	A 3. stratégia célú szolgáltató beavatkozások keretében megvalósított fejlesztések értéke	A stratégiai rész célú szolgáltató megvalósuló projektek leszerződött összköltségvetése	millió forint	0	210 804	projektek leszerződött összköltségvetése, önkormányzati és irányító hatósági adatszolgáltatás (EMIR)
3.1. Energiahatékony és fenntartható városüzemeltetés	A 3.1. rész célú szolgáltató beavatkozások keretében megvalósított fejlesztések értéke	A stratégiai rész célú szolgáltató megvalósuló projektek leszerződött összköltségvetése	millió forint	0	7 150	projektek leszerződött összköltségvetése, önkormányzati és irányító hatósági adatszolgáltatás (EMIR)
3.2. Magas színvonalú humán szolgáltatások a társadalmi struktúrához illeszkedően	A 3.2. rész célú szolgáltató beavatkozások keretében megvalósított fejlesztések értéke	A stratégiai rész célú szolgáltató megvalósuló projektek leszerződött összköltségvetése	millió forint	0	734	projektek leszerződött összköltségvetése, önkormányzati és irányító hatósági adatszolgáltatás (EMIR)

cél / rész cél	indikátor	indikátor definíciója	mértékegység	bázisérték 2021*	célérték 2027	mérés módszere és adatforrás
3.3. Minőségi lakókörnyezet	A 3.3. részelt szolgáltató beavatkozások keretében megvalósított fejlesztések értéke	A stratégiai részelt szolgáltató megvalósuló projektek leszerződött összköltségvetése	millió forint	0	15 570	projektek leszerződött összköltségvetése, önkormányzati és irányító hatósági adatszolgáltatás (EMIR)
3.4. Mohács, mint járásközpont kedvező elérhetősége a térségben élők számára	A 3.4. részelt szolgáltató beavatkozások keretében megvalósított fejlesztések értéke	A stratégiai részelt szolgáltató megvalósuló projektek leszerződött összköltségvetése	millió forint	0	187 350	projektek leszerződött összköltségvetése, önkormányzati és irányító hatósági adatszolgáltatás (EMIR)
4. Községi Mohács	A 4. stratégia cél szolgáltató beavatkozások keretében megvalósított fejlesztések értéke	A stratégiai részelt szolgáltató megvalósuló projektek leszerződött összköltségvetése	millió forint	0	6 476	projektek leszerződött összköltségvetése, önkormányzati és irányító hatósági adatszolgáltatás (EMIR)
4.1. Vonzó városi imázs, „Mohácsi lét”	A 4.1. részelt szolgáltató beavatkozások keretében megvalósított fejlesztések értéke	A stratégiai részelt szolgáltató megvalósuló projektek leszerződött összköltségvetése	millió forint	0	5 500	projektek leszerződött összköltségvetése, önkormányzati és irányító hatósági adatszolgáltatás (EMIR)
4.2. Szolidáris és befogadó társadalom, erős községtudat	A 4.2. részelt szolgáltató beavatkozások keretében megvalósított fejlesztések értéke	A stratégiai részelt szolgáltató megvalósuló projektek leszerződött összköltségvetése	millió forint	0	226	projektek leszerződött összköltségvetése, önkormányzati és irányító hatósági adatszolgáltatás (EMIR)
4.3. Aktív, sportos és egészséges lakosság	A 4.3. részelt szolgáltató beavatkozások keretében megvalósított fejlesztések értéke	A stratégiai részelt szolgáltató megvalósuló projektek leszerződött összköltségvetése	millió forint	0	750	projektek leszerződött összköltségvetése, önkormányzati és irányító hatósági adatszolgáltatás (EMIR)
*az indikátorok a jövőben indítandó projektek költségvetésére vonatkoznak, ezért a bázisérték 0						

22. táblázat: FVS szintű egységes indikátorok – a rezilienciát, illetve az öt tervezési dimenzió mentén történő eredményeket vizsgáló indikátorok

reziliencia / tervezési dimenzió	indikátor	indikátor definíciója	mérték- egység	bázisérték 2017-2021 átlaga*	célérték 2027	mérés módszere és adatforrás
Reziliencia: a gazdaság több lábbon állása	Helyi gazdaság diverzifikációjának mértékének változása	A 25 legnagyobb helyi iparüzési adót fizető vállalkozás által képviselt ágazatok számának változása	%	100	110	A 25 legnagyobb helyi iparüzési adót fizető vállalkozás által képviselt ágazatok számának változása (főtevékenység szerint, TEÁOR két számjegy mélységben) Önkormányzati és NAV adatok, évente
Reziliencia: energiafüggőség alternatív energiaforrásokkal való oldása	Megújuló energia termelés arányának változása	A város területén megtermelt megújuló energia (nap, geotermikus, víz, szél, biomassa és biogáz) arányának változása a város összes energia-felhasználásában.	%	100	115	Részletes módszertan kidolgozása a készítendő SECAP alapján. MAVIR és/vagy helyi áramszolgáltató, KSH, évente
Reziliencia: digitális város	Digitális ügymenetek arányának változása	Egy év alatt elindított összes ügyintézés számához viszonyított digitálisan indított ügymenetek arányának változása	%	100	120	Önkormányzati és kormányablakban digitálisan indított ügymenet arányának változása /kormányhivatali adatbázis, évente
Reziliencia: megtartó város	Az életminőséget meghatározó szolgáltatásokkal való elégedettség változása	Településen igénybe vehető közszolgáltatásokkal, piaci szolgáltatásokkal, települési infrastruktúrákkal stb. való lakossági elégedettség mértéke	%	100	110	Egységes módszertan alapján végzett lakossági kérdőíves elégedettségmérés, két évente
Reziliencia: zöldfelületek	Zöld- és vízfelületek arányának változása	A város közigazgatási területén található zöld- és vízfelületek nagyságának (ha) változása	%	100	101	A zöld- és vízfelületek nagyságának (ha) változása az adott évben a bázis időszakhoz viszonyítva. Önkormányzati adatbázis: zöldfelületi kataszter, Lechner adatszolgáltatás, évente
Prosperáló város	Fejlesztésekbe bevont külső forrás arányának változása	A stratégiai célokat megvalósító projektekbe bevont külső -nem önkormányzati, illetve támogatási - forrás aránya	%	0	10	A városi fejlesztésekbe bevont külső források aránya a TOP Plusz forrásokhoz viszonyítva. Önkormányzati és EPTK adatok, évente
Zöldülő város	Éves ÜHG kibocsátás csökkentés (CO ₂ /t)	A város éves ÜHG kibocsátása és a városi zöldfelület természetes CO ₂ megkötő kapacitásának különbségének (kibocsátás – megkötés) változása.	%	100	90	Részletes módszertan kidolgozása a készítendő SECAP alapján. KSH, Klímastratégia, SECAP évente

reziliencia / tervezési dimenzió	indikátor	indikátor definíciója	mérték- egység	bázisérték 2017-2021 átlaga*	célérték 2027	mérés módszere és adatforrás
Digitális város	Digitálisan mért adattípusok száma	A városüzemeltetéshez kapcsolódó digitálisan mért adattípusok száma	db	0	2	A településen digitálisan mért adattípusok száma (adattípusok és rögzítő szervezet megnevezése). Önkormányzat és egyéb szervezetek, évente
Megtartó város	Belföldi vándorlási különbözet	A településre állandó lakcímmel bejelentett lakosok számának, a beköltözők, illetve elköltözők – különbsége ezer lakosra vetítve	ezer lakosra jutó fő	4,1 (2020)	4,0	Lakcímmel bejelentkezők – lakcímet megszüntető a város területén. Polgármesteri hivatal népszámlálási statisztikái, KSH, évente
Kiszolgáló város	Újonnan belterületbe vont területek és a kihasználatlan városi területek arányának változása	Városi terjeszkedés mértékének változása, az új belterülettel nyilvánított terület nagyságának és a kihasználatlan belterületi terület különbségének változása	%	100	100	külterületi terület belterületté nyilvánítása – kihasználatlan városi belterület. Önkormányzati adatbázis, évente
*rendelkezésre álló adatok szerint						

4.3. A beavatkozásokra vonatkozó adatok gyűjtésének és kezelésének helyi módszertana

A 4.2. fejezetben található táblázatok utolsó oszlopai valamennyi indikátor esetében egyedileg határozza meg a mérés módszertanát. Összességében megállapítható, hogy a mutatók bázis- és célértékeinek meghatározásának forrásai a következők:

- Az értékek meghatározásához szükséges adatok helyben (az önkormányzatnál, vagy az érintett feladat teljesítésével megbízott intézménynél) rendelkezésre állnak.
- Az értékek meghatározásához szükséges adatok külső adatbázisokból (pl. KSH, NFSZ vonatkozó adatbázisa) szerezhetőek meg.
- Az értékek meghatározásához szükséges értékek kérdőíves felmérések lefolytatásával és kiértékelésével állapíthatóak meg.

A beavatkozásra vonatkozó adatok rendszeres gyűjtésére, nyilvántartására és kezelésére monitoringért felelős munkatársat kell kijelölni. A munkatárs feladata, hogy éves rendszerességgel elkészítse a megvalósítás folyamatáról szóló jelentést, a szervezet vezetőjével egyeztesse, aki a jelentést az érintett testületi bizottságok, valamint a város képviselő-testülete felé továbbítja.

5. Az irányítási és működési modell

A település irányítási és működési rendszere, illetve annak operatív hátterének a stratégiai ciklus egyes lépéseiben foglalt műveletek végrehajtásával kapcsolatos hatásfoka az FVS-ben foglalt célok sikeres megvalósulása szempontjából kiemelt jelentőségű körülménynek ítéltető.

Az FVS a fejlesztésekre, a fenntartható városüzemeltetésre és a működtetés komplex városi, várostérségi szintű rendszerére egyaránt figyelmet fordító tartalma változásokat generálhat a város eddigi irányítási és működési gyakorlatában/modelljében, kifejezetten a digitális és zöld átállás fejlesztési komponensek esetében.

Az FVS végrehajtásában résztvevő szereplők hatékony működése kizárólag egy megfelelő fejlesztéspolitikai szervezetrendszer keretei között képzelhető el, amelyben a stratégiai és az operatív szint feladataihoz a megfelelő szereplők, szakértők hozzá vannak rendelve. A szereplőknek az irányítási és döntési mechanizmusok feladatait, valamint az operatív megvalósítás során felmerülő feladatok elvégzését kell teljesíteniük, amelyek 2027-ig változó intenzitással, de folyamatosan jelen vannak.

5.1. A városirányítási modell indokolt módosításai

5.1.1. Az átfogó városirányítási rendszer változásai

Mohács városa és a település intézményrendszere a korábbi, 2014-2020-as tervezési időszak során meghirdetett pályázati kiírások kapcsán számos sikeres projektet tudhatott magáénak, melynek hozadéka többek között, hogy megfelelő működési mechanizmusok épültek ki, továbbá a fejlesztési lehetőségek rámutattak az esetleges hiányosságokra is. Mohács városirányítási rendszerében jelentős módosítás nem indokolt, ugyanakkor szervezeten belül a humán erőforrás fejlesztése, tapasztalati és képzettségi szintjének növelése fontos célkitűzés.

A jelenleg fejlesztési ciklusban is megjelenő, valamint globálisan is egyre hangsúlyosabbá váló folyamatok és tendenciák nyomán, a jövőben fontos szerep tulajdonítható a zöld és digitális átállásnak. Mindebből kifolyólag a tárgyalt területeknek az irányítási és működési modellben is hangsúlyosabb szerepet kell kapniuk. E két területen végrehajtott fejlesztésekkel kapcsolatos döntések meghozatalában – hasonlóan az egyéb területeken kialakult gyakorlathoz – a város képviselőtestülete lesz a felelős szervezet. A döntéselőkészítési és végrehajtási feladatok kiemelten a Városfejlesztési és a Pénzügyi osztályhoz tartoznak majd. A zöld és digitális átállás operatív irányítását a Polgármesteri Hivatal fogja végezni.

Tekintettel a digitális és zöld átállás speciális szakmai igényeire, a város által tervezett beruházások előkészítésébe, a szakmai döntések meghozatalába szükségszerűen biztosítani kell az érintett szakértők, az egyes városi intézmények, illetve a releváns cégek bevonását, amely alapján az egyes fejlesztési programok konkrét műszaki-szakmai tartalma meghatározásra és kivitelezésre kerül. A zöld átállással kapcsolatos tervezési és megvalósítási folyamatok során az alábbi szereplők bevonása indokolt:

Szakhatóságok és állami szervek:

- Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság,
- Dél-dunántúli Vízügyi Igazgatóság,
- Baranya Megyei Kormányhivatal,
- Baranya Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság.

Helyi civil szervezetek:

- Mohácsi Városvédő Egyesület

Közfeladatokat ellátó intézmények, vállalkozások, közműszolgáltatók:

- Tankerületi Központ,
- Baranya Megyei Szakképzési Centrum,
- Egyesített Szociális Intézmény,
- Mohács Kistérségi Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat,
- Pándy Kálmán Otthon,
- Egészségügyi Alapellátó Szolgálat,
- Mohácsi Kórház,
- Volánbusz – mohácsi kirendeltség,
- Baranya-Víz Zrt.

A szakértők, az önkormányzati apparátus, az önkormányzatában álló szervezetek, illetve a város gazdaságát meghatározó vállalatok bevonása mellett ugyanakkor a fejlesztések implementálásába a lakosság részvételét is szükséges biztosítani, melynek szempontjait a partnerségi fejezetben leírtak fektetik le. Az FVS megvalósítása kapcsán a lakosság részvételének érdekében az alábbi feladatokra szükséges fókuszálni:

- rendszeres tájékoztatás tervezett célokról, beruházásokról a helyi televízió és az online felületeken keresztül;
- felmérések készítése, véleménygyűjtő e-mail indítása;
- lakossági fórumok szervezése a városközpontban és a településrészekben (általános jellegű, vagy konkrét fejlesztéshez kapcsolódóan);
- a lakossági vélemények figyelembevétele az egyes beruházások lehatárolásánál.

5.1.2. A térségi koordináció mechanizmusainak változásai

A Fenntartható Városfejlesztési Stratégia végrehajtása során a térségi jelleggel megvalósuló projektek leginkább a turizmus területét érintik. Mohács és térségének fejlesztési koordinációja jelenleg nem rendelkezik intézményi keretrendszerrel. Így Mohács esetében formalizált várostérségi koordináció nem valósul meg. A jövőben szükségessé válik a várostérségi koordináció biztosítása, a térségi működtetési és irányítási mechanizmus változtatása, korszerűsítés, intézményesítése.

5.1.3. Részvételi akciók a stratégiai ciklus végrehajtási szakaszában

A Fenntartható Városfejlesztési Stratégia megvalósítása során fontos szempontot képvisel a széleskörű partnerség fenntartása, a településen és a térségben érdekelt gazdasági, társadalmi szervezet, közigazgatási szervek bevonásával. Éppen ezért Mohács Város Önkormányzata a település és térség hatékony működtetését szolgáló, már kialakult partnerségi együttműködések az FVS végrehajtása során is folytatni kívánja, melynek fókuszában az adott tevékenységek és beavatkozások állnak. Ezen tevékenységek az érintettek figyelembevételével két fő csoportra osztható:

- Szakmai jellegű tevékenységek
- Mohács jelenlegi és potenciális lakosságát célzó tevékenységek

A szakmai jellegű tevékenységek hatékony kezelése érdekében tematikus munkacsoportok létrehozása indokolt. A munkacsoportok fő feladata tervezett projekt, illetve beavatkozás megvalósítása, megfelelő koordinációja. Ilyen munkacsoport jöhet létre például az alábbi szakterületeken:

- gazdaságfejlesztés,
- turizmus,
- környezetvédelem,
- városkép alakítása.

A lakosságot célzó tevékenységekre létrehozott partnerségi együttműködések célja a lakossági igények pontos felmérése, a társadalmi vélemények beépítése, felhasználása a konkrét projektekben, valamint a folyamatos elégedettségmérés végrehajtása és a szemléletformálás. Ezen tevékenység végrehajtásának lehetséges formái, eszközei az alábbiak:

- lakossági igényfelmérések, kérdőívek lebonyolítása,
- közösségi fórumok szervezése,
- szemléletformáló programok megrendezése,
- közösségi akciók, rendezvények megszervezése,
- rendszeres lakossági elégedettségmérés.

A stratégia megvalósításának kulcsfontosságú eleme a megfelelő kommunikáció és a tájékoztatás, különösen a helyi lakosság és vállalkozások körében, melynek segítségével elérhető, hogy a helyi lakosság magáénak érezhesse a fejlesztési elképzeléseket. Ennek a rendszeresen megtartott lakossági fórumok és vállalkozói egyeztetések adnak majd teret. A hatékony kommunikáció érdekében célszerű a tervezett projektek bemutatását egységes városi arculattal és látványtervekkel végrehajtani. Az ideális marketingkommunikációs csatornák megválasztása is lényegi elem, továbbá fontos az is, hogy az esetlegesen felmerülő műszaki-tartalmi változásokról a társadalmi és gazdasági szereplők folyamatosan tájékoztatásra kerüljenek. A tájékoztatás elemeiként és csatornáiként a városmarketing eszközei is felhasználhatók, amelyek egyben a lakosság szemléletformálását is támogatják.

Végrehajtandó feladatok	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Az elkészült FVS tartalmának ismertetése a helyi szereplőkkel									
Adott évre tervezett projektek ismertetése a helyi szereplőkkel									
Adott évre tervezett projektek előrehaladási és megvalósulási eredményeinek belső, szakmai összegzése, értékelése									
Adott évre tervezett projektek társadalmasítása									
Az FVS megvalósulásának értékelése									

5.2. A városi működési modellt érintő tervezett változtatások

Mohács Város Önkormányzatának működési modellje az elmúlt évtizedek folyamán számos változáson ment keresztül, melyek által a helyi igényeket a lehető legjobban, legmagasabb minőségben képes kiszolgálni. Jelen FVS megvalósulása révén a meglévő szolgáltatások és funkciók bővülése, minőségi javulása várható Mohács városában. Az FVS 2.4.2 fejezetében bemutatott szervezetek jelenleg teljes mértékben lefedik az igények által támasztott szolgáltatási portfóliót, így a működési modell módosítása jelenleg nem indokolt.

Ennek ellenére a tervezett beavatkozások végrehajtásának következményeként megemelkedő feladatmennyiséget az Önkormányzat jelenlegi személyi állománya mind számát, mind kvalitását tekintve nem lesz képes megfelelően ellátni. Mindebből kifolyólag a szervezeti létszám bővítése és az önkormányzat munkavállalóinak folyamatos képzése, továbbá a városi működési rendszerek komplex digitális fejlesztése egyaránt aktuális feladatként nevesíthető.

A speciális feladatok, mint a városmarketing, a stratégiatervezés, forráslehívás, vagy a szociális háló működtetésének ellátása tekintetében Mohács Város Önkormányzata továbbra is nyitott a szakértők és szakmai szervezetek bevonását illetően, mely intézkedés nem feltétlen sorolható változtatások körébe, azonban implementálása elősegítheti az önkormányzat hatékonyabb működését.

Ezen túlmenően megvalósításra ajánlott az antiszegregációs program fejezetben megfogalmazott azon javaslat, miszerint a város által 2018-ban - a Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósítása, illetve a megvalósulás folyamatának kontrollálása érdekében - létrehozott HEP Fórum, valamint a szintén 2018-ban, az Integrált Településfejlesztési Stratégia részeként elfogadott antiszegregációs program megvalósulásának támogatása, ellenőrzése céljából létrehozott Integrációs Kerekasztal összehívása célszerű és szükségszerű lenne, hiszen e két fórum munkája nagymértékben átfedi egymást. Az említett összehívás, illetve szükség szerint, eseti jelleggel szakértők, az érintett csoportok, illetve hatóságok képviselői és egyéb résztvevők bevonásával Városmonitoring Csoport létrehozása javasolt, amely komplex módon, folyamatosan figyelemmel kíséri a helyi társadalom állapotának alakulását és képes a szükséges és kellően gyors reakcióra.

6. Cselekvési terv

6.1. Intézkedések és beavatkozási területek rendszerezése

	Prosperáló város	Zöldülő város	Digitális város	Megtartó város	Kiszolgáló város
Versenyképes Mohács					
1.1. Korszerű, hatékony, egész éven át munkát adó, diverzifikált gazdaság	- Innovációs negyed kialakítása				
1.2. Korszerű infrastrukturális és szervezeti feltételek a gazdaság számára	- Mesterlakások építése - Mohácsi iparterület komplex fejlesztése - Logisztikai infrastruktúra fejlesztése				
1.3. Magas szintű, a kínálathoz alkalmazkodó oktatás, szakképzés	- Kollégiumi férőhelyek bővítése - Brodaries István Általános Iskola rekonstrukciója				
1.4. Kapuszerep, intenzív határon átnyúló együttműködések	- Határon átnyúló turisztikai fejlesztések				

	Prosperáló város	Zöldülő város	Digitális város	Megtartó város	Kiszolgáló város
Vonzó Mohács					
2.1. Minőségi és korszerű turisztikai szolgáltatásokat nyújtó Duna-part	<ul style="list-style-type: none"> - Duna-parti komplex turisztikai fejlesztések Natura 2000 területek bevonásával - Duna-parti szálláshely és vendéglátó kapacitás fejlesztése - Mohácsi sportuszoda építése - Mohácsi szabadstrand fejlesztése - II. Lajos emlékhely komplex fejlesztése 				
2.2. Vonzó és népszerű turisztikai programkínálat	<ul style="list-style-type: none"> - Helyi közösségfejlesztési folyamat kezdeményezése a helyi turizmus fellendítése érdekében 				
2.3. Pezsgő kulturális élet, megőrzött és hasznosított örökség				<ul style="list-style-type: none"> - Kulturális szolgáltatások fejlesztése 	

	Prosperáló város	Zöldülő város	Digitális város	Megtartó város	Kiszolgáló város
Fenntartható Mohács					
3.1. Energiahatékony és fenntartható városüzemeltetés		<ul style="list-style-type: none"> - Mohácsi távhőszolgáltatás korszerűsítése, fejlesztése - Geotermális energia potenciál kiaknázása - Térségi energia-közösséghez történő csatlakozás - Önkormányzati intézmények komplex energetikai korszerűsítése 			
3.2. Magas színvonalú humán szolgáltatások a társadalmi struktúrához illeszkedően	<ul style="list-style-type: none"> - Óvodák fejlesztése Mohácson 			<ul style="list-style-type: none"> - Szociális és egészségügyi ellátó rendszer fejlesztése 	
3.3. Minőségi lakókörnyezet			<ul style="list-style-type: none"> - Térfigyelő kamerarendszer fejlesztése - Okosváros fejlesztések Mohácson 		<ul style="list-style-type: none"> - Hiányzó szennyvízhálózati infrastruktúra kiépítése - Élhető zöld város fejlesztése - Mohács mélyfekvésű területeinek vízrendezése - Mohács város stratégiai dokumentumainak kidolgozása - Extrém park fejlesztése - Lakóparki infrastruktúra fejlesztése - Mohács város főterének rekonstrukciója - Városi utak és járdák felújítása, építése - Parkolási körülmények javítása Mohácson

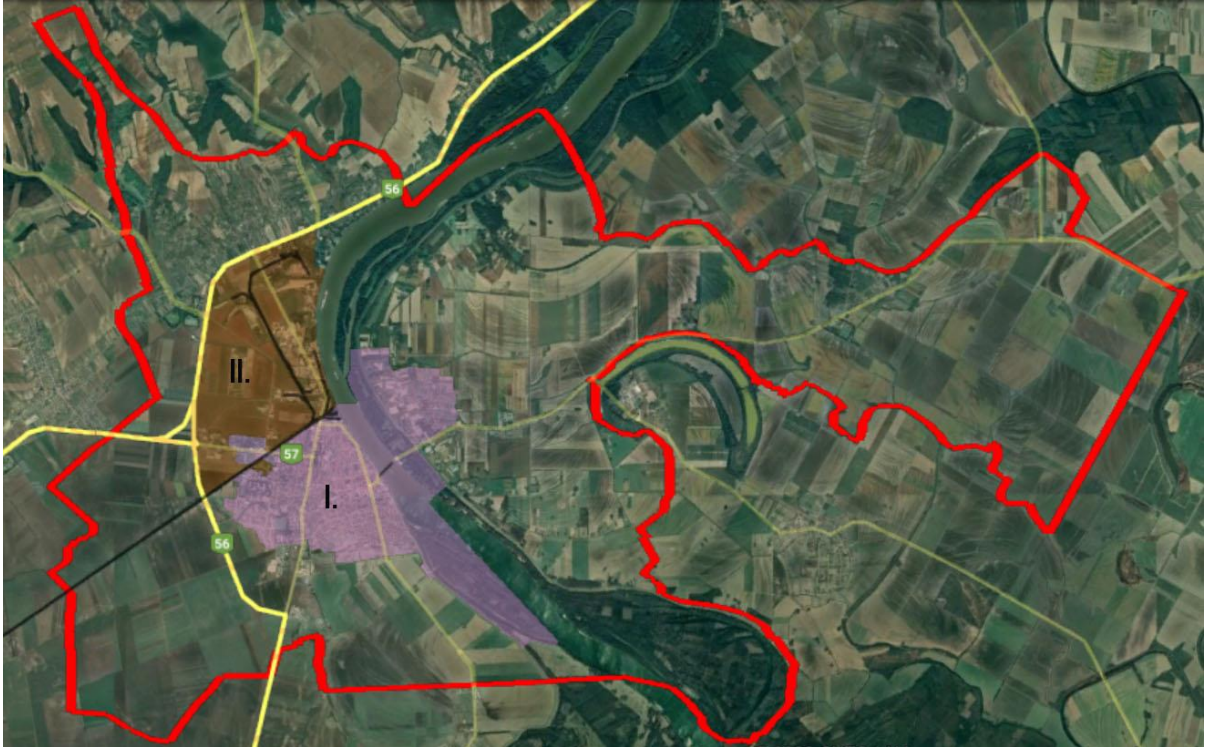
	Prosperáló város	Zöldülő város	Digitális város	Megtartó város	Kiszolgáló város
3.4. Mohács, mint járásközpont kedvező elérhetősége a térségben élők számára					<ul style="list-style-type: none"> - Mohácsi Duna-híd és rávezető úthálózat megépítése - Mohács 500 programhoz kapcsolódó térségi kerékpárúthálózat fejlesztés - Mohácsi közösségi közlekedési infrastruktúra fejlesztése

	Prosperáló város	Zöldülő város	Digitális város	Megtartó város	Kiszolgáló város
Közösségi Mohács					
4.1. Vonzó városi imázs, „Mohácsi lét”				<ul style="list-style-type: none"> - Mohácsi csatához kapcsolódó emlékhelyek fejlesztése - Mohácsi templomok felújítása - Emlékművek és szobrok felújítása, létesítése - Helyi civil szervezetek megerősítése 	
4.2. Szolidáris és befogadó társadalom, erős közösségtudat				<ul style="list-style-type: none"> - A fiatalok helyben maradásának ösztönzése - A város antiszegregációs programjában foglaltak megvalósítása 	
4.3. Aktív, sportos és egészséges lakosság				<ul style="list-style-type: none"> - Mohácsi sport infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése - Közösségi sport és egészség-programok 	

6.2. Az akcióterületek kijelölése, a kijelölés és a lehatárolás indoklása

Mohács város akcióterületeinek lehatárolása a stratégiai célrendszer és a tervezett beavatkozások figyelembevételével kerültek lehatárolásra.

31. ábra: Akcióterületek elhelyezkedése Mohácson

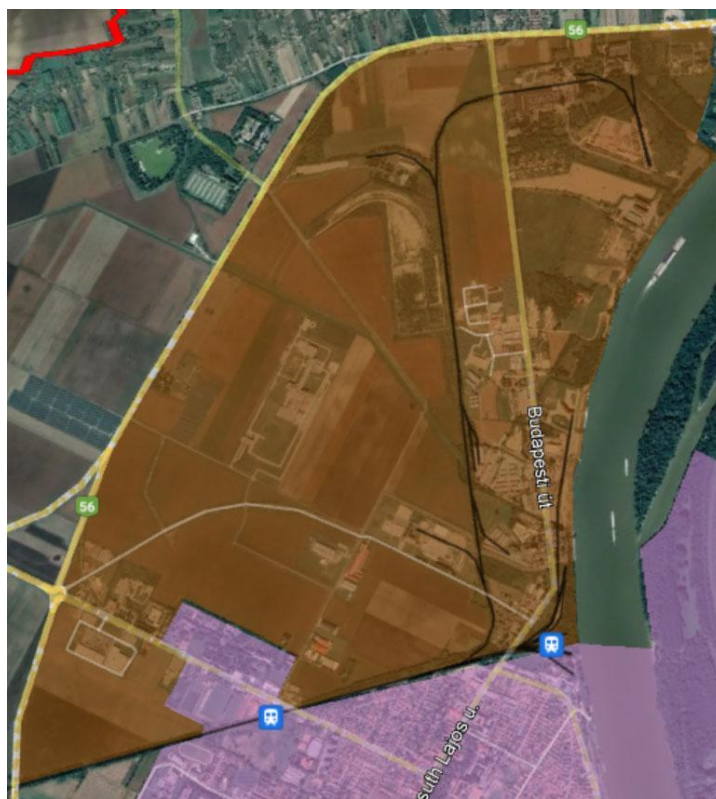
A városban két akcióterület kijelölése történt meg, az első a városközpontot és a Duna mentén elterülő központi és déli területeket foglalja magába. Az akcióterület kiterjedése mintegy 991 hektár, mely a város területének 8,8%-a.

A második akcióterület ettől északra elterülő gazdasági jellegű területeket foglalja magába. Ez az akcióterület a város 6%-át, mintegy 677 hektár területet foglal magába.

32. ábra: Mohács I. számú akcióterülete (Városközpont és Duna-part)

33. ábra: Mohács II. számú akcióterülete (Északi gazdasági térség)

23. táblázat: Az akcióterületek lehatárolása, indoklása

Akcióterület megnevezése	Akcióterület lehatárolása	A lehatárolás indoklása
I. Városközpont és Duna-part	Az akcióterület a II. akcióterülettől délre eső központi belterületre, a központi Duna-parti területre, az ettől délre elterülő Cigányzátonyra és a Duna túlszárnyán lévő Újmohács központi területeire terjed ki.	Az akcióterületen jelentősnek tekinthető a városközponti funkció, emellett itt sűrűsödnek a város idegenforgalmát erősítő turisztikai attrakciók, kereskedelmi és vendéglátó egységek, szálláshelyek és a humán közszolgáltatások is, valamint a lakófunkciók is erősek. Ebből fakadóan az akcióterület fejlesztésének elsődleges célja a terület közszolgáltatásainak fejlesztése, a vonzerejét erősítő rekreációs funkciók szélesítése, valamint a turisztikai kínálat mennyiségi és minőségi fejlesztése.
II. Északi gazdasági térség	Az akcióterületet az 56. számú főúttól délre és keletre, a Pécs-Villány-Mohács vasútvonaltól északra és a Dunától nyugatra elterülő, a város településszerkezeti tervében nagyrészt gazdasági terület kategóriába eső területre terjed ki.	Az Északi gazdasági térség Mohács gazdasági központja: itt található a város ipari parkja, itt működik a település legtöbb és legnagyobb vállalkozása. Az akcióterület fejlesztésének célja a helyben működő és a potenciális betelepülő vállalkozások működési feltételeinek magas szintű biztosítása, amely magában foglalja a vonzó fizikai és szolgáltatási környezet kialakítását is.

6.3. Városi szintű beavatkozási területek részletezése

6.3.1. Stratégiai célkitűzéseket támogató egyedi beavatkozások

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Prosperáló dimenzió
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	II. Lajos emlékhely komplex fejlesztése
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Vonzó Mohács 2.1. Minőségi és korszerű turisztikai szolgáltatásokat nyújtó Duna-part
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	A projekt a mohácsi csata 500 éves évfordulója megemlékezésének fontos helyszíne
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	A beavatkozás tervezett elemei: -II. Lajos emlékhely fejlesztése: fogadóépület, emlékhely terület fejlesztése, emlékfal, kerékpáros megállóhely -patak völgy-sétány fejlesztés: panoráma emlékpont, pihenőterasz kialakítása, sétány kialakítás -Dunapart-Csele-torkolat: pihenőterasz, kültéri bútorok, kilátó és kiszolgáló épület, stégek, vízi túrázók megállóhelye
6.	városrészi leképeződése	A projekt a Duna-part Csele patak torkolati részét érinti

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Megtartó dimenzió
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	Mohácsi csatához kapcsolódó emlékhelyek fejlesztése
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Közösségi Mohács 4.1. Vonzó városi imázs, „Mohácsi lét”
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	A projekt a mohácsi csata 500 éves évfordulója megemlékezésének méltó feltételeit teremti meg.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	A beavatkozás tervezett elemei: -Csatateri Emlékkápolna és a Kálvária felújítása a hozzájuk kapcsolódó közterülettel -a már megépült emlékhelyek felújítása - az 1526. évi csata emblematisztikus helyeinek megjelölése új emlékhelyek létrehozásával - a csatában elesett más nemzetek hősei emlékműveinek létrehozása
6.	városrészi leképeződése	A projekt a város több pontján valósul meg.

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Kiszolgáló dimenzió
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	Mohács város főterének rekonstrukciója
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Fenntartható Mohács 3.3. Minőségi lakókörnyezet
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	A beavatkozás a Mohácsi forgalmas központi terének komplex fejlesztését valósítja meg.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	A beavatkozás tervezett elemei: A város főterének átépítése a tér alatti mélygarázs létrehozásával, a Fogadalmi templom és környezetének továbbépítése (13.600 m ²)
6.	városrészi leképeződése	A projekt a városközpontban valósul meg.

6.3.2. Stratégiai célkitűzéseket támogató nagyobb városi területekre kiterjedő beavatkozások

kérdés		kifejtés
1.	akcióterület illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Prosperáló dimenzió
2.	akcióterületi fejlesztés munkacíme	Duna-parti komplex turisztikai fejlesztések Natura 2000 területek bevonásával
3.	akcióterületi fejlesztés illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Vonzó Mohács 2.1. Minőségi és korszerű turisztikai szolgáltatásokat nyújtó Duna-part
4.	akcióterület kijelölésének indoklása	I. Városközpont és Duna-part (lásd 6.2 fejezet)
5.	az akcióterületi fejlesztés célja és rövid tartalma	A beavatkozás tervezett elemei: -kajak-kenu kölcsönző fejlesztése - csónakház felújítása - vendéglátóhelyiség kialakítása - Sokac rév sójázóhely fejlesztése - vízi színpad kialakítása - kerékpártároló fejlesztése kempingterület mellett - Duna-parti sétány fejlesztés: közvilágítás korszerűsítés, utcabútorok elhelyezése - Duna-part városképrendezése: kőszórás, kövezés - Duna-parti turisztikai fogadótér kialakítása az Erzsébet tér átalakításával - kishajó kikötő + üzemanyagtöltő állomás kiépítése
6.	városrészi leképeződése	A beavatkozás a város központi, Duna-parti területeit érinti.

kérdés		kifejtés
1.	akcióterület illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Prosperáló dimenzió
2.	akcióterületi fejlesztés munkacíme	Duna-parti szálláshely és vendéglátó kapacitás fejlesztése
3.	akcióterületi fejlesztés illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Vonzó Mohács 2.1. Minőségi és korszerű turisztikai szolgáltatásokat nyújtó Duna-part
4.	akcióterület kijelölésének indoklása	I. Városközpont és Duna-part (lásd 6.2 fejezet)
5.	az akcióterületi fejlesztés célja és rövid tartalma	A beavatkozás tervezett elemei: -kemping (glamping) kialakítása a Sokac rév felett -Szt. János Hotel városi tulajdonba vételével a szálloda korszerűsítése, bővítése -Lábasház fejlesztése: szálláshelyfejlesztés, látogatóközpont, kikötő pontonok kiépítése
6.	városrészi leképeződése	A beavatkozás a város központi, Duna-parti területeit érinti.

kérdés		kifejtés
1.	akcióterület illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Prosperáló dimenzió
2.	akcióterületi fejlesztés munkacíme	Mohácsi sportuszoda építése
3.	akcióterületi fejlesztés illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Vonzó Mohács 2.1. Minőségi és korszerű turisztikai szolgáltatásokat nyújtó Duna-part
4.	akcióterület kijelölésének indoklása	I. Városközpont és Duna-part (lásd 6.2 fejezet)
5.	az akcióterületi fejlesztés célja és rövid tartalma	A beavatkozás tervezett elemei: - új városi sportuszoda építése - szolgáltatási elemek minőségi fejlesztése
6.	városrészi leképeződése	A beavatkozás a város központi, Duna-parti területét érinti.

kérdés		kifejtés
1.	akcióterület illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Prosperáló dimenzió
2.	akcióterületi fejlesztés munkacíme	Mohácsi szabadstrand fejlesztése
3.	akcióterületi fejlesztés illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Vonzó Mohács 2.1. Minőségi és korszerű turisztikai szolgáltatásokat nyújtó Duna-part
4.	akcióterület kijelölésének indoklása	I. Városközpont és Duna-part (lásd 6.2 fejezet)
5.	az akcióterületi fejlesztés célja és rövid tartalma	A beavatkozás tervezett elemei: - háttér infrastruktúra (víz, villany) kiépítése -szolgáltatóház építése -kemping kialakítása
6.	városrészi leképeződése	A beavatkozás a város Újmohács oldali Duna-parti területeit érinti.

kérdés		kifejtés
1.	akcióterület illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Prosperáló dimenzió
2.	akcióterületi fejlesztés munkacíme	Innovációs negyed kialakítása
3.	akcióterületi fejlesztés illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Versenyképes Mohács 1.1. Korszerű, hatékony, egész éven át munkát adó, diverzifikált gazdaság
4.	akcióterület kijelölésének indoklása	II. Északi gazdasági térség (lásd 6.2 fejezet)
5.	az akcióterületi fejlesztés célja és rövid tartalma	A beavatkozás tervezett elemei: - Tesco mögötti 30 ha területen innovatív KKV-k számára innovációs negyed kialakítása (infrastruktúra, felépítmények) - munkásszálló létesítése a negyedben
6.	városrészi leképeződése	A beavatkozás az északi gazdasági területet érinti.

kérdés		kifejtés
1.	akcióterület illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Prosperáló dimenzió
2.	akcióterületi fejlesztés munkacíme	Mesterlakások építése
3.	akcióterületi fejlesztés illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Versenyképes Mohács 1.2. Korszerű infrastrukturális és szervezeti feltételek a gazdaság számára
4.	akcióterület kijelölésének indoklása	II. Északi gazdasági térség (lásd 6.2 fejezet)
5.	az akcióterületi fejlesztés célja és rövid tartalma	A beavatkozás tervezett elemei: - Szt. Flórián utcai szabadterületen munkások számára lakások építése - volt bölcsőde épület átalakítása
6.	városrészi leképeződése	A beavatkozás az északi gazdasági területet érinti.

kérdés		kifejtés
1.	akcióterület illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Prosperáló dimenzió
2.	akcióterületi fejlesztés munkacíme	Mohácsi iparterület komplex fejlesztése
3.	akcióterületi fejlesztés illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Versenyképes Mohács 1.2. Korszerű infrastrukturális és szervezeti feltételek a gazdaság számára
4.	akcióterület kijelölésének indoklása	II. Északi gazdasági térség (lásd 6.2 fejezet)
5.	az akcióterületi fejlesztés célja és rövid tartalma	A beavatkozás tervezett elemei: - Egykori savanyítóüzem barnamezős hasznosítása - Üzemcsarnok létesítése a volt Székgár területén: kb. 2500 m2 üzemcsarnok kialakítása - Mohácsi Ipari Park infrastruktúrájának teljeskörű kiépítése (kb. 30 ha területen): részben nagyparcellás, részben kisparcellás kialakítással
6.	városrészi leképeződése	A beavatkozás az északi gazdasági területet érinti.

kérdés		kifejtés
1.	akcióterület illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Prosperáló dimenzió
2.	akcióterületi fejlesztés munkacíme	Logisztikai infrastruktúra fejlesztése
3.	akcióterületi fejlesztés illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Versenyképes Mohács 1.2. Korszerű infrastrukturális és szervezeti feltételek a gazdaság számára
4.	akcióterület kijelölésének indoklása	II. Északi gazdasági térség (lásd 6.2 fejezet)
5.	az akcióterületi fejlesztés célja és rövid tartalma	A beavatkozás tervezett elemei: - kamionos pihenő létesítése: pihenő infrastruktúra, melegedő, kamerarendszer - logisztikai központ létesítése: határkikötőnél automatizált raktárbázis kialakítása kb. 4500 m2 területen (raktárépület, forgalmi és raktárhelyi létesítmények, iroda és szolgáltatóház)
6.	városrészi leképeződése	A beavatkozás az északi gazdasági területet érinti.

kérdés		kifejtés
1.	akcióterület illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Prosperáló dimenzió
2.	akcióterületi fejlesztés munkacíme	Kollégiumi férőhelyek bővítése
3.	akcióterületi fejlesztés illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Versenyképes Mohács 1.3. Magas szintű, a kínálathoz alkalmazkodó oktatás, szakképzés
4.	akcióterület kijelölésének indoklása	I. Városház és Duna-part (lásd 6.2 fejezet)
5.	az akcióterületi fejlesztés célja és rövid tartalma	A beavatkozás tervezett elemei: -kollégiumi férőhelyek bővítése
6.	városrészi leképeződése	A beavatkozás a városházát érinti.

kérdés		kifejtés
1.	akcióterület illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Prosperáló dimenzió
2.	akcióterületi fejlesztés munkacíme	Óvodák fejlesztése Mohácson
3.	akcióterületi fejlesztés illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Fenntartható Mohács 3.2. Magas színvonalú humán szolgáltatások a társadalmi struktúrához illeszkedően
4.	akcióterület kijelölésének indoklása	I. Városház és Duna-part (lásd 6.2 fejezet)
5.	az akcióterületi fejlesztés célja és rövid tartalma	A beavatkozás tervezett elemei: -Óvodaépület, belső udvar és parkoló fejlesztése a Brodarics óvoda esetében
6.	városrészi leképeződése	A beavatkozás a városházát érinti.

kérdés		kifejtés
1.	akcióterület illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Megtartó dimenzió
2.	akcióterületi fejlesztés munkacíme	Kulturális szolgáltatások fejlesztése
3.	akcióterületi fejlesztés illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Vonzó Mohács 2.3. Pezsgő kulturális élet, megőrzött és hasznosított örökség
4.	akcióterület kijelölésének indoklása	I. Városház és Duna-part (lásd 6.2 fejezet)
5.	az akcióterületi fejlesztés célja és rövid tartalma	A beavatkozás tervezett elemei: -szabadtéri színpad korszerűsítése - Kanizsai Dorottya Múzeum kiállításának interaktív tételé
6.	városrészi leképeződése	A beavatkozás a városházát érinti.

kérdés		kifejtés
1.	akcióterület illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Megtartó dimenzió
2.	akcióterületi fejlesztés munkacíme	Mohácsi templomok felújítása
3.	akcióterületi fejlesztés illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Közösségi Mohács 4.1. Vonzó városi imázs, „Mohácsi lét”
4.	akcióterület kijelölésének indoklása	I. Városközpont és Duna-part (lásd 6.2 fejezet)
5.	az akcióterületi fejlesztés célja és rövid tartalma	A beavatkozás tervezett elemei: A város minden felekezetének, valamennyi templomának felújítása a hozzájuk kapcsolódó közterületekkel (9 db)
6.	városrészi leképeződése	A beavatkozás a városközpontot érinti.

kérdés		kifejtés
1.	akcióterület illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Megtartó dimenzió
2.	akcióterületi fejlesztés munkacíme	Emlékművek és szobrok felújítása, létesítése
3.	akcióterületi fejlesztés illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Közösségi Mohács 4.1. Vonzó városi imázs, „Mohácsi lét”
4.	akcióterület kijelölésének indoklása	I. Városközpont és Duna-part (lásd 6.2 fejezet)
5.	az akcióterületi fejlesztés célja és rövid tartalma	A beavatkozás tervezett elemei: -az 1914 es I. Világháború Emlékmű felújítása -köztéri szobrok, műalkotások felújítása, létesítése
6.	városrészi leképeződése	A beavatkozás a városközpontot érinti.

kérdés		kifejtés
1.	akcióterület illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Megtartó dimenzió
2.	akcióterületi fejlesztés munkacíme	Mohácsi sport infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése
3.	akcióterületi fejlesztés illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Közösségi Mohács 4.3. Aktív, sportos és egészséges lakosság
4.	akcióterület kijelölésének indoklása	I. Városközpont és Duna-part (lásd 6.2 fejezet)
5.	az akcióterületi fejlesztés célja és rövid tartalma	A beavatkozás tervezett elemei: - Kórház úti sporttelep fejlesztése: atlétikai pálya fejlesztés - Újvárosi futball stadion - tenispályák fejlesztése
6.	városrészi leképeződése	A beavatkozás a városközpontot érinti.

kérdés		kifejtés
1.	akcióterület illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Kiszolgáló dimenzió
2.	akcióterületi fejlesztés munkacíme	Élhető zöld város fejlesztése a Felszabadulás lakótelepen
3.	akcióterületi fejlesztés illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Fenntartható Mohács 3.3. Minőségi lakókörnyezet
4.	akcióterület kijelölésének indoklása	I. Városközpont és Duna-part (lásd 6.2 fejezet)
5.	az akcióterületi fejlesztés célja és rövid tartalma	A beavatkozás tervezett elemei: - zöldterületek rekultivációja: öntözőrendszerek telepítése, utcabútorok elhelyezése, szabadidő parkok kialakítása - városi játszóterek kialakítása, felújítása, senior játszótér létesítése - kresz park kialakítása - parkolóház létesítése és parkolási körülmények javítása
6.	városrészi leképeződése	A beavatkozás a város központi lakóövezetét érinti.

kérdés		kifejtés
1.	akcióterület illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Kiszolgáló dimenzió
2.	akcióterületi fejlesztés munkacíme	Extrém park fejlesztése
3.	akcióterületi fejlesztés illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Fenntartható Mohács 3.3. Minőségi lakókörnyezet
4.	akcióterület kijelölésének indoklása	I. Városközpont és Duna-part (lásd 6.2 fejezet)
5.	az akcióterületi fejlesztés célja és rövid tartalma	A beavatkozás tervezett elemei: -a város déli határában lévő extrém-park felújítása és fejlesztése
6.	városrészi leképeződése	A beavatkozás a város déli városrészét érinti.

kérdés		kifejtés
1.	akcióterület illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Kiszolgáló dimenzió
2.	akcióterületi fejlesztés munkacíme	Lakóparki infrastruktúra fejlesztése
3.	akcióterületi fejlesztés illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Fenntartható Mohács 3.3. Minőségi lakókörnyezet
4.	akcióterület kijelölésének indoklása	I. Városközpont és Duna-part (lásd 6.2 fejezet)
5.	az akcióterületi fejlesztés célja és rövid tartalma	A beavatkozás tervezett elemei: Út- és járdaépítés, közműépítés (földgázvezeték, szennyvízcsatorna, ivóvízvezeték, villamoshálózat kiépítése)
6.	városrészi leképeződése	A beavatkozás a város központi lakóövezetét érinti.

kérdés		kifejtés
1.	akcióterület illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Kiszolgáló dimenzió
2.	akcióterületi fejlesztés munkacíme	Parkolási körülmények javítása Mohácson
3.	akcióterületi fejlesztés illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Fenntartható Mohács 3.3. Minőségi lakókörnyezet
4.	akcióterület kijelölésének indoklása	I. Városház és Duna-part (lásd 6.2 fejezet)
5.	az akcióterületi fejlesztés célja és rövid tartalma	A beavatkozás tervezett elemei: Parkolóház építése a Kenyérgyár helyén, valamint a Selyemgyárral szemben.
6.	városrészi leképeződése	A beavatkozás a városházát és a központi lakóövezetet érinti.

6.3.3. Stratégiai célkitűzéseket támogató, átfogó szervezeti rendszerként működő stratégiai keretrendszerek (hálózatos, vonalas fejlesztések)

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Zöldülő dimenzió
2.	beavatkozás munkacíme	Mohácsi távhőszolgáltatás korszerűsítése, fejlesztése
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Fenntartható Mohács 3.1. Energiahatékony és fenntartható városüzemeltetés
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	A beavatkozás a város távfűtési hálózatát érinti.
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	A beavatkozás tervezett elemei: -fogyasztói hőközpontok szétválasztása, mérés szerinti elszámolás -távfűtési társasházak fűtési rendszerének korszerűsítése -távhővezeték rendszer fejlesztése, fogyasztói kör bővítésével
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	A beavatkozás a város teljes területére kiterjed.

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Zöldülő dimenzió
2.	beavatkozás munkacíme	Geotermális energia potenciál kiaknázása
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Fenntartható Mohács 3.1. Energiahatékony és fenntartható városüzemeltetés
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	A beavatkozás a város távfűtési hálózatát és iparterületét érinti.
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	A beavatkozás tervezett elemei: -új geotermális termelő és visszasajtoló kút kialakítása -önkormányzati létesítmények és a mohácsi távhőszolgáltatási rendszer bekapcsolása a geotermális alapú fűtési rendszerbe -mohácsi iparterület geotermális-alapú energiaellátásának kialakítása
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	A beavatkozás a város teljes területére kiterjed.

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Zöldülő dimenzió
2.	beavatkozás munkacíme	Térségi energiaközösséghez történő csatlakozás
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Fenntartható Mohács 3.1. Energiahatékony és fenntartható városüzemeltetés
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	A beavatkozás a város villamosenergia hálózatát érinti.
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	Baranya megyében szerveződő, a villamosenergia ellátás kedvező áron történő biztosítása érdekében megalapítandó energia-közösséghez történő csatlakozás. Ennek keretében Mohács Város Önkormányzata további napelem parkok létesítését tervezi.
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	A beavatkozás a város teljes területére kiterjed.

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Zöldülő dimenzió
2.	beavatkozás munkacíme	Önkormányzati intézmények komplex energetikai korszerűsítése
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Fenntartható Mohács 3.1. Energiahatékony és fenntartható városüzemeltetés
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	A beavatkozás a városi intézmények energetikai rendszereit érinti, mely komplex megközelítést igényel.
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	Az alábbi épületek komplex energetikai korszerűsítése megújuló energiaforrások bevonásával: -Selyemgyár és Temaforg épületei -Mohácsi Uszoda -Szent János Hotel -Egyesített Szociális Intézmény -városüzemeltetés telephelye
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	A beavatkozás a város több pontjára kiterjed.

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Digitális dimenzió
2.	beavatkozás munkacíme	Térfigyelő kamerarendszer fejlesztése
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Fenntartható Mohács 3.3. Minőségi lakókörnyezet
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	A beavatkozás a város közbiztonságának javítását célozza térfigyelő kamerák hálózatának segítségével
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	A beavatkozás tervezett elemei: Városi kamerarendszer korszerűsítése, bővítése.
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	A beavatkozás a város több pontjára terjed ki.

	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Digitális dimenzió
2.	beavatkozás munkacíme	Okosváros fejlesztések Mohácson
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Fenntartható Mohács 3.3. Minőségi lakókörnyezet
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	A beavatkozás a város több pontjára kiterjed és hálózati fejlesztéseket is tartalmaz
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	A beavatkozás tervezett elemei: Okoszebrák, okospadok és okoshálózatok kialakítása.
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	A beavatkozás a város több pontjára terjed ki.

	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Kiszolgáló dimenzió
2.	beavatkozás munkacíme	Hiányzó szennyvízhálózati infrastruktúra kiépítése
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Fenntartható Mohács 3.3. Minőségi lakókörnyezet
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	A beavatkozás a város szennyvízhálózatának fejlesztésére irányul.
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	A beavatkozás tervezett elemei: - Mohács szigeti városrész (Újmohács, Sárhát) szennyvízkezelése - Szőlőhegy lakott területének szennyvíz csatornázása - Szennyvíztisztító-telep fejlesztése
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	A beavatkozás elsősorban Újmohács, Sárhát és Mohács-Szőlőhegy településrészekre terjed ki.

	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Kiszolgáló dimenzió
2.	beavatkozás munkacíme	Mohács mélyfekvésű területeinek vízrendezése
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Fenntartható Mohács 3.3. Minőségi lakókörnyezet
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	A beavatkozás a város csapadékvízálózatának fejlesztésére irányul.
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	A beavatkozás tervezett elemei: -Sirály u., Kodály Z. u., Rókus u., Árok u. vízrendezése
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	A beavatkozás a Dunához közel eső városrészt terjed ki.

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Kiszolgáló dimenzió
2.	beavatkozás munkacíme	Városi utak és járdák felújítása, építése
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Fenntartható Mohács 3.3. Minőségi lakókörnyezet
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	A beavatkozás a város úthálózatának fejlesztésére irányul.
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	A beavatkozás tervezett elemei: - Extrém park útjának kiépítése a Vágóhíd utcáig - városi területen található utak, járdák felújítása
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	A beavatkozás a város teljes területére kiterjed.

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Kiszolgáló dimenzió
2.	beavatkozás munkacíme	Mohácsi közösségi közlekedési infrastruktúra fejlesztése
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Fenntartható Mohács 3.4. Mohács, mint járásközpont kedvező elérhetősége a térségben élők számára
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	A beavatkozás a város közösségi közlekedésének fejlesztésére irányul.
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	A beavatkozás tervezett elemei: - központi buszpályaudvar felújítása - városi buszmegállók fejlesztése
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	A beavatkozás a város teljes területére kiterjed.

6.4. Várostérségi szintű beavatkozási területek részletezése

6.4.1. Stratégiai célkitűzésekkel rendelkező térségi bevonással megvalósítható egyedi projektek

	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás tematikus fókusz	Prosperáló dimenzió
2.	beavatkozás munkacíme	Helyi közösségfejlesztési folyamat kezdeményezése a helyi turizmus fellendítése érdekében
3.	illeszkedése a vármegyei program céljaihoz	Baranya Megye Területfejlesztési Programjának "Helyi gazdaságok fejlesztése, körforgásos gazdaság kialakítása" stratégiai céljához illeszkedik
4.	illeszkedése az FVS céljaihoz	Vonzó Mohács 2.2. Vonzó és népszerű turisztikai programkínálat
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma (a térségi vonatkozások kiemelésével)	A beavatkozás célja a mohácsi turisztikai kínálat vonzerejének növelése a turizmusban érintettek bevonásával.
6.	tevékenységek	- részvételi fórumok megteremtése a helyi turizmusban érdekeltek bevonása és aktivizálása céljából - éves rendezvény naptár létrehozása - tradicionális városi rendezvények megszervezése - a turisztikai kínálat népszerűsítése és turisztikai információs pont fejlesztése a helyi turisztikai szolgáltatók bevonásával
7.	a tevékenységekben érintett települések köre és feladataik	Mohács
8.	hatások és a hatásokban érintett települések köre	Baranya vármegye települései
9.	koordináció módja, az érintett települések bevonása a koordinációba	A beavatkozás esetében nem releváns.

	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás tematikus fókusz	Prosperáló dimenzió
2.	beavatkozás munkacíme	Brodarics István Általános Iskola rekonstrukciója
3.	illeszkedése a vármegyei program céljaihoz	Baranya Megye Területfejlesztési Programjának „A jelenlegi és jövőbeni piaci igényekhez illeszkedő emberi erőforrások fejlesztése” stratégiai céljához illeszkedik
4.	illeszkedése az FVS céljaihoz	Versenyképes Mohács 1.3. Magas szintű, a kínálathoz alkalmazkodó oktatás, szakképzés
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma (a térségi vonatkozások kiemelésével)	A beavatkozás célja az alapfokú oktatási intézmény infrastrukturális színvonalának javítása, ezáltal a humán közszolgáltatások minőségének javítása.
6.	tevékenységek	- az általános iskola épületének rekonstrukciója - parkolási feltételek javítása - szükséges oktatási eszközök beszerzése
7.	a tevékenységekben érintett települések köre és feladataik	Mohács
8.	hatások és a hatásokban érintett települések köre	Baranya vármegye települései
9.	koordináció módja, az érintett települések bevonása a koordinációba	A beavatkozás esetében nem releváns.

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás tematikus fókusza	Megtartó dimenzió
2.	beavatkozás munkacíme	Helyi civil szervezetek megerősítése
3.	illeszkedése a vármegyei program céljaihoz	Baranya Megye Területfejlesztési Programjának "Társadalmi felzárkózás elősegítése" stratégiai céljához illeszkedik.
4.	illeszkedése az FVS céljaihoz	Közösségi Mohács 4.1. Vonzó városi imázs, „Mohácsi lét”
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma (a térségi vonatkozások kiemelésével)	A beavatkozás célja, hogy a mohácsi civil szervezetek tevékenységei kiszélesedjenek, a város környező térségére is hatással legyenek.
6.	tevékenységek	- nemzetiségi civil szervezetek programjainak támogatása - kulturális és hagyományőrző programok megvalósítása
7.	a tevékenységekben érintett települések köre és feladataik	Mohács
8.	hatások és a hatásokban érintett települések köre	Mohácsi járás települései
9.	koordináció módja, az érintett települések bevonása a koordinációba	A beavatkozás célcsoportjának elérésén és megszólításán keresztül.

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás tematikus fókusza	Megtartó dimenzió
2.	beavatkozás munkacíme	A fiatalok helyben maradásának ösztönzése
3.	illeszkedése a vár megyei program céljaihoz	Baranya Megye Területfejlesztési Programjának "Társadalmi felzárkózás elősegítése" stratégiai céljához illeszkedik.
4.	illeszkedése az FVS céljaihoz	Közösségi Mohács 4.2. Szolidáris és befogadó társadalom, erős közösségtudat
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma (a térségi vonatkozások kiemelésével)	A beavatkozás célja, hogy Mohács és térségében a fiatalok helyben találják meg azokat a szolgáltatásokat, melyek életkezdésükhöz szükségesek.
6.	tevékenységek	- ifjúsági civil szervezetek megalakulásának, működésének támogatása, fiatalok bevonása a közösségi életbe - ösztöndíj programok kidolgozása és lebonyolítása a mohácsi fiatalok hazaköltözése és helyben maradása érdekében - fiatalok munkához jutásának elősegítése (kompetenciafejlesztés, ismeretátadó programok, munkaadók bevonása)
7.	a tevékenységekben érintett települések köre és feladataik	Mohács
8.	hatások és a hatásokban érintett települések köre	Mohácsi járás települései
9.	koordináció módja, az érintett települések bevonása a koordinációba	A beavatkozás célcsoportjának elérésén és megszólításán keresztül.

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás tematikus fókusza	Megtartó dimenzió
2.	beavatkozás munkacíme	A város antiszegregációs programjában foglaltak megvalósítása
3.	illeszkedése a vár megyei program céljaihoz	Baranya Megye Területfejlesztési Programjának "Társadalmi felzárkózás elősegítése" stratégiai céljához illeszkedik.
4.	illeszkedése az FVS céljaihoz	Közösségi Mohács 4.2. Szolidáris és befogadó társadalom, erős közösségtudat
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma (a térségi vonatkozások kiemelésével)	A beavatkozás célja, hogy a Mohács és térségében élő, nehéz sorsú, szegregálódott lakosság előrejutásukat segítő szolgáltatásokhoz juthasson.
6.	tevékenységek	Részletes programterv az FVS 8 fejezetében, az antiszegregációs fejezettrészben található.
7.	a tevékenységekben érintett települések köre és feladataik	Mohács
8.	hatások és a hatásokban érintett települések köre	Mohácsi járás települései
9.	koordináció módja, az érintett települések bevonása a koordinációba	A beavatkozás célcsoportjának elérésén és megszólításán keresztül.

	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás tematikus fókusz	Megtartó dimenzió
2.	beavatkozás munkacíme	Szociális és egészségügyi ellátó rendszer fejlesztése
3.	illeszkedése a vármegyei program céljaihoz	Baranya Megye Területfejlesztési Programjának "Társadalmi felzárkózás elősegítése" stratégiai céljához illeszkedik.
4.	illeszkedése az FVS céljaihoz	Fenntartható Mohács 3.2. Magas színvonalú humán szolgáltatások a társadalmi struktúrához illeszkedően
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma (a térségi vonatkozások kiemelésével)	A beavatkozás célja a városi szociális és egészségügyi ellátórendszer minőségi színvonalának emelése.
6.	tevékenységek	Szociális és egészségügyi intézményrendszer infrastrukturális fejlesztése és szolgáltatásai minőségi színvonalának emelése.
7.	a tevékenységekben érintett települések köre és feladataik	Mohács
8.	hatások és a hatásokban érintett települések köre	Mohácsi járás települései
9.	koordináció módja, az érintett települések bevonása a koordinációba	A beavatkozás célcsoportjának elérésén és megszólításán keresztül.

	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás tematikus fókusz	Megtartó dimenzió
2.	beavatkozás munkacíme	Közösségi sport és egészségprogramok
3.	illeszkedése a vármegyei program céljaihoz	Baranya Megye Területfejlesztési Programjának "Társadalmi felzárkózás elősegítése" stratégiai céljához illeszkedik.
4.	illeszkedése az FVS céljaihoz	Közösségi Mohács 4.3. Aktív, sportos és egészséges lakosság
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma (a térségi vonatkozások kiemelésével)	A beavatkozás célja a Mohács és térségében élő, fiatalabb és idősebb korosztály egészségmegőrzése a mozgásgazdag életmódot segítő szolgáltatások fejlesztésével.
6.	tevékenységek	- gyermek sportprogramok szervezése - iskolák és sportszervezetek együttműködésének támogatása - mozgástanítás, egészségnevelés
7.	a tevékenységekben érintett települések köre és feladataik	Mohács
8.	hatások és a hatásokban érintett települések köre	Mohácsi járás települései
9.	koordináció módja, az érintett települések bevonása a koordinációba	A beavatkozás célcsoportjának elérésén és megszólításán keresztül.

kérdés		kifejtés
1.	beavatkozás tematikus fókusz	Kiszolgáló dimenzió
2.	beavatkozás munkacíme	Mohács város stratégiai dokumentumainak kidolgozása
3.	illeszkedése a vár megyei program céljaihoz	Baranya Megye Területfejlesztési Programjának "Stratégiai erőforrások fenntartható használata" stratégiai céljához illeszkedik.
4.	illeszkedése az FVS céljaihoz	Fenntartható Mohács 3.3. Minőségi lakókörnyezet
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma (a térségi vonatkozások kiemelésével)	A beavatkozás célja, hogy Mohács városának olyan, a városvezetést és fejlesztések tervezését segítő dokumentumok álljanak rendelkezésére, melyek a város mellett a mohácsi térségre is kitékintenek.
6.	tevékenységek	-Mohács Fenntartható Városfejlesztési Stratégiájának magalkotása -a digitális átálláshoz kapcsolódó tervezési dokumentumok létrehozása - a zöld átálláshoz kapcsolódó tervezési dokumentumok létrehozása - Mohács új Fejlesztési Tervének elkészítése
7.	a tevékenységekben érintett települések köre és feladataik	Mohács
8.	hatások és a hatásokban érintett települések köre	Mohácsi járás települései
9.	koordináció módja, az érintett települések bevonása a koordinációba	A beavatkozás célcsoportjának elérésén és bevonásán keresztül.

6.4.2. Átfogó stratégiai megalapozottságú térségi keretrendszerek (térségi hálózatos, vonalas fejlesztések, nem materiális hálózatos fejlesztések)

	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás tematikus fókusza	Prosperáló dimenzió
2.	beavatkozás munkacíme	Határon átnyúló turisztikai fejlesztések
3.	illeszkedése a vármegyei program céljaihoz	Baranya Megye Területfejlesztési Programjának "Nemzetközi növekedési centrummá válás" stratégiai céljához illeszkedik.
4.	illeszkedése az FVS céljaihoz	Versenyképes Mohács 1.4. Kapuszerep, intenzív határon átnyúló együttműködések
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma (a térségi vonatkozások kiemelésével)	Mohács és a közelében lévő, Duna menti települések és turisztikai attrakciók közös, határon átnyúló turisztikai csomagba fűzése.
6.	minden érintett településen elvégzett fejlesztési tevékenységek	Mohács, Szekszárd, Baja városok és Eszék, Batina és Kopácsi rét, határon átnyúló aktív-, öko- és vízi turisztika fejlesztési projekt
7.	egyedi tevékenységek és azok gazdái (település, konkrét szereplő)	A tervezés későbbi fázisában kerül meghatározásra
8.	hatások és a hatásokban érintett települések köre	A tervezés későbbi fázisában kerül meghatározásra
9.	koordináció módja, az érintett települések bevonása a koordinációba	Az érintett önkormányzatok közötti tervszerű egyeztetések. Projekt menedzsment szervezet kijelölése.

	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás tematikus fókusza	Kiszolgáló dimenzió
2.	beavatkozás munkacíme	Mohácsi Duna-híd és rávezető úthálózat megépítése
3.	illeszkedése a vármegyei program céljaihoz	Baranya Megye Területfejlesztési Programjának "Elérhetőség és mobilitás javítása" stratégiai céljához illeszkedik.
4.	illeszkedése az FVS céljaihoz	Fenntartható Mohács 3.4. Mohács, mint járásközpont kedvező elérhetősége a térségben élők számára
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma (a térségi vonatkozások kiemelésével)	Az M9 gyorsforgalmi úthoz illeszkedően a mohácsi Duna-híd megépítése és a csatlakozó gyorsforgalmi úthálózati elemek kiépítése
6.	minden érintett településen elvégzett fejlesztési tevékenységek	2x2 sávós, 4 tartópilléres acélvázakos rendszerű híd, külön kerékpáros és gyalogos sávval, gyorsforgalmi út csatlakozással az M6 gyorsforgalmi úthoz, illeszkedve az M9 gyorsforgalmi út nyomvonalához
7.	egyedi tevékenységek és azok gazdái (település, konkrét szereplő)	Magyar Állam
8.	hatások és a hatásokban érintett települések köre	A Dél-dunántúli és Dél-alföldi régiók települései
9.	koordináció módja, az érintett települések bevonása a koordinációba	Az érintett önkormányzatokkal és szakhatóságokkal történő tervszerű egyeztetések.

	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás tematikus fókusz	Kiszolgáló dimenzió
2.	beavatkozás munkacíme	Mohács 500 programhoz kapcsolódó térségi kerékpárúthálózat fejlesztés
3.	illeszkedése a vármegyei program céljaihoz	Baranya Megye Területfejlesztési Programjának "Elérhetőség és mobilitás javítása" stratégiai céljához illeszkedik.
4.	illeszkedése az FVS céljaihoz	Versenyképes Mohács 1.4. Kapuszerep, intenzív határon átnyúló együttműködések
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma (a térségi vonatkozások kiemelésével)	A Mohács 500 programhoz kapcsolódó kerékpárturisztikai fejlesztések megvalósítása, Mohács és a csata területek összekötésével.
6.	minden érintett településen elvégzett fejlesztési tevékenységek	- a város meglévő kerékpárút hálózatának a határig történő meghosszabbítása a Törökdomb mellett elhaladva, a két csatasíkot összekötő tematikus kerékpárút megépítése - a mohácsi síkot keretező tereplépcső legmagasabb pontján (Nagynyárád) kilátó építése
7.	egyedi tevékenységek és azok gazdái (település, konkrét szereplő)	- a mohácsi síkot keretező tereplépcső legmagasabb pontján (Nagynyárád) kilátó építése – Nagynyárád Önkormányzata
8.	hatások és a hatásokban érintett települések köre	Mohács, Nagynyárád, Majs, Sátorhely, Udvar
9.	koordináció módja, az érintett települések bevonása a koordinációba	Az érintett önkormányzatok közötti tervszerű egyeztetések. Projekt menedzsment szervezet kijelölése.

6.5. Stratégia együttműködési menetrendek (zöld és digitális átállást elősegítő célok és intézkedések, opcionálisan innovációs menetrend)

6.5.1. Zöld átállás menetrend

Helyzetértékelés

Az **éghajlatváltozás hatásának mérséklését** az okozó üvegházhatású gázok (ÜHG) kibocsátásának csökkentésével lehet pozitívan befolyásolni. Az ÜHG kibocsátás a városokban koncentrálódik, legnagyobb része a települések épületállományának üzemeltetéséből, a közlekedésből, kisebb részt az ipari termelésből és a hulladékgazdálkodásból származik. Mindezek hátterében döntően a fosszilis energiahordozók energiatermelési célú közvetlen, vagy közvetett (például a felhasznált villamosenergia előállításához szükséges energiahordozók) felhasználása áll.

Az éghajlatváltozás hatásai a Dél-Dunántúl déli részén a jelenlegi feltételezések szerint a szélsőséges éghajlati jelenségek gyakoriságának növekedését hozza magával. Ez egyrészt a csapadék eloszlásában mutakozhat meg, mely egyrészt hirtelen lezúduló nagy mennyiségű csapadékot hozó napok növekedésével járhat, mely a villámárvizek kialakulásához vezethet, illetve tartós szárazság, aszályos időszakok kialakulásának valószínűsége növekedhet, mely elsősorban a növénytermesztésre hathat negatívan. Növekedhet a hőségnapok – a 25C° középhőmérsékletet meghaladó napok száma. A modellszámítások szerint Mohács térsége közepesen kitett a hőhullámoknak, mely az egészségre lehet negatív hatással a halálozást növelve.

Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás

Az éghajlatváltozás hatásait lokálisan nehéz mérsékelni, emiatt nagy figyelmet kell fordítani az adaptációs képesség erősítésére – többek között az alábbi, részben már alkalmazott eszközökkel:

- szárazságtűrő növényfajok nagyobb mértékű telepítése mind a mezőgazdaságban, mind a rekreációs célú zöldfelületek esetében,
- burkolt felületek nagyságának, hőelnyelő képességének csökkentése,
- az árvízvédelmi rendszer fenntartása és fejlesztése
- zöld és kék infrastruktúra bővítése és megújítása,
- energiahatékonysági korszerűsítések megvalósítása,
- szemléletformálás a lakosság, az intézmények és a vállalkozások körében.

A vízi erőforrások fenntartható használata és védelme

Mohács legjelentősebb felszíni vízfolyása a várost kettészelő Duna, Európa második leghosszabb folyama, melynek Mohácsi szakasza mintegy 15 kilométer hosszú, átlagos vízhozama 6400 m³/s volumenű. Jelentős környezetvédelmi-tájvédelmi probléma, hogy a mohácsi felszíni vízfolyások nem felelnek meg az Európai Unió Vízkeret Irányelvének, nem érik el a jó ökológiai állapotot. Fontos lenne a „Duna részvízgyűjtő Alsó-Duna jobb part” vízgyűjtő tervben szereplő intézkedési javaslatok mielőbbi megvalósítása.

A talajvíz szintje 2-4 m között ingadozik. Mennyisége nyugati irányból a Dunához közeledve emelkedik. A felszín alatti vizek állapota rossz minőségűnek mondható, ugyanis a nitrátosodás jelentős területen fordul elő. Felszín alatti vizeket érintő környezetszennyezés oka az ipari üzemek szennyvizeinek nem megfelelő tisztításában, valamint a felszín alatti tartályok állapot romlásában, veszélyes anyagok helytelen tárolásában keresendő. A felszín alatti vízkészlet kihasználtsága 20 százalékra becsülhető, a területen 2 talajvízkút található.

Sekély porózus és sekély hegyvidéki felszín alatti víztestek érintik Mohács területét, ezek mennyiségi állapota a Duna jobb parti területein jó, bal parti területrészekén szintén megfelelő, de az állapotromlás kockázata fennáll, melynek oka a vízkivétel. Mohács környéki víztest gyenge

minősítésének oka az ivóvíz termelést veszélyeztető túllépés, valamint a szennyezett ivóvízbázis. A porózus és hegyvidéki vízkészletek, valamint a termál és a karszt víztestek kémiai minősítése egyaránt jó. A termálvíz készletet hasznosítja a Városi Uszoda és Termálfürdő is.

Mohács a felszín alatti vizek állapota szempontjából érzékeny területeken lévő települések besorolásáról szóló 7/2005. (III. 1.) KvVM rendelettel módosított 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet szerint fokozottan érzékeny, valamint a sérülékeny üzemelő és távlati vízbázisokra tekintettel kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi területen fekvő település. Mohács közigazgatási területét két üzemelő sérülékeny vízbázis érinti:

- Mohács Jenyei-völgyi vízbázis (üzemeltető: Mohács-Víz Kft.)
- Pécs-Mohács Regionális Vízmű Mohács-szigeti vízbázis (üzemeltető: DRV ZRt.) 27 dunántúli település vízigényét elégíti ki. Három kútcsoportban összesen 25 parti szűrészű termelőkút és három tartalékkút található. Az engedélyezett vízkitermelés 33 000 m³/nap.

Mindkét vízbázis esetében az illetékes Vízügyi Igazgatóság beruházása keretében – 123/1997. (VII. 18.) Kormányrendelet szerint – elkészültek a vízbázis diagnosztikai munkái és lehatárolásra került az érintett terület. A diagnosztikai munkák eredményeként kijelölésre kerültek a kutak közvetlen környezetét érintő belső védőterületek.

A körforgásos gazdaságra való áttérés

A körforgásos gazdaságban rejlő lehetőségeket egyelőre kevésbé tudta kihasználni a város, azonban annak jelentősége a jövőben egyre nagyobb lehet a köz- és a magánszektorban is: különösen az északi gazdasági övezetben található nagyobb vállalkozások tekintetében van lehetőség érvényesíteni azt a szemléletet, amely a hulladéktermelődés minimalizálására, valamint az újrahasznosítás mértékének növelésére fókuszál. Ez utóbbit segíti a szelektív hulladékgyűjtés kialakult rendszere is. A szelektív hulladékgyűjtés a város egész területén szervezetten működik. A rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások aránya magasabb mint 99 százalék, mely jelentősen meghaladja az ország egyéb területeinek átlagát. Az elszállított hulladék 17 százalékban került szelektív gyűjtésre, mely az országos átlagnak megfelelő arány.

A szennyezés megelőzése és csökkentése

A légszennyezettség tekintetében az Országos Meteorológiai szolgálat nem rendelkezik Mohácsra vonatkozó adatokkal, azonban egyéb mérések alapján csupán mérsékelt szennyezettség állapítható meg, mely a várost elkerülő utak megépítésének hatására a lakott területeken tovább csökkent.

A városi intézmények jellemzően gázfogyasztásra vagy napenergia hasznosításra álltak át. A gázfűtésből származó légszennyező anyagok kibocsátása nem mérvadó.

A városban több barnamezős terület, alulhasznosított volt ipari létesítmény kármentesítése és revitalizációja elindult.

A biológiai sokféleség és az ökoszisztémák védelme és helyreállítása

Mohácsot érinti a Duna-Dráva Nemzeti Park a Duna révén, ezenkívül Natura2000 területek, valamint egyéb védett és sérülékeny területek is találhatóak a városban. A negatív irányú természeti változások és humán tényezők hatására a biodiverzitás csökkenése reális veszély, emiatt – együttműködve a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatósággal – kiemelt figyelmet kell fordítani az ökoszisztémák védelmére és helyreállítására.

24. táblázat: A 2014-2020-as időszak, energetikai, klímaalkalmazkodás és a környezeti fenntarthatóságot szolgáló fejlesztései Mohácson

Projektgazda	Projekt címe	Megítélt támogatás (HUF)	Projekt összköltség (HUF)	Megvalósítás tervezett befejezése
MOHÁCS VÁROS ÖNKORMÁNYZATA	A mohácsi Eötvös utcai óvoda épületének energetikai korszerűsítése	55 919 937	55 919 937	2018.09.03
MOHÁCS VÁROS ÖNKORMÁNYZATA	Egyesített Szociális Intézmény 7700 Mohács, Gólya utca 15. szám alatti „A és „B épületeinek energetikai korszerűsítése	92 944 916	92 944 916	2021.12.31
MOHÁCS VÁROS ÖNKORMÁNYZATA	A mohácsi Rókus óvoda épületének energetikai korszerűsítése	21 568 444	21 568 444	2021.11.29
MOHÁCS VÁROS ÖNKORMÁNYZATA	Mohács Városi Sportcsarnok energetikai korszerűsítése	229 900 000	229 900 000	2021.11.29
PROPHYL Kft.	Megújuló energia használatának kiépítése a PROPHYL Kft.-nél Mohácson	8 989 750	16 345 000	2021.03.31
AUTH IMPEX Kft.	Napelemes rendszer telepítése az Auth Impex Kft.-nél.	3 102 990	5 641 800	2021.03.31
MOHÁCS VÁROS ÖNKORMÁNYZATA	Mohács Szepessy tér és környéke zöldterületi rehabilitációja	532 708 248	532 708 248	2019.06.30
MOHÁCS VÁROS ÖNKORMÁNYZATA	Mohács Virág utcai és a Lakótelep - Újváros közötti gyalog- és kerékpárút építése, valamint a Szabadság utcai és Dózsa Gy. utcai gyalog- és kerékpárút felújítása	249 110 247	249 110 247	2020.09.30
MOHÁCS VÁROS ÖNKORMÁNYZATA	A Margitta Művelődési Ház épületének energetikai korszerűsítése	49 725 000	49 725 000	2021.11.29
LUMBERTECH Kft.	Napelemes rendszer telepítése a LUMBERTECH Kft.-nél	22 047 341	40 086 076	2022.07.31
FORZA PLUS Bt.	Napelemes rendszer beszerzése és telepítése a FORZA PLUS Bt. Mohács, Arany János utca 1/A szám alatti telephelyén.	4 524 858	8 227 016	2022.09.30
MOHÁCS VÁROS ÖNKORMÁNYZATA	Mohácsi egykori Témaforg Vállalat barnamezős területének rehabilitációja	480 277 517	480 277 517	2021.09.24
MOHÁCS VÁROS ÖNKORMÁNYZATA	Közétkeztetési Ellátó Szervezet, Mohács, Dózsa Gy. u. 30. sz. alatt üzemeltetett főzőkonyha egység épületének energetikai korszerűsítése	60 464 999	60 464 999	2021.08.31
MOHÁCS VÁROS ÖNKORMÁNYZATA	Mohács város belterületi vízrendezése: Bég-patak rekonstrukciója I. ütem	500 000 000	500 000 000	2023.03.31
ATIMÉD Kft.	Az ATIMÉD Kft. mohácsi kúriájának épületenergetikai projektje	14 585 037	26 518 250	2022.06.30
MOHÁCS VÁROS ÖNKORMÁNYZATA	Egyesített Szociális Intézmény 7700 Mohács, Gólya utca 42. szám alatti „A és „B épületeinek energetikai korszerűsítése	75 040 000	75 040 000	2021.09.30
TIMPA Bt.	A Timpa Bt. új telephelyének energiahatékonyságot célzó felújítása megújuló energia alkalmazásával	99 996 513	199 993 026	2020.09.28

Projektgazda	Projekt címe	Megítélt támogatás (HUF)	Projekt összköltség (HUF)	Megvalósítás tervezett befejezése
Gőcze Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	Napelem telepítése a fémtömegcikk gyártással foglalkozó vállalkozás költségeinek csökkentése érdekében	2 964 000	2 964 000	2020.06.05
FORZA PLUS Bt.	Napelemes rendszer beszerzése és telepítése a FORZA PLUS Bt. Mohács, Dózsa Gy. U. 28. szám alatti székhelyén.	9 266 027	16 847 322	2022.09.30
MOHÁCS VÁROS ÖNKORMÁNYZATA	Mohács város belterületi vízrendezése: Bég-patak rekonstrukciója II. ütem	500 000 000	500 000 000	2023.03.31
MOHÁCS VÁROS ÖNKORMÁNYZATA	MTE 1888. Labdarúgás Utánpótlás Pálya épületének energetikai korszerűsítése	35 688 853	35 688 853	2021.08.31
MOHÁCS VÁROS ÖNKORMÁNYZATA	Marek Sportcsarnok épületének energetikai korszerűsítése	63 220 000	63 220 000	2021.11.29
MOHÁCS VÁROS ÖNKORMÁNYZATA	Mohácsi egykori selyemgyár barnamezős területének rehabilitációja I. ütem	997 208 753	997 208 753	2021.08.21
MOHÁCS VÁROS ÖNKORMÁNYZATA	Mohácsi Polgármesteri Hivatal épületének energetikai korszerűsítése 2017	59 757 000	59 757 000	2021.08.31
DUNA - INVEST Kft.	Duna Invest Irodaház energetikai korszerűsítése nyílászárócserével, külső hőszigeteléssel, megújuló energia használatával	10 773 001	23 993 322	2020.09.30
MOHÁCS VÁROS ÖNKORMÁNYZATA	Mohács Ipari Parkban a Városfejlesztési NKft. épületének energetikai korszerűsítése	29 380 000	29 380 000	2021.08.31
M-Gravoplast Bt	Napelemes rendszer beszerzése és telepítése a saját energiafogyasztás fedezését szolgáló hálózati villamosenergia-termelés céljából.	2 970 000	2 970 000	2020.09.28
ARCHI LINEA Kft.	Napelemes rendszer telepítése az ARCHI-LINEA Kft-nél.	2 860 000	2 860 000	2020.07.30
KLEBELSBERG INTÉZMÉNYFENNTARTÓ KÖZPONT	Épületenergetikai fejlesztés a mohácsi középiskolai kollégiumban.	129 370 982	129 370 982	2018.01.25
MOHÁCS VÁROS ÖNKORMÁNYZATA	Kanizsai Dorottya Múzeum és Könyvtár épületének energetikai korszerűsítése	64 225 211	64 225 211	2021.11.29
MOHÁCS VÁROS ÖNKORMÁNYZATA	Kossuth Filmszínház épületének energetikai korszerűsítése	133 605 058	133 605 058	2021.08.31
Archibend Kft.	Az Archibend Kft irodaépületének komplex energetikai korszerűsítése	8 466 486	18 814 414	2019.08.15
MAROCCO Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	Napelem rendszer létesítése a Marocco Kft. székhelyén	1 980 000	1 980 000	2019.10.15
MOHÁCS VÁROS ÖNKORMÁNYZATA	Mohács Budapesti országút melletti kerékpárút építése	293 500 000	293 500 000	2021.12.17
LPG-GAS Hungary Kft.	Az LPG-GAS Hungary Kereskedelmi és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság napelemes rendszerének telepítése	5 335 000	9 700 000	2020.10.07

A zöld átállás szempontjából meghatározó dokumentumok

Mohács Város Önkormányzata még nem készítette el klímastratégiáját és Fenntartható Energetikai és Klíma Akciótervvel (SECAP) sem rendelkezik, ugyanakkor korábbi és jelenleg hatályos fejlesztési dokumentumaiban – Integrált Városfejlesztési Stratégia, Településfejlesztési Konceptió – jelentős fókuszot kap a környezeti fenntarthatóság, mely a város fejlesztési célrendszerében érhető tetten, mely a megvalósult eddigi fejlesztésekben is testet ölt.

Baranya vármegye 2017-ben készítette el klímastratégiáját, mely Mohács számára is iránymutató dokumentum.

Előzetes zöld átállási célrendszer

Mohács stratégiai célrendszerében hangsúlyos szerepet kap a környezeti fenntarthatóság kérdésköre, melyet a „Fenntartható Mohács” keretébe sorolt részcélok mentén kíván a város kezelni. Ezekon kívül több stratégiai célon belül megjelennek a környezeti szempontok, melyet a Zöldülő város dimenzióhoz kapcsolódó tervezett beavatkozások keretében lehet majd érvényesíteni. Mindezek alapján kijelölhetők a zöld finanszírozási keretrendszerhez kapcsolódó előzetes célkitűzések, amelyek a későbbiekben széleskörű egyeztetés keretében lehet tovább finomítani:

- Energetikai fejlesztések, megújuló energia hasznosítása
- Barnamezős területek kármentesítése és hasznosítása
- Vízgazdálkodás hatékonyságának növelése, vízvédelem
- A keletkező hulladék csökkentése és helyi hasznosítása
- Városi zöldfelületek és természeti területek védelme és kiterjesztése
- Körforgásos gazdaság gazdaságra való átállás elősegítése
- Épített környezet védelme
- Városi közbiztonság javítása
- Fenntartható városi közlekedés fejlesztése

A zöld átállás tervezésének szervezeti háttere és ütemezése

A zöld átállással kapcsolatos döntések meghozatala a város képviselő-testületének feladata, a döntések előkészítésébe, a végrehajtás szervezésébe és ellenőrzésébe elsősorban a Gazdasági és Településfejlesztési Bizottság, valamint Pénzügyi, Jogi és Ellenőrzési Bizottság kapcsolódhat be. A Polgármesteri Hivatalon belül a releváns kompetenciák és hatáskörök alapvetően a Városfejlesztési Osztály keretein belül jelennek meg, de adott esetben szükség lehet a Pénzügy Osztály bevonására.

Mohács zöld átállásának megtervezésébe és megvalósításába az alábbi szereplők bevonása lehet indokolt:

- a környezeti fenntarthatóság területén működő hatóságok és állami szervek (pl. Duna Dráva Nemzeti Park Igazgatóság, Vízügyi Igazgatóság, Baranya vármegyei Kormányhivatal, Baranya vármegyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság),
- helyi civil szervezetek,
- közfeladatokat ellátó önkormányzati tulajdonú vállalkozások (Mohácsi Városgazdálkodási és Révhajózási Nonprofit Kft, Mohács-Hő Kft.)
- egyéb szervezetek (pl. közműszolgáltatók E.ON Zrt, DRV Zrt., Dél-Kom Nonprofit Kft.).

Tevékenység	2022			2023				2024			
	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
A zöld átállás tervezésében és megvalósításában részt vevő önkormányzati és külső szakemberek kijelölése, feladataik meghatározása											
Helyzetértékelés készítése											
Partnerségi egyeztetés a helyzetértékelésről és az előzetes célkitűzésekről											
Célrendszer kialakítása											
A zöld átállást támogató beavatkozások kidolgozása											
Partnerségi egyeztetések a beavatkozásokról											
Véglegesítés és elfogadás											

6.5.2. Digitális átállás menetrend

I. Előkészítés

Digitális technológia-szolgáltatók helyi jelenléte: Mohács területén az összes országos lefedettségű telekommunikációs vállalat hálózata elérhető. A város lakossága, illetve a helyben működő vállalatok stabil internethozzáféréssel rendelkeznek, beleértve a szélessávú szolgáltatást is, így az infokommunikációs közszolgáltatások színvonala Mohácson megfelelőnek tekinthető.

Digitális technológiát alkalmazó cégek jelenléte: a helyi mikro- és kisvállalatok a digitalizáció vívmányait csak korlátozott mértékben alkalmazzák, a városban telephellyel rendelkező vállalkozások nem tekinthető az Ipar 4.0 területén erős kompetenciákkal bíró szereplőknek, bár az elmúlt 2014-2020-as időszakban, több vállalkozási is fejlesztette digitális kompetenciáit. A város gazdasági szerkezetét továbbra is elsősorban a munkaintenzív, nem pedig a technológiaintenzív ágazatok, termelőegységek határozzák meg.

A lakosság digitális eszköz ellátottsága, kompetenciák, felhasználói szokások: A kérdőíves felmérés digitális eszközhasználatra adott válaszok alapján a mohácsi lakosság döntő része használ valamilyen okos eszközt. A legelterjedtebb az okostelefon (95% használ ilyet), de a lappal rendelkezők aránya is eléri 62%-ot és 17% használ valamilyen háztartási okos eszközt. A megkérdezettek 90%-a használja információszerzésre, tájékozódásra, valamint kommunikációra, kapcsolattartásra az internetet. A közösségi oldalak használóinak aránya 80%, az internetet ügyintézés céljából is használók aránya 78%-ra tehető. Szintén nagy arányban használják a kérdőív válaszadói az internetet hivatali ügyintézésre ügyfélkapu használatával. A válaszadók 48 százaléka ítélte saját IT eszközök használatával kapcsolatos jártasságát átlagon felülnek, 44 százalék pedig átlagosnak. Az átlagnál rosszabbnak, a válaszadók csupán 5 százaléka gondolja saját készségeit.

A digitális átállást lehetővé tevő infrastruktúra mennyiségi és minőségi jellemzői a humán erőforrás digitális felkészültsége a közszolgáltatásokat végző helyi intézményeknél: A közszolgáltatásokat végző helyi intézményeknél a digitális infrastruktúra alapjai adottak (számítógép, laptop, nyomtató, okostelefon, internet, wifi). Ez a felszereltségi szint az alapfeladatok ellátásához elégséges háttérrel biztosít. Ugyanakkor az informatikai eszközök hamar avulnak, így folyamatos cseréjére, fejlesztésére van szükség. Mohácson nem működik olyan közösségi applikáció, mely a közszolgáltatásokat végző hivatalokkal tenné lehetővé a gördülékenyebb digitális kommunikációt az ügyfelek számára, így a kapcsolattartás továbbra is személyesen, valamint postai úton zajlik.

Digitális ügyintézési lehetőségek a (köz)szolgáltatások területén, digitális felkészültségi állapot: Mohács Város Önkormányzata 2018. január 1-je óta elektronikus ügyintézésre kötelezett szervezet, így köteles az ügyek elektronikus intézését biztosítani a vonatkozó jogszabályi rendelkezések szerint. Az önkormányzat számos ügytípusban az önkormányzati ASP rendszer keretei közt létrejött Önkormányzati Hivatali Portálon közzétett elektronikus űrlapok útján, illetve azokban az ügyekben, melyekben nem lehetséges külön elektronikus űrlap segítségével ügyet intézni, az e-Papír szolgáltatás révén biztosítja a lehetőséget az elektronikus ügyintézésre. A helyi közszolgáltatások terén a járási hivatal, a kórház, valamint a helyi érdekeltségű közművállalatok említhetők meg még releváns szereplőként. Esetükben szintén elmondható, hogy a fontosabb ügyintézési típusok online ügyfélkapun keresztül is lebonyolíthatók, s csakis a legszükségesebb esetben szükséges személyes jelenlét mellett ügyeket intézni.

Digitális (adat alapú) feladatszerzés helyzete a közfeladat ellátásban: A kérdőíves felmérés alapján az online ügyintézés relatív alacsony aránya mutatkozott meg. Egyedül az áramszolgáltatóval kapcsolatos ügyintézés terén él a válaszadók többsége az online ügyintézés lehetőségével, továbbá a távhő, víz és csatorna szolgáltató, valamint közhivatali ügyintéзések terén éri el az online kapcsolattartás az 50 százalékos arányt. A szolgáltatók túlnyomó többségével történő kapcsolattartás terén továbbra is a személyes, valamint telefonos és postai út bizonyul mérvadónak Mohácson.

Digitális adatbázisok és adatfeldolgozás az önkormányzati tulajdonú, fenntartású épület-infrastruktúrák esetében, digitális épületüzemeltetés: Mohács Város Önkormányzata nem alkalmaz ilyen jellegű szoftvereket az önkormányzati fenntartású épület-infrastruktúrák üzemeltetésében, hasonló jellegű szoftver beszerzése nem szerepel a városvezetés tervei között.

Környezeti szenzorok fajtái, egyéb jellemzői, kapcsolódó adatmenedzsment: A város területén a Nemzeti Népegészségügyi Központ kezelésében több környezeti szenzor is működik, melyek a lakókönyezet élettani hatásait (pl. levegőhigiénés index) mérik. Ezen kívül Mohácson egyéb szenzoros környezeti adatmenedzsment nem történik.

Digitális megoldások a helyi közösségi és közúti közlekedésben: Mohács Város Önkormányzata nem alkalmaz ilyen jellegű digitális megoldásokat a közúti közlekedés terén, hasonló jellegű szoftver/applikáció beszerzése nem szerepel a városvezetés tervei között.

Közmű-működtetés szenzoros követése: Mohács Város Önkormányzata nem alkalmaz szenzoros megoldásokat a közmű-működtetés terén, hasonló jellegű szoftver/applikáció beszerzése nem szerepel a városvezetés tervei között.

Lakossági digitális megoldások: A város több pontján (pl. iskolák és művelődési ház környéke) ingyenes köztéri wifi szolgáltatás működik, mely javítja a helyi lakosság internethozzáférési lehetőségeit, ezzel modernbb körülményeket teremtve a város életminőségének terén.

II. Célok megfogalmazása és rendszerezése

Az FVS célrendszerében a digitális dimenzió, a harmadik stratégiai cél, a Fenntartható Mohács keretében jelenik meg. Ezen belül a harmadik rész cél a Minőségi lakókönyezet kapcsolódik közvetlenül a digitális átálláshoz.

Ezen kívül közvetetten a negyedik stratégiai cél a Közösségi Mohács az, ahol a digitális átálláshoz kapcsolható rész cél jelenik meg, mégpedig a „4.2. Szolidáris és befogadó társadalom, erős közösségtudat”, mely elsősorban a fiatalok helyben maradásának ösztönzése kapcsán releváns.

A digitális átálláshoz kapcsolódó városi célok megfogalmazására az okosváros koncepció hat alrendszeriének figyelembevételével került sor. A hat alrendszer a következő területeket öleli fel:

- okos életkörülmények (smart living conditions) az élhető város koncepció megvalósítását, a személyes biztonságot és az egészségügyi kondíciókat javító intézkedéseket, a turisztikai fejlesztéseket, az aktív kulturális, szabadidős és közösségi élményeket fejlesztő programokat, a lakhatás körülményeit javító folyamatokat foglalja magában;
- okos gazdaság (smart economy), mely a vállalkozásokat és a helyi innovációs ökoszisztémát célozza meg;
- okos kormányzás (smart government) a nyílt, átlátható és részvételen alapuló, digitális technológiával támogatott döntési folyamatokat támogatja;
- okos környezet (smart environment), mely a fenntartható környezeti erőforrásgazdálkodást helyezi középpontba, beleértve az energetikát is;
- okos közlekedés (smart mobility) a fenntartható és szolgáltatás központú közlekedésfejlesztést foglalja magában;
- okos társadalom (smart people) többek között az élethosszig tartó tanulást segítő programokat, oktatásfejlesztést, a kreatív és befogadó társadalom elérése érdekében tett intézkedéseket tartalmazza.

A fenti tényezők figyelembevételével a város előzetes céljai a digitális átálláshoz kapcsolódóan a következők:

- digitális kormányzás erősítése;
- a lakosság és a helyi kis- és középvállalkozások digitális kompetenciáinak fejlesztése;
- digitális technológiák elterjesztése a városi közszolgáltatások működtetése és a minőségi lakókörnyezet biztosítása során.

III. A digitális fejlesztések beavatkozási területeinek meghatározása

Az FVS tervezése során a Fenntartható Mohács stratégiai célhoz kapcsolódóan a Minőségi lakókörnyezet rész cél megvalósításához fogalmazódtak meg beavatkozások:

- Térfigyelő kamerarendszer fejlesztése
- Okosváros fejlesztések Mohácson

A beavatkozások tartalmi elemeinek leírását az FVS 6.3.3 alfejezete tartalmazza.

7. Finanszírozási terv

7.1. Elérhető és bevonható források számbavétele

Mohács Város Önkormányzata a Fenntartható Városfejlesztési Stratégiájában megfogalmazott célok, valamint az azokhoz kapcsolódó beavatkozások megvalósításához alábbi lehetséges finanszírozási lehetőségeket vette figyelembe:

Az Európai Unió költségvetéséből származó támogatási források:

A 2021-2027 közötti időszak európai unió strukturális alapjaiból származó támogatási forrásai a rendelkezésre álló információk alapján következő Operatív Programokon keresztül érhetőek el Magyarországon:

- Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program Plusz (GINOP Plusz),
- Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program Plusz (KEHOP Plusz),
- Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program Plusz (IKOP Plusz),
- Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program Plusz (EFOP Plusz),
- Digitális Megújulás Operatív Program Plusz (DIMOP Plusz),
- Magyar Halgazdálkodási Operatív Program Plusz (MAHOP Plusz),
- Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (TOP Plusz).

A Mohács számára elérhető források közül kiemelt helyet foglal el a TOP Plusz, amelyben a település az ERFA 11. cikkelye szerinti „fenntartható városfejlesztés” célterületeként kijelölésre került, így a programjai megvalósításához dedikált forrásokhoz juthat hozzá.

A fent felsorolt Operatív Programok mellett a város egyéb, EU-s és nemzetközi támogatással megvalósuló programok forrásait is igénybe veheti fejlesztési elképzelései megvalósításához. Ebbe kategóriába tartoznak:

- Határon átnyúló együttműködési program (Magyarország-Horvátország),
- Transznacionális programok (pl. Interreg Central Europe, Duna Transznacionális Program, Interreg Europe),
- Közvetlen brüsszeli kiírású programok (pl. Horizon Europe, Polgárok, egyenlőség, jogok és értékek program [CERV], LIFE).

Hazai források:

Különböző ágazati fejlesztéseket lehetővé tevő hazai források, mint pl. Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alap, vagy Kisfaludy Turisztikai Fejlesztési Program stb. lehetőséget nyújthatnak egyes tervezett beavatkozások fejlesztési elemeinek finanszírozására.

Városi saját bevételek:

Az elmúlt évek tapasztalataira alapozva az önkormányzat saját bevételei a működési kiadások fedezésén túl korlátozott mértékben járul hozzá a fejlesztési, beruházási kiadásokhoz, amit a pandémia miatt hozott kormányzati döntések és a pandémia negatív hatásai a helyi gazdasági szereplőkre és ezen keresztül a helyi adóbevételre tovább ront.

A tervezett fejlesztések megvalósításához lehetséges eszközei lehetnek a hitelfelvétel és a kötvénykibocsátás, azonban ezen eszközök jövőbeli felhasználása külső és belső okok miatt sem valószínű, egyrészt Mohács város törekszik a takarékos önkormányzati gazdálkodásra, ennek megfelelően kerüli a hitel igénybevételét, másrészt Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvény 10. §-a jelentősen korlátozza az önkormányzatok adósságot keletkeztető

ügyletekben való részvételét. A jogszabály értelmében az adott évi saját bevételeinek 20%-át, de legfeljebb a 10 millió forintot meghaladó adósságot keletkeztető ügylet megkötéséhez a Kormány hozzájárulása szükséges.

Helyi gazdasági szereplők és a civil szervezetek, intézmények által igénybe vehető támogatási források:

A Fenntartható Városfejlesztési Stratégia megvalósításában az Önkormányzat mellett a helyi gazdasági szereplők, valamint a civil szféra is fontos szerepet játszanak, számukra is különböző támogatási lehetőségek (pl. Nemzeti Együttműködési Alap) és saját forrás áll rendelkezésre, melyet a város és térsége fejlesztésének előmozdítására lehet becsatornázni, a stratégiában megfogalmazott célkitűzések eléréséhez.

7.1.1. Aktorok, meghatározó szereplők

A Stratégia beavatkozásainak jelentős része előreláthatólag európai uniós forrásból kerül finanszírozásra, ezért kiemelt szerepet játszanak az adott Operatív Program Irányító Hatóságai, illetve Közreműködő szervezetei. Ezek közül is kiemelhető a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz irányító hatósági feladatainak ellátására kijelölt **Miniszterelnökség - Területfejlesztési Operatív Programok Irányító Hatósága**, valamint az OP közreműködő szervezete, a Magyar Államkincstár.

A tervezett beruházások egy részének finanszírozása előreláthatólag az alábbi programok támogatásával valósulhat meg:

- a GINOP Plusz, melynek Irányító Hatósága (IH) szintén a **Miniszterelnökség**,
- a KEHOP Plusz, IH a **Miniszterelnökség**,
- az EFOP Plusz, IH a **Miniszterelnökség**,
- a DIMOP Plusz, IH a Miniszterelnöki Kabinetiroda.

2022. júniusától, kormányzati szerkezetátalakítás nyomán a KÖZOP, IKOP, IKOP Plusz, a KEOP, KEHOP, KEHOP Plusz, a GOP, GINOP, GINOP Plusz, a TÁMOP, TIOP, EFOP, RSZTOP, EFOP Plusz, a ROP, TOP, VEKOP és a TOP Plusz programok végrehajtásáért felelős irányító hatóságok a Miniszterelnökség keretében működnek tovább.

Nagyobb beruházások esetében, fontos szerepe lehet a különböző jogcímenen nyújtott állami támogatásoknak, melyek esetében elsődleges szereplőként a Kormány léphet fel.

Az időszakban épülő/megújuló közutak esetében fontos szerepe lehet a Magyar Közút Nonprofit Zrt-nek, mint a térségi utak fenntartásáért felelős szervnek.

A tervezett beavatkozások több olyan intézményt, helyszínt érintenek, melyek üzemeltetését, kezelését nem az Önkormányzat látja el, hanem egy, az Önkormányzat tulajdonában álló intézmény, nonprofit társaság, gazdasági társaság, vagy egyéb szervezet. Ezen szereplők bemutatásra kerültek az FVS 2.4.1 és 2.4.2 fejezetében.

A gazdasági infrastruktúra fejlesztési, vállalkozásfejlesztési, esetleg K+F projektek megvalósításába, fenntartásába tevékeny szerepet játszhatnak a magánszféra gazdasági társaságai – legyen az akár a beavatkozáshoz szükséges önerőbe való beszállás vagy a fejlesztés eredményeképp megépült infrastruktúra fenntartása.

7.1.2. Kitekintés

A „Baranya Megye előzetes Integrált Területi Programja 2021-2027” című dokumentum a következő olyan lehetséges fejlesztést határoz meg, amely érintheti Mohácsot:

- Vármegyei foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések folytatása, amelynek céljai, tevékenységei a vármegye teljes területét lefedik, emellett ösztönzi, előkészíti, segíti a megyén belüli foglalkoztatási és gazdaságfejlesztési kezdeményezéseket, biztosítja a vármegyei, szintű koordinációt, monitoring tevékenységet végez.
- A vármegyei önkormányzat a Helyi humán fejlesztések keretén belül kívánja folytatni a 2014-2020-as időszak EU-s forrás keretéből megvalósított vármegyei identitás projektjét.

A mohácsi csata 500 éves évfordulója 2026-ban lesz, erre az alkalomra a városban és a csata helyszínének térségében (Majs, Sátorhely, Nagynyárad) kormányzati program valósulhat meg.

7.1.3. Egyéb kötöttségek és lehetőségek

Akadályt jelenthet a tervezett beavatkozások finanszírozásában a következő tényezők:

- Az Önkormányzat helyi adóbevételeinek elapadása (pl. egy nagyobb helyi vállalkozás megszűnése érezhetően csökkenti a helyi iparűzési adóbevételeket).
- Az Önkormányzat tulajdonában álló szervezetek gazdasági tevékenységéből nem származik fejlesztésre fordítható nyereség.
- Az Önkormányzat működését biztosító állami támogatás mértéke csökken, vagy nem emelkedik akkora ütemben, mint amennyire a működési költségek emelkedése következtében indokolt lenne, ezáltal a potenciálisan fejlesztésre fordítható forrásokat az önkormányzat kénytelen legalább részben a működési költségek kiegyenlítésére fordítani.
- A fejlesztések finanszírozása érdekében felmerülő esetleges hitel igényhez a Kormány a Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvényben foglaltakra hivatkozva nem járul hozzá.

A fejlesztésre fordítható források növelésére az alábbi lehetőségek állhatnak Mohács Város Önkormányzat rendelkezésére:

- Emelkedő, fejlesztésre fordítható adóbevételek, kiemelten a helyi iparűzési bevételek,
- Az Önkormányzat és az annak tulajdonában álló szervezetek gazdasági tevékenységéből származó haszon fejlesztésre történő fordítása,
- Hitelfelvétel, kötvénykibocsátás, városfejlesztési alap létrehozása.

7.2. Az üzleti modell bemutatása

Mohács Város Önkormányzata a Fenntartható Városfejlesztési Stratégiájában megfogalmazott célok elérését szolgáló beavatkozásokhoz tervezett üzleti modell az alábbi pilléreken nyugszik:

- igényelhető uniós és hazai források minél hatékonyabb bevonása, felhasználása
- a város bevételeinek növelése:
 - a város kiadásainak csökkentése
 - társadalmi szerepvállalás erősítése

7.2.1. Beavatkozások adatainak gyűjtése és ismertetése dimenzióként összegezve

A Stratégiában szereplő beavatkozások azonosítása, kiválasztása több hónapos előkészítő munka eredménye. A részletes folyamatot az FVS 8.2. fejezete tartalmazza. A dimenziókénti összegzést a következőkben bemutatott táblázatok tartalmazzák.

25. táblázat: Prosperáló dimenzió beavatkozási adatai

Megvizsgálandó szempontok	A szempont részletezése
Prosperáló dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	38 830 000 000 Ft
Megtérülést (bevételt, jövedelmet) biztosító elemek	<p>Bevéeltermelő elemeket a következő beavatkozások tartalmazhatnak:</p> <ul style="list-style-type: none"> Duna-parti szálláshely és vendéglátó kapacitás fejlesztése Mohácsi szabadstrand fejlesztése Innovációs negyed kialakítása Mesterlakások építése Mohácsi iparterület komplex fejlesztése Logisztikai infrastruktúra fejlesztése
Források	<p>A következő források igénybevételével lehet számolni:</p> <ul style="list-style-type: none"> vissza nem térítendő támogatás hitel piaci befektető bevonása önerő
Finanszírozás elemek aránya	A finanszírozási elemek aránya a tervezés későbbi fázisában a részletes pénzügyi elemzés elkészítése után lesz látható.
Várható vagy elvárt eredmények	<p>Alkalmas lehet magánbefektető bevonására:</p> <ul style="list-style-type: none"> Duna-parti szálláshely és vendéglátó kapacitás fejlesztése Mohácsi szabadstrand fejlesztése Innovációs negyed kialakítása Mesterlakások építése Mohácsi iparterület komplex fejlesztése Logisztikai infrastruktúra fejlesztése <p>Minimális vagy mérhető pénzügyi haszon:</p> <ul style="list-style-type: none"> Duna-parti szálláshely és vendéglátó kapacitás fejlesztése Mohácsi szabadstrand fejlesztése Innovációs negyed kialakítása Mesterlakások építése Mohácsi iparterület komplex fejlesztése Logisztikai infrastruktúra fejlesztése <p>Csak társadalmi haszon:</p> <ul style="list-style-type: none"> Duna-parti komplex turisztikai fejlesztések Natura 2000 területek bevonásával Mohácsi sportuszoda építése II. Lajos emlékhely komplex fejlesztése Helyi közösségfejlesztési folyamat kezdeményezése a helyi turizmus fellendítése érdekében Határon átnyúló turisztikai fejlesztések Kollégiumi férőhelyek bővítése Óvodák fejlesztése Mohácson Brodarics István Általános Iskola rekonstrukciója
Kockázatok	<p>Megvalósítási kockázatok:</p> <ul style="list-style-type: none"> Nem megfelelő tervezés Hibás teljesítés A beruházás/projekt elhúzódása Újabb járványhullám akadályozza a kapcsolatokat kialakítását és a közös programok szervezését, ezáltal megvalósulást Nem megfelelő menedzsment Megvalósításhoz szükséges magasan képzett munkaerő hiánya <p>Finanszírozási kockázatok:</p>

Megvizsgálandó szempontok	A szempont részletezése
	<ul style="list-style-type: none"> • A beruházási/projekt költségek jelentős megemelkedése • Finanszírozási, likviditási nehézségek • Árfolyamingadozásból származó finanszírozási kockázatok. <p>Fenntartási kockázatok:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hibás kivitelezésből adódó műszaki problémák • Alacsony kihasználtság • A célcsoport nem veszi igénybe az elérhető szolgáltatásokat • Veszteségessé váló üzemeltetés • Feladatellátáshoz szükséges munkaerő hiánya
Érdekeltek	<ul style="list-style-type: none"> • Mohács Városi Önkormányzat • Mohácsi Városgazdálkodási és Révhajózási Nonprofit Kft. • Piaci befektetők • Helyi vállalkozók • Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatósága • Dél-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság • Pécsi Tudományegyetem • Klebelsberg Központ • Horvát, szerb és magyar partnertelepülések és szervezetek

26. táblázat: Zöldülő dimenzió beavatkozási adatai

Megvizsgálandó szempontok	A szempont részletezése
Zöldülő dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	7 150 000 000 Ft
Megtérülést (bevételt, jövedelmet) biztosító elemek	Bevételtermelő elemeket a következő beavatkozások tartalmazhatnak: <ul style="list-style-type: none"> • Geotermális energia potenciál kiaknázása • Térségi energiaközösséghez történő csatlakozás
Források	A következő források igénybevételevel lehet számolni: <ul style="list-style-type: none"> • vissza nem térítendő támogatás • hitel • piaci befektető bevonása • önerő
Finanszírozás elemek aránya	A finanszírozási elemek aránya a tervezés későbbi fázisában a részletes pénzügyi elemzés elkészítése után lesz látható.
Várható vagy elvárt eredmények	<p>Alkalmas lehet magánbefektető bevonására:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Geotermális energia potenciál kiaknázása • Térségi energiaközösséghez történő csatlakozás <p>Minimális vagy mérhető pénzügyi haszon:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mohácsi távhőszolgáltatás korszerűsítése, fejlesztése • Geotermális energia potenciál kiaknázása • Térségi energiaközösséghez történő csatlakozás • Önkormányzati intézmények komplex energetikai korszerűsítése <p>Csak társadalmi haszon:</p> <p>-</p>
Kockázatok	<p>Megvalósítási kockázatok:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nem megfelelő tervezés • Hibás teljesítés • A beruházás/projekt elhúzódása • Nem megfelelő menedzsment • Megvalósításhoz szükséges magasan képzett munkaerő hiánya <p>Finanszírozási kockázatok:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A beruházási/projekt költségek jelentős megemelkedése • Finanszírozási, likviditási nehézségek • Árfolyam-ingadozásból származó finanszírozási kockázatok. <p>Fenntartási kockázatok:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hibás kivitelezésből adódó műszaki problémák • Veszteségessé váló üzemeltetés • Feladatellátáshoz szükséges munkaerő hiánya
Érdekeltek	<ul style="list-style-type: none"> • Mohács Városi Önkormányzat • Mohács-Hő Kft. • Mohácsi Városgazdálkodási és Révhajózási Nonprofit Kft. • Piaci befektetők • Helyi vállalkozók • Társasházak

27. táblázat: Digitális dimenzió beavatkozási adatai

Megvizsgálandó szempontok	A szempont részletezése
Digitális dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	550 000 000 Ft
Megtérülést (bevételt, jövedelmet) biztosító elemek	Bevéeltermelő elemeket a következő beavatkozások tartalmazhatnak: -
Források	A következő források igénybevételével lehet számolni: <ul style="list-style-type: none"> vissza nem térítendő támogatás hitel önerő
Finanszírozás elemek aránya	A finanszírozási elemek aránya a tervezés későbbi fázisában a részletes pénzügyi elemzés elkészítése után lesz látható.
Várható vagy elvárt eredmények	<p>Alkalmas lehet magánbefektető bevonására:</p> <p>-</p> <p>Minimális pénzügyi haszon:</p> <p>-</p> <p>Csak társadalmi haszon:</p> <ul style="list-style-type: none"> Térfigyelő kamerarendszer fejlesztése Okosváros fejlesztések Mohácson
Kockázatok	<p>Megvalósítási kockázatok:</p> <ul style="list-style-type: none"> Nem megfelelő tervezés Hibás teljesítés A beruházás/projekt elhúzódása Nem megfelelő menedzsment Megvalósításhoz szükséges magasan képzett munkaerő hiánya <p>Finanszírozási kockázatok:</p> <ul style="list-style-type: none"> A beruházási/projekt költségek jelentős megemelkedése Finanszírozási, likviditási nehézségek Árfolyamingadozásból származó finanszírozási kockázatok. <p>Fenntartási kockázatok:</p> <ul style="list-style-type: none"> Hibás kivitelezésből adódó műszaki problémák Veszteségessé váló üzemeltetés Feladatellátáshoz szükséges munkaerő hiánya
Érdekeltek	<ul style="list-style-type: none"> Mohács Városi Önkormányzat Mohácsi Városgazdálkodási és Révhajózási Nonprofit Kft.

28. táblázat: Megtartó dimenzió beavatkozási adatai

Megvizsgálandó szempontok	A szempont részletezése
Megtartó dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	6 960 066 987 Ft
Megtérülést (bevételt, jövedelmet) biztosító elemek	Bevételtermelő elemeket a következő beavatkozások tartalmazhatnak: -
Források	A következő források igénybevételével lehet számolni: <ul style="list-style-type: none"> vissza nem térítendő támogatás hitel önerő
Finanszírozás elemek aránya	A finanszírozási elemek aránya a tervezés későbbi fázisában a részletes pénzügyi elemzés elkészítése után lesz látható.
Várható vagy elvárt eredmények	<p>Alkalmas lehet magánbefektető bevonására:</p> <p>-</p> <p>Minimális pénzügyi haszon:</p> <p>-</p> <p>Csak társadalmi haszon:</p> <ul style="list-style-type: none"> Kulturális szolgáltatások fejlesztése Mohácsi csatához kapcsolódó emlékhelyek fejlesztése Mohácsi diplomák felújítása Emlékművek és szobrok felújítása, létesítése Helyi civil szervezetek megerősítése A fiatalok helyben maradásának ösztönzése A város antiszegregációs programjában foglaltak megvalósítása Szociális és egészségügyi ellátó rendszer fejlesztése Mohácsi sport infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése Közösségi sport és egészségprogramok
Kockázatok	<p>Megvalósítási kockázatok:</p> <ul style="list-style-type: none"> Nem megfelelő tervezés Hibás teljesítés A beruházás/projekt elhúzódása Nem megfelelő menedzsment Megvalósításhoz szükséges magasan képzett munkaerő hiánya <p>Finanszírozási kockázatok:</p> <ul style="list-style-type: none"> A beruházási/projekt költségek jelentős megemelkedése Finanszírozási, likviditási nehézségek Árfolyamingadozásból származó finanszírozási kockázatok. <p>Fenntartási kockázatok:</p> <ul style="list-style-type: none"> Hibás kivitelezésből adódó műszaki problémák Veszteségessé váló üzemeltetés Feladatellátáshoz szükséges munkaerő hiánya
Érdekeltek	<ul style="list-style-type: none"> Mohács Városi Önkormányzat Mohácsi Városgazdálkodási és Révhajózási Nonprofit Kft. Egyházak Városi civil szervezetek Városi sportegyesületek

29. táblázat: Kiszolgáló dimenzió beavatkozási adatai

Megvizsgálandó szempontok	A szempont részletezése
Kiszolgáló dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	202 370 000 000 Ft
Megtérülést (bevételt, jövedelmet) biztosító elemek	Bevéeltermelő elemeket a következő beavatkozások tartalmazhatnak: -
Források	A következő források igénybevételével lehet számolni: <ul style="list-style-type: none"> vissza nem térítendő támogatás hitel önerő
Finanszírozás elemek aránya	A finanszírozási elemek aránya a tervezés későbbi fázisában a részletes pénzügyi elemzés elkészítése után lesz látható.
Várható vagy elvárt eredmények	<p>Alkalmas lehet magánbefektető bevonására:</p> <p>-</p> <p>Minimális pénzügyi haszon:</p> <p>-</p> <p>Csak társadalmi haszon:</p> <ul style="list-style-type: none"> Hiányzó szennyvízhálózati infrastruktúra kiépítése Élhető zöld város fejlesztése Mohács mélyfekvésű területeinek vízrendezése Extrém park fejlesztése Lakóparki infrastruktúra fejlesztése Mohács város főterének rekonstrukciója Mohács város főterének rekonstrukciója Városi utak és járdák felújítása, építése Parkolási körülmények javítása Mohácson Mohácsi Duna-híd és rávezető úthálózat megépítése Mohács 500 programhoz kapcsolódó térségi kerékpárúthálózat fejlesztés Mohácsi közösségi közlekedési infrastruktúra fejlesztése Mohács város stratégiai dokumentumainak kidolgozása
Kockázatok	<p>Megvalósítási kockázatok:</p> <ul style="list-style-type: none"> Nem megfelelő tervezés Hibás teljesítés A beruházás/projekt elhúzódása Nem megfelelő menedzsment Megvalósításhoz szükséges magasan képzett munkaerő hiánya <p>Finanszírozási kockázatok:</p> <ul style="list-style-type: none"> A beruházási/projekt költségek jelentős megemelkedése Finanszírozási, likviditási nehézségek Árfolyamingadozásból származó finanszírozási kockázatok. <p>Fenntartási kockázatok:</p> <ul style="list-style-type: none"> Hibás kivitelezésből adódó műszaki problémák Veszteségessé váló üzemeltetés Feladatellátáshoz szükséges munkaerő hiánya
Érdekeltek	<ul style="list-style-type: none"> Mohács Városi Önkormányzat; Mohácsi Városgazdálkodási és Révhajózási Nonprofit Kft. Egyházak Városi civil szervezetek Mohácsi térség települési önkormányzatai

7.2.2. A finanszírozási terv összefoglalója

30. táblázat: A finanszírozási terv összefoglaló táblázata

Dimenzió megnevezése	Dimenzió összesített tervezett beruházási költsége
Prosperáló város dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	38 830 000 000 Ft
Zöldülő város dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	7 150 000 000 Ft
Digitális város dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	550 000 000 Ft
Megtartó város dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	6 960 066 987 Ft
Kiszolgáló város dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	202 370 000 000 Ft
FVS összesített tervezett beruházási költsége	255 860 066 987 Ft

A részletesebb finanszírozási terv a 8.3 sz. mellékletben elérhető excel táblában található.

Az FVS-ben szereplő akcióterületekre, az FVS pénzügyi megvalósíthatóságára részletesebb üzleti modell készítése szükséges, tekintettel arra, hogy a Fenntartható Városfejlesztési Stratégia esetében elvárás, hogy üzleti modellre épülő tervezést valósítson meg, mely figyelembe veszi a különböző forrásbevonási lehetőségeket a TOP Plusz forrásain túlnyúlóan is (más OP-k, hazai forrás, pénzügyi eszközök, magántőke bevonás stb.), valamint a beavatkozások megtérülő és nem megtérülő jellegét is. A tervezés jelen fázisában a lehetséges források számbavétele megtörtént, a finanszírozási elemek aránya azonban a tervezés későbbi fázisában, azaz a részletes pénzügyi elemzés elkészítése után lesz látható.

Az FVS üzleti modell 2024. decemberéig fog Mohács esetében elkészülni.

Azonban az egyes beavatkozásokhoz kapcsolódó konkrét projektek előzetes vizsgálatához üzleti tervezésre is szükség van. Ezek a konkrét üzleti tervezések célszerűen az üzleti modell elkészültét követően, arra épülve készülnek. Kivételt képeznek ez alól pl. a TOP Plusz forrásokból finanszírozható projektek üzleti tervei, hiszen a források nagy része 2023 évben elérhetővé vált/válik, a lehívást Mohács Város Önkormányzata mielőbb meg kívánja kezdeni. Ebben az esetben az üzleti tervezés (amennyiben az adott projektnél releváns) megelőzi az átfogó üzleti modell elkészültét.

Amennyiben valamely beavatkozás/projekt esetén a releváns bevonható forrás valamilyen piaci forrás, úgy ennek előkészítése - az üzleti tervezésen felül - további vizsgálatot és további lépéseket (pl. befektetésösztönzés), illetve további egyeztetéseket (pl. befektetői, beruházói igény konkrét felmérése, finanszírozási és együttműködési lehetőségek feltárása) is igényel. Ezt alapvetően Mohács Város Önkormányzata végzi el, bevonva az üzleti tervezéssel esetenként megbízott külső szakértői szervezetet.

Ezen felül, ha a tervezett forrás bevonásának (döntés)előkészítése összetettebb pénzügyi szakértelmet, vagy az Önkormányzati apparátuson belül rendelkezésre nem álló, magasan kvalifikált/speciális szakértőt igényel (mert pl. a projekt megvalósítása bevételt, ezáltal adókötelezettséget keletkeztet), úgy mindenképpen indokolt további – az üzleti tervezésen felüli - pénzügyi szakértő bevonása az előkészítő tervezésbe.

7.3. Fenntartható üzemeltetés

A stratégiai célokat szolgáló, a korábbi fejezetekben azonosított beavatkozások előkészítettsége jelenleg még nem olyan előrehaladott, hogy az üzemeltetésre, megtérülésre vonatkozó pontos számítások rendelkezésre állnának.

A beavatkozások tervezett ütemezése alapján csúcsidőszakként a 2023. II. félév - 2025. I. félév közötti időszak jellemezhető, amely előtt a megvalósításra kerülő beavatkozások száma meredeken emelkedhet. A fenntartási időszak a beavatkozások többségénél várhatóan 5 év lesz.

A tervezett beavatkozások döntő többsége nem üzleti, gazdasági céllal kerül megvalósításra, így azok elsősorban társadalmi hasznot hoznak. A bevételeket biztosító beavatkozások a 7.2.2 fejezetben található összefoglaló táblázatokban bemutatásra kerültek.

A fenntartási költségek beavatkozástól függően jellemzően a következők lehetnek:

- bérköltség;
- rezsiköltségek;
- karbantartási költségek;
- pótlási költségek;
- utak takarításának költségei;
- közterület fenntartási költségei;
- honlap fenntartása, rendszerfrissítések költségei;
- utazási költségek;
- üzemanyagköltségek;
- takarítás.

A bevételtermelő beavatkozások esetében a következő lehetséges bevételi forrásokkal lehet számolni:

- Szálláshely esetében szállásdíj;
- Bérleti díj (a beruházás eredményének hosszú távú bérbeadása esetén);
- Szolgáltatásért fogyasztás arányában fizetett díjak (pl. vízdíj, szennyvízdíj);
- Szolgáltatás egyszeri használatáért fizetett díjak (pl. belépődíj).

Egyéb esetekben a fenntartási költségeket fedezetére a következő források vonhatóak be:

- Államtól érkező támogatás (tevékenységtől függően vagy jogszabályi kötelezettségből, vagy az önkormányzattal között megállapodás alapján);
- Önkormányzati költségvetési források;
- Partnerek pénzügyi hozzájárulása.

A tervezett beavatkozások pozitív és negatív hatásait a 7.2.2. fejezet tartalmazza.

Az FVS megvalósítását az előző pontban már említett részletesebb üzleti modell támasztja alá, melynek fontos szempontja a fejlesztések pénzügyi fenntarthatóságának a biztosítása. Ehhez minden egyes városfejlesztési célokat szolgáló projekt szerves részeként a fenntarthatóságot is vizsgálni kell.

A részletes üzleti modell Mohács esetében 2024. decemberéig fog elkészülni és ki fog térni a pénzügyi fenntarthatóságra, a gazdaságos üzemeltetés, fenntarthatóság kérdéseire is.

De ahogy a finanszírozási tervnél, úgy a fenntarthatóság vizsgálatakor is – releváns esetben - projektenként szükséges felmérni majd az üzemeltetés során felmerülő költségeket, esetleges bevételeket. Továbbá az alábbi szempontokat kell majd elsődlegesen számításba venni:

- időtáv meghatározása: a megvalósítás időtartamát követően években meghatározott (kötelező) fenntartási időszak/megtérüléshez szükséges időtartam,

- költségek: a felmerülő fenntartási költségek nevesítése és mértékének meghatározása,
- bevételek: amennyiben a fenntartás során bevételek is azonosíthatóak, akkor azt is számításba kell venni,
- externáliák: a projekt hatásai által kiváltott közvetett negatív vagy pozitív társadalmi/gazdasági/környezeti hatások,
- a projekt esetleges későbbi értékesítésének lehetősége (pl. egy ingatlanfejlesztés eredményének várható értékesítése).

7.4. Projektcsatorna fejlesztés intézményesítése

7.4.1. Ellátandó funkciók

A projektötlet felmerülésétől annak megvalósításáig egy többlépcsős, akár több évig tartó folyamat vezet:

- Megfogalmazódnak a város fejlesztési céljai, lehetséges fejlesztési területei, beruházási ötletei, amelyek megjelennek a Településfejlesztési Konceptióban, a gazdasági programban, az ITS-ben, az FVS-ben.
- Kialakul egy lehetséges projektlista, amely nagyvonalakban tartalmazza a tervezett tevékenységeket, készül egy becsült költségkalkuláció, valamint annak felmérése, hogy az adott fejlesztési elképzelés a településen fizikailag megvalósítható-e.
- Megtörténik a beruházásfinanszírozás lehetséges forrásainak felmérése (pl. uniós pályázat, költségvetési támogatás, önkormányzati finanszírozás, befektető bevonása). A finanszírozási források alapján a lehetséges projektek köre szűkülhet, vagy a prioritási lista alakulhat ki.
- Amennyiben egy projektjavaslat pályázati forrásból támogatható, vizsgálatra kerülnek a támogathatósági feltételek, az igényelhető támogatás mértéke stb. A feltételek alapján a projekt tartalom módosulhat.
- Készül egy lakossági igényfelmérés, amely szintén alakíthatja a tervezett projekt tartalmát.
- Elkészül a projektjavaslat részletes műszaki/szakmai tartalma, költségvetése. Elkészül a Megvalósíthatósági Tanulmány/Üzleti terv/PET stb. Ha külső szakértő bevonására van szükség, akkor kiválasztása beszerzési/közbeszerzési eljárás keretein belül történik.
- Megkezdődik a beruházáshoz szükséges (építésügyi és egyéb szükséges) engedélyezési eljárások lefolytatása, engedélyek beszerzése.
- Pályázat esetén benyújtásra kerül a támogatási kérelem, lezajlik a hiánypótlás, az esetleges tisztázó kérdések megválaszolásra kerülnek.
- EU-s pályázat esetében elkészül a Támogatási Szerződés.
- Beszerzési/közbeszerzési eljárással kiválasztásra kerül a kivitelező/szállító/szolgáltató.
- Megkezdődik a kivitelezés/eszközbeszerzés/szakmai megvalósítás.
- EU-s projektek esetében a műszaki/szakmai előrehaladással beszámoló, kifizetési kérelmek, indokolt esetben tartalom módosítási kérelmek készülnek.
- Megtörténik az átadás-átvétel, a szakmai programok befejeződnek.
- Engedélyköteles építési tevékenység esetén beszerzésre kerül a használatbavételi engedély.
- EU-s projekt esetében benyújtásra kerül a záró beszámoló, záró kifizetési kérelem, ezek elfogadásával a megvalósítás lezárul.
- Elkezdődik a projekt/beruházás fenntartásának időszaka, fenntartási kötelezettségek teljesítésével és a projekt eredmények folyamatos nyomon követésével.

7.4.2. Kulcsszereplők nevesítése

Az előző fejezetben meghatározott folyamatban a kulcsszereplőként a Polgármester azonosítható, amely szinte valamennyi lépés eredményes teljesítéséért felelősséggel tartozik. A folyamat további szereplői a következők:

- Képviselő-testület;
- Bizottságok;
- Polgármesteri Hivatal/Önkormányzat;
- Jegyző;
- Városfejlesztési osztály;
- Pénzügyi osztály;
- a város lakossága;
- a város gazdasági társaságai;
- a város civil szervezetei.

A lakosság, a civil szervezetek és a gazdasági társaságok véleményükkel, igényeikkel alakíthatják a tervezett projektek listáját és azok tartalmát. Az egyéb szereplők főbb feladatait, működési rendjét az FVS 2.4. fejezete tartalmazza.

7.4.3. Intézményi modell bemutatása

Szakasz	A feladat meghatározása	Felelős szereplő
Projektgyűjtés	Fejlesztési célok, fejlesztési területek meghatározása, beavatkozási területek azonosítása	Képviselő-testület, Bizottságok, helyi intézmények, gazdasági társaságok, civil szervezetek, Polgármesteri Hivatal/Önkormányzat
	Projektlista összeállítása, tervezett tevékenységek, becsült költségek összeállítása, megvalósíthatóság vizsgálata	Polgármester Városfejlesztési osztály Fejlesztési csoport
	Finanszírozási források felkutatása, projektlista szűkítése, fejlesztési prioritáslista meghatározása	Polgármester Városfejlesztési osztály Pénzügyi osztály Fejlesztési csoport
Projekt műszaki előkészítés	Rendelkezésre álló pályázati forrás esetén támogathatósági, műszaki-szakmai feltételek vizsgálata, ezek alapján szükség esetén projektterv módosítás	Polgármester Városfejlesztési osztály Fejlesztési csoport
	Lakossági igényfelmérés, a projektterv módosítása az eredmények alapján	Polgármester Városfejlesztési osztály Fejlesztési csoport
	A projektjavaslat részletes műszaki/szakmai tartalmának összeállítása	Polgármester Városfejlesztési osztály Külső szakértők
	A pályázati tevékenységhez szükséges (építésügyi, utági és egyéb szükséges) engedélyezési eljárások lefolytatása, engedélyek beszerzése	Városfejlesztési osztály
Projekt finanszírozási modellje	A műszaki szakmai tartalom alapján a tervezett projekt részletes költségvetésének elkészítése, szükséges megvalósíthatósági tanulmány elkészítése, a fejlesztési források nagyságának és arányának meghatározása	Polgármester Városfejlesztési osztály Fejlesztési csoport Külső szakértők
Projekt lebonyolítása	Pályázat esetén támogatási kérelem benyújtása, hiánypótlási felhívás teljesítése, válaszadás tisztázó kérdésre	Polgármester Fejlesztési csoport
	Pályázati forrás esetén Támogatási Szerződéskötés	Polgármester Fejlesztési csoport

Szakasz	A feladat meghatározása	Felelős szereplő
	Kivitelező/szállító/szolgáltató kiválasztása beszerzési/közbeszerzési eljárással	Polgármester Jegyző Fejlesztési csoport
	Kivitelezés/eszközbeszerzés/ szakmai megvalósítás	Polgármester Jegyző Fejlesztési csoport
	EU-s pályázati források esetén beszámolók, kifizetési kérelmek, indokolt esetben tartalommodosítási kérelmek készítése	Fejlesztési csoport
	Építési projekt esetén használatba vételi engedély megszerzése	Városfejlesztési osztály
	EU-s projekt esetében záró beszámoló és kifizetési kérelem benyújtása	Fejlesztési csoport

Üzleti modell elkészítésének lépései és ütemezése:

Lépés megnevezése	2023				2024			
	I.	II.	III.	IV.	I.	II.	III.	IV.
Intézményi együttműködési rendszer kialakítása								
Üzleti modell kialakítása								
Projektcsatorna rendszernek kialakítása								
Forrásmix projektcsatornához rendelése								
Finanszírozási terv elkészítése								

8. Mellékletek

8.1. Antiszegregációs Terv

8.1.1. Helyzetelemzés és értékelés

8.1.1.1. *A szegregáció társadalmi jelenségeinek horizontális elemzése – a változások értékelése*

Mohács város társadalmát érintő, a **szegregáció² veszélyeit magukba hordó folyamatokat**, illetve a folyamatok előzményére, esetenként a várost kívülről érő, a társadalmi-politikai környezetből érkező hatásokra is kitérve – a Fenntartható Városfejlesztési Stratégia (FVS) 2. és 3. fejezeteivel, illetve a város 2023-ig érvényes Helyi Esélyegyenlőségi Programjával összhangban, azok tartalmára támaszkodva –, röviden a következőkben foglalhatjuk össze.

Tekintve, hogy az Antiszegregációs Program önállóan is értelmezhető dokumentum, a városra, különösen annak társadalmára vonatkozó fontosabb tényeket, tendenciákat e dokumentum keretei között ismét felidézzük.

Mohács több mint 900 éves város, Magyarország egyik legdélibb települése, a Duna határkikötője. Fejlődésére kedvezően hatott földrajzi helyzete. A Duna és vízi útja jelentősen befolyásolta a lakott terület sorsát. A tatárjárás okozta pusztítások után ismét fejlődésnek indult: a XIII-XIV. században kialakult nemesi megye központja, majd a XV. századtól mezőváros lett. A virágzást a török hódítás törte meg. Az 1526-os mohácsi csata után a város szinte teljes egészében elpusztult, csak az 1687-es második, győztes ütközet után szabadult fel a török hódoltság alól. A népesség megfogyatkozása indokolta a nemzetiségek nagyarányú betelepítését.

A polgárosodás, az ipari fejlődés következtében a XIX. század második felében sok új létesítménnyel gazdagodott a település. E folyamatot az első világháború lelassította, de 1929-től már ismét gyorsabb fejlődés vette kezdetét.

Mohács térségi szerepkörét alapvetően meghatározza földrajzi elhelyezkedése és történelmi múltja. Az első világháborút követő békeszerződések következtében elveszítette természetes vonzáskörzete jelentős részét, és periférikus helyzetbe került. Országban belüli stratégiai szerepét tovább rombolta a tervezett dunai Vasmű Dunaújvárosban történő megépítése a múlt század ötvenes éveiben, majd az 1990-es évektől szintén a déli határainkon túl dúló délszláv háború. Ezek a hatások a város térségi szerepkörének mérséklődését eredményezték. Mohács napjainkban, mint kistérségi-járási központ funkcionál, néhány speciális, a járási határon túl nyúló szereppel.

Mohács a járás egyedüli, és funkcionálisan a méretének megfelelő értékű központja. Itt érhetők el a járás települései számára a releváns járási hivatalok (Mohácsi Járási Hivatal és Kormányablak, Járási Ügyészség, Járásbíróság, Rendőrkapitányság, Katasztrófavédelmi Kirendeltség), továbbá az egészségügyi (járó-és fekvőbeteg alap és szakellátások), közoktatási és kulturális szolgáltatások. A közoktatás területén a járásközpontban a felsőoktatási szint nincs jelen. Mohács város gazdasága térségi központként működik a járási települések szempontjából, a mezőgazdasági és ipari munkahelyek révén jelentős szerepet játszik a térségi foglalkoztatásban is.

Mohács társadalmát elsőként a város **demográfiai helyzetképével** jellemezhetjük. A KSH által publikált statisztikákból megállapítható, hogy a város lakó-, és állandó népességszáma folytonos, de mérséklődő csökkenést mutat. Mindennek következményeként, 2010 és 2020 között Mohács lakónépességének 18.884 főről 16 993 főre, míg 2010 és 2020 között állandó népességszáma 19 573 főről 18 543 főre

² Fontos emlékeztetnünk arra, hogy a szegregáció nem kötődik szükségképpen konkrétan meghatározható földrajzi helyekhez, ld. például sajnálatos módon megfigyelhető a demográfiai/nemi, etnikai, vagy az intézményi alapú diszkrimináció következtében megjelenő szegregáció is.

csökkent. Ez a csökkenés mind az állandó, mind a lakónépesség esetében közel 10% népességszám-csökkenést eredményezett.

Mohács népességszámának alakulását két háttértényező alakította, alakítja: **a természetes szaporodás-fogyás**, illetve **a migráció**, azaz a be- és elvándorlás negatív egyenlege.

A város **demográfiai szerkezetét** tekintve megállapíthatjuk, hogy a népességfogyás tendenciája mellett a 0-14 éves korúak aránya az állandó népességen³ belül 2010 – 2019 között 13% körül alakult. A 15 – 59 éves állandó lakosok aránya ugyanebben az időszakban 63,8%-ról 58,1%-ra mérséklődött, míg a 60 évesnél idősebben súlya 23,0%-ról 28,9%-ra nőtt.

A lakosság fokozódó öregedési tendenciáját jellemzi, hogy Mohács öregedési indexe (vagyis a 100 fő 15 évnél fiatalabb lakosra jutó 65 évnél idősebb lakos számát megjelenítő mutató értéke) 2010 és 2019 között 175 főről 223 főre emelkedett, mely igen jelentős, közel 28 százalékos növekményt jelent. Mindez az ország egészére jellemző öregedési index tekintetében is jelentős mértékű előregedettséget jelent, ugyanis Mohácson 43 fővel több 65 év feletti jut 100 fő 15 évnél fiatalabb lakosra, mint az országos átlag. A város helyzetét némileg árnyalja, hogy Baranya **vár** megye járásszékhelyein magasabb az időskorú lakosok aránya, mint az ország egyéb területein. Ezen átlag tekintetében Mohács demográfiai helyzete kedvezőbbnek mondható a környező járásszékhelyekénél. A **lakosság előregedése** a jelenleg látható tendenciákra figyelemmel még a legkedvezőbb demográfiai forgatókönyvek szerint is **tartósan folytatódni fog**.

Az átlagos családnagyság Mohácson 2 fő.

Mohács népességének előregedésével, az egyéb okok mellett pedig a szülőképes korban lévő nők számának csökkenésével szoros összefüggést mutat a lakosság természetes fogyásának alakulása. A természetes szaporodás-fogyás egyenlege az elmúlt évtized minden esztendejében veszteséget jelez, azaz minden évben többen haltak meg, mint amennyien születtek. A természetes szaporodás-fogyás a vizsgált időszakban hullámzó, de minden évben negatív értékkel jellemezhető tendenciát mutatott. (Lásd az alábbi adatsort. A KSH adatközlési gyakorlata miatt a legfrissebb adat 2019-es. Az értékek ezrelékben értendők.)

31. táblázat: Természetes szaporodás-fogyás Mohácson

2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
-2,3	-4,7‰	-5,4‰	-4,6‰	-4,0‰	-4,4‰	-5,2‰	-5,0‰	-6,1‰	-5,8‰

A jövőt illetően a születések számának további csökkenése prognosztizálható, hiszen a reprodukív korban lévő nők száma még az elvándorlás nélkül is csökken, mivel az 1990-es évek közepén született korosztályok létszáma jóval alacsonyabb az 1980-as évek kohorszainál. Ugyan ezt a tendenciát követheti a halálozási ráták csökkenése is, de a természetes fogyás üteme várhatóan nőni fog.

Mohács lakosságának csökkenését eredményező másik tényező, a népesség **migrációja**, azaz a városba be, illetve a városból elköltözők vándorlási egyenlege. A migráció a fokozódó ütemű előregedési tendenciához képest egyes években erőteljesebben módon érezteti negatív hatásait, hozzájárulva ezzel a város lakosságszámának csökkenéséhez. A vándorlási egyenleg erősen hullámzó tendenciát mutat, a 2010-2019 közötti időszak három, pozitív egyenleget eredményező évének ellenére összességében azonban negatív egyenleget eredményez. (Lásd az alábbi adatsort. A KSH adatközlési gyakorlata miatt ebben az adatsorban ez esetben is 2019-es a legfrissebb adat. Az értékek ezrelékben értendők.)

³ A elérhető adatok, bár azok a különböző adatközlő szervek számára többnyire rendelkezésre állnak, sajnálatos módon nem biztosítanak elegendő, és összehasonlítható információt egy-egy település társadalmának, gazdaságának jellemzéséhez. Ez az oka annak, hogy esetenként a lakónépességgel (azaz a ténylegesen a településen élők számával), más esetben az állandó népesség (azaz „papíron” a településen élők) számával, néha 2019-es, máskor 2021-es adatokkal vagyunk kénytelenek dolgozni.

32. táblázat: Mohács vándorlási egyenlege

2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
-3,8‰	-10,5‰	+0,8‰	-1,1‰	-4,1‰	+0,9‰	+0,9‰	-4,6‰	-0,9‰	-0,9‰

A **foglalkoztatottság** szoros összefüggést mutat a város gazdaságát, illetve a városban élő népességet jellemző sajátosságokkal. A foglalkoztatottsági ráta a relatíve legfrissebb (2019-es) elérhető adatok szerint a Mohácson élő 15-64 éves korú lakosok körében 68% volt. Az átlag mögött azonban jelentős eltérések mutatkoznak: a megfelelő korú roma népességen belül ennek a rátának az értéke 43%, a nem romák esetében 69%.

A munkaerőpiaci helyzetkép tekintetében megállapítható, hogy a **nyilvántartott álláskeresők** aránya Mohács esetében, a hazai és térségi trendekkel megegyező mértékben, 2012 óta fokozatos csökkenést mutat. Ennek a pozitív munkaerőpiaci folyamatnak eredményeként Mohácson a regisztrált álláskeresők aránya a 15-64 éves korosztályon belül 2010 és 2019 között 12,3 százalékról 5,7 százalékra csökkent, vagyis a város területén a foglalkoztatás további bővítése számára már csupán korlátozott humánkapacitás áll rendelkezésre.

Kevésbé kedvező a kép, ha a 180 és 360 napnál hosszabb ideje munkanélküli státuszban élő lakosok arányának változását vesszük szemügyre. Ebben az esetben, a vizsgált időszak során a 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott munkanélküliek aránya a munkanélküliek teljes csoportján belül – jelentős fluktuáció mellett – 43%-ról 52%-ra növekedett, míg a 360 napnál tovább regisztrált munkanélküliek aránya ezzel ellentétben 2,7%-ról 1,9-ra mérséklődött.

Az álláskeresők arányának, illetve az álláskeresés idejének csökkenésével párhuzamosan a 25 év alatti fiatal munkanélküliek, valamint az alacsony presztízsű (jövedelmű) szakmákban elhelyezkedők aránya 2011 és 2020 között kisebb mértékben növekedett. A 25 évnél fiatalabb munkanélküliek aránya Mohácson – az országos trenddel ellentétesen – 15,9%-ról 16,3%-ra nőtt, míg az alacsony presztízsű szakmát betöltők aránya (a foglalkoztatottak csoportján belül) – az országos tendenciákhoz igazodva – a 22,6%-ról 28%-ra emelkedett, mellyel azonban Mohács továbbra is kedvezőbb képet fest az országos átlagnál. Mohács erősödő foglalkoztatási státusza nem eredményezett javulást sem a fiatalok munkaerőpiaci integrációjának hatékonyságában, sem pedig a foglalkoztatás minőségének javulásában, így a város foglalkoztatási szerkezetét továbbra is a fiatalok nehézkes belépése, valamint a konvencionális (alacsony hozzáadott értéket előállító) foglalkoztatási formák jellemzik.

A foglalkoztatottsággal összefüggésben fontos megemlíteni a **foglalkoztathatóság** kérdését is. Szocializációs tényezők mellett a foglalkoztathatóság összefüggést mutat az iskolai végzettség alakulásával, de a hátrányos helyzet kialakulásának, illetve az ilyen helyzet újratermelődésének a veszélyével is.

A legfeljebb alapfokú végzettséggel rendelkező 15-74 évesek aránya 2019-ben Mohácson 21% volt. (Ez az arány gyakorlatilag megegyezik az ország egészét jellemző 20,8%-os értékkel.)

A városban élő 18-24 év közötti fiatalok körében 2019-ben a korai iskolaelhagyók⁴ aránya 13,0%, ugyanez az adat az ország egészét tekintve 11,8% volt.

A **hátrányos helyzet újratermelődésének** egy indikátora azoknak a legfeljebb alapfokú végzettséggel rendelkező személyeknek az aránya, akinek az apja is legfeljebb alapfokú végzettséggel rendelkezett.

⁴ Korai iskolaelhagyók: a legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkező 18-24 éves fiatalok, akik az elmúlt négy hétben sem iskolarendszerű, sem iskolarendszeren kívüli oktatásban, képzésben nem vettek részt.
Forrás: TeIR, https://www.teir.hu/rqdist/main?rq_app=meta&rq_proc=strfr&dbid=74&ev=2019

Ez az arány a TeIR adatbázisa szerint 2019-ben a város esetében 14% volt⁵ (országos adat ebben a dimenzióban nem érhető el).

A város lakóinak életminőségét alakító fontos dimenzió a számukra **elérhető jövedelem**, annak nagysága. A városra mért fajlagos jövedelem átlagos, **nominális értéke** – a **vármegyei**, illetve az országos tendenciához hasonlóan – 2010 és 2019 között folyamatosan emelkedett.

Az egy főre eső nettó jövedelem szintje a 2010-es 577 ezer forintos szintről indulva 2019-re megközelítette az 1,08 millió forintos szintet, mely közel 90%-os nominális növekményt jelent.

A javuló tendencia ellenére a Mohácsra jellemző fajlagos jövedelem mértéke továbbra is elmarad a Baranya **vármegyei** járásközpontok, valamint a hazai jövedelmi átlag növekedési ütemétől és mértékétől. Mindennek következményeként 2019-re Mohács fajlagos jövedelme a hazai átlagtól nagyságrendileg 250 ezer, míg a Baranya **vármegyei** járásközpontok képest pedig 112 ezer forint értékű elmaradást mutatott, amelyek a város jövedelmi felzárkózásának sikertelenségét jelzik.

A Fenntartható Városfejlesztési Stratégia szempontjából is, az Antiszegregációs Program szempontjából is kitüntetett jelentőségű a helyi társadalom fenntarthatósági szempontjainak a figyelembevétele. (Lásd például a „megtartó város” vagy a „kiszolgáló város” elemzési szempontokat.)

A KSH a **fenntartható fejlődés indikátorai**⁶ közé beemelt az ún. „laekeni indikátorok” közül néhányat. Ezen összegző indikátorok alapján Mohács város lakosságának helyzete a következőképpen jellemezhető.

Relatív jövedelmi szegénységben élők aránya⁷ Mohács város lakosságán belül 2019-ben 15% volt. (Ugyanez az arány az egész országot illetően 2019-ben 12,2%, 2020-ban 12,7% volt.)

A súlyos anyagi deprivációban élők aránya⁸ a városban 2019-ben 12%. (Az ország egészét jellemző arány 2019-ben 8,0%, 2020-ban pedig 8,3%.)

A nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásban élők aránya⁹ a városban 2019-ben 6% volt. (Az ország egészére jellemző arány 2019-ben 3,6%, 2020-ban 5,0%.)

Végezetül egy összegző indikátor: **a szegénységnek, társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya**¹⁰ e településen 23%. (Ezen indikátor országos átlaga 2019-ben 17,7%, 2020-ban 18,2%.)

⁵ Forrás: TeIR Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkóztatási Stratégia indikátorok
https://www.teir.hu/rqdist/main?rq_app=meta&rq_proc=strfr&dbid=74&ev=2019

⁶ A KSH fenntartható fejlődés indikátorainak a tartalmi meghatározása, illetve a 2020-ban az ország egészére jellemző adatok forrása: <https://www.ksh.hu/eletkorulmenyek>
A 2019-es országos adatok itt olvashatóak:

<https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/hazteletszinv/2019/index.html#szegnysgtrsadalmikirekesztds>

⁷ **Relatív jövedelmi szegénységben élők aránya:** a medián ekvivalens jövedelem 60%-ánál kevesebb jövedelemmel rendelkező háztartásokban élő személyek aránya. Medián ekvivalens jövedelem: a teljes népesség OECD 2 fogyasztási egységre jutó jövedelem alapján történő sorba rendezése után a sor közepén lévő jövedelem jelenti a mediánt, vagyis hozzá képest pontosan ugyanannyinak van kevesebb, illetve több jövedelme.

⁸ **Súlyos anyagi deprivációban élők aránya:** azon személyekre tekinthető érvényesnek a súlyos anyagi depriváció, akikre az alábbi kilenc problémából legalább négy jellemző: 1. hiteltörlesztéssel vagy lakással kapcsolatos fizetési hátralékuk van; 2. a lakás megfelelő fűtésének hiánya; 3. váratlan kiadások fedezetének hiánya; 4. kétnaponta hús, hal, vagy azzal egyenértékű tápanyag fogyasztásának hiánya; 5. évi egyhetes, nem otthon töltött üdülés hiánya; 6. anyagi okokból nem rendelkezik személygépkocsival; 7. anyagi okokból nem rendelkezik mosógéppel; 8. anyagi okokból nem rendelkezik színes televízióval; 9. anyagi okokból nem rendelkezik telefonnal.

⁹ **Nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásban élők aránya:** azon személyek aránya, akik olyan háztartásban élnek, ahol a munkaképes korú (18–59 év közötti) tagok az előző évben teljes munkapotenciáljuk kevesebb mint 20%-át töltötték munkával.

¹⁰ **Szegénységnek, vagy társadalmi kirekesztődésnek kitettek aránya:** azon személyek aránya, akik a relatív jövedelmi szegénység, a súlyos anyagi depriváció vagy a munkaszegénység közül legalább egyben érintettek.

A most idézett KSH-indikátorok összegző módon jelzik a helyi társadalom állapotot néhány kiemelt szempont szerint. Ezek az indikátorok azonban rámutatnak egy másik tendenciára is: miközben a szegregált (szegregátumokban élő) lakosok aránya a 2011. évi népszámlálás adatait alapul véve Mohács esetében 6% körül alakul¹¹, aközben a relatív jövedelmi szegénység által érintettek aránya közel – a 6%-os arányt alapul véve – kétszer, a súlyos anyagi deprivációban élők aránya ugyancsak kétszer magasabb, a szegénységnek, társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya pedig közel négyszerese a szegregátumokban élő lakosoknak. A szegregáció, illetve annak veszélye tehát jelen van a szegregátumok határain kívül is.

Konklúziók, beavatkozási szükségletek meghatározása

A fentiekben röviden vázolt, témánk szempontjából néhány releváns folyamat **következményei jól előre láthatóak/jelezhetőek**.

A relatíve magas számú inaktív korúakhoz kapcsolódó probléma a **nyugdíjak folyamatos értékvesztése** is. A nyugdíjak bérekhez viszonyított aránya folyamatosan csökkent az elmúlt 20 évben. Itt azonban nem folyamatos ereszkedés volt megfigyelhető. Eleinte a nyugdíjak zárkóztak a bérekhez, ám ezt a folyamatot először a 2008-as válság, majd a svájci indexálás kivezetése megszakította. 2013-tól kezdve pedig a nyugdíjak látványosan elkezdtek leszakadni az átlagbérektől. Az ellátmány a nettó nominális átlagkereset százalékában 2010-ben 65,4% volt, ez az arány 2020-re 49,7%-ra mérséklődött¹². E tendenciák az nyugdíjas korúak egyes csoportjait érintő elszegényedés veszélyét vetítik előre.

A város népességének előregedése következtében egyre inkább **növekszik a szociális szolgáltatások iránti igény**, amelyre a szociális ellátórendszert fel kell készíteni. A születések számának csökkenése az oktatási intézményhálózatban teremthet intézményfenntartási problémákat.

A lakosság előregedése, a fiatalok elvándorlása olyan településimázs kialakulásához és megerősítéséhez is hozzájárulhat, amely kevésbé vonzza a potenciális beköltözőket, befektetőket, ebből a szempontból tehát a probléma öngerjesztő jellegűvé válhat. Egy ilyen helyzet ilyen kifejezetten kedvezőtlen hatást gyakorolhat a helyi társadalom megújulásának esélyeire.

A város egészére értelmezhető problémák mellett külön is említeni kell a deprivált helyzetben lévő, a város szegregátumaiban élő lakossági csoportot, akik, mint írtuk, Mohács népességének 6%-át alkothatják.

Mohács város társadalmát érintő, a nem szükségképpen térbeli szegregáció veszélyeit magukba hordó folyamatok e rövid jellemzésével összefüggésben következő, **kiegészítő megjegyzéseket** szükséges megfogalmaznunk.

- Az FVS Antiszegregációs Programja elkészítése során komoly problémát jelent a **friss, releváns adatok hiánya**¹³. További nehézséget jelent, hogy az elérhető adatok néha – ugyanazon adatszolgáltató esetében is, pl. KSH – egymásnak is ellentmondanak, az eltérő módszertani háttér miatt összevetésük problémás lehet. A releváns adatok hiánya különösen problémássá teszi olyan beavatkozásokra irányuló, a fenntarthatóság kritériumainak is megfelelő stratégiák elkészítését, amelyek gyorsan változó, komplex viszonyokra kell, hogy reflektáljanak. Meglehetősen sajátos, és **nem fenntartható gyakorlat** 10 évente elkészített népszámlálási adatokkal jellemezni egy-egy helyi társadalom

¹¹ A korábbi ITS által közölt, 2011-es adatok alapján született becslés.

¹² KSH STADAT 25.1.1.33. Nyugdíjak, ellátások, járadékok és egyéb járandóságok, saját jogú nyugdíjak
Forrás: https://www.ksh.hu/stadat_files/szo/hu/szo0033.html

¹³ „Mivel 2011 óta nem történt Magyarországon Népszámlálás, a korábban gyakorlatként alkalmazott KSH Népszámlálási adatbázisra alapozott szegregációs vizsgálat elvégzése jelen tervezési feladat keretében nem lehetséges.” Az FVS tartalmára vonatkozó módszertani ajánlás szerint „a 2022. évi népszámlálás adatainak publikálását követően elvárás a városokkal szemben, hogy frissítsék helyzetfeltárásukat az akkor majd rendelkezésre álló adatokkal”.

Forrás: Fenntartható Városfejlesztési Stratégia Módszertani Kézikönyve, 2021-27

állapotát, amely adatok a hosszú feldolgozási idő miatt már a nyilvánosságra hozataluk időpontjában is már részlegesen elavultak.

- Jelen Antiszegregációs Program az elkészítésére vonatkozó „Módszertani Útmutatás” szerint a 2022-es évre tervezett népszámlálást követően **szükségképpen megújításra szorul**. Amellett, hogy minden bizonnyal friss információk válnak elérhetővé a helyi társadalom legfontosabb dimenzióit illetően, feltehetően 2024-ben nyílik lehetőség a területi alapú szegregáció/szegregátumok friss lehatárolására is. Tekintve, hogy egy társadalomban a lényegi változások (pl. demográfiai folyamatok, stb.) nem egy-két év alatt következnek be, úgy véljük, a város társadalmával kapcsolatban megfogalmazott megállapítások az elkövetkező években is érvényesek maradnak.
- Jelen Antiszegregációs Program írásának ideje alatt (2022 április) az **infláció mértéke** már meghaladta a 8,5%-ot, illetve zajlik **az orosz-ukrán háború** is. A magas infláció már önmagában is komoly figyelmet igényel egy olyan város esetében, ahol a pénzromlás a demográfiai sajátosságok miatt egyes társadalmi csoportokat különösen hátrányos helyzetbe hozhat. A határaink mentén kirobbant háborúnak jelenleg pontosan előre nem látható pl. a gazdaságot – érintő következményei minden bizonnyal hatnak a város társadalmára is. **Ezekre a hatásokra – például egy gyorsan reagálni képes városmonitoring rendszer kialakításával - előre fel kell készülni.**

Az Antiszegregációs Program szempontjából Mohács város **lakossági csoportjait érintő**, beavatkozást igénylő legfontosabb **horizontális problémái** a következők (nem fontossági sorrend):

- a város gazdaságának helyzetéből, jellegéből adódó foglalkoztatási problémák
 - + a munkanélküliség/az aktív korúak foglalkoztathatóságát jellemző sajátosságokhoz illeszkedő munkahelyek iránti igények kielégítése
- ezzel összefüggésben a város egyes társadalmi csoportjainak foglalkoztathatósági problémái
 - + az kedvezőtlen iskolai végzettség/képzettség struktúrájából következő problémák,
 - + a tartós, stabil foglalkoztathatósághoz szükséges szociális készségekkel összefüggő problémák
- a település népességének elöregedéséből következő problémák
 - + az elöregedő népesség szomatikus, mentális egészségével összefüggő ellátási igények változásai
 - + a helyi társadalomba való integráltság lazulása
 - + az elszegényedés veszélye, annak komplex következményei
- Mohács lakosságának hozzávetőleg 6%-át adó, szegregátumokban élő, és/vagy deprivált helyzetű társadalmi csoport problémái
 - + a deprivált helyzettel összefüggésben az alacsony életminőség,
 - + a deprivált helyzet újratermelődésének magas esélyei,
 - + a társadalmi integráltsággal összefüggő problémák (pl. diszkrimináció, integrálhatóság).

Az Antiszegregációs Program szempontjából a város irányítási/intézményi rendszerét érintő, beavatkozást igénylő fontosabb problémák a következők:

- a helyi társadalom problémáinak komplex, naprakész ismeretének hiánya,
- fenntartható beavatkozások megtervezésének, finanszírozásának, megvalósításának nehézségei,
- a különféle (nem csak antiszegregációs tartalmú) programok közötti szinergiák tudatos kihasználásának nehézségei.

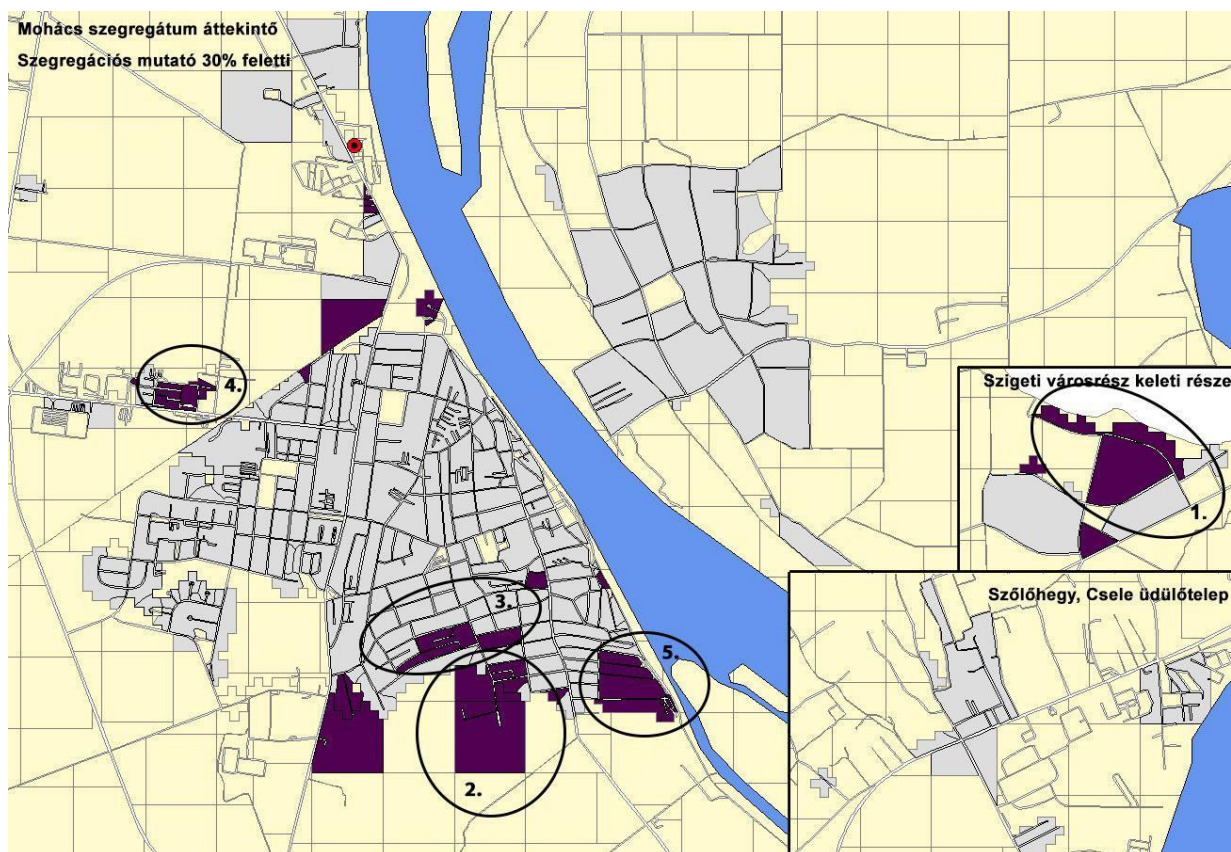
A most említett problémacsoportok kezelése érdekében javasolt **városmonitoring rendszer kialakítása, és folyamatos működtetése**, az ehhez szükséges erőforrások felkutatása, biztosítás (részletesebben ld. később).

8.1.1.2. A szegregáció területi vonatkozásai (szegregátumok) – a változások értékelése

A 2011. évi népszámlálási adatok alapján a KSH által kijelölt szegregátumok lehatárolása az időközben bekövetkezett változások miatt az felülvizsgálatra szorult. A 2016. évben felülvizsgált ITS szerint (idézet következik): „*a KSH hat szegregátumot jelölt meg a városban, ezek lehatárolása azonban az önkormányzattal történt egyeztetés alapján kismértékben módosult, két szegregátum összevonásra került. A várossal egyeztetett adatok megerősítették a lehatárolás pontosságát, korrekcióra azért volt*

szükség, mert a népszámlálás óta olyan folyamatok zajlottak le, amelynek alapján az 5-ös és 6-os számú szegregátum összevonhatóná vált. A 4-es számú szegregátum és szegregációval veszélyeztetett terület közül a KSH által még csak veszélyeztetett területként megjelölt nagyobb lakosságszámú tömb szegregátumként került nevesítésre a várossal történt egyeztetés során. A lehatárolások megváltoztatása megnövelte a szegregátumok nagyságát. Egyéb terület sem szegregátumnak, sem szegregációval veszélyeztetett területnek nem minősíthető. A Mohácson található öt szegregátum közül három a város déli részén, egy Újmohácson, a szigeti részben, egy pedig az Újvárosi részben található.” A KSH a népszámlálási adatokra támaszkodva Mohács öt szegregátumát a következő térképen jelenítette meg.

34. ábra: Mohács város szegregátumai a 2011-es népszámlálás alapján

Forrás: KSH

A 2020-ban felülvizsgált Helyi Esélyegyenlőségi Program egy megfogalmazása szerint „Mohácson nincsenek kifejezetten telepszerű szegregátumok. A déli városrészben talán picit magasabb lehet a roma lakosság száma, de adatokkal e téren nem rendelkezünk.”

A HEP a későbbiekben az Intézkedési Tervében Mohács négy területét említi szegregátumként. Ezek a területek a következők: „Sárháti szegregátum, Újvárosi szegregátum, Déli városrész szegregátuma, Mohács sziget (Porond 1,2)”.

Tekintettel a 2011 óta eltelt, a várost érintő változásokra, illetve a szegregátumok lehatárolásához szükséges adatok hiányára, jelen Antiszegregációs Programban a Mohács város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája (FVS) „2.1.5.2. Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok” című fejezetében megjelölt szegregált területeket (szegregátumokat) vesszük alapul¹⁴.

¹⁴ A szegregált, illetve szegregációval veszélyeztetett területek pontosabb jellemzése a 2022-ben tervezett népszámlálás után, az adatok publikálását követően lehetséges.

Az FVS hivatkozott fejezete a város szegregátumaival kapcsolatban a következőket tartalmazza.

Mohács város szegregátumai, illetve szegregációval veszélyeztetett területei

Mohács területén belül differenciáltság mutatható ki az egyes városrészeken élők jövedelmi státusza, az ott élők életminősége alapján, amely szoros korrelációt mutat a város társadalmának térbeli rétegződésével. Mohács legrosszabb helyzetű területként: (Megjegyzés: a Fenntartható Városfejlesztési Stratégia Antiszegregációs programja elkészítésére vonatkozó módszertani szabályok szerint a tervezett beavatkozásokat a szegregátumokra bontva is szükséges megadni. A következőkben alkalmazott **számozás nem a 2011-ben készült térképre utal.**)

- a belvárostól délre elterülő városrész, számjele: 1,
- a telepszerű, többszintes beépítésű lakótelepek: számjele:2,
- a nyugati városrész korábbi beépítésű családi házas lakóterületei, számjele: 3,
- és a szigeti városrész azonosítható, számjele: 4

A belvárostól délre található terület szervezetileg és funkcionálisan is két jól láthatóan elkülönülő részre bontható.

A töltéstől északra belterületi, zömmel beépítésre szánt területek, ettől délre külterületi, többségében mezőgazdasági funkciójú területek találhatók. Az északi részen a lakófunkció dominál, amely intézményi, rekreációs és gazdasági funkciókkal egészül ki, illetve itt található a város református temetője is. A városrész külterületi része döntően mezőgazdasági terület, a déli közigazgatási határ közelében mezőgazdasági üzemi terület található állattartó funkcióval. A Kölkedre vezető út mellett fekszik a város szennyvíztisztító telepe. A városrész társadalmi helyzetéről összességében elmondható, hogy rendkívül kedvezőtlen, erős szegregációs tendenciák érvényesülnek. A KSH adatai alapján a városrészben 4 terület is szegregátumnak tekintendő. A városrész hátrányos helyzete mutatkozik meg a szegregátumok nagy száma mellett az intézményhálózat korszerűtlenségében és az infrastrukturális ellátottság hiányosságaiban is.

Szintén kedvezőtlen társadalmi helyzet figyelhető meg a telepszerű, többszintes beépítésű lakótelepek és a nyugati városrész korábbi beépítésű családi házas lakóterületei kapcsán. A városrész funkcionális szempontból igen változatos képet mutat, ugyanis a terület nagy részén a lakófunkció dominál, de főleg a vasút melletti területeken kereskedelmi és szolgáltató létesítmények is helyet kaptak. A lakótelepeken a teljes városhoz mérten is jelentős szociális és oktatási intézmények kaptak helyet. Jelentős zöldfelületi elem a Gyümölcs utca és a Liszt Ferenc utca sarkán található Kresz-park és a Bég-patakot kísérő nagyterjedésű zöldfelület. A lakótelepek és a szociális intézmények energiaracionalizálási és hőtechnikai szempontból rekonstrukcióra szorulnak. Főleg az Újvárosi lakótelep kedvezőtlen társadalmi helyzetű, a szegregációs tendenciák is erősek. A KSH adatai alapján a városrész szegregátumnak tekintendő.

A szigeti városrész tekintetében is hasonló problémák figyelhetők meg, a Duna bal partján elterülő városrész zömmel mezőgazdasági hasznosítású, beépítésre szánt területei Újmohács és Sárhát önálló településrészek, ahol a lakófunkció dominál. Mohács történetileg kialakult, részben tanyás, részben kiskert művelésű területei is ebben a városrészben találhatók (Alsókanda, Felsőkanda, Papkert, Paprét és Sáros). Ezeken, a Dunához közeli területeken vegyesen jelenik meg a lakó-, az üdülő és a kiskert-művelésű gazdasági funkció. Mind Újmohács, mind pedig Sárhát közműellátottsága hiányos. Nagy hiányossággként nevezhető meg a városrész megközelíthetősége, az ugyanis csak komppal lehetséges. Sárhát településrész kedvezőtlen társadalmi helyzetű, a szegregációs tendenciák erősek. A KSH adatai alapján a településrész szegregátumnak tekintendő.

8.1.2. Antiszegregációs terv

8.1.2.1. Az antiszegregációs fejlesztési célok és beavatkozási javaslatok

Antiszegregációs fejlesztési célok

Mohács város antiszegregációs fejlesztési céljainak meghatározása előtt célszerű határozottan felidézni néhány olyan alapelvet, amelyek érvényesítése különösen fontos az Antiszegregációs program céljainak meghatározása, e célok elérését szolgáló konkrét beavatkozások tervezése, majd a beavatkozások megvalósításának „menedzselése” során¹⁵.

A fenntartható antiszegregációs programok stratégia alapját a stratégiai ciklus menedzsment adja. A fenntartható antiszegregációs program a város társadalmának változásait nyomon követő dinamikus, élő dokumentum. A folyamatosan változó külső környezet, az alkalmazkodóképesség, reziliencia erősítésének szükségessége ezt várja el a korszerű városi stratégiától. Ezt a megközelítést támogatja a stratégiai ciklus menedzsment módszere, amely az egyes fázisok egymásra hatását, összekapcsolását, és a teljes folyamat nyomon követését, majd a visszacsatolást biztosítja.

A Mohács városát jellemző reziliencia táplálkozhat egyrésztől egy abszorpciós képességből, amikor a várost érő negatív hatások egy bizonyos mértékének, szintjének ellent tud állni a rendszer, az esetleges sokkhatás után pedig minden vissza tud állni a régi kerékvágásba.

A városi reziliencia második eleme a folyamatos kiigazítás, az állandó és rugalmas reagálás mind szervezeti/intézményi, mind pedig eszközrendszer oldalról. A körülmények folyamatos figyelemmel kíséréssel, a változások nyomon követésével állandó kiigazításra kerül a város reagálásának mértéke és módja.

A reziliencia harmadik eleme maga a változás elérése, bevezetése, azaz a transzformáció. Ez akkor következik be, amikor egy meglévő rendszert, egy alkalmazott eszközrendszert lecserélünk annak hatékonyságvesztése miatt.

Mohács, mint reziliens város esetében nagy jelentőségű a település azon képessége, amelynek köszönhetően a rendszer a külső negatív hatásoknak ellenáll (abszorpciós képesség), a külső behatásokra megváltozik (transzformációs képesség), avagy a megváltozott külső körülményekhez alkalmazkodik (adaptációs képesség). Mohács, mint reziliens város rugalmasan reagál a begyűrűző, akár sokk-szerűen megjelenő változásokra, és azokat követően képes viszonylag rövid idő alatt újra működőképessé válni vagy új pályára állni.

A fenti elvek figyelembevételével a város Antiszegregációs Programjában foglaltak megvalósításának menedzselése komplex, folyamatos erőfeszítést igénylő feladat, amelyhez azonban rendelkezésre állnak a megfelelő kapacitások.

Mohács, mint a korábbiak szerint reziliens közelített város FVS Antiszegregációs Programja fenntartható, és eredményes megvalósítása érdekében célszerű:

- a 2023-ig hatályos ITS Antiszegregáció Programja által javasolt **monitoring bizottság**
- az ITS Antiszegregáció Programban említett **Integrációs Kerekasztal**, és
- a Helyi Esélyegyenlőségi Programban foglaltak végrehajtásának ellenőrzése érdekében létrehozott **HEP Fórum**

összevonása, és egy olyan városmonitoring rendszer kialakítása, amely – a javasolt összevonás eredményeként létrejött testület tagjainak ismereteire, napi (szakmai) tapasztalataira támaszkodva - komplex módon figyelemmel kíséri a helyi társadalom állapotának alakulását, és képes a szükséges és kellően gyors reagálásra. Az említett testületek összevonását nem csupán a párhuzamosságok megszüntetése indokolja. Korábban több helyen is érintettük azokat a tervezési problémákat, amelyek

¹⁵ A következő néhány bekezdés a Fenntartható Városfejlesztési Stratégiák elkészítését támogató kézikönyv különösen megszívlelendő egyes részeinek az Antiszegregációs Programhoz illesztett átiratát tartalmazza.

abból adódnak, hogy a település nem jut elegendő releváns és naprakész adathoz a nagy adatgazda szervezetektől, mint pl. a KSH, stb. Az elavult (demográfiai dimenziókban 10 évnél is régebbi, gyakran egymásnak is ellentmondó) adatokra támaszkodva a város valós problémáira reflektáló, a változásokhoz gyorsan alkalmazkodó városirányítás komoly nehézségekkel szembesül.

A fenntartható várostervezés és vezetés megköveteli a beavatkozások eredményességét, vagy éppen a menet közben történő módosításokra vonatkozó folyamatos és gyors visszacsatolást.

A fentiek szerint létrehozni javasolt Városmonitoring Csoport összetételéből adódóan képes a csoportot alkotó szakemberek napi tapasztalatainak összegzésére, így egy folyamatosan friss helyzetkép megalkotására, a kibontakozóban lévő problémák időben történő jelzésére, stb. A folyamatosan frissülő helyzetkép, a folyamatok naprakész ismerete pedig elengedhetetlen feltétele a város rezilienssé válásának.

Az FVS Antiszegregációs Program és a Helyi Esélyegyenlőségi Program kapcsolata

Mohács város a Helyi Esélyegyenlőségi Programjában a következő küldetést fogalmazta meg:

Mohács Város Önkormányzata az Esélyegyenlőségi program elfogadásával érvényesíteni kívánja az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét, a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő esélyű hozzáférés elvét, a diszkrimináció-, és szegregáció-mentességet:

- a foglalkoztatás,
- a szociális biztonság,
- az egészségügy,
- az oktatás, és
- a lakhatás területén.

Az esélyegyenlőség megvalósításának alapfeltétele az önkormányzat valamennyi folyamatában kialakításra kerülő diszkrimináció-és szegregáció-mentesség. Az esélyegyenlőségi program fókusz a város hátrányos helyzetű csoportjaira irányul, akik számára a sikeres élet és a társadalmi integráció esélye a helyi társadalmat célzó fejlesztések és beruházások ellenére korlátozott maradna a különböző területeken jelentkező, hátrányait kompenzálni igyekvő, helyi esélyegyenlőségi intézkedések hiányában. Az önkormányzat célja olyan eljárások, intézkedések, programok megfogalmazása, amelyek egyértelműen hozzájárulnak egy összetartó, szolidáris közösség megerősítéséhez a hátrányos diszkrimináció megszüntetésével, az esélyegyenlőség, egyenlő bánásmód biztosításával a hátrányos helyzetű csoportok számára.

A város a HEP IT-ben célcsoportokra bontotta megvalósítani tervezett programjait. Ezek a célcsoportok a következők: (A javasolt programok célcsoportok szerinti bontását az FVS módszertani útmutatója nem teszi lehetővé.)

- A mélyszegénységben élők és a romák
- A gyermekek
- A nők
- Az idősek
- A fogyatékkal élők

Az FVS Antiszegregációs Program a fentiekben megfogalmazott célkitűzések mellett a Helyi Esélyegyenlőségi Program tervezett beavatkozásokkal kapcsolatban megfogalmazott célok elérését is szolgálja.

Az FVS Antiszegregációs Program a fentiekben megfogalmazott célkitűzések mellett a Helyi Esélyegyenlőségi Program tervezett beavatkozásokkal kapcsolatban megfogalmazott célok elérését is szolgálja.

A Helyi Esélyegyenlőségi Programban megfogalmazott elvekkel összhangban, emellett a 2023-ig érvényes antiszegregációs célokat is megtartva a szükségesnek tartott kiegészítésekkel együtt az FVS Antiszegregációs Program horizontális céljait a következő táblázatban jelenítjük meg.

Horizontális célok
„Technológiai jellegű” horizontális cél:
T. A helyi társadalom, ezen belül különösen a szegregáló hatások által veszélyeztetett csoportok helyzetének alakulására vonatkozó ismeretek javítása, a beavatkozások eredményességének folyamatos monitorozása ún. Városmonitoring Csoport létrehozásával
Tartalmi jellegű horizontális célok
1. Az esélyek egyenlőségének biztosítása (különös tekintettel a szegregáló hatásokra)
2. Oktatási integráció biztosítása
3. Az alacsony társadalmi státuszú, vagy más okból hátrányos helyzetű lakossági csoportok foglalkoztatási, ill. foglalkoztathatósági helyzetének javítása
4. A szociális- és közösségi szolgáltatásokhoz való hozzáférés esélyeinek javítása
5. Közösségi terek biztosítása, elérhetőségük és használatuk esélyeinek javítása
6. A lakhatási integráció elősegítése, fejlesztése

A 2023-ig érvényes célok minimális korrekcióval, kiegészítéssel történő megtartása indokolt. A korrekció célja a hogy „8.1.1.1 A szegregáció társadalmi jelenségeinek horizontális elemzése – a változások értékelése fejezet - Konklúziók, beavatkozási szükségletek meghatározása” című részben összefoglalt problémákhoz jobban illeszkedjék.

A horizontális antiszegregációs célokat, és a célok elérése érdekében 2027-ig tervezett beavatkozásokat a következő táblázatban foglaljuk össze.

Horizontális antiszegregációs célok és beavatkozások

Az Antiszegregációs Program horizontális céljai nem csupán a szegregátumokban/szegregációval veszélyeztetett területeken élő lakossági csoportok helyzetének javítását szolgálják, de e célok elérése fontos a szegregációval veszélyeztetett, nem szükségképpen szegregált területen élő csoportok helyzetének stabilizálása, illetve javítása szempontjából is.

Megjegyzés: az antiszegregációs célok elérése érdekében javasolt beavatkozásokat nem bontjuk szegregátumok szerint. Ennek több oka is van, ezek a következők:

- a település mérete, illetve a szegregátumokban élő népesség relatíve alacsony száma miatt a beavatkozások területi bontása sem technikai, sem tartalmi értelemben nem indokolt, a bontás a beavatkozások hatékony megvalósítását inkább gátolná, mint támogatná.
- a javasolt beavatkozások tartalma miatt a területi bontás jelentős mértékben megemelné az egyes beavatkozások költségeit.

	Célok	A célok elérése érdekében tervezett beavatkozások 2021-2027	Becsült költség
	<i>A fejlesztések céljának meghatározása az adott horizontális szempont vonatkozásában a 2027-ig terjedő időtávra. Nem koncepcionális célokról van szó, hanem konkrét stratégiai ill. operatív célokról!</i>	<p><i>a korábbi tervezési időszakból áthozott és folytatásra tervezett folyamatok</i></p> <p><i>újonnan kezdeményezett beavatkozások</i></p> <p><i>természetesen egy célhoz tetszőleges számú beavatkozás kapcsolható</i></p>	<i>A beavatkozások becsült költségének bemutatása (2022 – 2027 között)</i>
T	A helyi társadalom, ezen belül különösen a szegregáló hatások által veszélyeztetett csoportok helyzetének alakulására vonatkozó ismeretek javítása, a beavatkozások eredményességének folyamatos monitorozása ún. Városmonitoring Csoport létrehozásával	<p><u>A korábbi tervezési időszakból áthozott és folytatásra tervezett folyamat:</u></p> <p>A város önkormányzata a HEP kidolgozására, a megvalósítás értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására HEP Fórumot hozott létre. A 2023-ig hatályos Antiszegregációs Program intézkedései megvalósulásának folyamatos vizsgálata érdekében monitoring bizottságot, illetve Integrációs Kerekasztalt is működtet.</p> <p><u>Újonnan kezdeményezett beavatkozások</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - A Helyi Esélyegyenlőségi Programért felelős HEP Fórum, az Integrációs Kerekasztal, valamint a monitoring bizottság összevonásával, szükség szerint eseti résztvevők (szakértők, az érintett csoportok, illetve hatóságok, stb. képviselői) bevonásával megalakul, és folyamatosan működik a Városmonitoring Csoport. A csoport folyamatos figyelemmel kíséri a város társadalmát alkotó lakosság-csoportok élethelyzetének, problémáinak alakulását, felhívja a figyelmet a kialakulóban lévő problémákra, illetve beavatkozási javaslatokat fogalmaz meg e problémák orvoslására. - Rendszeresen ismétlődő felmérés megvalósítása, ill. az adatok karbantartása a mélyszegénységben élő gyermekek, fiatalok, felnőttek számáról, a szegregációs hatásoknak kitett más csoportok helyzetének alakulásáról a további tervezési feladatok megalapozása érdekében. 	12M Ft

	Célok	A célok elérése érdekében tervezett beavatkozások 2021-2027	Becsült költség
1.	Az esélyek egyenlőségének biztosítása (különös tekintettel a szegregáló hatásokra)	<p><u>A korábbi tervezési időszakból áthozott és folytatásra tervezett folyamat:</u></p> <p>-</p> <p><u>Újonnan kezdeményezett beavatkozások</u></p> <p>1/1. Mobilizációs terv kidolgozása, megvalósítása annak érdekében, hogy a kiköltözők integrált környezetbe kerüljenek</p> <p>1/2. Alapvető gazdálkodási, pénzügyi és adósságkezelési ismeretek oktatása a célterületen</p> <p>1/3. Egyénre szabott életvezetési tanácsadás^[1] a célterületen</p> <p>1/4. A Családsegítő Szolgálat fejlesztése, védőnők, szociális munkások foglalkoztatásának támogatását biztosító (pályázati) források felkutatása, foglalkoztatás támogatása</p>	202 M Ft
2.	Oktatási integráció biztosítása	<p><u>A korábbi tervezési időszakból áthozott és folytatásra tervezett folyamat:</u></p> <p>-</p> <p><u>Újonnan kezdeményezett beavatkozások</u></p> <p>2/1. Szakmai, módszertani fejlesztések az óvodai, iskolai szegregáció mérséklése, kiküszöbölése, az egyenlő bánásmód elveinek érvényesülése érdekében (Mohácsi Tankerületi Központ, Pécsi Egyházmegye, Mohács város Önkormányzata partnerségében)</p> <p>2/2. Óvoda és iskola-pedagógusok számára szervezett rendszeres fakultatív képzések/konferenciák az óvodai, iskolai szegregáció mérséklése, kiküszöbölése, az egyenlő bánásmód elveinek érvényesülése érdekében</p> <p>2/3. Szűrést követően alapozó terápia biztosítása az 5. életévüket betöltött óvodások részére. (utazó gyógypedagógusi hálózat bővítése, pszichológus és segítő szakemberek biztosítása)</p> <p>2/4. Étkezést is biztosító nyári napközi program fenntartása hátrányos helyzetű, illetve szegregátumokban élő gyermekek számára</p> <p>2/5. Ösztöndíj rendszer kidolgozása, működtetése^[1] a középfokú oktatásban rész vevő hátrányos helyzetű, illetve szegregátumokban élő fiatalok számára (HHH-s gyermekek, fiatalok számára)</p> <p>2/6. Iskolán kívüli fejlesztő, közösségépítő sport és szabadidős programok kidolgozása, megvalósítása, a feltételek biztosítása</p> <p>2/7. Szülők iskolája program kidolgozása, illetve működtetése az oktatásra kötelezett korban lévő hátrányos helyzetű, vagy deprivált környezetben élő gyermekek szülei számára</p> <p>2/8. Tudatmódosító szerek (alkohol, drog) fogyasztását visszaszorító programok megvalósítása a rendőrséggel, civil szervezetekkel közösen</p> <p>2/9. Az „Év mohácsi pedagógusa” elismerés alapítása, hagyománnyá fejlesztése a hátrányos helyzetű, deprivált gyermekekért, fiatalokért végzett szakmai tevékenység elismerésére</p>	<p>272 M Ft</p> <p>Tervezett forrás: TOP Plusz; EFOP Plusz</p>

	Célok	A célok elérése érdekében tervezett beavatkozások 2021-2027	Becsült költség
3.	Az alacsony társadalmi státuszú, vagy más okból hátrányos helyzetű lakossági csoportok foglalkoztatási, ill. foglalkoztathatósági helyzetének javítása	<p><u>A korábbi tervezési időszakból áthozott és folytatásra tervezett folyamat:</u></p> <p>-</p> <p><u>Újonnan kezdeményezett beavatkozások</u></p> <p>3/1. Munkanélküliség csökkentése szolgáló pályázati lehetőségek felkutatása (önkormányzat, munkáltatók)</p> <p>3/2. Szükséglet alapú felzárkóztatási programok kidolgozása, és megvalósítása a munkaerőpiaci esélyek növelése érdekében</p> <p>3/3. Az elsődleges munkaerőpiacon történő elhelyezkedést követő jelleggel is támogató (munkahelyi) mentorprogramok kidolgozása, működtetése</p> <p>3/4. Egyénre szabott álláskeresést támogató programok a Gazdasági Kamara, ill. helyi vállalkozások, civil szervezetek bevonásával</p> <p>3/5. Pályaorientációs program kidolgozása a helyi köznevelési intézményekben tanulók számára, helyi munkáltatók bevonásával.</p>	<p>108M Ft</p> <p>Források: önkormányzati költségvetés, TOP Plusz; GINOP Plusz; EFOP Plusz</p>
4.	A szociális- és közösségi szolgáltatásokhoz való hozzáférés esélyeinek javítása	<p><u>A korábbi tervezési időszakból áthozott és folytatásra tervezett folyamat:</u></p> <p>-</p> <p><u>Újonnan kezdeményezett beavatkozások</u></p> <p>4/1. Információs akadálymentesítő programok kidolgozása, működtetése a hátrányos helyzetű, illetve időskorú lakossági csoportok számára</p> <p>4/2. Közintézmények fizikai akadálymentesítése (program kidolgozása, megvalósítása)</p> <p>4/3. A külterületeken, szegregátumokban, vagy deprivált családokban élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáféréseinek javítása</p> <p>4/4. A krízishelyzetekben (pl. anyagi krízishelyzet, családon belüli erőszak, bántalmazás) igénybe vehető szolgáltatások kialakítása, biztosítására, infrastrukturális háttér kialakítása, fenntartása</p>	<p>367M Ft</p> <p>Megjegyzés: azon beavatkozások esetében, amelyek építőipari kivitelezést igényelnek, a kivitelezések költségei a konkrét programok kidolgozását követően lehetséges.</p> <p>A megjelölt bekerülési összeg becslés.</p>
5.	Közösségi terek biztosítása, elérhetőségük és használatuk esélyeinek javítása	<p><u>A korábbi tervezési időszakból áthozott és folytatásra tervezett folyamat:</u></p> <p>-</p> <p><u>Újonnan kezdeményezett beavatkozások</u></p> <p>5/1. Közösségi terek kialakítása, működtetése a célcsoportok tagjainak bevonásával, velük való együttműködésben</p> <p>5/2. Közösségi terek akadálymentes használatának biztosítása mozgássérültek, fogyatékkal élők, időskorú lakosság számára</p> <p>5/3. Lakóhelyi közösségi sportolásra alkalmas területek kialakítása, eszközökkel való felszerelése gyermekek, fiatalok, felnőttek számára</p> <p>5/4. Közösségi tereken megvalósuló generációs, intergenerációs programok facilitátor-képzése a célcsoportok tagjainak bevonásával, illetve alkalmazásuk</p>	<p>382M Ft</p> <p>Megjegyzés: azon beavatkozások esetében, amelyek építőipari kivitelezést igényelnek, a kivitelezések költségei a konkrét programok kidolgozását követően lehetséges.</p> <p>A megjelölt bekerülési összeg becslés.</p>

	Célok	A célok elérése érdekében tervezett beavatkozások 2021-2027	Becsült költség
6.	A lakhatási integráció elősegítése, fejlesztése	6/1. A szegregátumokban található épületek, lakások energiaracionalizálási és hőtechnikai szempontból történő felmérése, majd a felmérések eredményeként szükség szerinti rekonstrukciója 6/2. előrefizetős mérők telepítése iránti szükségletek felmérése, egyeztetés a szolgáltatóval, mérők telepítése	34M Ft Megjegyzés: azon beavatkozások esetében, amelyek építőipari kivitelezést igényelnek, a kivitelezések költségei a konkrét programok kidolgozását követően lehetséges. A megjelölt bekerülési összeg becslés.

Területi fókuszú antiszegregációs célok és beavatkozások

A szegregátumok, illetve szegregációval veszélyeztetett területek területfejlesztéssel, műszaki beavatkozásokkal történő megszüntetésére a tervezési időszakban nem látszik reális esély. A cél a társadalmi/térbeli mobilizációs esélyek/lehetőségek megteremtésével a szegregációt oldjuk, a szegregátumokban élők számát csökkentjük.

	Szegrégátum	Célok	Tervezett beavatkozások 2021-2027	Becsült költség
		<i>A fejlesztések céljának meghatározása a szegregátum vonatkozásában a 2027-ig terjedő időtávra. Nem koncepcionális célokról van szó, hanem konkrét stratégiai ill. operatív célokról!</i>	<i>továbbvitt folyamatok; egyéni fejlesztések; közösségépítés; lakókörnyezet/infrastruktúra; lakhatás 2021-ben kezdeményezett beavatkozások egyéni fejlesztések közösségépítés</i>	<i>Az egyes konkrét fejlesztési elemek becsült költségének bemutatása.</i>
1.	1. szegr.	1. Az esélyek egyenlőségének biztosítása (különös tekintettel a szegregáló hatásokra)	<u>A korábbi tervezési időszakból áthozott és folytatásra tervezett folyamat:</u> <u>Újonnan kezdeményezett beavatkozások</u> 1/1. Mobilizációs terv kidolgozása, megvalósítása annak érdekében, hogy a kiköltözők integrált környezetbe kerüljenek 1/2. Alapvető gazdálkodási, pénzügyi és adósságkezelési ismeretek oktatása a célterületen 1/3. Egyénre szabott életvezetési tanácsadás ^[1] a célterületen 1/4. A Családsegítő Szolgálat fejlesztése, védőnők, szociális munkások foglalkoztatásának támogatását biztosító (pályázati) források felkutatása, foglalkoztatás támogatása	

Szegregátum	Célok	Tervezett beavatkozások 2021-2027	Becsült költség
1. szegr.	2. Oktatási integráció biztosítása	<p><u>A korábbi tervezési időszakból áthozott és folytatásra tervezett folyamat:</u></p> <p>-</p> <p><u>Újonnan kezdeményezett beavatkozások</u></p> <p>2/1. Szakmai, módszertani fejlesztések az óvodai, iskolai szegregáció mérséklése, kiküszöbölése, az egyenlő bánásmód elveinek érvényesülése érdekében (Mohácsi Tankerületi Központ, Pécsi Egyházmegye, Mohács város Önkormányzata partnerségében)</p> <p>2/2. Óvoda és iskola-pedagógusok számára szervezett rendszeres fakultatív képzések/konferenciák az óvodai, iskolai szegregáció mérséklése, kiküszöbölése, az egyenlő bánásmód elveinek érvényesülése érdekében</p> <p>2/3. Szűrést követően alapozó terápia biztosítása az 5. életévüket betöltött óvodások részére. (utazó gyógypedagógusi hálózat bővítése, pszichológus és segítő szakemberek biztosítása)</p> <p>2/4. Étkeztetést is biztosító nyári napközi program fenntartása hátrányos helyzetű, illetve szegregátumokban élő gyermekek számára</p> <p>2/5. Ösztöndíj rendszer kidolgozása, működtetése^[1] a középfokú oktatásban rész vevő hátrányos helyzetű, illetve szegregátumokban élő fiatalok számára (HHH-s gyermekek, fiatalok számára)</p> <p>2/6. Iskolán kívüli fejlesztő, közösségépítő sport és szabadidős programok kidolgozása, megvalósítása, a feltételek biztosítása</p> <p>2/7. Szülők iskolája program kidolgozása, illetve működtetése az oktatásra kötelezett korban lévő hátrányos helyzetű, vagy deprivált környezetben élő gyermekek szülei számára</p> <p>2/8. Tudatmódosító szerek (alkohol, drog) fogyasztását visszaszorító programok megvalósítása a rendőrséggel, civil szervezetekkel közösen</p> <p>2/9. Az „Év mohácsi pedagógusa” elismerés alapítása, hagyománnyá fejlesztése a hátrányos helyzetű, deprivált gyermekekért, fiatalokért végzett szakmai tevékenység elismerésére</p>	

	Szegregátum	Célok	Tervezett beavatkozások 2021-2027	Becsült költség
	1. szegr.	3. Az alacsony társadalmi státuszú, vagy más okból hátrányos helyzetű lakossági csoportok foglalkoztatási helyzetének javítása	<p><u>A korábbi tervezési időszakból áthozott és folytatásra tervezett folyamat:</u></p> <p>-</p> <p><u>Újonnan kezdeményezett beavatkozások</u></p> <p>3/1. Munkanélküliség csökkentése szolgáló pályázati lehetőségek felkutatása (önkormányzat, munkáltatók)</p> <p>3/2. Szükséglet alapú felzárkóztatási programok kidolgozása, és megvalósítása a munkaerőpiaci esélyek növelése érdekében</p> <p>3/3. Az elsődleges munkaerőpiacon történő elhelyezkedést követő jelleggel is támogató (munkahelyi) mentorprogramok kidolgozása, működtetése</p> <p>3/4. Egyénre szabott álláskeresést támogató programok a Gazdasági Kamara, ill. helyi vállalkozások, civil szervezetek bevonásával</p> <p>3/5. Pályaorientációs program kidolgozása a helyi köznevelési intézményekben tanulók számára, helyi munkáltatók bevonásával.</p>	
	1. szegr.	4. A szociális- és közösségi szolgáltatásokhoz való hozzáférés esélyeinek javítása	<p><u>A korábbi tervezési időszakból áthozott és folytatásra tervezett folyamat:</u></p> <p>-</p> <p><u>Újonnan kezdeményezett beavatkozások</u></p> <p>4/1. Információs akadálymentesítő programok kidolgozása, működtetése a hátrányos helyzetű, illetve időskorú lakossági csoportok számára</p> <p>4/2. Közintézmények fizikai akadálymentesítése (program kidolgozása, megvalósítása)</p> <p>4/3. A külterületeken, szegregátumokban, vagy deprivált családokban élő gyermekek közösségi szolgáltatásokhoz való hozzáféréseinek javítása</p> <p>4/4. A krízishelyzetekben (pl. anyagi krízishelyzet, családon belüli erőszak, bántalmazás) igénybe vehető szolgáltatások kialakítása, biztosítására, infrastrukturális háttér kialakítása, fenntartása</p>	
	1. szegr.	5. Közösségi terek biztosítása, elérhetőségük és használatuk esélyeinek javítása	<p><u>A korábbi tervezési időszakból áthozott és folytatásra tervezett folyamat:</u></p> <p>-</p> <p><u>Újonnan kezdeményezett beavatkozások</u></p> <p>5/1. Közösségi terek kialakítása, működtetése a célcsoportok tagjainak bevonásával, velük való együttműködésben</p> <p>5/2. Közösségi terek akadálymentes használatának biztosítása mozgássérültek, fogyatékkal élők, időskorú lakosság számára</p> <p>5/3. Lakóhelyi közösségi sportolásra alkalmas területek kialakítása, eszközökkel való felszerelése gyermekek, fiatalok, felnőttek számára</p>	

	Szegregátum	Célok	Tervezett beavatkozások 2021-2027	Becsült költség
			5/4. Községi tereken megvalósuló generációs, intergenerációs programok facilitátor-képzése a célcsoportok tagjainak bevonásával, illetve alkalmazásuk	
		6. A lakhatási integráció elősegítése, fejlesztése	6/1. A szegregátumokban található épületek, lakások energiaracionalizálási és hőtechnikai szempontból történő felmérése, majd a felmérések eredményeként szükség szerinti rekonstrukciója 6/2. előrefizetős mérők telepítése iránti szükségletek felmérése, egyeztetés a szolgáltatóval, mérők telepítése	
2.	2. szegr.	1. Az esélyek egyenlőségének biztosítása (különös tekintettel a szegregáló hatásokra)	<p><u>A korábbi tervezési időszakból áthozott és folytatásra tervezett folyamat:</u></p> <p>-</p> <p><u>Újonnan kezdeményezett beavatkozások</u></p> <p>1/1. Mobilizációs terv kidolgozása, megvalósítása annak érdekében, hogy a kiköltözők integrált környezetbe kerüljenek</p> <p>1/2. Alapvető gazdálkodási, pénzügyi és adósságkezelési ismeretek oktatása a célterületen</p> <p>1/3. Egyénre szabott életvezetési tanácsadás^[1] a célterületen</p> <p>1/4. A Családsegítő Szolgálat fejlesztése, védőnők, szociális munkások foglalkoztatásának támogatását biztosító (pályázati) források felkutatása, foglalkoztatás támogatása</p>	
	2. szegr.	2. Oktatási integráció biztosítása	<p><u>A korábbi tervezési időszakból áthozott és folytatásra tervezett folyamat:</u></p> <p>-</p> <p><u>Újonnan kezdeményezett beavatkozások</u></p> <p>2/1. Szakmai, módszertani fejlesztések az óvodai, iskolai szegregáció mérséklése, kiküszöbölése, az egyenlő bánásmód elveinek érvényesülése érdekében (Mohácsi Tankerületi Központ, Pécsi Egyházmegye, Mohács város Önkormányzata partnerségében)</p> <p>2/2. Óvoda és iskola-pedagógusok számára szervezett rendszeres fakultatív képzések/konferenciák az óvodai, iskolai szegregáció mérséklése, kiküszöbölése, az egyenlő bánásmód elveinek érvényesülése érdekében</p> <p>2/3. Szűrést követően alapozó terápia biztosítása az 5. életévüket betöltött óvodások részére. (utazó gyógypedagógusi hálózat bővítése, pszichológus és segítő szakemberek biztosítása)</p> <p>2/4. Étkeztetést is biztosító nyári napközi program fenntartása hátrányos helyzetű, illetve szegregátumokban élő gyermekek számára</p>	

	Szegregátum	Célok	Tervezett beavatkozások 2021-2027	Becsült költség
			<p>2/5. Ösztöndíj rendszer kidolgozása, működtetése a középiskolákban részt vevő hátrányos helyzetű, illetve szegregátumokban élő fiatalok számára (HHH-s gyermekek, fiatalok számára)</p> <p>2/6. Iskolán kívüli fejlesztő, közösségépítő sport és szabadidős programok kidolgozása, megvalósítása, a feltételek biztosítása</p> <p>2/7. Szülők iskolája program kidolgozása, illetve működtetése az oktatásra kötelezett korban lévő hátrányos helyzetű, vagy deprivált környezetben élő gyermekek szülei számára</p> <p>2/8. Tudatmódosító szerek (alkohol, drog) fogyasztását visszaszorító programok megvalósítása a rendőrséggel, civil szervezetekkel közösen</p> <p>2/9. Az „Év mohácsi pedagógusa” elismerés alapítása, hagyománnyá fejlesztése a hátrányos helyzetű, deprivált gyermekekért, fiatalokért végzett szakmai tevékenység elismerésére</p>	
	2. szegr.	3. Az alacsony társadalmi státuszú, vagy más okból hátrányos helyzetű lakossági csoportok foglalkoztatási helyzetének javítása	<p><u>A korábbi tervezési időszakból áthozott és folytatásra tervezett folyamat:</u></p> <p>-</p> <p><u>Újonnan kezdeményezett beavatkozások</u></p> <p>3/1. Munkanélküliség csökkentése szolgáló pályázati lehetőségek felkutatása (önkormányzat, munkáltatók)</p> <p>3/2. Szükséglet alapú felzárkóztatási programok kidolgozása, és megvalósítása a munkaerőpiaci esélyek növelése érdekében</p> <p>3/3. Az elsődleges munkaerőpiacon történő elhelyezkedést követő jelleggel is támogató (munkahelyi) mentorprogramok kidolgozása, működtetése</p> <p>3/4. Egyénre szabott álláskeresést támogató programok a Gazdasági Kamara, ill. helyi vállalkozások, civil szervezetek bevonásával</p> <p>3/5. Pályaorientációs program kidolgozása a helyi köznevelési intézményekben tanulók számára, helyi munkáltatók bevonásával</p>	
	2. szegr.	4. A szociális- és közösségi szolgáltatásokhoz való hozzáférés esélyeinek javítása	<p><u>A korábbi tervezési időszakból áthozott és folytatásra tervezett folyamat:</u></p> <p>-</p> <p><u>Újonnan kezdeményezett beavatkozások</u></p> <p>4/1. Információs akadálymentesítő programok kidolgozása, működtetése a hátrányos helyzetű, illetve időskorú lakossági csoportok számára</p> <p>4/2. Közintézmények fizikai akadálymentesítése (program kidolgozása, megvalósítása)</p> <p>4/3. A külterületeken, szegregátumokban, vagy deprivált családokban élő</p>	

	Szegregátum	Célok	Tervezett beavatkozások 2021-2027	Becsült költség
			gyermek közösségi szolgáltatásokhoz való hozzáféréseinek javítása 4/4. A krízishelyzetekben (pl. anyagi krízishelyzet, családon belüli erőszak, bántalmazás) igénybe vehető szolgáltatások kialakítása, biztosítására, infrastrukturális háttér kialakítása, fenntartása	
	2. szegr.	5. Közösségi terek biztosítása, elérhetőségük és használatuk esélyeinek javítása	<u>A korábbi tervezési időszakból áthozott és folytatásra tervezett folyamat:</u> - <u>Újonnan kezdeményezett beavatkozások</u> 5/1. Közösségi terek kialakítása, működtetése a célcsoportok tagjainak bevonásával, velük való együttműködésben 5/2. Közösségi terek akadálymentes használatának biztosítása mozgássérültek, fogyatékkal élők, időskorú lakosság számára 5/3. Lakóhelyi közösségi sportolásra alkalmas területek kialakítása, eszközökkel való felszerelése gyermekek, fiatalok, felnőttek számára 5/4. Közösségi tereken megvalósuló generációs, intergenerációs programok facilitátor-képzése a célcsoportok tagjainak bevonásával, illetve alkalmazásuk	
	2. szegr.	6. A lakhatási integráció elősegítése, fejlesztése	6/1. A szegregátumokban található épületek, lakások energiaracionalizálási és hőtechnikai szempontból történő felmérése, majd a felmérések eredményeként szükség szerinti rekonstrukciója 6/2. előrefizetős mérők telepítése iránti szükségletek felmérése, egyeztetés a szolgáltatóval, mérők telepítése	
3.	3. szegr.	1. Az esélyek egyenlőségének biztosítása (különös tekintettel a szegregáló hatásokra)	<u>A korábbi tervezési időszakból áthozott és folytatásra tervezett folyamat:</u> <u>Újonnan kezdeményezett beavatkozások</u> 1/1. Mobilizációs terv kidolgozása, megvalósítása annak érdekében, hogy a kiköltözők integrált környezetbe kerüljenek 1/2. Alapvető gazdálkodási, pénzügyi és adósságkezelési ismeretek oktatása a célterületen 1/3. Egyénre szabott életvezetési tanácsadás ^[1] a célterületen 1/4. A Családsegítő Szolgálat fejlesztése, védőnők, szociális munkások foglalkoztatásának támogatását biztosító (pályázati) források felkutatása, foglalkoztatás támogatása	
	3. szegr.	2. Oktatási integráció biztosítása	<u>A korábbi tervezési időszakból áthozott és folytatásra tervezett folyamat:</u> -	

	Szegregátum	Célok	Tervezett beavatkozások 2021-2027	Becsült költség
			<p><u>Újjonnan kezdeményezett beavatkozások</u></p> <p>2/1. Szakmai, módszertani fejlesztések az óvodai, iskolai szegregáció mérséklése, kiküszöbölése, az egyenlő bánásmód elveinek érvényesülése érdekében (Mohácsi Tankerületi Központ, Pécsi Egyházmegye, Mohács város Önkormányzata partnerségében)</p> <p>2/2. Óvoda és iskola-pedagógusok számára szervezett rendszeres fakultatív képzések/konferenciák az óvodai, iskolai szegregáció mérséklése, kiküszöbölése, az egyenlő bánásmód elveinek érvényesülése érdekében</p> <p>2/3. Szűrést követően alapozó terápia biztosítása az 5. életévüket betöltött óvodások részére. (utazó gyógypedagógusi hálózat bővítése, pszichológus és segítő szakemberek biztosítása)</p> <p>2/4. Étkezést is biztosító nyári napközi program fenntartása hátrányos helyzetű, illetve szegregátumokban élő gyermekek számára</p> <p>2/5. Ösztöndíj rendszer kidolgozása, működtetése^[1] a középfokú oktatásban rész vevő hátrányos helyzetű, illetve szegregátumokban élő fiatalok számára (HHH-s gyermekek, fiatalok számára)</p> <p>2/6. Iskolán kívüli fejlesztő, közösségépítő sport és szabadidős programok kidolgozása, megvalósítása, a feltételek biztosítása</p> <p>2/7. Szülők iskolája program kidolgozása, illetve működtetése az oktatásra kötelezett korban lévő hátrányos helyzetű, vagy deprivált környezetben élő gyermekek szülei számára</p> <p>2/8. Tudatmódosító szerek (alkohol, drog) fogyasztását visszaszorító programok megvalósítása a rendőrséggel, civil szervezetekkel közösen</p> <p>2/9. Az „Év mohácsi pedagógusa” elismerés alapítása, hagyománnyá fejlesztése a hátrányos helyzetű, deprivált gyermekekért, fiatalokért végzett szakmai tevékenység elismerésére</p>	
	3. szegr.	3. Az alacsony társadalmi státuszú, vagy más okból hátrányos helyzetű lakossági csoportok foglalkoztatási helyzetének javítása	<p><u>A korábbi tervezési időszakból áthozott és folytatásra tervezett folyamat:</u></p> <p>-</p> <p><u>Újjonnan kezdeményezett beavatkozások</u></p> <p>3/1. Munkanélküliség csökkentése szolgáló pályázati lehetőségek felkutatása (önkormányzat, munkáltatók)</p> <p>3/2. Szükséglet alapú felzárkóztatási programok kidolgozása, és megvalósítása a munkaerőpiaci esélyek növelése érdekében</p>	

	Szegregátum	Célok	Tervezett beavatkozások 2021-2027	Becsült költség
			<p>3/3. Az elsődleges munkaerőpiacon történő elhelyezkedést követő jelleggel is támogató (munkahelyi) mentorprogramok kidolgozása, működtetése</p> <p>3/4. Egyénre szabott álláskeresést támogató programok a Gazdasági Kamara, ill. helyi vállalkozások, civil szervezetek bevonásával</p> <p>3/5. Pályaorientációs program kidolgozása a helyi köznevelési intézményekben tanulók számára, helyi munkáltatók bevonásával.</p>	
	3. szegr.	4. A szociális- és közösségi szolgáltatásokhoz való hozzáférés esélyeinek javítása	<p><u>A korábbi tervezési időszakból áthozott és folytatásra tervezett folyamat:</u></p> <p>-</p> <p><u>Újonnan kezdeményezett beavatkozások</u></p> <p>4/1. Információs akadálymentesítő programok kidolgozása, működtetése a hátrányos helyzetű, illetve időskorú lakossági csoportok számára</p> <p>4/2. Közintézmények fizikai akadálymentesítése (program kidolgozása, megvalósítása)</p> <p>4/3. A külterületeken, szegregátumokban, vagy deprivált családokban élő gyermekek közösségi szolgáltatásokhoz való hozzáféréseinek javítása</p> <p>4/4. A krízishelyzetekben (pl. anyagi krízishelyzet, családon belüli erőszak, bántalmazás) igénybe vehető szolgáltatások kialakítása, biztosítására, infrastrukturális háttér kialakítása, fenntartása</p>	
	3. szegr.	5. Közösségi terek biztosítása, elérhetőségük és használatuk esélyeinek javítása	<p><u>A korábbi tervezési időszakból áthozott és folytatásra tervezett folyamat:</u></p> <p>-</p> <p><u>Újonnan kezdeményezett beavatkozások</u></p> <p>5/1. Közösségi terek kialakítása, működtetése a célcsoportok tagjainak bevonásával, velük való együttműködésben</p> <p>5/2. Közösségi terek akadálymentes használatának biztosítása mozgássérültek, fogyatékkal élők, időskorú lakosság számára</p> <p>5/3. Lakóhelyi közösségi sportolásra alkalmas területek kialakítása, eszközökkel való felszerelése gyermekek, fiatalok, felnőttek számára</p> <p>5/4. Közösségi tereken megvalósuló generációs, intergenerációs programok facilitátor-képzése a célcsoportok tagjainak bevonásával, illetve alkalmazásuk</p>	
		6. A lakhatási integráció elősegítése, fejlesztése	<p>6/1. A szegregátumokban található épületek, lakások energiaracionalizálási és hőtechnikai szempontból történő felmérése, majd a felmérések eredményeként szükség szerinti rekonstrukciója</p> <p>6/2. előrefizetős mérők telepítése iránti szükségletek felmérése, egyeztetés a szolgáltatóval, mérők telepítése</p>	

Szegregátum	Célok	Tervezett beavatkozások 2021-2027	Becsült költség
4. szegr.	1. Az esélyek egyenlőségének biztosítása (különös tekintettel a szegregáló hatásokra)	<p><u>A korábbi tervezési időszakból áthozott és folytatásra tervezett folyamat:</u></p> <p>-</p> <p><u>Újonnan kezdeményezett beavatkozások</u></p> <p>1/1. Mobilizációs terv kidolgozása, megvalósítása annak érdekében, hogy a kiköltözők integrált környezetbe kerüljenek</p> <p>1/2. Alapvető gazdálkodási, pénzügyi és adósságkezelési ismeretek oktatása a célterületen</p> <p>1/3. Egyénre szabott életvezetési tanácsadás^[11] a célterületen</p> <p>1/4. A Családsegítő Szolgálat fejlesztése, védőnők, szociális munkások foglalkoztatásának támogatását biztosító (pályázati) források felkutatása, foglalkoztatás támogatása</p>	
4. szegr.	2. Oktatási integráció biztosítása	<p><u>A korábbi tervezési időszakból áthozott és folytatásra tervezett folyamat:</u></p> <p>-</p> <p><u>Újonnan kezdeményezett beavatkozások</u></p> <p>2/1. Szakmai, módszertani fejlesztések az óvodai, iskolai szegregáció mérséklése, kiküszöbölése, az egyenlő bánásmód elveinek érvényesülése érdekében (Mohácsi Tankerületi Központ, Pécsi Egyházmegye, Mohács város Önkormányzata partnerségében)</p> <p>2/2. Óvoda és iskola-pedagógusok számára szervezett rendszeres fakultatív képzések/konferenciák az óvodai, iskolai szegregáció mérséklése, kiküszöbölése, az egyenlő bánásmód elveinek érvényesülése érdekében</p> <p>2/3. Szűrést követően alapozó terápia biztosítása az 5. életévüket betöltött óvodások részére. (utazó gyógypedagógusi hálózat bővítése, pszichológus és segítő szakemberek biztosítása)</p> <p>2/4. Étkezést is biztosító nyári napközi program fenntartása hátrányos helyzetű, illetve szegregátumokban élő gyermekek számára</p> <p>2/5. Ösztöndíj rendszer kidolgozása, működtetése^[11] a középfokú oktatásban rész vevő hátrányos helyzetű, illetve szegregátumokban élő fiatalok számára (HHH-s gyermekek, fiatalok számára)</p> <p>2/6. Iskolán kívüli fejlesztő, közösségépítő sport és szabadidős programok kidolgozása, megvalósítása, a feltételek biztosítása</p>	

	Szegregátum	Célok	Tervezett beavatkozások 2021-2027	Becsült költség
			<p>2/7. Szülők iskolája program kidolgozása, illetve működtetése az oktatásra kötelezett korban lévő hátrányos helyzetű, vagy deprivált környezetben élő gyermekek szülei számára</p> <p>2/8. Tudatmódosító szerek (alkohol, drog) fogyasztását visszaszorító programok megvalósítása a rendőrséggel, civil szervezetekkel közösen</p> <p>2/9. Az „Év mohácsi pedagógusa” elismerés alapítása, hagyománnyá fejlesztése a hátrányos helyzetű, deprivált gyermekekért, fiatalokért végzett szakmai tevékenység elismerésére</p>	
	4. szegr.	3. Az alacsony társadalmi státuszú, vagy más okból hátrányos helyzetű lakossági csoportok foglalkoztatási helyzetének javítása	<p><u>A korábbi tervezési időszakból áthozott és folytatásra tervezett folyamat:</u></p> <p>-</p> <p><u>Újonnan kezdeményezett beavatkozások</u></p> <p>3/1. Munkanélküliség csökkentése szolgáló pályázati lehetőségek felkutatása (önkormányzat, munkáltatók)</p> <p>3/2. Szükséglet alapú felzárkóztatási programok kidolgozása, és megvalósítása a munkaerőpiaci esélyek növelése érdekében</p> <p>3/3. Az elsődleges munkaerőpiacon történő elhelyezkedést követő jelleggel is támogató (munkahelyi) mentorprogramok kidolgozása, működtetése</p> <p>3/4. Egyénre szabott álláskeresést támogató programok a Gazdasági Kamara, ill. helyi vállalkozások, civil szervezetek bevonásával</p> <p>3/5. Pályaorientációs program kidolgozása a helyi köznevelési intézményekben tanulók számára, helyi munkáltatók bevonásával.</p>	
	4. szegr.	4. A szociális- és közösségi szolgáltatásokhoz való hozzáférés esélyeinek javítása	<p><u>A korábbi tervezési időszakból áthozott és folytatásra tervezett folyamat:</u></p> <p>-</p> <p><u>Újonnan kezdeményezett beavatkozások</u></p> <p>4/1. Információs akadálymentesítő programok kidolgozása, működtetése a hátrányos helyzetű, illetve időskorú lakossági csoportok számára</p> <p>4/2. Közintézmények fizikai akadálymentesítése (program kidolgozása, megvalósítása)</p> <p>4/3. A külterületeken, szegregátumokban, vagy deprivált családokban élő gyermekek közösségi szolgáltatásokhoz való hozzáféréseinek javítása</p> <p>4/4. A krízishelyzetekben (pl. anyagi krízishelyzet, családon belüli erőszak, bántalmazás) igénybe vehető szolgáltatások kialakítása, biztosítására, infrastrukturális háttér kialakítása, fenntartása</p>	

	Szegregátum	Célok	Tervezett beavatkozások 2021-2027	Becsült költség
	4. szegr.	5. Közösségi terek biztosítása, elérhetőségük és használatuk esélyeinek javítása	<p><u>A korábbi tervezési időszakból áthozott és folytatásra tervezett folyamat:</u></p> <p>-</p> <p><u>Újonnan kezdeményezett beavatkozások</u></p> <p>5/1. Közösségi terek kialakítása, működtetése a célcsoportok tagjainak bevonásával, velük való együttműködésben</p> <p>5/2. Közösségi terek akadálymentes használatának biztosítása mozgássérültek, fogyatékkal élők, időskorú lakosság számára</p> <p>5/3. Lakóhelyi közösségi sportolásra alkalmas területek kialakítása, eszközökkel való felszerelése gyermekek, fiatalok, felnőttek számára</p> <p>5/4. Közösségi tereken megvalósuló generációs, intergenerációs programok facilitátor-képzése a célcsoportok tagjainak bevonásával, illetve alkalmazásuk</p>	
	4. szegr.	6. A lakhatási integráció elősegítése, fejlesztése	<p>6/1. A szegregátumokban található épületek, lakások energiaracionalizálási és hőtechnikai szempontból történő felmérése, majd a felmérések eredményeként szükség szerinti rekonstrukciója</p> <p>6/2. előrefizetős mérők telepítése iránti szükségletek felmérése, egyeztetés a szolgáltatóval, mérők telepítése</p>	

8.1.2.2. A szociális városrehabilitáció akcióterületének meghatározása és a választás indoklása

Jelen programban nem releváns.

8.1.2.3. A két antiszegregációs beavatkozási dimenzió kapcsolata

	Szegregátum	Szegregátum 1.	Szegregátum 2.	Szegregátum 3.
Átfogó beavatkozás				
T. A helyi társadalom, ezen belül különösen a szegregáló hatások által veszélyeztetett csoportok helyzetének alakulására vonatkozó ismeretek javítása, a beavatkozások eredményességének folyamatos monitorozása ún. Városmonitoring Csoport létrehozásával	X	X	X	X
1. Az esélyek egyenlőségének biztosítása (különös tekintettel a szegregáló hatásokra)	X	X	X	X
2. Oktatási integráció biztosítása.	X	X	X	X
3. Az alacsony társadalmi státuszú, vagy más okból hátrányos helyzetű lakossági csoportok foglalkoztatási helyzetének javítása	X	X	X	X
4. A szociális- és közösségi szolgáltatásokhoz való hozzáférés esélyeinek javítása	X	X	X	X
5. Községi terek biztosítása, elérhetőségük és használatuk esélyeinek javítása	X	X	X	X
6. A lakhatási integráció elősegítése, fejlesztése				

8.1.2.4. A beavatkozások ütemezése

Tervezett akciók és beavatkozások	2021 2. félév	2022 1. félév	2022 2. félév	2023 1. félév	2023 2. félév	2024 1. félév	2024 2. félév	2025 1. félév	2025 2. félév
horizontális									
T. A helyi társadalom, ezen belül különösen a szegregáló hatások által veszélyeztetett csoportok helyzetének alakulására vonatkozó ismeretnek javítása, a beavatkozások eredményességének folyamatos monitorozása ún. Városmonitoring Csoport létrehozásával	X	X	X	X	X	X	X	X	X
1. Az esélyek egyenlőségének biztosítása (különös tekintettel a szegregáló hatásokra)	X	X	X	X	X	X	X	X	X
2. Oktatási integráció biztosítása	X	X	X	X	X	X	X	X	X
3. Az alacsony társadalmi státuszú, vagy más okból hátrányos helyzetű lakossági csoportok foglalkoztatási helyzetének javítása	X	X	X	X	X	X	X	X	X

Tervezett akciók és beavatkozások	2021 2. félév	2022 1. félév	2022 2. félév	2023 1. félév	2023 2. félév	2024 1. félév	2024 2. félév	2025 1. félév	2025 2. félév
4. A szociális- és közösségi szolgáltatásokhoz való hozzáférés esélyeinek javítása	X	X	X	X	X	X	X	X	X
5. Községi terek biztosítása, elérhetőségük és használatuk esélyeinek javítása	X	X	X	X	X	X	X	X	X
6. A lakhatási integráció elősegítése, fejlesztése	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Szegregátumokként									
1. szegregátum									
1. Az esélyek egyenlőségének biztosítása (különös tekintettel a szegregáló hatásokra)	X	X	X	X	X	X	X	X	X
2. Oktatási integráció biztosítása	X	X	X	X	X	X	X	X	X
3. Az alacsony társadalmi státuszú, vagy más okból hátrányos helyzetű lakossági csoportok foglalkoztatási helyzetének javítása	X	X	X	X	X	X	X	X	X
4. A szociális- és közösségi szolgáltatásokhoz való hozzáférés esélyeinek javítása	X	X	X	X	X	X	X	X	X
5. Községi terek biztosítása, elérhetőségük és használatuk esélyeinek javítása	X	X	X	X	X	X	X	X	X
6. A lakhatási integráció elősegítése, fejlesztése	X	X	X	X	X	X	X	X	X
2. szegregátum									
1. Az esélyek egyenlőségének biztosítása (különös tekintettel a szegregáló hatásokra)	X	X	X	X	X	X	X	X	X
2. Oktatási integráció biztosítása.	X	X	X	X	X	X	X	X	X
3. Az alacsony társadalmi státuszú, vagy más okból hátrányos helyzetű lakossági csoportok foglalkoztatási helyzetének javítása	X	X	X	X	X	X	X	X	X
4. A szociális- és közösségi szolgáltatásokhoz való hozzáférés esélyeinek javítása	X	X	X	X	X	X	X	X	X
5. Községi terek biztosítása, elérhetőségük és használatuk esélyeinek javítása	X	X	X	X	X	X	X	X	X
6. A lakhatási integráció elősegítése, fejlesztése	X	X	X	X	X	X	X	X	X
3. szegregátum									
1. Az esélyek egyenlőségének biztosítása (különös	X	X	X	X	X	X	X	X	X

Tervezett akciók és beavatkozások	2021 2. félév	2022 1. félév	2022 2. félév	2023 1. félév	2023 2. félév	2024 1. félév	2024 2. félév	2025 1. félév	2025 2. félév
tekintettel a szegregáló hatásokra)									
2. Oktatási integráció biztosítása.	X	X	X	X	X	X	X	X	X
3. Az alacsony társadalmi státuszú, vagy más okból hátrányos helyzetű lakossági csoportok foglalkoztatási helyzetének javítása	X	X	X	X	X	X	X	X	X
4. A szociális- és közösségi szolgáltatásokhoz való hozzáférés esélyeinek javítása	X	X	X	X	X	X	X	X	X
5. Községi terek biztosítása, elérhetőségük és használatuk esélyeinek javítása	X	X	X	X	X	X	X	X	X
6. A lakhatási integráció elősegítése, fejlesztése	X	X	X	X	X	X	X	X	X
4. szegregátum									
1. Az esélyek egyenlőségének biztosítása (különös tekintettel a szegregáló hatásokra)	X	X	X	X	X	X	X	X	X
2. Oktatási integráció biztosítása.	X	X	X	X	X	X	X	X	X
3. Az alacsony társadalmi státuszú, vagy más okból hátrányos helyzetű lakossági csoportok foglalkoztatási helyzetének javítása	X	X	X	X	X	X	X	X	X
4. A szociális- és közösségi szolgáltatásokhoz való hozzáférés esélyeinek javítása	X	X	X	X	X	X	X	X	X
5. Községi terek biztosítása, elérhetőségük és használatuk esélyeinek javítása	X	X	X	X	X	X	X	X	X
6. A lakhatási integráció elősegítése, fejlesztése	X	X	X	X	X	X	X	X	X

8.1.2.5. Az antiszegregációs terv pénzügyi terve

A táblázat sorokkal rugalmasan bővíthető.

Tervezett akciók és beavatkozások	becsült költség	tervezett forrás	megj.
horizontális	2022–2027 közötti időtartam		
T. A Városmonitoring Csoport megalakítása és folyamatos működtetése	7M Ft	TOP Plusz, EFOP Plusz, civil szervezetek saját forrásai, hazai és egyéb támogatások	
1/1. Mobilizációs terv kidolgozása, megvalósítása annak érdekében, hogy a kiköltözők integrált környezetbe kerüljenek	4M Ft		
1/2. Alapvető gazdálkodási, pénzügyi és adósságkezelési ismeretek oktatása a célterületen	87M Ft		

Tervezett akciók és beavatkozások	becsült költség	tervezett forrás	megj.
horizontális	2022–2027 közötti időtartam		
1/3. Egyénre szabott életvezetési tanácsadás ^{[1][2]} a céltérületen	28M Ft	TOP Plusz, EFOP Plusz, civil szervezetek saját forrásai, hazai és egyéb támogatások	
1/4. A Családsegítő Szolgálat fejlesztése, védőnők, szociális munkások foglalkoztatásának támogatását biztosító (pályázati) források felkutatása, foglalkoztatás támogatása	83M Ft		
2/1. Szakmai, módszertani fejlesztések az óvodai, iskolai szegregáció mérséklése, kiküszöbölése, az egyenlő bánásmód elveinek érvényesülése érdekében (Mohácsi Tankerületi Központ, Pécsi Egyházmegye, Mohács város Önkormányzata partnerségében)	28M Ft		
2/2. Óvoda és iskola-pedagógusok számára szervezett rendszeres fakultatív képzések/konferenciák az óvodai, iskolai szegregáció mérséklése, kiküszöbölése, az egyenlő bánásmód elveinek érvényesülése érdekében	13M Ft		
2/3. Szűrést követően alapozó terápia biztosítása az 5. életévüket betöltött óvodások részére. (utazó gyógypedagógusi hálózat bővítése, pszichológus és segítő szakemberek biztosítása)	84M Ft		
2/4. Étkezést is biztosító nyári napközi program fenntartása hátrányos helyzetű, illetve szegregátumokban élő gyermekek számára	62M Ft		
2/5. Ösztöndíj rendszer kidolgozása, működtetése ^{[1][2]} középfokú oktatásban rész vevő hátrányos helyzetű, illetve szegregátumokban élő fiatalok számára (HHH-s gyermekek, fiatalok számára)	28M Ft		
2/6. Iskolán kívüli fejlesztő, közösségépítő sport és szabadidős programok kidolgozása, megvalósítása, a feltételek biztosítása	26M Ft		
2/7. Szülők iskolája program kidolgozása, illetve működtetése az oktatásra kötelezett korban lévő hátrányos helyzetű, vagy deprivált környezetben élő gyermekek szülei számára	14M Ft		
2/8. Tudatmódosító szerek (alkohol, drog) fogyasztását visszaszorító programok megvalósítása a rendőrséggel, civil szervezetekkel közösen	8M Ft		
2/9. Az „Év mohácsi pedagógusa” elismerés alapítása, hagyománnyá fejlesztése a hátrányos helyzetű, deprivált gyermekekért, fiatalokért végzett szakmai tevékenység elismerésére	9M Ft		
3/1. Munkanélküliség csökkentése szolgáló pályázati lehetőségek felkutatása (önkormányzat, munkáltatók)	12M Ft		
3/2. Szükséglet alapú felzárkóztatási programok kidolgozása, és megvalósítása a munkaerőpiaci esélyek növelése érdekében	6M Ft		

Tervezett akciók és beavatkozások	becsült költség	tervezett forrás	megj.
horizontális	2022–2027 közötti időtartam		
3/3. Az elsődleges munkaerőpiacon történő elhelyezkedést követő jelleggel is támogató (munkahelyi) mentorprogramok kidolgozása, működtetése	63M Ft	TOP Plusz, EFOP Plusz, civil szervezetek saját forrásai, hazai és egyéb támogatások	
3/4. Egyénre szabott álláskeresést támogató programok a Gazdasági Kamara, ill. helyi vállalkozások, civil szervezetek bevonásával	8M Ft		
3/5. Pályaorientációs program kidolgozása a helyi köznevelési intézményekben tanulók számára, helyi munkáltatók bevonásával.	19M Ft		
4/1. Információs akadálymentesítő programok kidolgozása, működtetése a hátrányos helyzetű, illetve időskorú lakossági csoportok számára	45M Ft		
4/2. Közintézmények fizikai akadálymentesítése (program kidolgozása, megvalósítása)	63M Ft	Megjegyzés: azon beavatkozások esetében, amelyek építőipari kivitelezést igényelnek, a kivitelezések költségei a konkrét programok kidolgozását követően lehetséges. A megjelölt bekerülési összeg becslés.	
4/3. A külterületeken, szegregátumokban, vagy deprivált családokban élő gyermekek közösségi szolgáltatásokhoz való hozzáféréseinek javítása	38M Ft	TOP Plusz, EFOP Plusz, civil szervezetek saját forrásai, hazai és egyéb támogatások	
4/4. A krízishelyzetekben (pl. anyagi krízishelyzet, családon belüli erőszak, bántalmazás) igénybe vehető szolgáltatások kialakítása, biztosítása, infrastrukturális háttér kialakítása, fenntartása	221M Ft	Megjegyzés: azon beavatkozások esetében, amelyek építőipari kivitelezést igényelnek, a kivitelezések költségei a konkrét programok kidolgozását követően lehetséges. A megjelölt bekerülési összeg becslés.	
5/1. Közösségi terek kialakítása, működtetése a célcsoportok tagjainak bevonásával, velük való együttműködésben	161M Ft	Megjegyzés: azon beavatkozások esetében, amelyek építőipari kivitelezést igényelnek, a kivitelezések költségei a konkrét programok kidolgozását követően lehetséges. A megjelölt bekerülési összeg becslés.	
5/2. Közösségi terek akadálymentes használatának biztosítása mozgássérültek, fogyatékkal élők, időskorú lakosság számára	3M Ft	TOP Plusz, EFOP Plusz, civil szervezetek saját forrásai, hazai és egyéb támogatások	

Tervezett akciók és beavatkozások	becsült költség	tervezett forrás	megj.
horizontális	2022–2027 közötti időtartam		
5/3. Lakóhelyi közösségi sportolásra alkalmas területek kialakítása, eszközökkel való felszerelése gyermekek, fiatalok, felnőttek számára	180M Ft	Megjegyzés: azon beavatkozások esetében, amelyek építőipari kivitelezést igényelnek, a kivitelezések költségei a konkrét programok kidolgozását követően lehetséges. A megjelölt bekerülési összeg becslés.	
5/4. Közösségi tereken megvalósuló generációs, intergenerációs programok facilitátor-képzése a célcsoportok tagjainak bevonásával, illetve alkalmazásuk	38M Ft	TOP Plusz, EFOP Plusz, civil szervezetek saját forrásai, hazai és egyéb támogatások	
6/1. A szegregátumokban található épületek, lakások energiaracionalizálási és hőtechnikai szempontból történő felmérése, majd a felmérések eredményeként szükség szerinti rekonstrukciója	32M Ft	Megjegyzés: azon beavatkozások esetében, amelyek építőipari kivitelezést igényelnek, a kivitelezések költségei a konkrét programok kidolgozását követően lehetséges. A megjelölt bekerülési összeg becslés.	
6/2. előrefizetős mérők telepítése iránti szükségletek felmérése, egyeztetés a szolgáltatóval, mérők telepítése	2M Ft	szolgáltatói és önkormányzati forrás	
szegregátumonként			
NEM RELEVÁNS			
Szociális városrehabilitációs projekt (amennyiben releváns)			
NEM RELEVÁNS			
Összesített költség:	1.365M Ft		

8.2. Elvégzett kérdőíves felmérések dokumentálása

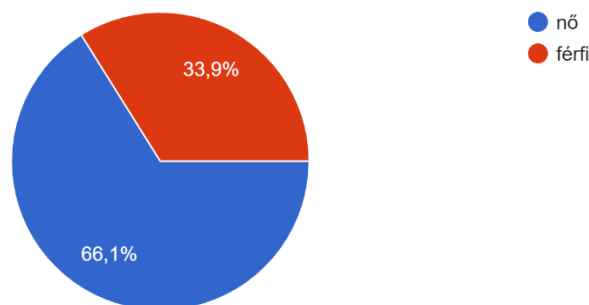
8.2.1. Lakossági felmérés

Mohács Város Önkormányzata a település Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája kapcsán, a település fejlődésének folyamatát, valamint a lakosság által kívánatosnak tartott fejlesztési irányokat tükröző aktuális információk gyűjtése érdekében kérdőíves felmérést végzett a városi lakosság körében. A felmérésben 230 helyi lakos vett részt.

A kérdőív első blokkja a válaszadók személyes adatainak felmérésére irányult. A megkérdezettek körében jelentős egyenlőtlenség figyelhető meg a nemek tekintetében. A nők részaránya 66 százalék, míg a férfiak aránya csupán 34 százalék volt a felmérésben.

1.) Válaszadó neme:

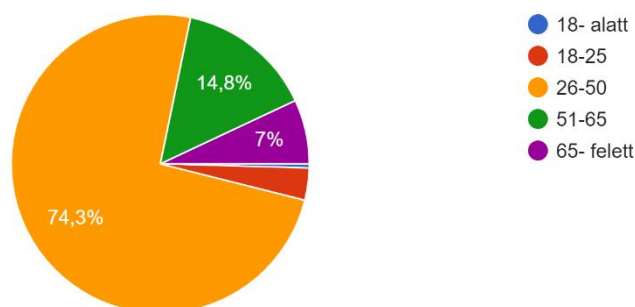
230 válasz

A következő, válaszadók korára irányuló kérdésre érkezett válaszok alapján a 26-50 év közötti korosztály részvétele bizonyult a legnagyobb arányúnak, a megkérdezettek 74 százaléka tartozik ebbe a korcsoportba. Szintén jelentősnek mondható az 51-65 év közöttiek részvételi aránya, mely 15 százalékra tehető. A 65 év felettiek részaránya 7, a 26 évnél fiatalabbak aránya 4 százalékra tehető.

2.) Válaszadó kora (év):

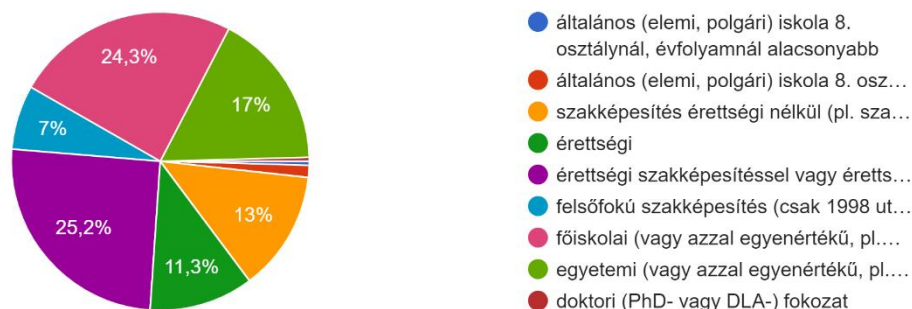
230 válasz

A válaszadók legmagasabb iskolai végzettsége terén a legnagyobb arányt az érettségivel és szakképesítéssel rendelkezők képviselik (25%), őket hasonló számban követik a főiskolai diplomával rendelkezők (24%). Szintén nagy számban vettek részt a felmérésben egyetemi végzettségűek (17%), érettségi nélküli szakképesítéssel rendelkezők (13%), valamint érettségivel rendelkezők (11%).

3.) Válaszadó legmagasabb iskolai végzettsége:

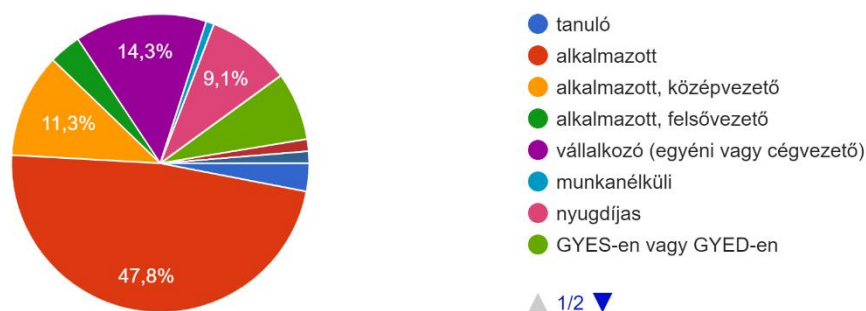
230 válasz

A válaszadók státuszát tekintve közel fele alkalmazott (48%), emellett a vállalkozók (14%), középvezetők (11%) és nyugdíjasok aránya (9%) bizonyult számottevőnek a felmérés résztvevőinek körében.

4.) Válaszadó jelenlegi státusza:

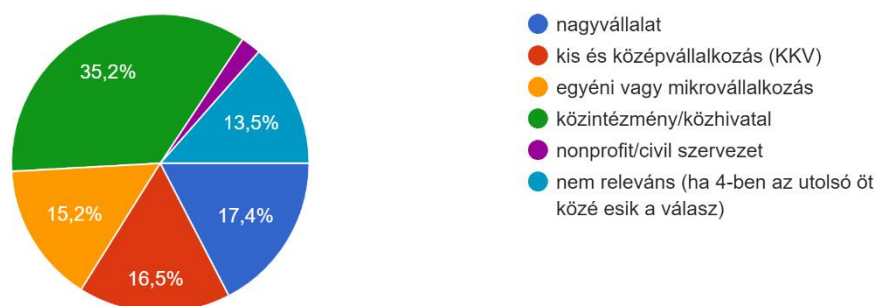
230 válasz

A kérdőív kitöltőinek 35 százaléka közintézményben végez munkát, 17 százalék esetében nagyvállalat, 17 százalék esetében pedig kis és középvállalkozás a megkérdezett munkáltatója. A mikrovállalkozásoknál foglalkoztatottak, illetve egyéni vállalkozók aránya 15 százalék.

5.) Munkavégzés helyének típusa:

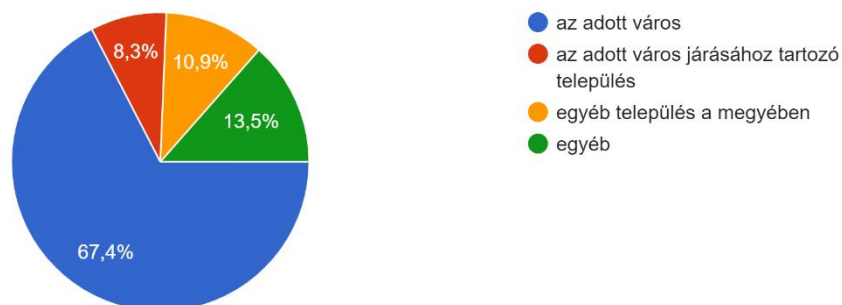
230 válasz

A munkavégzés földrajzi helyét tekintve a kitöltők 67 százaléka mohácsi illetőségű munkahellyel rendelkezik, 8 százalék a Mohácsi járásban, 11 százalék egyéb Baranya vármegyei településeken, míg a válaszadók 14 százaléka Baranya megyén kívüli településeken végez munkát.

6.) Munkavégzés földrajzi helye:

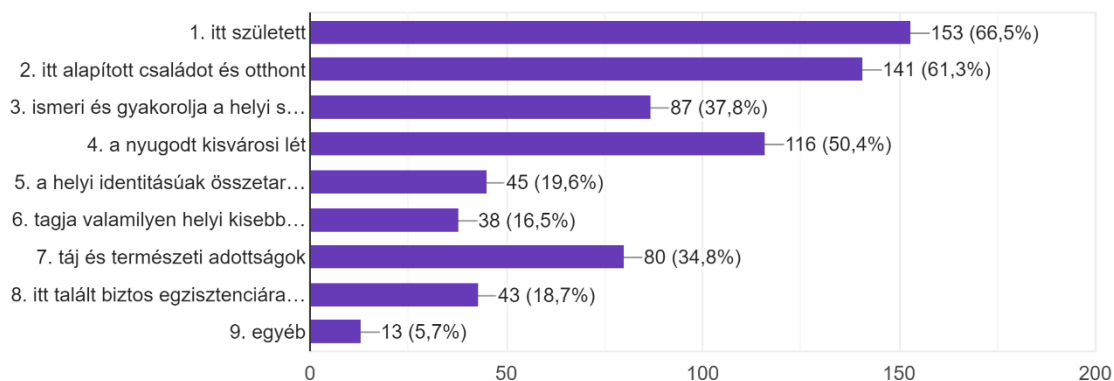
230 válasz

A megkérdezettek 67 százalékának Mohácshoz való kötődését a helyi születése jelenti, második legnagyobb arányban (61%) pedig az itt történt családalapítást jelölték meg a válaszadók, mint helyi kötődésük okát. Szintén sokan (50%) kötődnek Mohácshoz annak nyugodt, kisvárosi jellege okán, 38 százalék a helyi szokások, 35 százalék pedig természeti adottságok miatt kötődik a településhez.

Mi jelenti az Ön helyi kötődésének alapját? (több válasz is lehetséges)

230 válasz

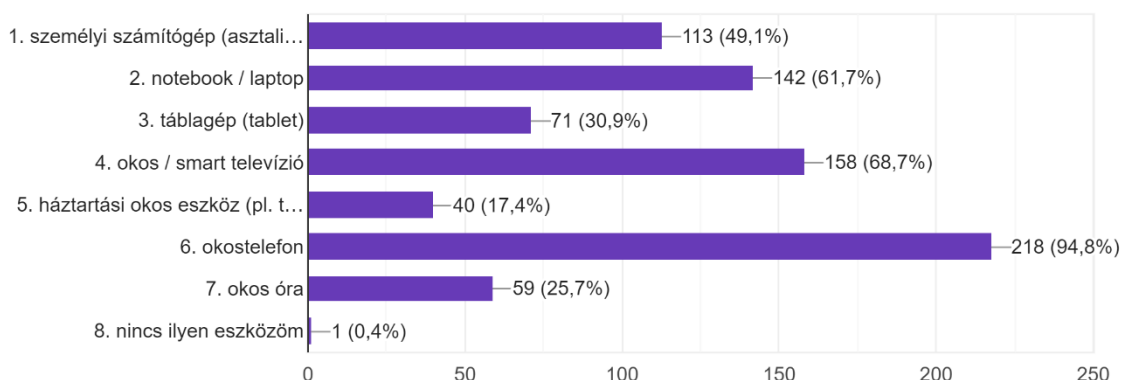
A felmérés következő kérdésköre az egyes tényezők fejlesztésének a válaszadó helyi életminőségével való elégedettségének növelésében betöltött szerepét vizsgálta. A válaszok fényében elmondható, hogy az életminőségre legnagyobb hatást a magas jövedelmet biztosító munkalehetőségek, a közsolgáltatások minősége, valamint a közbiztonság gyakorolja.

A humán közsolgáltatásokkal való elégedettség mérésére irányuló kérdéskör alapján viszonylagos elégedettség állapítható meg a legtöbb közsolgáltatást illetően. Ez alól kivételt képez az egészségügyi alap- és szakellátás, a szociális ellátás, a járdák minősége, a kerékpárosokat támogató infrastruktúra, az utak minősége, valamint némi elégedetlenség regisztrálható a kiemelt közintézmények környezetében elérhető parkolási lehetőségek kapcsán is.

A kérdőív digitális eszközhasználatra irányuló szegmensének tanulsága szerint a mohácsiak 95 százaléka használ okostelefont, 69 százalék rendelkezik okos televízióval, míg a lappal rendelkezők aránya 62 százalék. A megkérdezettek 49 százalékának háztartásában van asztali számítógép. Szintén számottevő a táblagéppel (31%), okos órával (26%), valamint háztartási okos eszközökkel (17%) rendelkezők aránya.

Milyen elektronikus eszközöket használ a hétköznapiakban? (több válasz is lehetséges kivéve, ha a válasz a 8.)

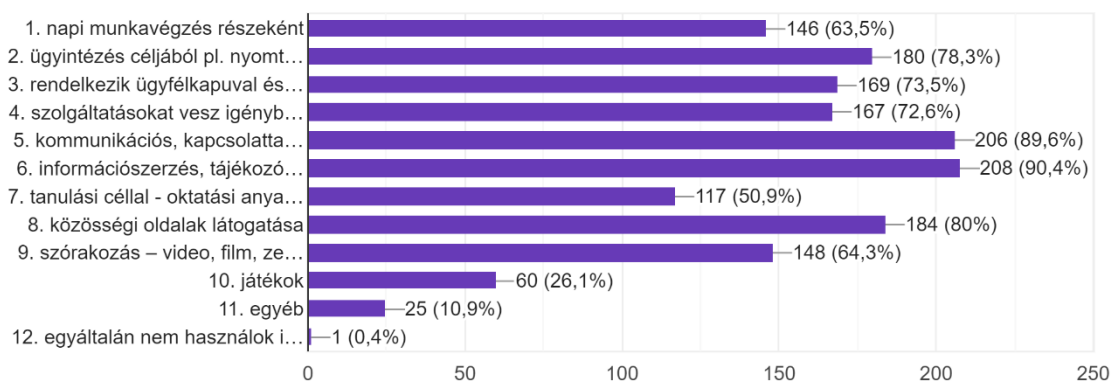
230 válasz

A kérdőív kitért a válaszadók internethasználattal kapcsolatos céljaira. Ez alapján kiderült, a megkérdezettek 90 százaléka használja információszerzésre, tájékozódásra, valamint kommunikációra, kapcsolattartásra az internetet. A közösségi oldalak használóinak aránya 80 százalék, az internetet ügyintézés céljából is használók aránya 78 százalékra tehető. Szintén nagy arányban használják a kérdőív résztvevői az internetet ügyfélkapu használatára, szolgáltatások igénybevitelére, szórakoztató tartalmak elérésére, napi munkavégzésre, valamint tanulásra is.

Milyen céllal használja az INTERNETET? (több válasz is lehetséges)

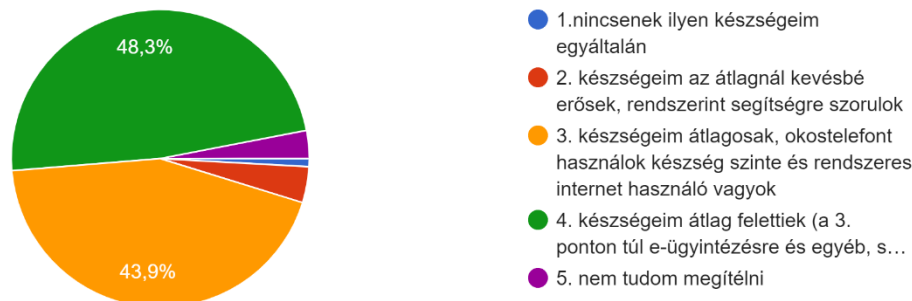
230 válasz

A válaszadók 48 százaléka ítélte saját IT eszközök használatával kapcsolatos jártasságát átlagon felülnek, 44 százalék pedig átlagosnak véli azt. Az átlagosnál rosszabbnak, a válaszadók csupán 5 százaléka gondolja saját készségeit.

Hogyan értékeli az IT eszközök használatával kapcsolatos jártasságát (összehasonlítva magát saját korosztályával)? (csak egy válasz lehetséges)

230 válasz

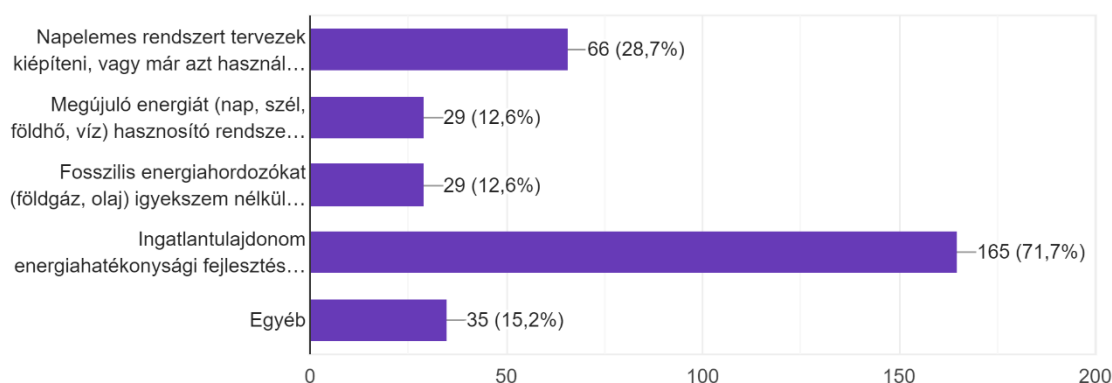

A kérdőív az egyes szolgáltatókkal való kapcsolattartási módokra is kitért, mely alapján az online ügyintézés relatív alacsony aránya állapítható meg. Egyedül az áramszolgáltatóval kapcsolatos ügyintézés terén él a válaszadók többsége az online ügyintézés lehetőségével, továbbá a távhő, víz és csatorna szolgáltató, valamint közhivatali ügyintéзések terén éri el az online kapcsolattartás az 50 százalékos arányt. A szolgáltatók túlnyomó többségével történő kapcsolattartás terén továbbra is a személyes, valamint telefonos és postai út bizonyul mérvadónak Mohácson.

A kérdőív következő szegmense a klímaváltozás hatásaira, valamint a város zöldfelületeire vonatkozott. A megkérdezettek 72 százaléka elmondása szerint ingatlanja energiahatékonyságát érintő fejlesztésekkel járul hozzá klímaváltozás által támasztott kihívásoknak való megfeleléshez, továbbá a napelemes rendszert használók, valamint kiépítését tervezők aránya (29%) is jelentősnek mondható.

Tiszta és takarékos energiahasználat: a klímaváltozás által támasztott kihívásoknak való megfelelés céljából az épületek energiaigényét minimálisra kell...i. Mit tesz Ön ezért? (több választ is megjelölhet)

230 válasz

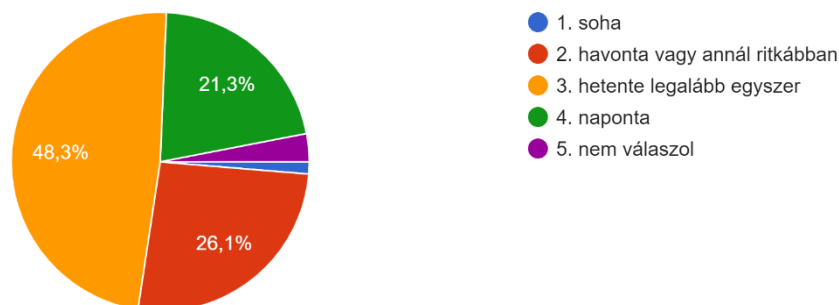

A kérdőív a kitöltők életminősége szempontjából fontosnak tartott tényezők feltérképezésére is kitért. A beérkezett válaszok alapján megállapítható, hogy a környezettudatos életvitel, a szelektív hulladékgyűjtés, az egészséges, térségben megtermelt élelmiszerek fogyasztása, valamint kisebb mértékben a megújuló erőforrások használata, és a közösségben való aktív részvétel fontos tényező a lakosok életminősége és a település jövője szempontjából egyaránt.

A felmérés következő kérdése a városi zöldterületek, parkok látogatottságára irányult. A válaszadók 48 százaléka hetente legalább egyszer, 26 százalék havonta, vagy ritkábban, 21 százalék pedig naponta látogatja ezen területeket.

Milyen gyakran látogat városi zöldterületeket, parkokat?

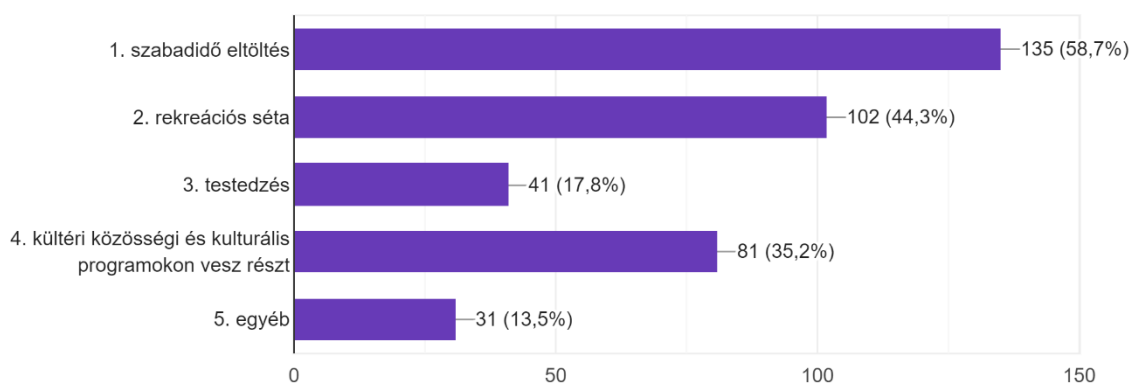
230 válasz

A felmérés a zöldterületek látogatásának céljára is kitért. A legjellemzőbb motivációnak a szabadidő eltöltése (59%) bizonyult, továbbá gyakoriak a rekreációs séták (44%), valamint a kültéri közösségi és kulturális programokon való részvétel (35%) és a testedzési célú (18%) látogatások.

Milyen céllal látogat városi zöldterületeket, parkokat?

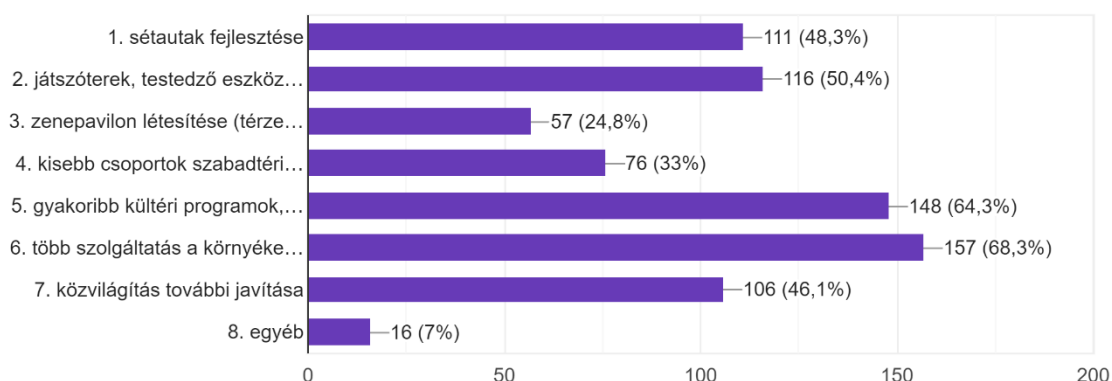
230 válasz

A felmérés keretében a válaszadók kifejtették a város zöldfelületeivel kapcsolatos fejlesztési elképzeléseiket. A megkérdezettek legnagyobb arányban a szolgáltatások (68%) és programok (64%) fejlesztését javasolták, továbbá a játszóterek, testedző eszközök (50%), sétautak (48%) és a közvilágítás fejlesztése (46%) terén regisztrálható kiemelt igény.

Hogyan lehetne vonzóbbá tenni a belváros zöldfelületeit az Ön és családja számára (fejlesztések, új funkciók stb.)? (több válasz is lehetséges)

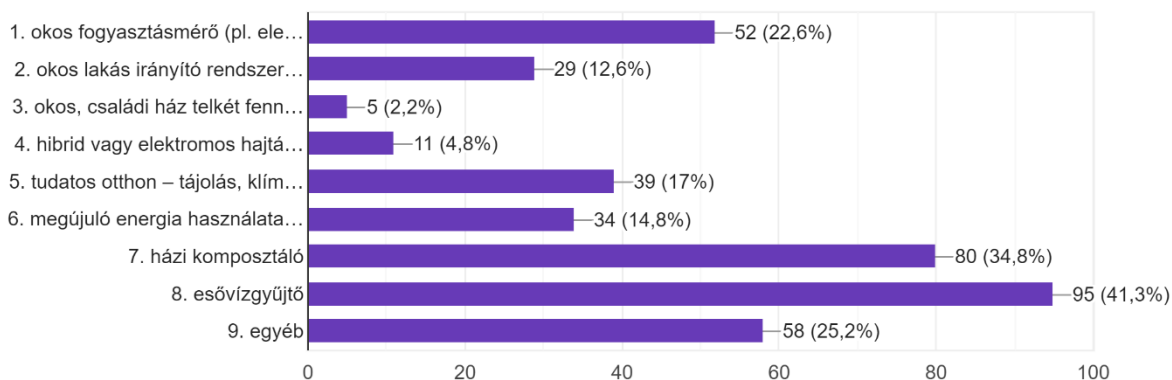
230 válasz

Az otthon alkalmazott környezettudatos eszközök és megoldások tekintetében a legelterjedtebbnek az esővízgyűjtő berendezés (41%) és komposztáló (35%) bizonyult, továbbá okos fogyasztásmérő eszközökkel rendelkeztek számottevő mértékben (23%) a felmérés résztvevői.

Milyen környezettudatos eszközökkel, megoldásokkal rendelkezik otthonában? (több válasz is lehetséges)

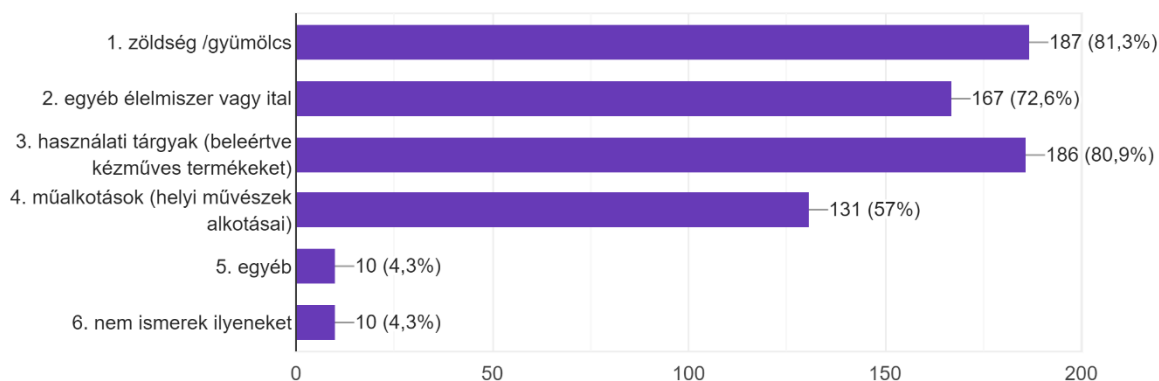
230 válasz

A helyi termékek ismerete terén elsősorban a helyi zöldségek és gyümölcsök (81%) és egyéb élelmiszerek, italok (73%) dominanciája figyelhető meg. Azonban szintén nagy bázissal rendelkeznek a lakosság körében a helyi kézműves termékek (81%) és műalkotások (57%) is.

Milyen helyben, illetve térségben létrehozott termékeket ismer? (több válasz is lehetséges)

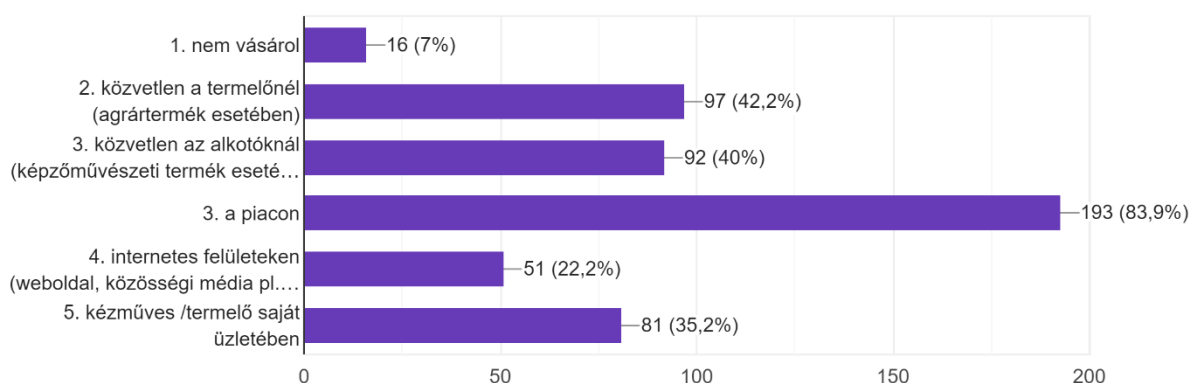
230 válasz

A helyi termékek vásárlása esetében elsősorban a piac (84%) szolgál helyszínnül. A válaszadók 42-40 százaléka vásárol közvetlenül az adott termelőtől, illetve alkotótól, 35 százalék ezek üzleteiben, míg a vásárlást internetes felületen bonyolítók aránya 22 százalékra tehető.

Hol vásárol Ön helyi/ térségi termékeket? (több válasz is lehetséges) (az 1. válasz kizárja a több válasz lehetőségét!)

230 válasz

8.2.2. Intézményi/ szervezeti felmérés

Az intézményi helyzet feltárása érdekében kétirányú felmérés zajlott. Egyfelől a település intézményei felé a lakossági megkereséshez hasonlóan egy online kérdőív került kiküldésre, másfelől pedig célzott interjúk kerültek lebonyolításra a város üzemeltetésében, fejlesztésében meghatározó szereplőkkel, szervezetek képviselőivel.

Az intézményi kérdőív a városvezetés jövőre vonatkozó elképzelései mellett kitért a kitöltő szervezetek jövőképeire is. Az egyes intézmények által adott válaszok összefoglalóan az alábbiak voltak:

- Mohács frekvenciált helyén egy kávézó megnyitása,
- stabil piaci részesedés elérése,

- a jelenleg még fellelhető hagyományok megőrzése, Mohácsi Csata emlékeinek bemutatása az olvasókör telephelyén, az olvasókör épületének felújítása és bővítése, néptánc színpad kialakítása,
- napelemes rendszer kialakítása, és fűtés korszerűsítés,
- Intézményeink további fenntartása, számuk megőrzése, épített infrastruktúra elemek magújítása, épületenergetikai fejlesztések.

A megkérdezettek a jövőképként meghatározott cél elérése érdekében pedig az alábbi fejlesztéseket kívánják végrehajtani:

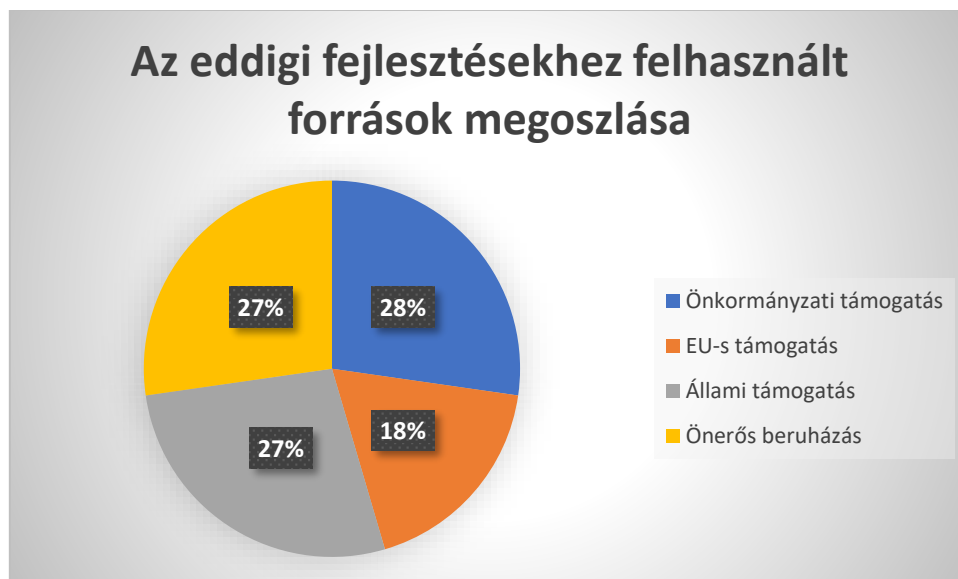
- A tervezett tevékenység végzéséhez alkalmazottak felvétele, pályázati források bevonása a működés és fejlesztés megvalósításához,
- hatékonyság növelő, költség csökkentő alakítások, beruházások, fejlesztések megvalósítása,
- az olvasókörben szervezeti változást nem tervezünk,
- fenntartási költségek racionalizálása.

A megkérdezett szervezetek kivétel nélkül úgy nyilatkozott, hogy nem rendelkezik intézményi szintű fejlesztési tervvel.

A szervezetek szinte kivétel nélkül gondolkodnak valamilyen konkrét fejlesztésben a jövőre nézve, amelyek a fent is meghatározott célok teljesítésében is segítik őket. A leggyakrabban hangoztatott fejlesztési elképzelések az alábbiak voltak:

- Infrastruktúrafejlesztés:
 - Székház bővítés
 - Telephely fejlesztés
 - Energetikai korszerűsítés
 - Napelem beruházás
 - Épületkarbantartás
 - Épületvillamos felújítás
 - Ingatlan vásárlás
- Eszközbeszerzés (nem digitális)
 - Szükséges eszközök vásárlása
 - Elektromos targoncák beszerzése
 - Iskolabútorok, taneszközök, oktatást segítő anyagok beszerzése
- Eszközbeszerzés (digitális)
 - Számlázó, készletgazdálkodási program vásárlása, távfelügyelettel
 - Pricer digitális árcímke rendszer bevezetése
 - Digitális archívum létrehozása
 - A digitális oktatás további fejlesztéséhez szükséges eszközök beszerzése
- Szervezetfejlesztés:
 - Új tevékenység végzésével összefüggő fejlesztés
 - Közép vezetői szint erősítése
- Humán erőforrásfejlesztés:
 - Alkalmazotti létszám növelése
 - Képzési programok megvalósítása
- Kapcsolati hálózat fejlesztése
 - Együttműködés helyi, környékbeli vendéglátással foglalkozó cégekkel
 - Hasonló tevékenységű szervezetekkel történő kapcsolattartás és a horizontális együttműködések szélesítése
 - Digitális lehetőségek kiaknázása

A fent felsorolt fejlesztéseket a megkérdezett intézmények az eddigiekben leginkább állami és önkormányzati támogatások, illetve önerő segítségével hajtották végre, de számottevő az európai uniós finanszírozással lebonyolított beruházások aránya is.

Az intézményi beszámolók szerint a szervezetek elég szerény eszközállománnyal bírnak. A válaszok alapján gyakorlatilag a személyi állománynak épphogy megfelelő mennyiségű asztali számítógéppel/lappal rendelkeznek, melyet szervezetenként 1-2 nyomtató, fénymásoló egészít ki, azonban ezen eszközök teljes hiányára is akad példa. A szervezetek tulajdonát képező digitális eszközök csupán csak egy része kapcsolódik a hálózatra. Lan és/vagy wifi hálózat, valamint okostelefonokból és önálló adattároló szerverből a hiány mutatkozik. A rendelkezésre álló eszközöket az intézmények bevallásuk szerint az alaptevékenységek ellátására és a kapcsolódó adminisztráció ellátására használják. Az alaptevékenységet felhő alapú raktár és készletgazdálkodási program, vállalatirányítási rendszer alkalmazása jelenti.

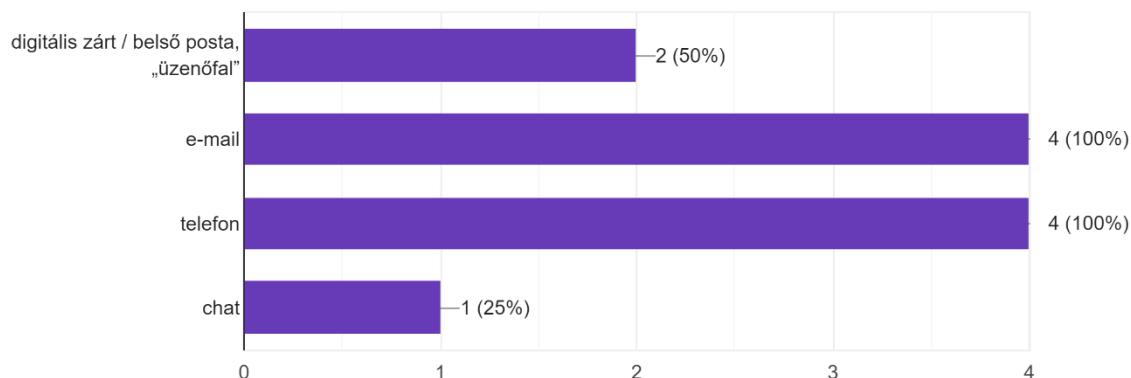
A feljebb bemutatott IKT jellegű fejlesztési igényt, szükségletet az is magyarázza, hogy a legtöbb intézménynél az elmúlt években erre nem volt alkalom. A digitalizáció folyamatos fejlődése és lakossági oldalról is egyre növekvő, ilyen típusú ügyintézési lehetőségekre irányuló igények révén nélkülözhetetlenné válnak a digitális fejlesztések a jövőben. A felmérésben résztvevő szervezetek bevallása alapján az eddigiekben a legnagyobb korlátot a fejlesztések végrehajtásában a forráshiány jelentette, azonban az alkalmazottak, illetve munkatársak kooperációja és kompetenciája kapcsán is jelentkeznek akadályok.

Az intézmények digitális adatvagyonát javarészt az alaptevékenységhez kapcsolódó adatok, valamint adminisztratív és pénzügyiinformációk jelentik. A szervezetek tevékenykedése során nyert adatokat feldolgozzák és digitálisan eltárolják későbbi felhasználásra, adatelemzésre, a napi szintű működés támogatására. A tárolás minden szervezet esetében saját adatbázisban és szerveren történik.

Az online felmérés kitért az intézmények szervezeten belüli és külső kommunikációjának sajátosságaira is. A megkérdezett többsége telefonos, valamint e-mailen keresztül belső preferálja, de az egyéb digitális megoldások is jellemzőek a kapcsolattartásban.

Milyen módszereket használnak a belső (intézményen/cégen belüli) kommunikációhoz? (több válasz is lehetséges)

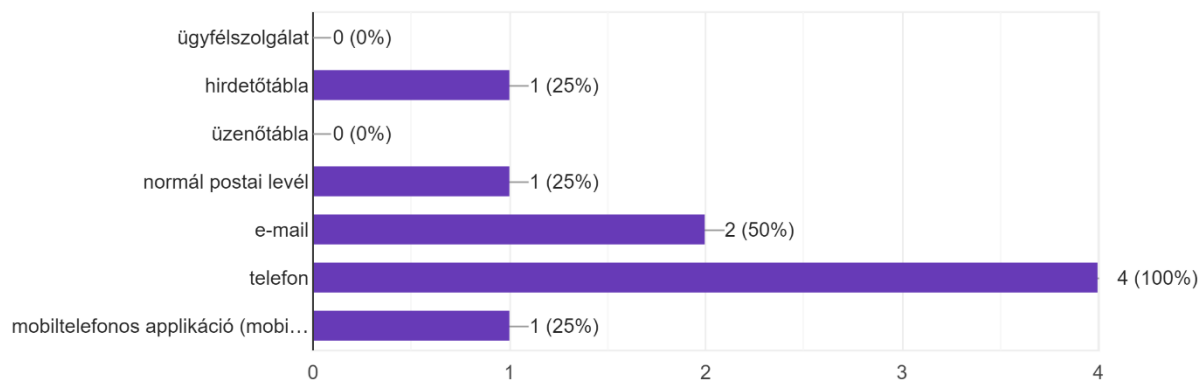
4 válasz

A külső kommunikációnál már szélesebb a kommunikációs csatornák tárháza, azonban ebben az esetben is az e-mail és telefonos kommunikáció a legnépszerűbb. Ezek mellett a postai, hirdetőtáblás és mobilapplikációs kapcsolattartás is szerepel a szervezetek külső kommunikációs eszközei közt.

Milyen módszereket használnak a külső (fenntartó, intézmények, ügyfelek, stb. felé történő) kommunikációhoz? (több válasz is lehetséges)

4 válasz

A kérdőívet kitöltő intézmények egy jelentős része nem rendelkezett önálló honlappal. Ennek okaként a kitöltők javarész azt az indokot jelölték meg, hogy a szervezet nem rendelkezik az ehhez szükséges szakértelemmel, illetve a szolgáltatás célcsoportja sem igényli azt. A weboldallal rendelkező kitöltők többsége egyoldalú információközlésre használja a felületet, információ csere kisebb arányban valósul meg.

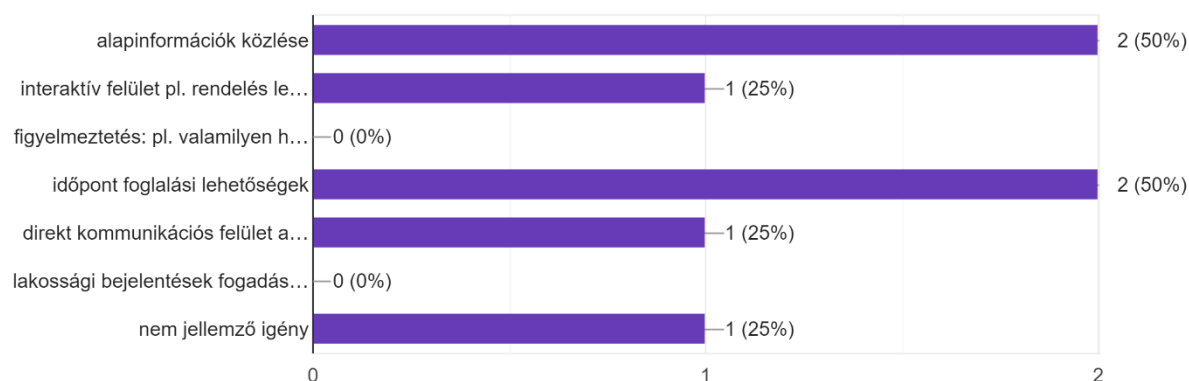
Ami jelentős hiányosságnak róható fel, hogy egy intézménynél sem készült igényfelmérés, elégedettségmérés a szolgáltatással kapcsolatban. Ez pedig segítséget nyújthatna a szükséges fejlesztések egzaktabb meghatározásában, és a problémás területek azonosításában.

A kérdőív kitért arra is, hogy ha az intézményeknek volna lehetőségük arra, hogy szolgáltatásukat extra tartalommal és funkciókkal is megjeleníthetik egy városi mobiltelefonos applikációban, akkor milyen területekre terjesztenék azt ki. A legtöbben az alapinformációk közlését, valamint az időpontfoglalási

lehetőségeket jelölték meg, de az interaktív, elsősorban a lakossággal való kommunikációt szolgáló felületek beágyazása is hasznos elem volna.

Ha volna rá lehetőségük, szolgáltatásukat milyen tartalommal és funkciókkal jelenítenék meg egy VÁROSI MOBIL telefonos APPLIKÁCIÓ-ban?

4 válasz

A felmérés következő kérdésköre az intézmények a működésüknek otthont adó épületek fenntartását segítő eszközök és rendszerek meglétére vonatkozott. A biztonsági eszközök tekintetében riasztó, illetve kamerarendszerek megléte jellemző. Energetikai eszközök terén a napelemes rendszer tekinthető gyakorinak. A fenntartást segítő okos eszközöket és rendszereket a felmérésben résztvevő szervezetek egyike sem alkalmaz, valamint épületüzemeltetést és helyiséggazdálkodást támogató informatikai rendszer vagy szoftver alkalmazása sem tekinthető gyakorinak.

A kérdőív ezt követő szegmense a megkérdezett szervezet humánerőforrás-kapacitásaira is kitért. Az állományi létszám feladattól függően eltérő képet mutatott, továbbá az is elmondható, hogy a foglalkoztatottak körében felsőfokú, középfokú és alacsony végzettséggel rendelkezők egyaránt jelen vannak. Az intézmények egyike esetében sem volt külön informatikai alkalmazott, IKT-val kapcsolatos szakirányú végzettséggel rendelkező munkavállaló. Így a rendszergazdai feladatokat is többnyire külső szolgáltató, vagy az intézményfenntartó alkalmazottja látja el a felmerülő igényeknek megfelelő rendszerességgel.

A válaszadó intézmények kis aránya szervezett IKT-kompetencia fejlesztésére fókuszáló tanfolyamokat, képzéseket, melynek oka, hogy munkavállalói részről többségében nem mutatkozott erre irányuló igény.

Interjúk összefoglalása

2021. december 6-án és 2022. április 14-én, két alkalommal került sor egyeztetésre a mohácsi FVS kapcsán a Város fejlesztési irányainak és projektjeinek meghatározásában illetékes vezető tisztségviselőkkel és fejlesztési szakemberekkel.

Az egyeztetéseken mindkét alkalommal részt vett Mohács Város polgármestere, a városfejlesztési csoportvezető és az Önkormányzat fejlesztési csoportjának több tagja, valamint a tervező konzorcium szakértői.

A megbeszélések során áttekintésre és pontosításra került az FVS stratégiai célrendszere, a kijelölt városi akcióterületek, valamint a fejlesztési dimenziókhoz igazodva az FVS-be kerülő fejlesztési beavatkozások listája és azok tartalma, becsült költségvetése.

A második egyeztetés alkalmával külön mélyinterjú készült a Mohácsi Városszépítő- és Városvédő Egyesület elnökével, elsősorban a turisztikai célú fejlesztési irányokat, az eddigi tapasztalatokra építő igényeket illetően.

Ezen túlmenően az antiszegregációs terv készítése kapcsán történtek egyeztetések, munkamegbeszélések, a korábbi és jelenleg is futó szociális célú városrehabilitációs projektben megvalósítóként résztvevő szervezetek képviselőivel, projektmenedzserekkel. A megbeszélések fókuszában elsősorban a tapasztalatok megosztása, a statisztikai adatok valós állapotú pontosítása állt.

2022. májusban – a végleges leadás előtt - egy utolsó egyeztetés keretében az FVS-re épülve véglegesítésre kerültek a TOP Pluszhoz illeszkedő, a mohácsi TVP-be kerülő fejlesztési projektek is, igazodva a Város számára a TOP Pluszból rendelkezésre álló prioritás szintű forráskeretekre.

Az interjúk és egyeztetések dokumentumai (jelenléti ív, fényképek) és feljegyzései az Önkormányzatnál iktatásra kerültek, a személyes adatok védelme okán azonban részleteiben itt nem ismertetjük őket. Az interjúkon és egyeztetéseken elhangzottak az FVS releváns fejezeteiben felhasználásra/beépítésre kerültek.

8.3. Finanszírozási terv beavatkozásokként

A cselekvési tervben azonosított beavatkozásokra kitöltött finanszírozási terv táblázatok az FVS mellékleteként, külön excel fájlként kerülnek csatolásra.

Lásd: csatolt excel táblázat.

Mohacs_FVS_8.3_20
230901.xlsx

8.4. Működési térkép

